

SALMAN QAZI

*İTİRDİYİM
YERLƏR*

SALMAN QAZI

***İTİRDİYİM
YERLƏR***

Bakı - «Nurlan» -2006

Redaktor: Alxan Yekə Əhmədli
Şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü

Rəyçi: **Mürsəl Həkimov**
filologiya elmləri doktoru, professor

Salman Qazi. İtirdiyim yerlər
Bakı, «Nurlan», 2006. — 480 səh.

Əziz oxucular .Çağdaş poeziyamızın tanınmış qələm sahiblərindən biri olan, şair Salman Qazi öz yeddinci kitabı ilə sizin görüşünüzlə gəlir.

İnanırıq ki, əvvəlki kitablar kimi «İtirdiyim yerlər» kitabı da sizin stolüstü kitabınıza dönəcək.Şairə yeni-yeni yaradıcılıq uğurları arzulayırıq.

Q $\frac{4702000000}{N - 098 - 2006}$ **Qrifli nəşr**

© «Salman Qazi», 2006

Salman Qazi
(Şamilov Salman Qərib oğlu)

1952 - ci ildə bir yanı Dəlidağ, bir yanı Əyri qar, bir yanı Ağlağan, başı Ov dərəsi, ayağı Sarvan çayı, bütün Borçalının yaylası olan Loru düzündə - İlməzli kəndində, sazlı - sözlü bir ocaqda- Təmirrər ocağında dünyaya göz açıb. Uşaqılıq illərindən sazin və sözün seyrinə düşən, doğma yurdun ilham verici gözəlliyindən, füsunkar təbiətindən bəhrələnilib, kövrək duyğularını varaqlara köçürə -köçürə, torpağa və vətənə olan məhəbbətini, qarapapaq babaların hikmətli sözlərini, ağbırçək nənələrin şirin və fantastik nağıllarını sinədəftər edər - edər, qələm - dəftəri ilə baş-baş verər və çox şükürlər olsun ki, bu gün Respublikamızın sayılıb - seçilən şairlərindən biri oldu. Salman Qazi İlməzlidə anadan olsa da taleyin hökmü ilə uşaqılıq və gənclik illəri Dəmirçilər kəndində keçib. Dayıların himayəsində böyüyüb. Anaları Tamaşa ananın min bir əzab - əziyyəti hesabına boya - başa çatıblar. Səkkizillik təhsilini Evli kəndində, orta təhsilini isə öz kəndlərində - İlməzli kəndində alıb. 1969-cu ildə sənədlərini Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsinə verib, müsabiqədən keçməyərək, ordu sıralarına çağrılıb. Hərbi qulluğuna Almaniyada başlayan şair, ömrünü hərbi qulluğa həsr edib və 27 il hərbi qulluqda olub. Keçmiş Sovetlər Birliyinin müxtəlif orden və medalları ilə təltif olunub. 1990-cı ildən öz ordumuzda - Azərbaycan Ordusunda xidmət edib. Sərhəd qoşunlarımızın yaradılmasında birbaşa iştirak edib. Ehtiyatda olan zabıtdır. 1990 - 1993-cü illərdə Qarabağ uğrunda gedən döyüşlərdə olub. Qulluq müddətində " Hərbi illər dəftəri" - ni yazıb. " Şair bulağı", "Yurd həsrəti yaman sızır sinəmi", "Sığınmışam tanrısına dünyanın", "Hamamhdan keçən yollar", "İtirdiyim illər", "Ellər mənə şair dedi" kitablarının müəllifidir. Mühərribə veteranıdır. Respublika Yazıçılar Birliyinin üzvüdür. "Cəngi" ədəbi - bədii məclisinin yaradıcısı və rəhbəridir. "Borçalı" qəzeti və jurnalının fəxri diplomçusu və redaksiyanın fəxri üzvüdür, "Qızıl saz" mükafatının laureatıdır. Bakı şəhərində yaşayır. Cənubi Azərbaycan və Türkiyə ədəbi mühitində yaxşı tanınır.

Sözləri o taylı, bu taylı Azərbaycan aşıklarının repertuarından düşmüş, sözlərinə mahnılar bəstələnir.

*Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin
təqəüddüsüdür.*

ÖN SÖZ ƏVƏZİ

Salmana haqq aşığı desəm yanılmaram. Bu yaxında Salman bizim "Xəzər" universitetinə gəlmişdi. Əvvəla, sinədəftər şairdir. Hansı şe'r növündən desən, bədahətən yaza bilir. Heyif ki, Salmanı gec tanımışıq. Əvvəlcədən tanışaydıq, yaxşı olardı. Ancaq gec olsa da, qazanmışıq. "Dostunu mənə göstər, sən kim olduğunu deyim" - deyirlər. Salmanın dostları ən görkəmli şairlər və aşıklardır. Elə şairlər ki, bu gün soragı dünyanın hər bir yerindən gəlir. Onlardan biri Zəlimxan Yaqubdur. Mən Salman Qazi ilə Zəlimxan Yaqubu birlikdə bağrıma basıram və uğur diləyirəm.

Professor Camal Mustafayev.

Mən Salman Qazinin şerlərini oxuyanda yəqin etdim ki, onun şerlərinin bir çoxu ilahiyyətə bağlı olsa da, Salmanın bu şerləri haqqın ona göndərdiyi səmavi ayələrə oxşayır. Bu şerlərdə nəfsin toxluğu, Allahın verdiyi qismətə qane olmaq və başqalarını da bu yola dəvət etmək, halallığı qorumaq, haramdan qaçmaq və sairə... Bu haqqın insana olan birinci tələbidir və peyğəmbərlərin hamısı da Allah tərəfindən məhz bu tələbləri insanlar arasında yaymaq və ona itaət etmək üçün öllərindən gələn ediblər. Məhz bu səbəbdən mən Salmana zamanəmizin övliyası desəm, yanılmaram. Salman Qazi yaradıcılığında Yunis İmrənin, Hacı Beşikdaş Vəlinin, Miskin Abdalın ruhu dolaşır. Bu isə hər qələm əhlinə qismət olmur. Salman Tanrıya sığınan bir şairdir.

«Salmanam, dikilib gözüm Allaha,
Yönüm qibləyədi, üzüm Allaha,
Tapşırıdım özümü, özüm Allaha,
İnşallah dadıma çatacaq bir gün.»

Salman Qazi dövrün nəbzini tutan, olduqca çevik saz - söz sərrafı və sənətkarıdır. Salmanın Dədə Ələsgər sayağı sol əlli çaldığı saz, bədahətən dediyi qoşmalar olduqca gözəl və ürəyə yatımlıdır. Budur sənət! Budur

sənətkar! Hər ikisi Salman Qazidə cəmləşib. Eşq olsun bu yola və bu Amala!

Professor Mürsəl Həkimov

Salmanın şerləri elə - belə şerlərdən deyil. Onun sözləri ürəkdən gəlir. Salmanın şerlərinin çoxunu haqqın diktəsi kimi qəbul etmək olar. Salmanın şerlərində vətən dərdi, yurd həsrəti, el-obaya məhəbbət var. Salmanın saatlarla şer dediyinin şahidi olmuşam. Salmanın xoşbəxtliyi ondadır ki, o vətənpərvər şairdir, qorxmazdır. Hər il öz ata-baba yurduna gedir, onun şerlərində mohumat, ibadət, təriqət, məhəbbət, həqiqət yaxşı təsvir olunub. Budur şair ucalığı. Budur şəriyyəti.

Professor Həsən Mirzə

Qazi ləqəbi lap qədimlərdən gəlir. Osman Qazidən gəlir, Bühranəddin Qazidən gəlir, Ərtəgrul Qazidən gəlir. Qazi ləqəbinin özünün rəmzi böyükdür. Salmanın xoşbəxtliyi ondadır ki, onun yazdıqları saz havalarından irəli gəlir, saz havalarına da yatır. Oxunaqlıdır. Borçalı şair məktəbi şair Ağacanı, şair Nəbini, aşiq Əmrahı, aşiq Hüseyn Saracını, aşiq Kamandarı və bir çox adlı-sanlı aşiq və şairləri yetirib. Salman da onların davamçılarından biridir.

Xalq şairi Zəlimxan Yaqub

**Dostum, eloğlum, sinəsi dərya
Salman Qazi qardaşıma.**

Qüdrətdən Qazi yaranıb,
Ucadır namı Salmanın.
Şölasinə pərvanədir,
Dostu - həmdəmi Salmanın.
Ədalət karvanında,
İşlər yüz kəli Salmanın.
Nurdan da pak ürəyinə,
Heyrandır hamı Salmanın.
Yarəb, hökm et, bircə zərrə,
Olmasın qəmi Salmanın.

Təmizlikdə, lətafətdə,
Dağ başında qızıl güldür.
Hətəm kimi səxavətdə,
Nərə çəkən daşqın seldir.
Şer - sənət gülşənində,
Şux-şux ötən şən bülbüldür.
Dədəm Qorqud yol gəlirmiş,
Sən demə ki, neçə ildir.
Dəryalar tək mövca gəlir,
Coşqun ilhamı Salmanın.

Yağlara sinə gərib,
Qazidir vətən yolunda.
Quran, dindir, təriqətdir,
Hər zaman əzbər dilində.
İnşallah, xeyrə yazacaq,
Mələklər sağ- solunda.
Hörmət, izzət, mərifətdir,
Hər an şair xəyalında.
Xeyirxahlıq şərbətiylə,
Doludur camı Salmanın.

Mən ki, tərif eyləmirəm,
Ara, axtar, gəl özün gör.
Hörmət, izzət baxçasından,

Lətif, incə, tər güllər dər.
Büllur ürək, qaynar ilham,
Kəskin qələm, sinədəftər.
Hər sözü dərin, samballı,
Çəkisi batmana gələr.
İsmayıla çox əzizdir,
Haqqı - salamu Salmanın.

Şair İsmayıl İlməzli

Var

Şair dostum Salman Qaziyə
Sazım elin laylasıdır.
Sazdı - sözdü eli var.
Bədəni tut ağacından,
Qoz ağacdan qolu var.
Həqiqətin, məhəbbətin,
Mərifətin carçısı,
Doqquz pərdə, doqquz simi,
Yetmiş iki dili var.

Divanıda, həm təcnisdə,
Mərifətin bildirir.
Kərəmi külə döndərir,
Dilqəmi qəm öldürür.
Misridə meydan sulayır,
Göyçə gülü-güldürür.
Gəraylının, Sərtelin,
Ürəklərə yolu var.

Aydın Rza hikmətinə,
Qurban ozan əllərin.
Ürəkdən gələn sözləri,
Düzüb-yazan əllərin.
Enib-qalxıb pərdələrdə,
Bir - bir gözən əllərin.
Salman Qazi, şair dostum,
Nə sağ, nə solu var.

Aydın Rza. 19.01.2003.

Salmanın

Tanıyandan duydum, bildim, anladım,
Nə düzüymüş beh-bazarı Salmanın.
Hacı Xəlil ocağı, Dəllək arxacı,
Ağlağandı dağ vüqarı Salmanın.

Leyli zirvəsindən alıb ilhamı,
Almalı bulaqdan gəlib ilhamı,
Sinədəftər şair görüb el - hamı,
Müxəmməs, təcnisdi barı Salmanın.

Bir ömür yaşayır alovlu-közlü,
Ürəyi tər-təmiz, ilhamlı, sözlü,
Bir əli quranlı, bir əli sazlı,
Haqqı, ədalətdi varı Salmanın.

Salman Qazi Borçalıya bəzakdi,
Hər məclisə, hər yığnağa gərəkdi,
Ay Alxan, hər sözü bir gələcəkdi,
Mənə bəsdı etibarı Salmanın.

Alxan Yekə Əhmədli, Azərbaycan Yazıçılar
birliyinin üzvü. 21.03.2003.

Sazın və sözün şahı

Salman Qazi - Qazi ləqəbinin özü bir möcüzədir. Mən ömrümdə çox şairlər görmüşəm. Hələ bədahətən, dərhal, sözü yeri-yerində yazan, hafizəli şair görməmişdim. İlk dəfə bu timsalda Salman Qazini gördüm. Ustadım rəhmətlik Hüseyn Saracılı şair Nəbi haqqında danışardı. Salman Qazi yaradıcılığı ona oxşayır. O, gözü görüb, xoşu gələndə bir andaca söz qoşur, tərifi deyir. Çox iti qələmi var. Salman Qazi əsl haqq vergisidir desəm, yanlışmaram. Bax budur İtirdiyim yerlər! Salman Qazi rufanı şerlər yazan yeganə şairdir. Otuz cüz quranın çoxunu əzbər bilir. İbadət əhlidir. Namaz qılan,

oruc tutan bir insandır. Gözəl ərəbxandır. Salman Qazinin üzü gülər, qəlbi təmizdir. Hacı Xəlil kimi ziyarətgahdan xeyir - dua alan dağlar oğlu, dağlarımızın qartalıdır. Hər il düşməndən qorxub-çəkinmədən doğma torpağına gedib, ziyarət edib, qayıdır. Şerlərinin çoxu Allahın kəlamına bənzəyir. Çünki Allaha bağlı, dinə etiqad edən bir şairdir. Dodaqdəyməzləri, divaniləri, təcnisləri buna gözəl misaldır. Mən hər bir məclisdə Salmanın sözlərini xüsusi zövqlə oxuyuram. Dinləyicilərə ləzzət verir, sonra təkrar-təkrar oxudurlar. Salman Qazini bütün Borçalı camaatı sevir, əzizləyir. Hər kənddə ən əziz qonaq kimi qəbul edilir. Qıfılbəndləri dillərdə gəzir. Salman Qazidə gözəl səs var. Aşıq mahnılarını gözəl ifa edir. Col əlli, gözəl saz çalır. Salman Qazi haqqında çox demək və yazmaq olar. Yazsam bəlkə bir dəftər tutmaz. Ancaq aşıq gördüyünü çağırar, deyirlər. Salman haqqında gördüklərini şerimdə belə vəsf etmişəm:

İstədim şaynına bir şeir yazım,
Səndə o qüdrəti, şanı görmüşəm.
Xudam verən paya tərif nə lazım?
Sənən üstə bir ümməni görmüşəm.

Qurana bağlısan, xoşdur avazın,
Özünə yaraşır sədəfli sazın,
Kamil bilicisi sən otuz cüzün,
Timsalında ərəbxanı görmüşəm.

Dörd kitabı öyrənirsən, yayırsan,
Mərfətlisən, böyük-küçük sayırsan,
Təbin coşsa, bədahətdən deyirsən,
Mən səndəki gur ilhamı görmüşəm.

Şair oldun, oda-közə öyrəşdin,
Gözün toxdu, çox-aza öyrəşdin,
Yarı yaşda telli saza öyrəşdin,
Sən çəkilən imtahanı görmüşəm.

Aşıq Əhməd səni axtarar, anar,
Sənin eyliyini şair, kim danar,

Bu coşqun təb, bu möcüzə səndə var,
Çox məşallah, adı - şanı görmüşəm!
Aşıq Əhməd Sadaxlı

Sazın - sözün sehrində

Zaman-zaman ruhumuza siqal çəkən, varlığını göylərə ucaldan, kimliyimizi özümüzə tanıdan, ulu sazın tilsiminə düşməyən varmı görəsən? Zaman-zaman içimizdəki təlatümlərin dilmancına çevrilən, dünyanı bizə, bizi dünyaya bağlayan, "ata", "ana" kəlmələri ilə dil açan müqəddəs sözün sehrini duyma-yan varmı görəsən? Saz və söz!.. Sazla sözün vəhdəti dünyanın açılmamış möcüzələridir. Qələm və qələb dostum Salman Qazi sazla sözün möcüzəsini yaşatmaq taleyi qismətinə yazılmış yaradıcı insanlardandır. Salman Qazinin özünəməxsus cəhətləri çoxdur. Bəzilərini vurğulamaq yerinə düşər. Ədəbiyyat tarixindən bəlli olduğu kimi keçmişdə Azərbaycanın Təbriz, Gəncə, Şamaxı, Bakı şəhərlərində fəaliyyət göstərən şairlər məclisinə üzv olmaq hər şer yazanın işi deyilmiş. Bunun üçün məşhur şairlərin yaradıcılığından bir neçə min misranı əzbər bilmək tələb olunmuş. Yaxud, ədəbi məclisə üzv olmaq istəyən hər hansı bir şəxsi ustad şairlər müxtəlif şer şəkillərində və müxtəlif mövzularda yazmaq imtahanına cəhərlərmiş. Ən çətini isə təcnis yazmaq imiş. Bu sınaqlardan keçənlər məclisə alınmış, üzü ağ gəlib-gedər, istədiyi olmayanlar isə bu sahədən bırıllıq uzaqlaşmışlar. Bu baxımdan Salman Qazi klassik aşıq mühitində böyüyüb boya-başa çatdığına görə ustadlarımızın neçə-neçə ustadnaməsini, qoşmasını, gərayısını, təcnisini, müxəmməsini... əzbər bilir. Dirili Qurbani, Aşıq Abbas Tufarqanlı, Xəstə Qasım, Dədə Ələsgər kimi azman ozanlardan başlamış çağdaş dövrümüzün tanınmış yaradıcı aşıqlarının qoşqularına qədər onun yaddaşındadır. Üstəlik öz şerlərinin sinədəftəridir. Salman Qazi həm də istənilən mövzuda bədahətən söz qoşa bilir. Açıq deməliyəm ki, buna çoxlarının qüdrəti çatmır. Amma mən ədəbi yığıncaqlarda dəfələrlə şahid olmuşam ki, qələm dostum ilhamını dərhal şer axarına salmaq, mənalı və

məzmunlu qoşmalar, gəraylılar... yazmaq qabiliyyəti ilə seçilir. Hələ saz çalıb, mələhətlə oxumağını demirəm. Salman solaxaydır, yəni sazi sol əlinə kökləyir. Amma solaxay getmir, dəqiq desəm, yanlış çalmır, şirin çalır, ürəyəyatımlı səslə oxuyur. Kiçik qardaşı Əşrəfə saz-söz sənətinin incəliklərini öyrədir. Aşıq Kamandardan xeyir - dua alıb, ustadla söz - sözsə, saz-saza, üz-üzə dayanıb, çalıblar - oxuyublar... Bu da hər kəsin qismətinə yazılan deyil. Salman Qazi soykəkə, yurda bağlı insandır. Borçalı deyəndə dili titrəyir. Yurd sevgisi içindən, varlığından, qanından keçdiyindən ki, bu mövzuda yazdığı şerləri düşündürücü, təsirlidir. Azgün düşmənlərin tapdığı altında inləyən yurd yerlərinin acı həsrəti Salman Qazi yaradıcılığından qırmızı xətlə keçir. Amma o, Vətən həsrətinin nə vaxtsa sona yetəcəyinə, soydaşlarımızın doğma yurd-yuvalarına qayıdacağına inanır. 2001 - ci ildə Salman Qazi Başkeçidin Hamamı kəndində qonaq olarkən yurd həsrəti içini göynətdi və o, çox böyük cəsarətlə doğma yurd yerlərinə baş çəkməyə getdi. Nisgilli getdi, nisgillə qayıtdı. Bu səfəri neçə-neçə ağırılı - acılı şeirə döndü. Bu yaxınlarda istedadlı şair qardaşımız Salman Qazinin 50 illik yubileyini sədyanalıqla qeyd etdik. Ömrünün yarı yaşını yarı sevinc, yarı kədər içində qarşılayan qələm dostuma gələn yubileylərini doğma yurdda qarşılamayı arzulayıram və üzümü ona tutub deyirəm:

Salman Qazi, yaş əllini haqlayıb,
İllər keçir, yaş üstünə yaş gəlir.
Kim dünyanın qatarını saxlayıb?
Bahar ötür, payız gedir, qış gəlir.

Bu zamanın son amanı ağılmış,
Öz nəfsinə ağa olan oğulmuş,
Ötən günlər ömür deyil, nağılmuş,
Karvanları dolu gedir, boş gəlir.

Sarı bülbül meylin salmaz hər gülə,
Saf sevgini kim bilməyə, kim bilə...
Bəxt yelkəni üzür, üzü sahilə,
Gah sevincə, gah kədərə tuş gəlir.

Qoşma olub, nəğmə olub şahımız,
Yurd havası əzəl səcdəgahımız.
O dağlara yetişincə ahımız,
Ətəklərə qaya yağır, daş gəlir.

Duya bilsə payızını, yazını,
Knyaz Aslan çəkər dostun nazını.
Gedən əlli çox sızlatdı sazını,
Gələn əlli səfa gəlir, xoş gəlir!..

Knyaz Aslan, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü,
ədəbiyyatşünas alim, şair.

Şair Salman Qaziyə

Mən necə yazmayım şair qardaşım,
Layiqsən şeirə, sözsə a Salmən.
Xudam pənahında saxlasın səni,
Gəlməyəsən sən pis gözə, a Salman.

Çox gözəl təbin var, hazır cavabsan,
Vaqifə, Vurğuna, Sədiyə taysan,
Ələsgər, Qurbani, Abbas sayaqsan,
Haqq veibdir səni bizə, a Salman.

Həm şairsən, həm mollasan, həm Qazi,
Səni tək dostların ağ olsun üzü,
Haqq buyurub, sən də bağlandın düzü,
Ol qurana, otuz cüzə, a Salman.

Həqiqi şairsən haqqın yolunda,
Haqq kəlamı əzbər olub dilində,
Müqəddəs quranı tutub əlində,
Çoxlarını gətirdin dizə, a Salman.

Məhəmmədəm, oğul, dostu qananam,
Sən şairsən, mən şüara yayanam,
Layiq bilsən, səni qardaş sayaram,
Arzum budur, yaşa yüzə, a Salman.

Hürmətlə, Aşıq Məhəmməd Sadaxlı.
12.07.2003. Sadaxlı - kəndi.

Şair qardaşım Salman Qaziyə

O böyük Allahdan bir diləyim var,
Eldən uzaq etsin dərdi a Salman.
Nadan qarşısında, namərd önündə,
Əyməsin heç zaman mərdi a Salman.

Odlu kirpiyindən yaş asılıbdı,
Bağrıyın başından daş asılıbdı,
Həsərət ayağından huş asılıbdı,
Dəhşətdi itirmək yurdu a Salman.

Deyirlər yazıya pozu olammaz,
Bəndənin yazdığı yazı olammaz,
Haqq özü bu dərdə razı olammaz,
Dünyanın işləri sirdi a Salman.

Etdim bu dünyanı mən ələk - vələk,
Gördüm şahı quldan seçməyir fələk,
Dəyirman üyüdü, əlyəndə ələk,
Neyliyər top - tufəng, ordu a Salman.

Buta səni bilir haqqa - divanə,
Saz - söz aləminə oldun pərvanə,
Sənət dünyasında sözün nişanə,
Qazilik tanrıdan nurdu a Salman.

Səadət Buta
11.06.02005

50 illiyin mübarək !

Qartallı dağlardan ayrılıb gəlib,
Qılınç tək qınından sıyrılıb gəlib,
Atəşdən - alovdan yoğrulub gəlib,
Sənət meydanında sözlə bac alıb,
Deməyin ki, Salman Qazi qocalıb!

Tufandı, borandı, şimşək tək çaxır,
Haqqın çeşməsidir, qaynayır, axır,
Aslan tək şikarın gözüne baxır,
Günəş şöləsindən parlaq tac ahib,
Deməyin ki, Salman Qazi qocalıb!

Atlı namərdləri atından saldı,
Xəyalı ilməzli elində qaldı,
Sinəsi yananda "Kərəmi" çaldı,
Tanrıdan sükəhən adlı bürc alıb,
Deməyin ki, Salman Qazi qocalıb!

Dərdinə tapamırmı çarə gözləri,
Vurur gözəllərə yara gözləri,
Odlu - alovlu qara gözləri,
O coşqun ilhamı seldən güc alıb,
Deməyin ki, Salman Qazi qocalıb!

Vəli alqışlayır belə insanı,
Şairi aldatmır onun ad - sanı,
Maşallah, möhkəmdir Qazinin canı,
Əlli ildə bir gör hara ucalıb,
Deməyin ki, Salman Qazi qocalıb!

Şair Vəli Qaraçaylı. 4.02.2002.

Şair dostum Salman Qaziyə

Hər sabah görüşün, xəlif gülüşün,
Bu kövrək könülümə yatdı, a Salman.
Sıxıb saxladığım dərdi - qüssəmi,
Ağrımı sinəmdən atdı, a Salman.

Hər kəlmən ağızda çiçək butası,
Xoş nəzər çöhrəmi bəzər, qadasi,
Tanrı sevgisinin güclü sədası,
Bizi bir - birmizə çatdı, a Salman.

Ölçüsü göydədir saf məhəbbətin,
Əməli - salehdir haqq ibadətin,
Kəbanı etdiyin həcc ziyarətin,
Gedib o tanrıya çatdı, a Salman.

Əlinə saz alıb oxşa qəlbimi,
Qaldır göz üstünə, qaşa qəlbimi,
Gətir sən ilhama, cuşa qəlbimi,
Aləm avazına matdı, a Salman.

Hörmətlə: Rafiq Məhərrəmli

SALMANI

*(İstedadlı şair, gözəl saz-sənət ustası,
Salman Qazi ilə xoş tanışlığının təsirindən)*

Mübarək bir görüş, xoş bir təsadüf,
Mənlə görüşdü Qazi Salmanı.
Bir anda gözümə göyə ucaldı,
Şehirli söhbəti, sözü Salmanı.

Söhbət saldı sənət, söz taleyindən,
Əyri taleyindən, düz taleyindən.
Qəribəydi, gördüm öz taleyindən
Həm narazi, həm də razı-Salmanı...

Gah "Divani" dedi, gah da "Müxəmməs",
Gah "Cığah tənqis", gah "dodaqdəyməz"...
"Qoşma", "Gəraylı"ya söz ola bilməz,
Çəkir dərinliyə izi Salmanı.

Şe'rə qulaq asıb söz izlədilər,
Ədəb-ərkan, adət, yol gözlədilər,
Bir tutuya kimi əzizlədilər,
Qız nəvəsi, oğlu, qızı Salmanı...

Zəlimxan Yaqubdan söz salıb, dedi:
"Sənətim sözündən güc alıb",-dedi.

Dostu uca tutub, ucalıb indi,
Yaşadır ağ olan üz - Salmanı.

Ustad Kamandardan dərslərini aldı,
Meylini əbədi saz- sözsə saldı.
Təsdiqlədi - sözə qal oğlu-qaldı,
Dadlı sözlərinin duzu Salmanı...

Çalqısı qəlbimin qəmin əritdi,
Ucaldıb gözümə şiri-nər etdi.
Dədə Ələsgərə bərabər etdi,
Sol əllə çaldığı sazı-Salmanı...

Şimşək mizrabını simlərə çaxdı,
Qayadan şıdırğı şalalə axdı,
Ağzından çıxdıqca yandırdı, yaxdı,
Qəlbini alovu, közü Salmanı...

Çalıb-oxuyanda göylə əlləşir,
Bir anda nəçə yol dönür, dəyişir...
Gah Qartal eləyir, gah da dəli Şir,
Təbdən-təbə düşən üz-Salmanı...

Kaş bəxt əli güllər yetişdirəydi,
Hər sınağı bu cür bitişdirəydi,
Mürvətlə taleyi görüşdürəydi,
Kaş otuz il öncə, azı Salmanı...

Mürvət Qədimoglu (Həkəri), şair,
Yazıqlar birliyinin üzvü. 17.10.99

Təmirrər tayfası

Bu tayfanın yaranma tarixi 1785 - 1790 - cı illərə təsadüf edir. Daha dəqiqi belədir:

XVII əsrin sonuna yaxın Türkiyənin Qars vilayətinin, Oltu nahiyyəsinin, Gölə cədesindən gələn molla Zəki adlı bir şəxs İlməzli kəndinə pənah gətirir. İşgüzar, çalışqan, əlindən hər iş gələn bu adama kənddə hamı Təmir deyirdi, yəni, təmir edən, bərpa edən. Beləliklə molla Zəki - olur molla Təmir.

Ruhaniliyi, ilahiyyəti mükəmməl bilən bu adam həm də qəbir üstü abidələrin ustası imiş. Bizim dillə desək, başdaşları yonub, düzəldirmiş. Boş vaxtlarında isə kəndin camaatına (istəyənlərə) Quran oxumağı və ayələrini öyrədərmiş. Dəlməözlü tayfasından rəhmətlik Gülüstan nənə onun tələbələrindən idi. Mən rəhmətlik Gülüstan nənə ilə bu haqda çox söhbət etmişdim. Təmir kişinin təvəllüdü məlum deyil. Qəbiri dağlı-aranlı Borçalının ziyarətgahı olan Hacı Xəlil əfəndinin türbəsinin yanında idi. Molla Təmirin özü Qaraçöplü Alı ağanın göstərişi ilə (bizim dağların yaylası Alı ağaya məxsus imiş və orada erməni adlı bir ənni-cinni yox imiş) təxminən Məhəmməd babamın dediyinə görə 1851-ci ildə Hacı Xəlil əfəndi-nin türbəsinə inşa edib. Qaraçöplü Alı ağa, Qazax mahalının Astanbəyli kəndində yaşayan övliya- Hacı Mahmud əfəndinin qardaşlığı olub. Məhz Hacı Mahmud əfəndi Alı ağaya Hacı Xəlil əfəndi haqqında məlumat verib, onun dəfn olunduğu yeri göstərüb. Hacı Xəlil əfəndinin türbəsidəki qəbir daşına belə yazılmışdı:

*«Övliya Hacı Xəlil əfəndi,
Əməli Təmir».*

Bu yazı ərəb dilində yazılmışdı. "Əməli Təmir" sözü inşanın Təmirə aid olmasına işarə idi. Sonralar molla Təmindən Alı, Məhəmməd, Mustafa və Mahmud adlı dörd oğul və Fatimə, Tükəzban, Aysə, Zalxa adlı qızları olur. Bütün babalarımı görmüşəm (Mahmud babam sonsuz olub, ovladları olmayıb, ildırım vurmadan rəhmətə gedib). Mən Məhəmməd kişinin nəvəsiyəm. Babam 1963-cü ildə 115 yaşında dünyasını dəyişdi. Bəli, Təmirrər tayfası belə yaranıb. Bütün babalarım çox-uşaqlı olublar. Onların törəmələri də çox - uşaqlı olub. Bu tayfada bu günə kimi sufilik, ilahiyətçilik, möminlik hökm sürməkdədir. Hal-hazırda qol-budağı hər yana səpələnən, İlməzli kəndində sayılan böyük tayfalardan biridir. Sazı və sözü çox sevirilər. Ovçuluğa, ata, silaha meyillidirlər. Ən məşhur aşıqlardan biri -aşıq Əşrəf rəhmətlik aşiq Kamandarın "son beşiyidir", mənəm kiçik qardaşımdır.

*Salman Qazi - şair - publisist, Azərbaycan Respublikası
yazıçılar birliyinin üzvü. 10.04.2003*

Gözümdə dəyişdi bu fani dünya,
Elə bil dünyamın dünyası köçdü.
Sinəmə sığmırdı eşq- məhəbbəti,
Qurudu gölləri, sonası köçdü.

Buydumu ömrümün yazı - qədəri,
Göz yaşı tökürəm axşam - səhəri,
Yüklədi belimə dərdi - kədəri,
Ömrümün-günümün binası köçdü.

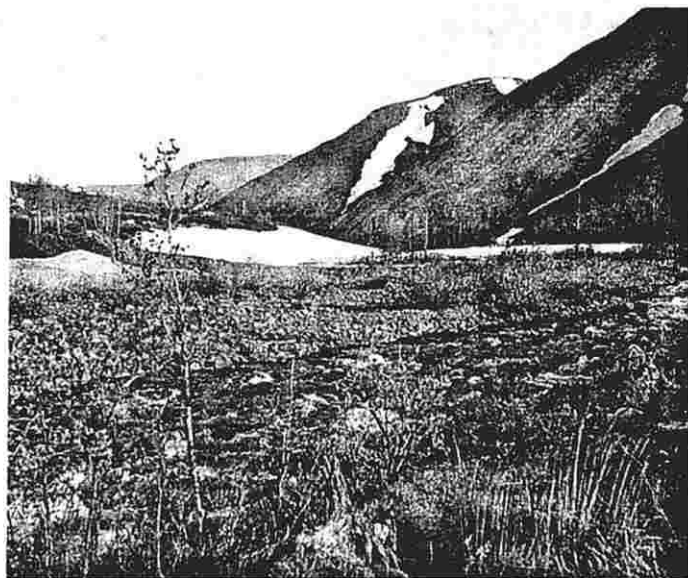
Canımı yandırır ahım - amanım,
Həmi qibləm idi, həm qibləgahım,
Söyərdi, döyərdi olsa günahım,
Başımın sərdarı, ağası köçdü.

Özümü bilənnən sirdşımıydı,
Əmim- dayımıydı, yoldaşıımıydı.
Ellər, anam deyil, qardaşıımıydı,
Könlümün ləkəsiz aynası köçdü.

Mənə eşq də verdi, ilham da verdi,
Həyatıma mənə da , inam da verdi,
Mənə söz də verdi, qələm də verdi,
Bir şair Salmanın anası köçdü.

02.02.2006

YURD HƏSRƏTLİ MİSRALAR

Bu panorama dağ Borçalısının bir mənzərəsi, "Ov dərəsinə" gedən yoldur, "Ov dərəsinin" girəcəyidir. İndi isə ora bizə, bizlər isə oraya həsrətlik, unutmayaq, yaddaşlara ötürək....

SALAM, XXI ƏSR

Qədəmlərin mübarək, yeni il, yeni əsr,
Nə qar boran üsüdü, nə şaxta-ayaz kəsir.
Təkcə küləkli hava, şıltaqlıqdan dönməyir,
Bir də ki, qoca dünya qürurundan enməyir.
Getdi XX-ci əsr, bizə düşmədi əsla,
Bizə əylədi getdi dava, dalas, dərd-bəla.
Bu əsrdə Azərbaycan bölündü, parçalandı.
Rusun, farsın əlində talan oldu, talandı.
37 balta tək kəsdi, tökdü başları,
İş bilməyən kəslərə tikdilər çox işləri.
Bədənmizə calaq tək, Ermənistan calandı,
Zəngəzurum, Borçalım ayrıldı, haçalandı.
Keçən əsr düşmədi taleyinə millətin,
Müharibələr kəsdi əlacını məmləkətin.
Ər oğullar davaya getdilər, gəlmədilər,
Necə oldu, harda qaldı yerini bilmədilər.
Bəylər bəylikdən düşdü, varlı yoxsula döndü,
Abad evlər dağıldı, min-min ocaqlar söndü.
Qorxudan tir-tir əsdi, satdı qardaş-qardaşı,
Ölüm kabusu güddü, hər sadə vətəndaşı!
Beləcə keçdi illər, biz dandıq həqiqəti,
Orda fars, burda rus qul etdi bu milləti!
Bir yandan da qonşular bizə kəsildi yağı,
Gürcü Borçalını tutdu, erməni Qarabağı!
Dinib-danışmadıq "qardaşlıq" ailəsində,
Çünki bir xof var idi Sovetlər ölkəsində.
Bu ölkə də dağıldı Berlin hasarı kimi,
Axı zülmün üstündə qurulmuş idi himi!
Erməni baş qaldırdı, rusa arxalandı,
Qovuldu obam-elim, Qarabağ alovlandı!
Təkləndik, yalqızlaşdıq bu boyda dünyada biz,
20 yanvarda qırdılar, ərşə çıxdı səsimiz.
Vəzifənin üstündə qırdı qardaş-qardaşı.
Təhlükə aldı yenə, adicə vətəndaşı.
Kömək verən olmadı, kömək duran olmadı,
Bu boyda bir millətə fikir verən olmadı!

Getdi Qarabağ əldən,
Dağıldı Şuşa, Laçın,
Əl çıxdı Kəlbəcərdən, daha nələrdən, nədən,
Biz vicdanı ləkəli yola saldıq o əsri!
20-ci əsr getsə də, əylədi dərdi-səri.
Salam 21-ci əsr! Qədəmlərin mübarək!
Etdiyimiz səhvləri görək səndə düzəldək!
Sındıraq erməninin bütün dayaqlarını,
Azad edək yağıdan vətən torpaqlarını.
Görək səndə bu millət uca tuta başını,
Üstümüzdən atağ biz, yoxsulluğun daşını.
Səni firavan görək,
Səndə sevinclə vüqar!
Sənlə əl-ələ verək, kaş çin ola arzular!
Onda ürəkdən gülək!
Onda ürəkdən deyəək!
Xoş gəldin yeni əsr,
Qədəmlərin mübarək!

MƏNİ BÖLDÜRƏN ARAZ

Axıram sellər kimi, illərin axarında,
Gedirəm yollar kimi, tarixin damarında,
Fırlanıram, yolum yox əsrin burulğanında,
Qasırga, fırtınalar təntidib, döyüb məni,
İllər qəhrəman bilib, tarixlər öyüb məni.
Dağıdan olmamışam, tikən, quran olmuşam,
Bir vaxt ucsuz-bucaqsız yaylaq, aran olmuşam.
Sonralar bölünmüşəm, talan, viran olmuşam,
Araz bölən, böldürən Azərbaycan olmuşam!
Savalanlı, Kəpəzli, mən Gəncəli, Təbrizli,
Bayrağı ay-ulduzlu Azərbaycan olmuşam!
Cavanşirim, Babəkim, Xətai tək şahım var,
Zamanın çaynağında amanım var, ahım var.
Məni Araz böldürüb, mənim nə günahım var?...
Zülmət mənim ha döylü, bir nurlu sabahım var.
Mən zülməti dağıdan, sökən-yıxan olmuşam,
Odlar yurdu olmuşam, Azərbaycan olmuşam!
Bənzəyirəm qartala, bağlanıb qanadlarım,

Necə dözürlər buna, bəs mənim övladlarım?
Çırpınıb, hayqırıram fırtınada, tufanda,
Boğuluram qırğında, nahaq tökülən qanda.
Əsarətdən bezmişəm, qul olub yorulmuşam,
Bir zamanlar qandalsız Azərbaycan olmuşam!
Böldürüb iki yerə, şimaldan gələn məni,
Yaxasından tut soruş - kim olub bölən məni?
Mən çörəyə dönmüşəm rusun, farsın əlində,
Yad bayraqlar yellənir, bayrağımın yerində.
Mən belə olmamışam, mən bütöv, tam olmuşam!
Tarix hörmət eyləyən Azərbaycan olmuşam!
Bir tərəfi Naxçıvan, İrəvan, Borçalıyam,
Dəmir qapı Dərbənd tək, bir alınmaz qalayam.
Bu gün viran olmuşam, mən ona-buna payam,
Ortadan bölünmüşəm, mən o tayam, bu tayam.
Varım - halım dağılıb, yandan baxan olmuşam,
Bir zamanlar sərvətli Azərbaycan olmuşam!
Tarix! Ey qanlı tarix! Sən nələr eyləmədin?
Həqiqəti gizlətdin, düzgünü söyləmədin.
Ahım göylərə çıxdı, sən heç yerdə demədin.
O yan, bu yan baxıb mən mat-məətlə qalmışam,
Mən belə olmamışam. İgidlərini aslan tək,
Düşməncə qan udduran Azərbaycan olmuşam!
Araz, Araz, ay Araz! Məni böldürən Araz,
İki yerə kəsdirib, məni öldürən Araz!
O vaxtdan gözü yaşlı, ürəyi qan olmuşam!
Tarix didən, dağıdan Azərbaycan olmuşam!
Araz bölən, böldürən,
Rus, fars öldürən,
Sürgünlərə sürdürən,
Lenin gülləyə tutan,
Stalinə döydürən, varı-halı yox olan,
Bu gündə kimlərinə, gözlərinə ox olan,
Kələyə, müharibəyə yenə meydan olmuşam!
Mən həmişə göz tökən, Azərbaycan olmuşam!
Dur ayağa övladım! Bir gör kimin oğlusan?
Nərəsi səllər pozan, sən igid Koroğlusan!
Sən dur, aç qanadımı, bir daha bağlanmasın,
Səni böyüdən Vətən, qoru, tapdalanmasın!

Sən məndən bəhrələnib, mənə Vətən demişsən,
Mən səni əzizləyib, sənin anan olmuşam!
Bu gün iki bölünən Azərbaycan olmuşam!
"Araz, Araz, xan Araz,
Evimi yıxan Araz!
Sən məni niyə böldün?
Bölünərmə can Araz?!"

05.07.1991

Əlində

Aran dağa qovur, dağ da arana,
Top olmuşam bu dünyanın əlində.
Gah selə düşürəm, gah da borana,
Çöp olmuşam bu dünyanın əlində.

Daha yavaş-yavaş qəddimi бүкür,
Deyəsən bəyənmir başından əkir,
Gah irəli buraxır, gah geri çəkir,
İp olmuşam bu dünyanın əlində.

Arzu-diləyimi apardı yellər,
Dolandı boynuma fitnələr, fellər,
Girdi ürəyimə küpə girənlər,
Küp olmuşam bu dünyanın əlində.

Doyan deyil yandırmaqdan-yaxmaqdan,
Çox həzz alır yerə vurub, yıxmaqdan.
Gah oyana, gah bu yana baxmaqdan,
Çəp olmuşam bu dünyanın əlində.

Yaylaq yayda gözəl, aran da qışda,
Yazısı alında, sevdası başda,
Günlərim ötüşür dava-dalaşda,
Sap olmuşam bu dünyanın əlində.

Bir qonağam, gedərgiyəm vaxtı var,
Hər bir kəsin qisməti var, bəxti var,
Deyirdilər devrilməyən taxtı var,
Gop olmuşam bu dünyanın əlində.

Dağlar məni qınadı

Qoca dağlar çox oynadı nazımla,
Getmə dedi-ellər məni qınadı.
Sularından içəmmədim doyunca,
Bulaq məni, göllər məni qınadı.

Bu kənddə də bir çox arzu oyandı,
Od ürəyim gah alışdı, gah yandı,
Görüşəndə tənbel-tənbel uzandı,
Əl verəndə, əllər məni qınadı.

Qartal dedi, darıxıram bir az döz,
Meşə dedi, bir az dincəl, bir az gəz,
Bülbül dedi, mən oxuyum, sən də yaz,
Ayrılanda güllər məni qınadı.

Göy gurladı, şimşək çaxdı, dur -dedi,
Bu cənnətdə yaşa, yarat, qur dedi.
Xallı kəklik hünərin var vur dedi,
Yal -yamaclar, çöllər məni qınadı.

Salman Qazi, keçənləri yada sal,
Şəhər çəkir, kənd deyir ki, bir az qal.
Yaylaq deyir bir bardaş qur, nəfəs al,
Yola çıxdım, yollar məni qınadı.

14.08.2001

Var mənim

A dostlar Salmanı kasıb bilməyin,
Söz deyilən bir ümmanım var mənim.
Qızıldan, incidən ləldən bahalı,
Şair kimi adım - sanım var mənim.

Beşikdən laylası, sözü nəğmədi,
Bizim gözəllərin özü nəğmədi,
Qaynar bulaqların gözü nəğmədi,
Neyim, sazım, tar - kamanım var mənim.

Şair dostlarımdı ruhum - canım,
Səadət Buta ilə Knyaz Aslanım,
Vəli Qaraçaylı, şair Alxanım,
Od püskürən Zəlimxanım var mənim.

Gör nələr yetirib bizim o dağlar,
Bizdə şair, aşiq, rəssam da var,
Ellərə səs salıb Sarı Mülkədar,
Aşiq Əşrəf, Tərmeyxanım var mənim.

Xan Əmrəh, Kamandar dil əzbəridi,
Saraclı sənətin şah əsəridi,
Dədə Caməl Borçalının piridi,
Şair Nəhim, Ağacanım var mənim.

Ali ağaya, İsxana rəhmət,
Ruhları şad olsun, yerləri cənnət,
Sənətdə ad aldı Sadıqla Məmməd,
Təhlə Novruz, Nərimanım var mənim.

Darvazlı Mehralı ad qoyub gedib,
Kazaklar gözüne od qoyub gedib,
Bizə mahal qoyub, yurd qoyub gedib,
Borçalı tək bir ünvanım var mənim.

Sadaxlı Məhəmməd, aşiq Həvəskar,
Mehmanım, Haqverdim, Nürəddinin var,
Dostum Ziyəddinin ilhamı qaynar,
Əhli – ürfan İsmayılım var mənim.

Xoşdu Cahangirin deyib – gülməyi,
Mahnı oxuması, dastan deməyi,
Əvəzsizdir sazbəndlikdə Elbəyi,
Sənətkara qaynar qanım var mənim.

Əyriqarla Dəlidağdı vüqarım,
O yerlərdə keçib cavanlıq çağım,
Mənsiz qərubsəmə qoca qartalım,
Qayıtmağa çox gümanım var mənim.

Hacı Xəlil ocağı, yağlıradadı,
Nənəmin-babamın ruhu dardadı,
“Oy dəre”, “Axçal” intizardadı,
O səbəbdən ah - amanım var mənim.

El - obadı mənim arxa - dayağım,
Ana vətənimdi sönməz çırağım,
Salmanam, qələmdi silah, yarağım,
Yazılasi çox dastanım var mənim.

4.06.2005.

Dünya

Yenə mən yazıqdan nə istəyirsən?
Çəkibsen üstümə dumanı, dünya.
Könlüm açılanda başıma döydün,
Vermədin şairə amanı, dünya.

İlqarı, dostluğu, andı unutdun,
Hər yerdə mərdləri namərdə satdın,
Seçib - ayırmadın, bərabər tutdun,
Yarımçıq, qanmazı, qanarı, dünya.

Aləm yandı alovumdan, közümdən,
Gileylənmək gəlmədi də üzümdən,
Körpə - körpə, erkən aldın gözümdən,
Göstərdin ərsəst - divanı, dünya.

Tufanlara verdin əmanətimi,
Çırıpdın daşlara məhəbbətimi,
Məni qocaltdığın bəs etmədimi?
Qocaltdın sevdiyim cananı, dünya.

Sevib - sevənləri yandırdın, yaxdın,
Abad könülləri uçurdun, yıxdın,
Bütün günahlardan təz - təmiz çıxdın,
Vermədin əllərə yaxanı, dünya.

Həyatı Salmana cəhənnəm etdin,
Yaşamağı mənə dərd - vərəm etdin,
Nə insafa gəldin, nə kərəm etdin,
Susuz əylədin yanarı, dünya.

22.10.2004.

Gəlmişəm

Yurd həsrəti göyüm-göyüm göynədir,
Kürəyimdə köz gətirib gəlmişəm!
Həsrət əyir, möhnət əyir, sındırır,
Qəm-kədərli saz gətirib gəlmişəm!

Qartal bağışlayıb əzmi, vüqarı,
Saçıma bulaşır dağların qarı,
Güllü yaylaqlardan sərin baharı,
Bulaqlardan buz gətirib gəlmişəm!

Həmişə seçmişəm torlanı sardan,
Qaçmadım mərd dostdan, düz etibardan.
Yığıb-yığırdığım dövlətdən, vardan,
Halal çörək, duz gətirib gəlmişəm!

Yaradan pay verib öz həvəsindən,
Çələnglər toxudum söz dəstəsindən.
Bulaqlı, Axcalı, Ov dərəsindən,
Min ətirli yaz gətirib gəlmişəm!

Dünyanın işinə bələdəm, bələd,
Var-dövlətə dönüb haqla, ədalət.
Allah pənahımdı, yolum ibadət,
Açıq, gülər üz gətirib gəlmişəm!

Salmanam, azalmır dərdü-mələlim,
Əl çəkmir yurdumdan şair xəyalım.
Başıma haranın dışını salım?
Bir cüt ağlar göz gətirib gəlmişəm!

Bu dağlara

Ustad şairimiz Abbas Abdullaya

Dünyanın sehrinə valeh olmuşam,
Nə göyçək yaraşır yaz bu dağlara.
Əlvən gülləriylə xalı toxuyub,
Dərə bu dağlara, düz bu dağlara.

Yerin məlum olsun, ay ustad Abbas,
Dağlar geyinibdir al-yaşıl libas.
Gəl, bulaq üstündə faraş quzu kəs,
Yazıynan, yaraşır söz bu dağlara.

Çən dağlara, dağlar çənə yaraşır,
Bülbül gülə, gül çəmənə yaraşır.
Burda yeyib-içmək sənə yaraşır,
Sən Allah eyləmə naz bu dağlara!

Qayıda yerinə obalar-ellər,
Soğulmuş çaylardan car ola sellər,
Açsa sinəsini çəmənələr, çöllər,
Doyarmı baxmaqdan göz bu dağlara.

Salmanam ay ustad, gözünlə baxdım,
Özümü alova yandırdım, yaxdım,
Gurladım, hay saldım, şimşək tək çaxdım,
Bakıdan birbaşa, düz bu dağlara!...

İlməzli dağları 27.10.99.

Bizim dağlara, dağlara

*Bu il yenə gedənmədim,
Bizim dağlara, dağlara.
Görən gedib çatacağımı,
Sözüm dağlara, dağlara.*
Abbas Abdulla.

Şükür, bu il gedə bildim,
Bizim dağlara, dağlara.
Səcdə qıldım, baş endirdim,
Özüm dağlara, dağlara.

Duman-çənə sinə gərdim,
Bir idi, yüz oldu dərdim,
Abbasdan salam gətirdim,
Bizim dağlara, dağlara.

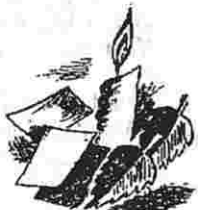
Çox sıxırdı şəhər məni,
Fikir, hicran, qəhər məni,
Apardı boz kəhər məni,
Bizim dağlara, dağlara.

Qartal ilə salamlaşdım,
Kəklik ilə doğmalaşdım,
Saz götürdüm, şer qoşdum,
Bizim dağlara, dağlara.

Haşqallı etdim ziyarət,
Gözlərimdə qəzəb, nifrət,
Yaraşmayır bu sükunət,
Bizim dağlara, dağlara.

Məni yola saldı qartal,
Baxışında əzm, vüqar.
Dedi:- Salman, el qayıdar,
Bizim dağlara, dağlara.

İlməzli, Ov dərəsi, Hacı Xəlil dağı. 24.10.1999

Gəlim

Könül, bir gəl gedək doğma yerlərə,
Bircə "Bulaqlıynan" görüşüm, gəlim.
Ötəri boylanım şiş zirvələrə,
Qartalın halını soruşum, gəlim.

Çoxdandı görmürəm sevdiyim eli,
Darasın saçımı dağların yeli.
Gedək salamlayaq düzdə bülbülü,
Çəmənün şəhinə bulaşım, gəlim.

Baxıram yollara, uzundan-uzun,
Bülbül vurğunudur baharın-yazın,
Cavanlıq vaxtında sevdiyim qızın,
Təzədən eşqi ilə alışı, gəlim.

Qəriblik adamı qocaldır-gerçək,
Artıq bu fərağa dözməyir ürək,
Gedim bir anlığa körpə uşaq tək,
"Qatar qayasına" dırmaşım, gəlim.

Soruşma, pərşandır Salmanın halı,
Bu dərd nə qurtarı, nə də azalı,
Get-gedə çoxalır hər qeydi-qalı,
Bilmirəm kimlərə danışım, gəlim?

1990

Dağlar

Bir neçə dostla-tanışla,
Qonaq gəldim, sizə dağlar.
Dağılıbdır boran-qarın,
Açılıbsan təzə, dağlar.

Gəlmişəm beş-on gün qalam,
İlhamımı sizdən alam,
İrka, İlhoş, Mişka balam,
Qoynunuzda gəzə dağlar.

Nə gözəldir "Ov dərəsi",
Çox qəşəngdir mənzərəsi,
"Dəli dağın" gen sinəsi,
Gəl-gəl dedi biza, dağlar.

Neçə qonaq gəlib, gedər,
Gül açılar, solub, gedər,
Bir gün Salman ölüb, gedər,
Sözü qalar, sizə dağlar.

1984.

Paşa

*Əziz dostum, dağ vüqarlı, qartal tək məğrur, bulaq tək billur,
İlməzlinin mərd oğlu, polis mayoru Paşa Alı oğluna.*

Nə qədər yazsam da bəs eləmir, bəs,
Şəninə bir kitab azdır, ay Paşa.
İmkanım olsaydı, zərə tutardım,
Ancaq gücüm çatan sözdü, ay Paşa.

İtməz yaxşılığı, atsan dəryaya,
Sənin səxavətin gələn döy saya,
Qeyrətin oxşayır coşqun bir çaya,
Urəyin alovdu, közdü ay Paşa.

İlməzli oğlusan, dağlar qartalı,
Etibar-ilqarda gördüm vəfalı,
Sənə kömək olsun babam Həcxahı,
Könlüm o yerləri gəzdi, ay Paşa.

Kim səni tanıdı, ər kişi dedi,
Nurdan xəlq eyliyə, nur kişi - dedi,
Bu sözü ağsaqqal, pır kişi dedi,
El sözü doğrudu, düzdü ay Paşa.

Hətəm səxavətli, Peyğəmbər misal,
Əksilməsin səndən bu cah, bu cəlal,
Allah mərdlik verib, həm dərya kamal,
Qocalıram demə, tezdi, ay Paşa.

Əhli-ürfanların pənah, ümidi,
Tanrı bəndəsinin gözəli budu.
Səni tanıyanlar, mənə yaz dedi,
Salman dəftərinə yazdı, ay Paşa.
10.10.2002.

Nağayrım

Bir ayrılıq yaman sıxır sinəmi,
Mən dağlarsız tənha qaldım, nağayrım?
Fələk dərdi-qəmi verdi mənəmi?
Deyəmmədim, cana saldım, nağayrım?

İnsafdımı, qərrib eldə qocalam,
Necolub "Ov dərəm", hanı "Axcalım"?
İstəyirəm bir aylığa dincəlim,
Ayrılmazdım, əmbə gəldim, nağayrım?

Kimi gördüm, hamı etdi şikayət,
Hər gözdə min sual, min bir heykayət,
Hacı Xallı eyləyəydim ziyarət,
Dünya pisdir, bəlkə öldüm, nağayrım?

Salmanam, olmuşam hicrana yoldaş,
Məni nisgil boğur, çoxaldıqca yaş,
Vaxtsız əydi bu ayrılıq, bu təlaş,
Dərd əlindən lap qocaldım, nağayrım?

1991

Qurban olum

Dağlar sənin sərin, buzlu,
Bulağına qurban olum.
Yaylaq sənin otlağına,
Alağına qurban olum.

Qəribmə qoca qartal,
Dostluğumuz bir yada sal,
Zirvələrdən sor, xəbər al,
Sorağına qurban olum.

Oxu,oxu şeyda bülbül,
Belə getməz, qayıdar el,
Sən Salmanı özün tək bil,
Avazına qurban olum.

1991

Sorağında

Ürəyim yuxalıb, kağıza dönüb,
Qalmışam qürbətdə, el sorağında!
Bir suyu qurumuş çaya dönmüşəm,
Yağış sorağında, sel sorağında!

Məndən çox uzaqdır çölüm, çəmənim,
Hanı tər bənövşəm, al yasəmənəm?
Çəkilmir başımdan dumanım, çənim,
Bülbüləm, ölürəm gül sorağında!

Elimdən-obamdan aralı düşdüm,
Nənəmdən, babamdan aralı düşdüm,
O qarlı dağlardan aralı düşdüm,
Məcnunam, qalmışam çöl sorağında!

Salmanam, hicramı-qəmi yazıram,
Əlimdən nə gəlir daha ay çıram?
Bu dərdi çəkməyə kömək gəzirəm,
Dəvə sorağında, fil sorağında!

16.11.97.

Yurdumuza səfərim silsiləsindən

09.07.1996 -cı ildə, doqquz illik ayrılıqdan sonra vətən, yurd həsrəti məni Bakıdan çəkə-çəkə, qorxu - təlaş bilmədən Ermənistanın Kalinino rayonunun İlməzli kəndinə - anadan olduğum kəndə apardı. Hal - hazırda rayonun adı dəyişirilib-Taşir rayonu, İlməzli kəndinin adı isə Şaumyan kəndi olub. Mən ora Borçalı dostlarımla köməyi ilə, Yırğançay kəndindən keçdim. Hava çox isti idi. Mən kəndə girəndə sanki möcüzə baş verdi. Günəşli havada bir isti yağış yağdı ki, gəl görəsən. Məni qəhər boğdu, gözlərimin yaşı yağışla birlikdə axırdı. Bu nə möcüzəsi idi?

Doqquz ildir ayrılmışdıq,
Sən də ağla, mən də yurdum.
Qəm-kədərə tuş olmuşduq,
Sən də ağla, mən də yurdum.

Mən qürbətdə, sən namərdə,
Mən zülümdə, sən zillətdə,
Oda dönüb canda dərd də,
Sən də ağla, mən də yurdum.

Adın ayrı ada dönüb,
Ürəyimdə oda dönüb,
Salman gəlib, yada dönüb,
Sən də ağla, mən də yurdum.

09.07.1996

İlməzli

(anadan olduğum kəndə)

Mən qürbətdə, sən əlçatmaz,
Boğur sərağın İlməzli.
Əlləşirəm, əlim çatmır,
Sinəmdə dağın İlməzli.
Fələk pəl vurdu, pozuldu,
Kefin-damağın İlməzli.
Dağıldı elin-öban,
Ağır yığnağın İlməzli.

Bir yanın Seyid təpəsi,
Bir yanın Şifahanlı düzü.
Yaz ayları düzənliyin,
Xatırladardı dənizi.
Götürərdi çöllərini,
İlxı, naxır, qoyun-quzu.
Çox ellərin köç yeriidi,
Sənin yaylağın İlməzli.

Axışb gələrdi hər yan,
Qarayazıyan, Borçalı.
Hər tərəfin and yeriidi,
Övlüya babam Haşqalı.
Bir tərəfində Qaraxaç,
Bir tərəfində Axçalı.
Binə idi, çadır idi,
Başın-ayağın İlməzli.

Çox sağ olsun İsmayılı,
Yaralarma düzdü közü.
Özü tərif edib, deyib,
Dadlı-duzlu şirin sözü.
Gəldim gördüm ot basıbdı,
Gəzdiyimiz yolu-izi.
Kəsilibdir Borçalıdan,
Əlin-ayağın İlməzli.

Çox daşınıbdı arana,
Sap-sarı yağın, motalın.
Min dərdlərə dərman idi,
Şanasında arı balın.
Sən çağırısan, mən gələrəm,
Yüyrə-yüyrə, ayağı yalın.
Heç nə lazım döy, bəsimdi,
Qatıq-qaymağın İlməzli.

Adımdı Salman Qazi,
Təmirlərdəndi əsilim.

Sənə qurban lazımdırsa,
Gəl apar, qurban kəsilib.
Göz açdığım, su içdiyim,
Ana yurdum, doğma elim.
Çağır, olum bircə günü,
Sənin qonağın İlməzli.

09.07.1996.

Qayıdanda soruşdular ki, nə gətiribsən?

Dedim:

Gətirdim

Gücüm heç nəyə çatmadı,
Bircə dəstə gül gətirdim.
Könlüm qaldı o yerlərdə,
Gözlərimdə sel gətirdim.

Dərd bir idi, döndü yüzə,
Yandım-yandım, döndüm közə,
Çox boylandım yola-izə,
Ürəyimdə xal gətirdim.

Bir gün sürdüm səfasını,
Duydum doğma nəfəsini,
Uddum sərin havasını,
Meh gətirdim, yel gətirdim.

Salman yurdu gəzib gəldi,
Ağırlara dözüb gəldi,
Gördüyünü yazıb gəldi,
Söz-söhbəti bol gətirdim.

15.07.1996. Bakı.

Şair dostum Ziyatxan Budaqa

Oxudum sözləri Şair Ziyatxan,
Od-alovla qucaqlaşdım, a qardaş.
El-obam dağılıb, qalıbdı viran,
Keçən il, atüstü keçdim, a qardaş.

İndi nə "Qara xaç", nə "Ov dərəsi",
Nə "Gülüm bulağı", nə "Kəl bərəsi",
Çıxmıyır könlümdən yaylaq həvəsi,
Şəhər havasında çaşdım, a qardaş.

"Hacı Xəlil" intizarda qalıbdı,
Sökülüb, dağılıb, çox alçalıbdı,
Zaman mənə eldən ayrı salıbdı.
Mən zor ilə uzaqlaşdım, a qardaş.

İlməzli düzündə bitmir gül-çiçək,
Gördüyüm toz oldu, birdə ki, külək.
Yaxşı ki, tabladı məndəki ürək,
Qəhər boğdu, uşaqlaşdım, a qardaş.

Salmana bu dünya dar olardı, dar,
Yaxşı ki, Borçalım, Başkeçdim var.
Arabir çağırır yaxın qohumlar,
Gedib -gəldim, doğmalaşdım, a qardaş.

14.06.2002.

Şair Eldar Təbibə

Şair Eldar, «Sazın sözü» gözəldir,
Bu kitabın odu – közü gözəldir,
Vallah şairliyin özü gözəldir,
Bu sözlərin həqiqəti var, Təbib.

Şair Nəbi, Ağacandı Borçalı,
Xan Əmrahdı, Kamandardı Borçalı,
Knyaz Aslan, Zəlimxandı Borçalı,
Borçalının söz qüdrəti var, Təbib.

Faxralının öz adı var, sanı var,
Tərif olunası çox insanı var,
Bir «Sarıtel», bir də bir Elxanı var,
Dünya gözən şən – şöhrəti var, Təbib.

Divani, qoşmana sözüm yox əlbət,
Orda ibadət var, orda tərifiqət,
Dodaqdəyməzlərdə ustalığı göstərt,
Bu zirvənin əziyyəti var, Təbib.

Mən vurgunam al yanağa, od üzə,
Mən bələdəm o dağlara, o düzə,
Şair kərək ürəklərdən od üzə,
Qoy desinlər: - məhəbbəti var, Təbib.

Qələm əhli müqəddəsdir ay Eldar,
Allahdandı ona bu dövlət, bu var,
Salmana əzizdir sizin tək dostlar,
Şairlərin ülvüyyəti var, Təbib.

5.10.2005

Dostum Tahir Talıbhya

Deyən kövrəlirsən Tahir Talıblı,
Könlündən "Dubeyti", "Mixəyi" keçdi.
Kişi istəyirəm dözümlü, tablı,
Dilimdən bir ağır bayatı keçdi.

Yurda sarı.....
Yol gedir yurda sarı,
Ölsəm burda qoymayın,
Aparın yurda sarı.

İndi Evli uzaq, yad əllərdədir,
Burda da şəhərə sığışmaq olmur.
Bəlkə görəcəmiz hələ öndədi,
Rahat bir yerə yığışmaq olmur.

Sən belə deyildin, çox ağırlaşdın,
Necoldu o şuxluq, o qədd, o qamət?
Yoxsa yaşa doldun, ya ağırlaşdın,
Göstərdi özünü cəhənnəm - cənnət.

Qəriblik adamı ağırlaşdırır,
Səni məndən gözəl kim duyar qardaş.
Qəriblik şairi ağırlaşdırır,
Həmi qədd əyilir, həm ağarır baş.

"Mixəyi", "Dubeyti" ürək boşaldır,
Gözdən yaş yerinə ah - nalə axır.
Yurd-yuva həsrəti bizi qocaldır,
Yurdda babaların ruhu darıxır.

Darıxma, gün gələr Tahir Talıblı,
O doğma yerlərdə könlünü allam.
"Mixəyi", "Dubeyti" əvəzinə mən,
Öz telli sazımda bir "Cəngi" çallam.

Kövrəlmə el oğlum, şair qardaşım,
Atalar deyib ki, gələn qayıdar.
Düşməni yandırır torpağım-daşım,
Orda düz ilqar var, düz etibar var.

Əl-ələ verərik qoca "Səngərdə",
Yurda təzə-təzə şeir qoşarıq.
Torpaqdan-torpağa köçmərik bir də,
Yurd oğlu olarıq, yurdda qalırıq.

Eh! Mən də kövrəldim Tahir Talıblı,
Şairlər həyatda çox kövrək olur.
Hər şeyi sakitcə ürəyə salır,
Şairi yıxan da bu ürək olur.

Hələlik bu arzu, bu bir murazdır,
Hələ qarşımızda arzular durur.
Bu gün kimi "Kraz", kimi "Erazdır"
Bizim günahımız qardaş, bax, budur!

Dağlara bax...
İnamla dağlara bax.
Fələk çal - çarpaz çəkib,
Sinəmdə dağlara bax.

Hesabı çəkilər xeyrin-şərin də,
Bu köçkünlük deyil, ağır bir suçdu.
Özün yazıbsanki, bir şeirində,
Altaydan bir türk elatı köçdü...
24.06.2002.

Qələm dostum, şair Barat Vüsala

Dəli könlüm yenə durdu ayağa,
Dağları-daşları aşdı ay Barat.
Əzəldən vurğunam doğma Qazağa,
Qazaxımız hər eldən başdı, ay Barat.

Vaqif, Vurğun, Vidadinin yurdudu,
Qoç Kərəmin, İsrailin yurdudu,
Hüseynin, İsmayılın yurdudu,
Ləhcəsi şirindi, xoşdu ay Barat.

"Atam-anam", "Qurvan olom" sözlüdü,
Qonaqpərvər, çörəkli-di-duzludu,
Kürü dəli, Ceyran çölü tozludu,
Çox gəzmişəm, yada düşdü, ay Barat.

Şairləri, aşığı hünərvər,
Dindirsen dəryaya, ümmana bənzər,
Meydanda nə qorxar, nə də çəkinər,
Hər biri tərənəmzə daşdı, ay Barat.

Sən Qazağın şair oğlu, nurusan,
Bu torpağın söz adamının birisən,
Şəriyyatın övliyası, pirişən,
Bu şairlik çətin işdi ay Barat

Yad deyiləm, Şıxlıdandı nəslimiz,
Əqidədə, məsləkində tər-təmiz,
Mən Salman Qaziyəm, görüşmüşük biz,
Biz tay -tuşuq, əlli yaşdı ay Barat.
06.09.2002.

Uşaqlar

Xəyal məni keçmişlərə aparır,
Həyatımızda oynasanda uşaqlar.
Bu çağlardan, o çağlara aparır,
Topa-topa toplaşanda uşaqlar.

Yorulmayır, ora-bura şütüşür,
Sabahdan - axşama atılıb düşür,
Yadıma qonşunun baxçası düşür,
Ağaclarla dırmaşanda uşaqlar.

Bir də görürsən ki, atılıb düşür,
Heç nəyin üstündə didir -didişir,
Mənim də yadıma o günlər düşür,
Qızlar üçün tutaşanda uşaqlar.

Kimisi ərköyün, kimisi ağır,
Kimisi yüngüldü, kimisi ağır,
Elə billəm yağış yağır, gün doğur,
Dalaşanda, barışanda uşaqlar.

Mən necə qaynayım, necə qarışım,
Ötüşüb günlərim, ağarıb başım,
Az qalırım məndə gedim savaşım,
Haqq üstündə savaşanda uşaqlar.

Gələcəyin çırağıdı, nurudu,
Hər birisi bir basılmaz ordudu,
Bilirəmki Salmanlardan biridi,
Odlu-odlu danışanda uşaqlar.
30.09.2002.

Babamın vəsiyyəti

Uşaqlıq illəri babam deyərdi:
"Yaxşılıq, ay bala itən şey döyül,
Bacarin, tanıyın mərdi, namərdi,
Elə ləkə salar, bəzən bir veyil"

Yenə qulağımdan getməyən bu səs,
Mənə qanad verir, mənə qol verir.
Könlümdən itməyən bu şirin nəfəs,
Bəzən qaranlıqda mənə yol verir.

İnsan şöhrətidir, mərifət, bilik.
Kamillik insana ucalıq verir,
Babalar qoyduğu mərfət, kişilik
Mənə hünər verir, mənə dil verir.

Babalar bizləri düşünüb gedib,
Arzusu bizlərə sadət olub!
Babalar vaxtında kişilik edib,
O kişilik bizdə bir sənət olub!

Əlvida demirəm

Ağaclar yarpağın tökür astaca,
Təbiət belini bükür astaca,
Dağlara çən-duman çökür astaca,
Sərin meh yerini borana verir.

Dağlardan yığışır daha əl -ayaq,
İsti ocağına qayıdır yaylaq,
Göstərir özünü sırsıra, sazaq,
Yaylaq gözəlliyni arana verir.

Gör necə kövrəldi birdən təbiət,
Necə də boşaldı qoynu yaylağın.
Çəkildi qınına qızıl balıqlar,
Üzünü buz tutdu sərin bulağın.

Zirvəyə baxıram, qar yağıb artıq,
Nə kəklik görünür, nə də torağay.
Qartallar arana qayıdıb artıq,
Bir də qayıdacaq bura gələn yay.

Maşınım şütüyür arana sarı,
Ayağım getsə də, ürəyim getmir.
Mən necə tərk edim bu yaylaqları?
Arzu tükənməzdir, ömür bəs etmir.

Gözəllər görüşə həsrət qalmasın,
Yenə də yaylağa qayıdar ellər.
Sevdiyi oğlanı görməkdən ötrü,
Bulağın üstünə gedər gözəllər.

Əlvida demirəm, gələcəm yenə,
Vəfasız deyiləm, etibarlıyam.
Yol verin, a dağlar, yol verin mənə,
Mən həmi aralı, həmi dağlıyam.

Siz məni gözləyin gələn baharda,
Sizə baş çəkəcəm açanda çiçək.
Sizi qoyarammı mən intizarda?
İnşallah, gələn il görüşənədək!

14.08.2001

Şairlər

Aman Allah, dünya qəm dəryasıymış,
Dərd-qəmin içində üzər şairlər.
Bülbülə dönərlər çiçək görəndə,
Qalxıb səmalara, süzər şairlər.

Safdı məsləkində, safdı andında,
Odlə qucaqlaşib, oda yandı da,
Bəxtinə tək səbir düşən anda da,
Onu da xeyirə yozar şairlər.

Ürəkdən keçəni deməsələr də,
Qarnı doyunca yeməsələr də,
Kafe, restoranda gözməsələr də,
Dildə, dodaqlarda gəzər şairlər.

Ağlarla ağlayıb, gülənlə gülüb,
Amalı yolunda dirilib, ölüb,
Sözü cavahirət, inci, ləl bilib,
Sərraf tək yan-yana düzər şairlər.

Bənzərlər əl çatmaz uca bir dağa,
Xalq üçün canını verər sadağa,
Adıca bir bəndi, bir ağ varığa,
Gündə min yol yazar-pozar şairlər.

Qələmə danışar giley-güzarı,
Danışmaz, gizləyər dərdi-azarı,
Şairlərdi şairlərin dostları,
Salmanı sözlərlə bəzər şairlər.

27.05.2002.

QOŞMALAR ÇƏLƏNGİ

Mən yazıq

Möhnətim çaylar tək aşib-daşıbdı,
Çəkməkdən ölmüşəm cana mən yazıq.
Yığval daşa dəyib, bəxt dolaşıbdı,
Köz olmuşam yana-yana mən yazıq.

Sənə neyləmişəm ay Allah taala?
Alıbsan gözümdən, getmirsən yola,
Salıbsan başımı bu qeydi-qala,
Necə dözümlü bu tufana mən yazıq?

Cavanlığım qaçır, yox beh-bazarı,
Bağban tək bağ saldım, görmədim barı,
Sinəmə dağ üstən, çəkdin dağları,
Çox çəkildim imtahana mən yazıq.

Qələmim alovdan, sözüm ataşdan,
Nə qədər söyləyim, yazım ataşdan,
Od almışam, mənim özüm ataşdan,
Sarvan oldum qəm-hicrana mən yazıq.

Şairəm, sinəmə salıbsan közü,
Bədbəxt eyləyibsən oğulu-qızı,
Kor olsun, tökülsün fələyin gözü,
Dözmürəm qar borana mən yazıq.

Əlim ətayində şikayətliyəm,
Divanə olmuşam, dəli kimiyyə, mən,
Adi bir bəndənəm, çox gileyliyəm,
Yaradandan, yaradana mən yazıq.

Qisməti verən də, alan da sənsən,
Salmanı bu günə salan da sənsən,
Dər gündə köməyə gələn də sənsən,
Sığınmışam ol subhana mən yazıq.

1996

Məndədi

Səndə gözəllik var, məndə şairlik,
Dünyanın söhbəti, sözü məndədi.
Sevgimi qoyubsan sinənin üstə,
Aloyu məndədi, közü məndədi.

Qəşəng camallısan, incə bellisən,
Şirin ləhcəlisən, şirin dillisən,
Nazənin pərisən, allı-güllüsən,
Qışın sərt boranı, buzu məndədi.

Canımı od alıb, könlümü hicran,
Sevənlər sevənə ağladarmı qan?
Səni də qocaldar bu fani dövran,
Kamanı səndədi, sazı məndədi.

Bir əlin bahardı, bir əlin yaydı,
Baxışın oxladı, sinəmi oydu.
İstəyin Salmanı bu günə qoydu,
Ömrün çoxu gedib, azı məndədi...

Düzdümü

Sən olmasan nəyə lazım bu həyat,
Mənim yarım, ay maralım, düzdümü?
Sənsiz mənə dərk görünər kainat,
Nə deyirsən, qadan alım, düzdümü?

Tələmiz caladı bir-birimizə,
Elə bil gün doğdu öz ömrümüzə,
Sən bir lələ kimi çıxmışdın düzə,
Dərdim, dedim ətrinə alım, düzdümü?

Gül idin bağçamda, mən oldum bülbül,
Qondu, ələkmədi bu dəli könül,
Alıcı tərsləri sən etdin zəlil,
Göz işığı, dövlət-malım, düzdümü?

Könlüm baş endirir şux gözəllərə,
Neçəsin vəsf edib yazdım dəftərə,
Şövq əhliyəm, adım düşüb dillərə,
Sənin oldu xanımınım, düzdümü?

Salman Qazi hali olub, halına,
Sən varsan, gözüm yox dünya malına,
Bir bəri gəl, sığal çəkim telinə,
Gir qucağma, ol mehmanım, düzdümü?

12.12.199

Yazdı

Gülüm, təcübünmə fəlak işinə,
Bəxtimizə özü biləni yazdı.
Yaxşını yamana yoldaş eylədi,
Doğrunun yanına yalanı yazdı!

Bu kor olmuş fəlak ayırdı bizi,
Sinəmdə sönməyib eşqinin közü,
Sənin taleyinə bir dilbilməzi,
Mənim taleyimə ilanı yazdı.

Qovğadan açılmır bələli başım,
Mən kimə söyləyim, kimə danışım?
Tüstüm ərşə çıxıb, ağırdı daşım,
Viranə könlümə talanı yazdı.

Salmana zülməti, sənə zilləti,
Mənə dərdi-səri, sənə möhnəti,
Sənə tənələri, mənə töhməti,
Gündə şahmar təki çalanı yazdı.

10.04.2002.

Nə fayda

Çalışdım, əlləşdim bir yuva qurdum,
İlan yuvasına döndü, nə fayda?
Özgələ çaraq oldum, nur oldum,
Özümün çırağı sındı, nə fayda?

Bəxt-yığvalım birdən birə qudurdu,
Fələk düşməni oldu, üzümə durdu,
Başıma budadı, qolumu qırdı,
Arzular gözümə sındı, nə fayda?

Oğul-qız saymadı böyük, kiçiyi,
Dillənəndə qapdı qancıx küçüyü,
Sırr tək saxladım bu həy-küyü,
Ürəyim od kimi yandı, nə fayda?

Salmanam, gözümə odlar götürdüm,
Haqqıma sığındım, köksüm ötürdüm,
Bağ saldım, çox əfsus tikan bitirdim,
Üstünə qarğalar qondu, nə fayda?

08.03.2001

Ağrın alım

Əl çəkmir sinəmdən yenə qəm-kədər,
Bu sınıq könlümü al ağrın alım.
Çoxdandı həsrətəm saza-söhbətə,
Oxu ağrın alım, çal ağrın alım.

Məndən nə istəyir bu çərxi- fələk,
Cavab tapammıram ay nazlı mələk.
Məni tez-tez yoxla, axtarma tək-tək
Dünya puç dünyadır bil ağrın alım.

Gəl qov kədərimi, dağıt hicranı,
Bilirəm sənədir dərdin dərmanı,
Qoyma qocalmağa şair Salmanı,
Qolların boynuma sal ağrın alım. 17.10.2001

Dərdimi kimə danışım?

Ay ellər, dərdimi kimə danışım,
Günahkar olmuşam bilən yanında.
Vallah qanadlanmış quşa dönürəm,
Oynayan yanında, gülən yanında.

Mən sazin ölüsü, söz dəlisiyəm,
Alovam, atəşəm, köz dəlisiyəm,
Bir şeydə bülbuləm, yaz dəlisiyəm,
Sarılib-soluram, solan yanında.

Salmanam, qələmə müştəq olmuşam,
Hicrana-kədəre ortağ olmuşam,
Əl - ayağı bağlı, dustaq olmuşam,
Şahmar qabağında, ilan yanında!

Öz həyat yoldaşıma

Tökmə qaş-qabağını, allahdan qorux,
Çıxsin buludlardan ay gülə-gülə.
Gələm qonaqlara quzu kəsmirik,
Gətir bir stəkan çay, gülə-gülə.

Qonaq hörmət sevər, körpə beşiyi,
Qonaqdan darəmə evi-əşiyi,
Pis arvad hörmətdən salar kişiyi,
Almışam, ol mənə tay, gülə-gülə.

Bəsdə bu qaş-qabaq, qoy gülsün üzün,
Neyləsən götürər oğlun-qızın
Yaxşısı, yamanı seçmirmə gözün?
Haqqı tərəziyə qoy gülə-gülə.

Salman söz əhlidi sən anla, sən qan,
Həyatda mülayim, sən gərək insan,
Höcətdən, qovğadan kənarda dayan,
Mənalı günləri say gülə-gülə. 29.08.2001

Beş dəqiqənin içində

Ömrün mənası varmı?
Arzularımız açarmı?
Yar yarından doyarmı?
Beş dəqiqənin içində
Hicran-kədər qaçarmı,
Beş dəqiqənin içində?

Vüsal yandırar, yaxar,
Görüş şimşək tək çaxar,
Nazın evimi yıxar-
Beş dəqiqənin içində.
Dərdin ürəyimi sıxar,
Beş dəqiqənin içində.

Qorxu, təlaş bilmərəm,
Mən səndən əl çəkmərəm,
Dön desən də, dönmərəm,
Beş dəqiqənin içində.
Vallah-billah dönmərəm,
Beş dəqiqənin içində.

Dərdini de, bölüm mən,
Gəl qadını alım mən,
Sənlə birgə ölüm mən,
Beş dəqiqənin içində.
Axı necə dönüm mən,
Beş dəqiqənin içində.

06.12.2000 Bakı.

Bəs döymü sənə?

Mən sənə qəlbinə yol tapanmıram,
Bir ülvü hörmətim bəs döymü sənə?
Eşqini sinəmdən çıxaranmıram,
Çılğın məhəbbətim bəs döymü sənə?

Səni vəsf edirəm yazılısın sözdə,
Məni yandırmaynan alovda, közdə,
Səni çiçək bildim çəməndə, düzdə,
Sadə təbiətim bəs döymü sənə?

Mən sənə əlindən hayana gedim?
Sənsiz tək qalanda qəm-kədər yedim,
Dedin: - sevirənmi, sevirəm-dedim,
Əsil həqiqətim bəs döymü sənə?

Mən səni görəndə mehriban bildim,
Qayğıkeş, lütfükar bir insan bildim,
Dərdimi söylədim, dərd qanan bildim,
Şirin söz-söhbətim bəs döymü sənə?

Daha nə söylüyüm, daha nə deyim?
Yalvardım, yapışdım, özgə neyniyim?
Salmanam, bax budu sənə gileyim,
Vəfam, sədəqətim bəs döymü sənə?

07.04.2000. Bakı.

Öpüş var

Öpüş var yalandan yanaq bulayar,
Öpüş var ömürdən ömürlər kəsər.
Öpüş var ömürə ömür calayar,
Öpüş var hər biri gözəl bir əsər.

Öpüş var bal kimi, şəkərdən şirin,
Öpüş var hikməti, mənası dərin,
Öpüş var buz kimi, bulaqdan sərin,
Öpüş var özünə cəlb edər, çəkər.

Öpüş var tikan tək, dalayar, batar,
Öpüş var-qan salar, aralıq qatar,
Öpüş var savabı Allaha çatar,
Öpüş var qalalar dağıdar, sökər.

Öpüş var Salmana şəkərdi, baldı,
Öpüş var ağlımı başımdan aldı,
Öpüş var daddınmı, sonu zavaldı,
Gözə tor gətirər, qədd-qamət bükər.

22. 05. 2001 Bakı

Açmaz - açmaz

Dərdin də, qanana divanə könlüm,
Adam hər yetənə dil açmaz-açmaz.
Onsuz da viransan, viranə könlüm,
Bəxtin taleyinə yol açmaz-açmaz.

Güləruz yanında zəhər bal olar,
Qaraqabax yanında bülbul lal olar,
Həvəsə becərsən tikan gül olar,
Həvəssiz becərsən gül açmaz-açmaz.

Ürəyimdə alov, sinəmdə ocaq,
Yüklənib belimə dərd qucaq-qucaq,
Sığınsam, Tanrıma sığınmam ancaq,
Şair hər yetənə əl açmaz-açmaz.

Salmanı qocaldır bu qismət-qədr,
Heç kəsin əməyi getməsin hədə,
Hicran saç ağardar, fikir - qəm didər,
Arzum qanadlanır, qol açmaz-açmaz.

12. 09. 2001. Bakı

Canım üçün

Sən mənə deyəndə ürəyin daşdı,
Salırsan sinəmə göz, canım üçün.
Sənsiz ömrüm kasıb, dünyamsa boşdu,
Nəyə istəyirsən yoz, canım üçün.

Bəyəm bilmirsənmi şair yarısan,
Sevdalı könlümün havadarısan,
Şirinin, Leylinin yadigarısan,
Sənindir qoşduğum söz, canım üçün.

Mənimdən, mənimdən, mənimdən ancaq,
Bu istək, bu sevgi qocalmayacaq,
Biz bir - birimizdən dolansaq uzaq,
Yaşaya bilmərik biz, canım üçün.

Salman pərvanəndir, sən şöləli şam,
Eşqimi, istəymi sənə salmışam,
Bu yolda nə bezib, nə usanmışam,
Sən də deyirsən ki, "döz", canım üçün.

29. 07. 2001.

Gülüm

Nə bəxtim yaradı, nə də taleyim,
Nə sən xoşbəxt oldun, nə də mən, gülüm.
Səndə saç ağarıb, mən qocalmışam,
Haqqın var şairə nə desən, gülüm.

Düşdüm bu yollara, dönmək olmadı,
Dərdim başdan aşdı, demək olmadı,
Yalvardım, yapışdım kömək olmadı,
Nə Ömər, nə Əli, nə Həsən, gülüm.

Bu da bir taledi, bu da bir qədr,
Mənim dostlarımdı qəm ilə kədər,
Həmdəmin bir sazı, bir qələm - dəftər,
Təndirə düşürmüş tələsən, gülüm.

O vaxtlar vuruldum özüm bilmədən,
Mən necə unudum o sən, bu da mən,
Sinəmdə od-alov, başım üstə çən,
Bunları bilmirsən hələ sən, gülüm.

Ayıрмаq olarmı candan cananı,
Gəzmirsən Salmanı, demirsən hanı?
Beləmi yoxluyar insan insanı?
Neyləyim beləsən, beləsən, gülüm.

15. 10. 2001

Bu gözəl

Tellər qısa, bədən nazik, bel incə,
Söhbət şirin, ləhcə dadlı, dil incə,
Aman Allah sevincə bax, sevincə,
Hürüdülmü, pəridirmi bu gözəl?
Mələklərin biridirmi bu gözəl?

Gözəllərin ən xasıdı dünyada,
Gözəlliğin aynasıdı dünyada,
Sevənlərin dünyasıdı dünyada,
Ləlidimi, zəridimi bu gözəl?
Mələklərin biridirmi bu gözəl?

Bu nə əda, necə nazdı, bir baxın,
Başdan-başa oddu-közdü, bir baxın,
Tar-kamandı, telli sazı, bir baxın,
Göydən enən hürüdülmü bu gözəl?
Mələklərin biridirmi bu gözəl?

Pərvanə tək yanan mənim, o da şam,
Tanıyandan Məcnun təhər olmuşam,
İllər keçib, artıq yaşa dolmuşam,
Təbiətin sirridirmi bu gözəl?
Mələklərin biridirmi bu gözəl?

Gözlər dərya, ləbləri bal, qaş kaman,
Behiştənmə çıxıb, gəlib bu ceyran?
Düşübdü sehrinə, neyləsin Salman?
Baqi-İrəm gülüdülmü bu gözəl?
Mələklərin biridirmi bu gözəl?

27. 11. 2001. Bakı

Bir gözələ, bir gözəl

Ürəyim açıqlır büllur bulaq tək,
Can deyəndə bir gözələ, bir gözəl.
Niyə sevinməyək, amin deməyək,
Bağlanırsa bir gözələ, bir gözəl.

Hər yetən gözələ mən can demərəm,
Ürək bağlamaram, könül vermərəm
Kim nə deyir desin, mən incimərəm,
Aşiq olsa bir gözələ, bir gözəl.

Biz nakam olmayaq arzu-murazdan,
Deyək, gülək nə qəm görək; nə hicran
Necə ki, dünyadan köçməyib Salman,
Bir mən olam, bir göz ola, bir gözəl.

7.05.2000.

Gülə - gülə ***

Çərxi - fələk baş ağardır,
Üzümüzə gülə - gülə.
Bir şeyindən gileyliyəm,
Niyə yazmır gülü - gülə.

Sağlıqda qədrimi bil, bil,
Yandırırıbsan o il, bu il,
Bilmisənmi, şeyda bülbül,
Meyl eliyə gülə, gülə.

Salman ölməz, gülsən gülüm,
Bir çiçəksən, gülsən - gülüm,
Mən dərdliyəm, gülsən, gülüm,
Qoy qocalaq gülə - gülə.

21.02.2004.

Məni

Məni el tanıtdı, elə bağliyam,
Ayırma bu kökdən, budaqdan məni!
Mən eldən çıxmışam, elin oğluyam,
Qopartma bu daşdan- torpaqdan məni!

Uca dağlar aş-aşa gəlmişəm,
Sələ dönüb coşa-coşa gəlmişəm,
Uşaq döyləm, əlli yaşa gəlmişəm,
Darama yaxından, uzaqdan məni!

Qələmə bağliyam, sazam-sözəm mən,
Bir yanan məşələ, sönməz közəm mən,
Sadə təbiətli, güləruzəm mən,
Pərvanəyəm, qovma çıraqdan məni!

Həvəsım dünyaya sıgışan deyil,
Böhtanla, nahaqla barışan deyil,
Könlüm gözəllərdən yığışan deyil,
Qısqaqna yanaqdan, dodaqdan məni!

Könlüm istəyəndə dağlar gəzirəm,
Bülbülə qoşulub bağlar gəzirəm,
Sınəm yanır, buz bulaqlar gəzirəm,
Ayrı salmaq olmaz yaylaqdan məni!

Salmanam illərim ötdü, yanıram,
Ömrüm hədə yerə getdi, yanıram,
Mənimki də belə gətədi, yanıram,
Sən də şərhləyirsən nahaqdan məni!

15. 03. 2002 Bakı

Ömrümün bir günü

İstəyirəm girəm canan bağına,
Kəsib qabağımlı təriqət qoymur.
Orucluq ayıdır, sındırmaq olmaz,
İslam qanunları, şəriət qoymur.

Odlanıram əlim ələ dəyəndə,
Gül yanaqda qara xala dəyəndə,
Ağ sinəyə, incə belə dəyəndə,
Allaha etdiyim ibadət qoymur.

İndi bildim Şeyx - Sənan nə çəkib,
Nə yolundan dönüb, nə də əl çəkib,
Sevgi var ki, can qocaldıb, bel büküb,
Kənar gözənmirəm, məhəbbət qoymur.

Məni odlu gözlər çəkəndə dara,
Salmanam, yanıram atəşə-nara,
Üz-üzə, göz-gözü, həsrət yara-yara,
Şəhər çevirdiyim salavat qoymur.

11. 12. 2000.

Yandır, a dünya

Yaman alışımsam, qəfil odlara,
Yaman yandırırısan, yandır, a dünya.
Bu şairlik hara, bu zillət hara?
Bir məni başa sal, qandır, a dünya.

Həmi insafsızsan, həmi də haqsız,
Sevmirsən ədalət, nə də doğru, düz
Qoymaynan tək-tənha, qalmışam yalqız,
Məni də tərkinə mindir, a dünya.

İstəyim nə dövlət, nə də ki, vardır,
Səndən gileylənmək bizlərə ardır,
Dedim əlimdən tut, ayağa qaldır,
Demədim ki, alçalt, endir, a dünya.

Salmana bir yerdə vermirsən qərar,
Məni xalq içində xar eylədin, xar,
Bir olsa, bir dərdi çəkməyə nə var?
Yükləyib belimə mindir, a dünya.

11. 09. 2001 Bakı

Bu yaşda

Xəbərin yox, qul olmuşam sehrinə,
Ələddinin çırağısan bu yaşda!
Vurğun oldum şirin dilin mehrinə,
Bir arzunun budağısan bu yaşda!

Əndam gözəl, ləhcə şirin, üz gülər,
Qənşərində dərya gülər, düz gülər,
Bənövşəsen, səni görsə yaz, gülər,
Tər çiçəklər yarpağısan bu yaşda!

Sinəm dərya, başım çənli-dumanlı,
Düşüm sazlı, könlüm ahlı-amanlı,
Bu dünya yaranıb yaxşı-yamanlı,
Yaxşılardan qaymağısan bu yaşda!

Evinizə gülər üzlü gəlirəm,
Hər gələndə söhbət-sözlü gəlirəm,
Baş alovlu, sinəm közlü gəlirəm,
Şövq əhlinin dayağısan bu yaşda!

Salmandan söz qalar, sizlərdən söhbət,
Ürəkdən keçəni saxlama xəlvət,
Var olsun, yaşasın sevgi, məhəbbət,
Gözəlliğin bayrağısan bu yaşda!

20. 02. 2001

**Sən məni sevirsənmi,
mən səni sevən qədər**

Sevirəm dağlar kimi, mən dağların oğluyam,
Büllur bulaqlar kimi, yaylaqların oğluyam.
Sənsiz ömrüm puç olar, dünyamsa gedər hədə,
Sən məni sevirsənmi, mən səni sevən qədər?

Sevirəm güllər kimi, sən güllərdən incəsən,
Çəmənlərin bəzəyi, budaqdakı qönçəsən,

Tayın yox əvəzsizsən, mənə birçə dənəsən.
Sənsən mənə bal, şəkər,
Sən məni sevirsənmi, mən səni sevən qədər?

Dodaqların qönçədir, yanaqda qara xallar,
Gözlərin bənövşədir, baxanda canlar alar.
Alışsa köz tək yanar,
Kim səni anlamasa,
Səni sevən anlayar!
Cavab ver, susma, yetər,
Sən məni sevirsənmi, mən səni sevən qədər?

Birçə gün körməyəndə, həsrətini sıxır məni,
Vüsalın oda dönür, yandırır, yaxır məni.
Sinəmi tutar kədər,
Yanaram oddan betər,
Sən məni sevirsənmi, mən səni sevən qədər?

Adını ürəyimə həkk edib Allah-Taala,
Sən ki, mənə "yox" desən, tutar səni dərd-bəla.
Dön könlümün şahına, qoyma şair qocala,
Sevgi yaşa baxmayır, bunu bilmirsən, məgər?
Sən məni sevirsənmi, mən səni sevən qədər?

10. 08. 2000.

**Oxu bülbülüm, oxu
(Müğəni Mahilə xanıma)**

Dünya beşgünlük dünyadı,
Oxu bülbülüm, oxu!
Gördüyümüz bir rəyadı,
Oxu bülbülüm, oxu!

Qaş-gözünə heyranam mən,
Lap özünə heyranam mən,
Avazına heyranam mən,
Oxu bülbülüm, oxu!

Toya-şana yaraşanım,
Tez qaynayıb qarışanım,
Bəstə boylu sarışınım,
Oxu bülbülüm, oxu!

Dünya Süleyman taxtıdı,
Bəxtim Yusifin bəxtidi,
Salmanın qəmli vaxtıdı,
Oxu bülbülüm, oxu!

12.08.98.

"Qardaşımdan qalan dünya."

(Rəhman Verdiyevə)

Söylə, kimi alladıbsan,
Görən deyir: - yalan dünya.
Hərdən şəkər - bal dadıbsan,
Hərdən zəhər olan dünya.

Axırın - əzəlin hanı?
Neyləyibsən Süleymanı?
Qılıqlayıb bəyi - xanı,
Sakit yola salan dünya.

Hanı Şirin, hanı Leyli?
Məcnunu eylədin dəli,
Yandı Kərəm, yandı Əsli,
Ay boşalan, dolan dünya.

Neylədin Səfər kişisi,
O sinədəftər kişini,
Neçə - neçə nər kişini,
Qucağına alan dünya.

Çox yaşasın Rəhmanı,
Yazıb bir canlı dastanı,
Özündən aldı Salmanı,
"Qardaşımdan qalan dünya".

14.04.2005.

Zeynəbin

Allah-Taala onu gözəl yaradıb,
Könlü geniş, gözü toxdu Zeynəbin.
Deməyin ki, dostdur deyə öyürəm,
Bu dünyada tayı yoxdu Zeynəbin.

Ay bənizli, gülər üzlü gözəldir,
Dadlı-duzlu, şirin sözlü gözəldir,
İncə belli, işvə-nazlı gözəldir,
Tərifləsəm, sözü çoxdu Zeynəbin.

Suyu dadlı, təbiəti şirindi,
Dili təmiz, söz - söhbəti şirindi,
Sədaqəti, məhəbbəti şirindi,
Qası kaman, gözü oxdu Zeynəbin.

Ədəb-ərkan gözlər, həddini aşmaz,
Boş sözə-söhbətə başını qoşmaz,
Öldürsən də, yerli-yersiz danışmaz,
Şirin dili məni yıxdı Zeynəbin.

Evladı tək əzizləyər Salmanı,
O qoruyub, o gözləyər Salmanı,
Qəm-kədərdən təmizləyər Salmanı,
Mənim bəxtimdəndi bəxti Zeynəbin.

15.01.2002.

Bədnəzərdən qorxuram

A kor olmuş, bir gör necə gözəlsən,
Demirsənmi yandırırım, yaxıram.
Dünya sənin vecinə dəy, bilirəm
Mən arxanca yana-yana baxıram.

Bu gün təmiz oxşayırsan günəşə,
Axı belə olmayırdın həmişə,
Bənəyirsən saf qızıla, gümüşə,
Gözdən yayın, bədnəzərdən qorxuram.

Yaşıl donu dəyişibsen göy dona,
Demirsənmi yer od ala, göy dona,
Doğrudan da çox qəşəngdir göy don a,
Pis ağızdan, pis gözlərdən qorxuram.

Salman bu gün od alıbdı, bilmirsən,
Çox ciddisən, danışmırsan, gülmürsən,
Kənar durub heç yaxına gəlmirsən,
Düz edibsən, bəd sözlərdən qorxuram.

11.09.2001

Dünyanın

Aman allah, söylə necə dözümlən,
Bu qışına, bu yazına dünyanın.
Heç bilmirəm necə çatdım əlliyyə,
Ömrü verdim gudadına dünyanın.

Bəxtim ondan-bundan xoş gün diləndi,
Tapmayanda qəm-kədərlə bələndi,
Elə bil ömründə zülmət ələndi,
Gecəsinə, gündüzünə dünyanın.

Yaxam qaldı qəm-hicranın əlində,
Başım qaldı qar-boranın əlində,
Canım qaldı, bir cananın əlində,
Təbə oldum hər nazına dünyanın.

Nə var gözdüm, nə qızıl-ləl, nə inci,
İtib getdi ürəyimin sevinci,
Qəmkeşlikdə birinciyəm, birinci,
Qanə oldum çox-azına dünyanın.

Dəyəri yox, başdan-başa dəyişib,
Əvvəlki döy, gözdən-qaşa dəyişib,
Yay payıza, bahar qışa dəyişib,
Payım düşüb payızına dünyanın.

Bəxtim olsa, bir bəxtəfər olardım,
Nə sınırdım, nə saralıb-solardım,
Qanan ilə yüz il cavan qalardım,
Yoldaş oldum qanmazına dünyanın.

Salman Qazi, sözkü gəldi, de-danma,
Doğru sözü söyləməyə utanma,
Soruşsalar deyərdim ki, inanma,
Nə sözünə, nə özünə dünyanın.

11.10.2002

Əyildim ***

Nələr çəkdim bu dünyada, el bilir,
Dizə çökdüm, düşdüm oda, yol bilir,
Baxça əkdim, getdi bada, gül bilir,
Gülə-gülə, bilə-bilə, əyildim.

Dərd-qəm karvan, özüm sarvan, çəkirəm,
Başda boran, gözümdən qan tökürəm,
Aldım hicran, satdım hicran, əkirəm,
Sələ-sələ, şələ-şələ, əyildim.

İnsaf elə, çərxi- fələk, bir dayan,
Olma belə, yandım köz tək, sən də yan.
Atma sələ, əlini çək, ol həyan,
Olmaz belə, ölə-ölə yildim.

Qazi Salman, şair Salman, yaz ha yaz,
Dildə fəğan, canda aman, döz ha döz,
Hanı loğman, yoxdu dərman, göz ha göz,
Gələ-gələ, dola-dola əyildim.

16.09.2002.

Gözəl

Gəl oturaq yan-yanışı,
Məni məndən alan gözəl.
Sinəmdən çək od-atəşi,
Məni oda salan gözəl.

Bu nə ədə, bu nə nazdı,
Göz alovdu, dodaq közdü,
Şıltaqlığın canım üzdü,
Ay düşmənim olan gözəl.

Belin incə, saç şələlə,
Öldürürsən bilə-bilə,
Hər bir şeyə gülə-gülə,
Talan etdin, talan gözəl.

Şıltaqlıq sənin olacaq,
Qocalan anın olacaq,
Qalsa, hicranın qalacaq,
Bil Salmana qalan gözəl.

Bu arı

şairə Gülnigar Rəhimliyə

Yenicə gəlmişdim sənin yanına,
Hardan aramıza girdi bu arı.
Səni ürəyindən, məni dilimdən,
Namərdlik eyləyib vurdu bu arı.

Yoxsa paxıllığı tutdu bizlərə,
Qısqanmışdı məni alagözlərə,
Yamanlıq eylədi çox nahaq yerə,
Yolumuzun üstündə durdu bu arı.

Sevənə yamanlıq etmək olarmı,
Ürəyi sinədən atmaq olarmı.
Şairi arıya satmaq olarmı,
Səni əllərimdən aldı bu arı.

Qopartdı başıma boranı-qarı,
Payıza döndərdi güllü baharı,
Salmandan ayırdı sən Gülnigarı,
Araya ayrılıq saldı bu arı.

11.10.2002.

Könlüm

Qönçə tək açılırdın,
Tutur səni xar, ay könlüm.
Bülbül tək cəh-cəh vurudun,
Boğur səni sar, ay könlüm.

Ömrü verdin boran-yelə,
Qula döndün bilə-bilə,
Üşüdəcək innən belə,
Boran-tufan, qar ay könlüm.

Salmanı verdin gudaza,
Xeyri-şəri anlamaza,
Yarım dedin bir qanmaza,
Şahmar oldu yar, ay könlüm.

17.07.2002.

Fərqi var

Gözəl səni necə sevim,
Aramızda yaş fərqi var.
Məndə saç ağ, səndə qara,
Başımızda baş fərqi var.

Yaş fərqimiz az olaydı,
Kef-halımız saz olaydı,
Fani dünya düz olaydı,
Onda qışla-yaz fərqi var.

Gözəlliynə yoxdur sözüm,
Salmanda qoymadın dözümlü,
Hər yanı tor görür gözümlü,
Bizdə gözlə-qaş fərqi var.

29.07.2002.

Gözəldir

Dilbilməzlə aram yoxdu özəldən,
Hal əhliylə ömür sürmək gözəldir.
Könül doymaz ürək sevən gözəldən,
Bir yaşayıb, birgə ölmək gözəldir.

Dünya fani, çoxlar gəlib, qayıdıb,
Qara torpaq yediyini unudub,
Kimi zəhər udub, kimi bal udub,
Burax qəmi, deyib-gülmək gözəldir.

Gəl yanıma ala gözlü ceyranım,
Qoyma vüsəlindən alışım-yanım,
Qoy odlu canından od alsın canım,
Qaynar canı oda salmaq gözəldir.

Şimşək qaydasıdır gurlayıb, çaxmaq,
Gözün qaydasıdır gözələ baxmaq,
Tüfə gözəlləri yandırır-yaxmaq,
Gülnigarı qucaqlamaq gözəldir.

Salman Qazi danmaz ürək sözünü,
Üzü danlansa da, yazar düzünü,
Bir gözəl qoynuna salıb özünü,
Səhərə tək çabalamaq gözəldir.

06.10.2002.

Gözümdə

Mən nəyə baxım ki, könlüm açılsın,
Bütün arzularım öldü gözümdə.
Bu dərdi-kədəri viranə qalsın,
Dəryadı gözümdə, göldü gözümdə.

Hədəfi olmuşam boran-küləyin,
Tamarzısı oldum arzu-diləyin,
Qələmi sındırıb çərxi-fələyin,
Yarımı yarıca böldü gözümdə.

Sinəmin üstündə ilan saxladım,
Pünhanca canımı alan saxladım,
Bilmədim, düşmənim olan saxladım,
Tikan tək batıb qaldı gözümdə.

Əlləşdim, bəxtimlə barışanmadım,
İblislə qaynayıb-qarışanmadım,
Qanmazla, nadanla yarışanmadım,
Qananlar incidi, ləldi gözümdə.

Bu günlərə düşdüm qüسسə-kədərdən,
Axi, necə qaçım yazı-qədərdən,
Hicran hücum çəkdi Salmana hərdən,
Özünə yurd-yuva saldı gözümdə.

30.06.2002.

Kaş sən mənim olaydın

Döyməyəydi başıma dünyanın qəm - hicranı,
Fələk yoldaş eyləyib yaxşılara yamanı,
Niyə mənə yazmayıb, sən kimi ceyranı?
Bu yaşımda, bu çağda, mənim ilə qalaydın,
Kaş mən sənə olaydım, sən də mənim olaydın.

Telini sıgallayıb, basaydım qucağıma,
Sənəmin nurun bəsiydi evimə-ocağıma,
Heyif, dostluğumuz düşdü ahl çağımıza,
Qüسسə-kədər döyəndə könlümü sən alaydın,
Kaş mən sənə olaydım, sən də mənim olaydın.

Dünyanın min üzü var, tək bircədir hikməti,
Səndə gördüm sevgini, istəyi, məhəbbəti,
Təmizliyi, duyğunu, həyə-arı, isməti,
Kaşki otuz il qabaq mənə rast gələydin,
Bu ala gözlərinlə oxlayaydın məni-
Məni, mənədən alaydın,
Qürurumu ovlayıb, səməndimdən salaydın,
Kaş mən sənə olaydım, sən də mənim olaydın.

Mina boylu gözəl, gözlərimin nurusan,
Bəlkə o göydən gələn mələklərin birisən,
Bir Allaha ayandı, Salman Qazi yarısan,
Ürəyimdən keçəni anlayaydın, biləydin,
Kaş mən sənəni olaydım, sən də mənəni olaydın.

5.08.2002.

Ürəyim

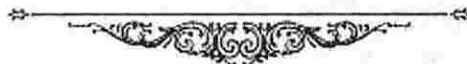
Erkən parçalandın bir şüşə kimi,
Çilik-çilik olub sınan ürəyim.
Səni isitməyə günəş tapmadım,
Soyuq baxışlardan donan ürəyim.

Səni düz anlayıb qanan olmadı,
Eşqini, həvəsni duyan olmadı,
Heç sənəni halına yanan olmadı,
Hamının halına yanan ürəyim.

Toxundu daşlara qismət-qədrin,
Azalmır dər-d-qəmin, qüssə-kədərin,
Nə yaxşı tabladın, çoxmuş hünərin,
Daşa, qayalara dəyən ürəyim.

Sevgi pıyalənə zəhər süzüldü,
Sən eşqi görməmiş, eşqin üzüldü,
Əhsən! Tablayırsan düz otuz ildir,
Daha yorma məni, dayan ürəyim.

Məndən nə istədin, dedim-baş üstə,
Salman tapasıldı, çəkinmə, istə,
Yaş yarı olmamış, olmuşam xəstə,
Məni bu günlərə salan ürəyim.

Görmüşəm.

Zülm ilə çatmışam bu əlli yaşa,
Çox şükür, ömrümü yarı görmüşəm.
Düz yollar görmüşəm dağ aşağı-aşa,
Boranı görmüşəm, qarı görmüşəm.

Gözəllər görmüşəm, bəxtsiz-yığılsız,
Mərdi dili gödək, namərdi arsız,
Baxıram çinə, boy uzun, barsız,
Qönçənin köksündə xarı görmüşəm.

İnsanlıq aldanıb qızıla-zərə,
Fələk də qurşanıb böhtana-şərə,
Qırx ilin arvadı kəf gəlir ərə,
Tərənələr ovlayan sarı görmüşəm.

Tənədəyəm əlim qələm tutandan,
Betər oldum şahmar ilə yatandan,
Zəhləm gedir dostu vara satandan,
Ürəklərdə ilanları görmüşəm.

Oğul var arxadır mahala, elə,
Aldanmır fitnəyə, aldanmır fələ,
Nə yaxşı dünyada yaxşı var hələ,
Düz ilqarı, beh-bazarı görmüşəm.

Salmanam, qüssədən haraya qaçım,
Dərd od tək yandırır, kimlərə açım,
Görə-görə gəldim, ağardı saçım,
Qəm-hicranı, dərd-azarı görmüşəm.

29.07.2002.

**"Elin gözü, sözün düzü" məclisində gözəl
sənətkarımız Solmaz xanım Qorçuqızının
məclislə aparması məni valeh etmişdi.**

Allah yandırmağı bəs etmirdimi?
İndi də yandırır sazı Solmazın.
Gör necə doğmadı, necə gözəldi,
Şirin dili, xoş avazı Solmazın.

Məclisi yandırır - yaxanda gördüm,
Şimşək tək gurlayıb çaxanda gördüm,
Hərdən oğrun - oğrun baxanda gördüm,
Dönüb od - alova gözü Solmazın.

Saz ona yaraşır, o da kızı saza,
Yaş Əlliyə çatıb, həvəs tər - təzə,
Eşqindən bir ovuc pay verdi bizə,
Yandırdı ataşı - közü Solmazın.

Yazmasın günaha o pərvərdigar,
Şairə bir belə sitəmmi olar?
Sarışın gözəldə möcüzəmi var?
Nurdanmı yaranıb üzü Solmazın?

Bu qız ya huridi, ya da mələkdə,
Tanrı güldən toxuduğu çələngdi,
Cənnət bağındaki güldü - çiçəkdi,
Yenicə açılır yazı Solmazın.

Saz - sözün alınmaz qalası bacım,
Avey, Göyüzənin laləsi bacım,
Doğma Qazağımın balası bacım,
Qardaş idi Salman Qazi Solmazın.

29.05.2005.

Naz eyləməkdən

Nə qədər boylanım, baxım dalınca?
Qocaltın şairi naz eyləməkdən.
Ürəyin dönübdü dəmirə, tunca,
Artırdın dərdimi az eyləməkdən.

Yaxşı bir bəhanə düşüb əlinə,
Qısqaırırsan məni qıza-gəlinə,
Böhtan demək necə gəlir dilinə?
Bezib, yorulmadın söz eyləməkdən.

İlhamlı sinəmi oda döndərdin,
Gəzib-axtarmadın, yada döndərdin.
Nə xoş xəbər, nə xoş səda göndərdin,
Pozdun kef-halımı saz eyləməkdən.

Yüklədin Salmana dərdi-hicranı,
Ürəyin daşdımı, insafın hanı?
Görməmişdim yeyə insan-insanı,
Yeyir, danışırısan düz eyləməkdən.

10.09.2002.

Bu qızın

Aman Allah, bu nə işdi düşmüşəm,
Xəyalından nələr keçir bu qızın?
Mən yarı yaş, bu tər-təzə qönçədir,
Ömrü gül tək yeni açır bu qızın.

Saç-saqqalım bələşibdir ağ dənə,
Baxmayır başımda dumana-çənə,
Gah meşiyə çəkir, gah da çəmənə,
Eşqi dəryaları içir bu qızın.

Dünya görüşlünü, dildən zirəkdi,
Şirin dilli, incə belli mələkdə,
Qorxuram apara, boran, küləkdi,
İlhamım dalınca qaçır bu qızın.

Buraxmır sakitcə oturam-duram,
Gecələr yuxumu eyləyib haram.
Bilmirəm neyliyim, tükənib çaram,
Könlü dağdan-dağa köçür bu qızın.

Salmanı əlində əsir eyləyib,
Salıb tilsiminə, yeşir eyləyib,
Alovu sinəmə təsir eyləyib,
Şöləsi hər yana saçır bu qızın.

23.09.2002

Oynayarmı

Toy-nişanda pərvazlanıb,
Sönən ürək oynayarmı?
Közə dönüb, alovlanıb,
Yanan ürək oynayarmı?

Bürünübsə qəm-kədəre,
Öyrəşibse dərdü-sərə,
Min bir ağır görə-görə,
Qanan ürək oynayarmı?

Qəm ilməli, dərd naxışlı,
Dili ahlı, gözü yaşlı,
Adı beddām, başı daşlı,
Sınan ürək oynayarmı?

Baş açılmır boran-qışdan,
Qurtarmır oddan-ataşdan,
Soyuq candan, buz baxışdan,
Donan ürək oynayarmı?

Mənim dərdim oxşar dağa,
Salmanı salıb ayağa,
Sərçə kimi bir bucağa,
Sinən ürək oynayarmı?

14.09.2002.

A ceyranım

Oğrun-oğrun baxma mənə,
O deyiləm, a ceyranım.
Öz bəxtimdən, taleyimdən.
Gileyliyəm, a ceyranım.

İlqarımda düz olmuşam,
Dil-ağıza söz olmuşam,
Yana-yana köz olmuşam,
Od deyiləm, a ceyranım.

Nə nadanam, nə naşıyam,
Məndə belə bir kişiyəm,
Ya dünyanın dərvişiyəm,
Ya veyliyəm, a ceyranım.

Salmana qaynardı qanın,
Canımdan od alıb canın,
Öz yeri var hər qonağın,
Yad deyiləm, a ceyranım.

26.08.2002.

Dünya məndən nə istəyir?

Dünya məndən nə istəyir, bilmirəm,
Elə bil hər yana şər ələlibdi.
Çəkməkdən qocaldım qəmi - möhnəti,
Dərd-hicran belimə şələləlibdi.

Tökülüb nalları, səyirmir atım,
Arzu-istəyimə bas necə çatım?
Zəhrimara dönüb ömrüm, həyatım,
Keçmiş dərdü-sərim təzələlibdi.

Gözümün od götdüm, of da demədim,
Haram götürmədim, haram yemədim,

Taleyi-qisməti haqdan istədim,
Bəs bu tale - qədər hardan gəlirdi?

Əl çəkmir sinəmdən kədər, dərd, hicran,
Mənəmi yazılıb zülümə, divan?
Tor görür gözlərim qan ağlamaqdan,
Alovlu başıma od ələnibdi.

Qocaltdı Salmanı bu yazı, qədər,
Çalışdım, əlləşdim getdi boş, hədə.
Zillət parçalayar, ehtiyac didər,
Saçıma ağ dənələr səpələnibdi.

03.09.2002

Qalmışam

Kimə söyləyimki qansın, anlasın,
Öz dərdimi yaza-yaza qalmışam.
İtirmişəm sakitliyi, xoş günü,
Əldə çıraq, gözə-gözə qalmışam.

Sirdaş olub qələm, dəftər, saz mənə,
Dindirəndə arvad edir naz mənə,
Bir səs gəlir, kimsə deyir-döz, mənə,
Əlacım yox, dözə-dözə qalmışam.

Dili gödək, başı daşlı şairəm,
Sinəm odlı, gözü yaşlı şairəm,
Möhnətim çox, qəm-tələşli şairəm,
Ürəyimi əzə-əzə qalmışam.

Salmanın yaxası əllərdə qalıb,
Fələk gün vermir, canımı alıb,
Bu yaşda, bu çağda ayağa salıb,
Dərd dəryadı, üzə-üzə qalmışam.

30.09.2002

Bilə - bilə

Sənə neyləmişəm ay cərx-i-fələk?
Məndən döndəribdən üz bilə-bilə.
Bəs döymü bu fitnən, bu şər, bu kələk,
Gözlərin doymayıp az bilə-bilə.

Səndən bəxt dilədim, qismət dilədim,
Çətinliyə saldın, səbir eylədim,
Səndən isinməyə günəş istədim,
Sən basdın sinəmə göz bilə-bilə.

Aldın əllərimdən xoş günlərimi,
Artırdın, çoxaltdın boş günlərimi,
Eylədin zülümə tuş günlərimi,
Bu qədər zülümü düz bilə-bilə.

Hara getdim, əl-qolumu bağladın,
Yesir kimi bir bucaqda saxladın,
Hər gün kef-halına soğan doğradın,
Salmanın kefini saz bilə-bilə.

15.11.2002

Gözəl

Ayaq saxla, sözlərim var,
Xanım gözəl, canım gözəl.
Öldürüb olma günahkar,
Tutar səni qanım, gözəl.

Ay insafsız alma canı,
İmanın, insafın hanı?
Bu qüssəni, bu hicranı,
Səndən necə danım, gözəl?

Könlümü etdin tarımar,
Daha məndən yoxdu tutar,
Öldürürsən, öldür qurtar,
Bari qoyma yanım, gözəl.

Salmanı hər şeydən etdin,
Çox ağrıtdın, çox incitdin,
İlqar verdin, hara getdin?
Hardan səni tapdım gözəl?
28.05.2002.

Dostum, gözəl yazıçımız Mövlud Süleymanlıya

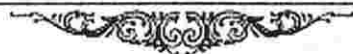
Könlüm, al qələmi, mən deyim sən yaz,
Tərifini bəy nişanlı Möylüdü.
Bəstə boylu, şirin dilli oğlanı,
Vətənpərvər, istiqanlı Möylüdü.

El - obamın adətini yaşadır,
"Bəyi oğurlamaq" köhnə peşədir,
Ürəyi ləkəsiz billur şüşədir,
Cücə kəndli, adlı - sanlı Möylüdü.

Bir "Köç" gəlib, qayıtmağı bilinmir,
Sınəsindən vətən dərdi silinmir,
Nədən isə özgələrnən alınmır,
Qohumluğu, qohumcanlı Möylüdü.

Dünya "Dəyirmanda" üyüdür bizi,
Allah, özün qoru millətimizi,
Yun tək didirik bir - birimizi,
Səsi çıxmır dəliqanlı Möylüdü.

"Oy dərəsi", "Dəli dağı" aralı,
"Şifhanlıda" qönçə güllər saralı,
Şair Salman dörd çəkməkdən yaralı,
Vecinə döy Süleymanlı Möylüdü.
24.12.2004.

Sözə bağliyam

Dünyada hər şeydən üstün bilərək,
Özümü şeirə, sözə bağladım.
Nə boran qorxutdu, nə şaxta, külək,
Ümidmi bahara, yaza bağladım.

Görənlər tanıdı divanə kimi,
Həyatda hər şeyə biganə kimi,
Bilirdim yanacam pərvanə kimi,
Həvəsmi alova-közə bağladım

Dolandım dağların dolaylarında,
İmzamı əylədim qayalarında,
Yaylaqdan doymadım yay aylarında,
Meylimi bulğa, buza bağladım.

Torpaq ilham verdi, anama döndü,
Sınəm körük kimi alışdı-söndü.
Bir gözəl var idi, sonama döndü,
Gözümü yollara - izə bağladım.

Şairlik asan döy, çətin sənətdi,
Həmi nəşəlidi, həm qəmdi-dərddi,
Salmanı yaşadan saf məhəbbətdi,
Eşqimi bir gözəl qıza bağladım.

25.05.2002

Kasıblıq

Ömrün bu vaxtında yaman ilişib,
Haradan başıma gəldi kasıblıq?
Dəyirman daşı tək boynuma düşüb,
Qəddimi qəflətən əydi kasıblıq.

Arlayıb sifət, köhnəlib paltar,
Genəlib, belimdə durmayır şalvar,
Deşir gözlərimi arvad-uşaqlar,
Ailədə nüfuzdan saldı kasıblıq.

Xəbərim olmadı, bax-necə gəldi,
Şaxtalı qar-boran, tufandı, yeldi,
Əlimdən dostumu, qohumu aldı,
Mənimlə tək - tənha qaldı kasıblıq

Salmanın çoxalıb hər dərdi-səri,
Beləymiş ömrümün yazı-qədri,
Sirdaşım bilmişdim qələm-dəftəri,
Yazdığım sözlərə güldü kasıblıq.

24.01.98. Bakı.

Gödəldər

Pis övladdan heç olmasın,
Baş ucaltmaz, dil gödəldər.
Darayar dost-tanışını,
İz itirər, yol gödəldər.

Tez-tez sənə üzə durar,
Ürək əzər, könül qırar,
Şillə çəkər, təpik vurar,
Ömür kəsər, il gödəldər.

Salmanın müşküldür işi,
Gədəlardan olmaz kişi,
Daş üstünə qoymaz daşı,
Maya sökər, pul gödəldər.

21.11.2002.

Bir könül dostuma

Niyə soruşursan ərzi-halımı?
Nə vaxtdan bəridir atıb gedibdən.
Xəzan vurub çiçəyimi, gülümü,
İnsafı, mürvəti satıb gedibdən.

Hərdən zəng edirsən, hərdən susubsan,
Öz-özünə inciyibdən, küsübən,

Aralıqdan haqq-salamı kəsibdən,
Özün aralığı qatıb gedibdən.

Gəzəndə tapmıram, yoxa çıxırsan,
Könül bulandırıb, ürək sıxırsan,
Edib-etmədiyimi başa qaxırsan,
Qarıyı qarıya tutub gedibdən.

Hərdən axtarırsan, olmur xəbərim,
Aşıbdı başımdan hər dərdi-sərim,
Mən həmin Salmanam, nazlı dilbərim,
Demə ürəyimdən itib gedibdən.

12.12.98.

A ceyranım.

Yavaş - yavaş qocalıram,
Ömür keçir a ceyranım.
Bu dünyaya gələn, gəlir-
Köçən, köçür, a ceyranım.

Saç ağarır, göz torlaşır,
Ağıl, kamal, huş korlaşır,
Sənəm üstə dərd dolaşır,
Sevinc qaçır, a ceyranım.

Ayaq gedənmir, yorulur,
Baldırım, qıçım qırılır,
Hər gün başıma daralır,
Dünyam uçur, a ceyranım.

Salmanın ömür-gün yarı,
Həyatımın vəfadarı,
Sən olursan qoca qarı,
İllər keçir, a ceyranım.

05.11.2002

Bu gecə

Məcnun könlüm dağı-daşı dolandı,
Yenə də Leylini gəzdi bu gecə.
Əslini, Kərəmi alovda gördü,
Sindən gələn yazdı bu gecə.

Bir ceyran baxışlı, bir ala gözlü,
Bir mina gardanlı, bir şirin sözlü,
Bir dünya gözəli, bir gülər üzlü,
Mənə eşq şərbəti süzdü bu gecə.

Nə gözəl olurmuş aylı gecələr,
Ovçulu gecələr, ovlu gecələr,
Kaş çox ola belə sayılı gecələr,
Sevdiyim hər şeyə yozdu bu gecə.

Ey könlüm ulduzu, gəl hərdən-hərdən,
Sən mənə əzizsən qızıldan – zərdən,
Ürəyim silindi qəmdən, kədərdən,
Çünki qəm-qayğımız azdı bu gecə.

Nura boyanıbdı külli-asıman,
Bir yanda piyalə, bir yanda canan,
Döz belə gecəyə, ay Qazi Salman,
Desinlər ki, şair dözdü bu gecə...

8.10.2001

Yetir, ha yetir

Fələk yaman sıxıb, təntidib məni,
Ey şahların şahı, yetir ha, yetir.
Bürüyüb başımı dağların çanı,
Mərdlərin pənahı yetir ha, yetir.

Üstümü alıbdı qasırğa, tufan,
Dünya mən yazığa olubdu zindan,
Bu dərdi, möhnəti necə çəksin can?
İmamlar sultanı yetir ha, yetir.

Başından qayğılar aşıb-daşıbdı,
Fikirdən kütləşib ağlım, çaşıbdı,
Yığval üz döndərib, bəxt dolaşıbdı,
Qismətin sabahı yetir ha, yetir!

Salmanı saxlama dərdə, azarda
Yaradan bəndəni qoyarmı darda?
Bülbüləm, qalmışam boranda-qarda,
Şairin Allahı yetir ha, yetir!

10.11.1995

Demişəm

Bir "şirvan" nədir ki, canımı istə,
Onsuz da mən sənə qurban demişəm.
Nə desən taparam sənə tək dostu,
Sənə yar demişəm, canan demişəm.

Sən beybafa oldun əhdə-ilkara,
Yaralı könlümə vurubsan yara,
Əlacım sındadı, gəl eylə çara,
Mən sənə təbib – loğman demişəm.

Yaş çoxalır, ağ saçıma dən düşür,
Həvəsəmə duman gəlir, çən düşür.
Qismətimə hicran, kədər, qəm düşür,
Səni öz ömrümə mehman demişəm.

Şairi salıbsan oda-ataşa,
Mən qəmli gəzirəm, sən qəmsiz yaşa.
Bilmirəm sən niyə dönübsən daşa?
Mən sənə bir gözəl insan demişəm.

Sənə dünyam dedim, sən anlamadın,
Hamı məni duydu, sən duyammadın,
Salman oda düşdü, özün yanmadın,
Uçuruma gedəndə, dayan demişəm.

28.08.99.

Nə gözəl zəng idi, o gecəki zəng

Mən səni ananda, sən zəng edirsən,
Ürəkdan-ürəyə yol var, düzdümü?
Nə yaxın gəliрсən, nə əl çəkirsən,
Hələ sökülməyib yollar, düzdümü?

Bu sirri kim bilir, nədir bu hikmət?
Məni parçalayır qəm, hicran, möhnət,
Çoxdandı görüşüb, etmirik söhbət,
Ələ həsrət qalıb əllər, düzdümü?

Çoxdandı görmürəm, can çəkir səni,
Könlüm arzulayır, qan çəkir səni,
Görən məndən y kimlər yan çəkir səni?
Dağılmır sinəmə tellər, düzdümü?

Zaman dəyişdikcə yaşa doluruq,
Çiçək kimi saralıq, soluruq.
Birmiz baba, birmiz nənə oluruq,
Qocaldır bizləri illər düzdümü?

Sən ayırı, mən ayırı, hanı ilqarın?
Ay zalım yoxuymuş behin, bazarın.
Tək-tənha qalıbdı Salman tək yarın,
Bülbülsüz qalıbdı güllər, düzdümü?

Yandır məni, yandırmağa, nə var ki

Mən Kərəm olmuşam, sən də ki, Əsli,
Yandır məni, yandırmağa nə var ki?
Sazlı, sözlü könlü sınıq şairəm,
Sındır məni, sındırmağa nə var ki?

Qaşın bizi, gözün bizi, yandırır,
Od-alovun, közün bizi yandırır,
Nazi-qəmzən, sözün bizi yandırır,
Yandır məni, yandırmağa nə var ki?

Bilirəm ki, məndən bətor sevirсən,
Bu sevgini gizləyirsən, demirsən,
A beyinsaf, ürəyimi əzirsən,
Öldür məni, öldürməyə nə var ki?

Gülüm, yoxlamırsan Salman Qazini,
Görükürsən, itirmişəm izini,
Sığallayıb çox çəkmişəm nazını,
Sındır məni, sındırmağa nə var ki?

Ay qoca dünya

Nə yaman gözümdən alıbsan məni,
Qoyubsan intizar, ay qoca dünya.
Çoxalıb hicranım, qaralıb qanıм,
Edirsən zülümlər, ay qoca dünya.

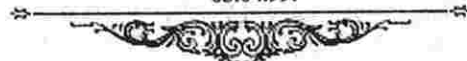
İtirmişəm vətənim, elimi,
Dörd tərəfdən bağladıbsan yolumu.
Sındırıbsan qanadımı-qolumu,
Çəkdirirsən azar, ay qoca dünya.

Necə divanıydı, tutdun bizlərə,
Əl-ələ həsrətdi, göz də gözlərə,
Yoruldum baxmaqdan yola-izlərə,
Sevən, sevilən var, ay qoca dünya.

Həvəsimə bir bax, yaşımə bir bax,
Könlümün eşqinə, işinə bir bax,
Davalı, dalaşlı başımə bir bax,
Dəyişib ürüzgar, ay qoca dünya.

Salıbsan Salmanı borana-qara,
Mömin bəndə hara, bu zulum hara?
Sənə neyləmişəm mən bəxti qara?
Olmuşam günahgar, ay qoca dünya!

03.04.99.

Sən verdin

Mən heç bilirdimmi şairlik nədi?
İlhamı sən verdin, sözü sən verdin.
Nazını, qəmzəni dünya tutmadı,
Dünyanı görməyə gözü sən verdin.

Şirin xəyal oldu əhdi-peymanın,
İtirdin, unuttun yox kərəm-kanın,
Sevməyirsən sevmə, sağ olsun canın,
Vədəyə and içdin, sözü sən verdin.

İndi qocalıram, qocalmır eşqin,
Rahatsız edibdi məni ömür-gün...
Dərindən dərk eylə, fikirləş, düşün,
İtirmişdim, yolu-izi sən verdin.

Məni oda saldın, ay e'tibarsız,
İndi dolanırsan sən arsız-arsız:
Salman sənsiz qaldı, səndə Salmansız,
Aloyu sən verdin, közü sən verdin.

Keçmişəm

Şairlərin ürəkləri buz olmur,
Gündə neçə dəfə yanıb, keçmişəm.
Baxışından ürəyini oxuyub,
Eşqin səməndinə minib keçmişəm.

Dağların başında külək, boran var,
Bir deynən boransız olarmı dağlar?
Sevdiyim yer olub, bağçalar, bağlar,
Bulaqdan, yaylaqdan enib keçmişəm.

Taladı canımı türfə gözəllər,
Oxlayaraq, oğrun-oğrun gözərlər,
Mən yazmışam, məndən sonra yazarlar,
Çılğın ürəkləri çalib keçmişəm.

Taleyim tikanlı, yolum yoxuşlu,
Ürəyim qüssəli, məsum baxışlı,
Baxışım kədərli, gözüm yağışlı,
Sahibsiz çıraq tək, sönüb keçmişəm.

Sirdaşım, həmdəmə şerdi, sözdü,
Sınəm körük olub, alovdu, közdü.
Heç kəs dözməməzdi, tək Salman dözdü,
Yolum belə olub, dözüb keçmişəm.

10.01.99.

Dəyirsən

Kim ki, çirkin deyir dili lal olsun,
Maşallah, camalda cana dəyirsən!
İstəmə ləblərin qaymaq, bal olsun,
Gözəllikdə min cavana dəyirsən.

İlk gündən gördüm ki, qəşəng pərisən,
Gözəllərin şahı, həm dilbərisən,
Göydən enmiş bir mələksən, hurisən,
Yusif kimdi, lap Kənana dəyirsən!

Yaraşlıq boyun, gül camalın var,
Lələdən də gözəl dodaqların var.
Eşqin dəli edən aşıqların var,
Bir can alan mehrinə dəyirsən!

Deməyənə Salmanın yoxdu xəbəri,
Görməməkməni olar sən tək dilbəri?
Yanımda heç nədi dünyanın zəfi,
Naz-qəmzəli bir canana dəyirsən!

10.11.98.

Qurban olum

Gəl qutaraq işimizi,
Gedək sizə, qurban olum!
Bölüşdürək dərdimizi
Gəzə-gəzə, qurban olum!

İstəməmə saralıb, sol,
Qocal, qarı, tez yaşa dol,
Birca gecə mehmanım ol,
Ömrü bəzə, qurban olum!

Nazlı-duzlu bir mələksən,
Yaşa baxma çox qəşəngsən,
Könül sevən gül-çiçəksən,
Sən təp-təzə, qurban olum!

Salmanı yandırır, yaxma,
Oğrun, oğrun süzüb baxma,
Könül qırır, ürək sıxma,
Atma közə, qurban olum!

12.07.98.

Nədi

Çox məşallah camalına ay xanım,
Sən ki, varsan çiçək nədi, gül nədi?
Dörd bir yana şölə saçır camalın,
Gözəllikdə ərgən nədi, dul nədi?

Mən gəlmişəm, qonaq eylə varına,
Bir bağbanam, həsrət qoyma barına,
Gözüm düşdü qoynundakı narına,
Bəri eylə, dəymiş nədi, kal nədi?

Boyun göyçək, qamətini şux, göz ala,
Şövrə əhlilər qul kəsilər gözəla,
İnsaf eylə, qoy baxmasın göz ələ,
Kərəm eylə, cavan nədi çal nədi?

Gəl, Salman Qazini yaxından tanı,
Yer göstər, əzizlə gələn mehmanı,
Tərk eyləyib gedəsiyik dünyanı,
Qalasıdı dövlət nədi, mal nədi?

12.09.99.

Qış ayları

Bu Bakıda bir adət var,
Çərxi döndür qış ayları.
Lift işləmir, su gəlmir,
İşıq sönür qış ayları.

Bahalaşır bazar-dükən,
Cib boşalır, olmur imkan,
Millətinin dərini çəkən,
Yoxa çıxır qış ayları.

Şaxta düşsə, qaz yox olur,
Çox cəhənnəm, az yox olur,
Ərzaq, çörək, duz yox olur,
Qiyəmət qalxır qış ayları.

Evlərdə qıtlıq dolaşır,
Dərd çəkməkdən ağıl çasır,
Ər söyür, arvad dalaşır,
Evlər yıxır qış ayları.

Hər bir an qaraldır qanı,
Günəşlinin yel-boranı.
Əldən salıbdı Salmanı,
Ürək sıxır qış ayları.

14.01.2001.

Gözəlliğin tərənnümü

Mən elə bilirdim gözəl döyülsən,
Hələ yazılmamış varaqsanmışkı.
Mələk misalısən, insan döyülsən,
Mənim gözlərimdən uzaqsanmışkı.

Duman, çən içindən çıxan gözəlim,
İzin ver sənənlə görüşə gəlim,
İncə əllərinə toxunsun əlim,
Sən ki, bir bar verən budaqsanmışkı.

Bircə busə alım al yanağından,
Kəsmə, endir məni Mina dağından,
Doldur piyaləmi bal dodağından,
Yenico çağlayan bulaqsanmışkı.

Şair zəlil olub görəndən bəri,
Gözünlə oxlayıb, öldürmə məni,
Qovma işığından bu pərvanəni,
Ay qız, bir şöləli çıraqsanmışkı.

Salman Qazi söz qoşmayır yetənə,
Görəntək vuruldum vallahi sənə,
Bir cüt şamamadan pay göndər mənə,
Qoynu bağ, bağçalı yaylaqsanmışkı.

Kaş ki

Nə qan ola, nədə qada,
Dərd insandan qaça kaş ki.
Şənlik ola bu dünyada,
İncikliklər keçə kaş ki.

Gül üstündə bülbül ötə,
Nə istəsən, gələ yetə,
O göydəki əldən tuta,
Arzu gül tək açə kaş ki.

Ömürə-ömür calayaq,
Dünyamızdan ləzzət alağ,
Qocalmayaq, cavan qalaq,
Dən düşməyə saça kaş ki.

Gül düşməsin boran-qara,
İnsan oğlu əhu-zara,
Salman Qazi yaylaqlara,
Bir quş ola, uça kaş ki.

20.12.99.

Dünyanın

Nə qədər ehtiyat etdim olmadı,
İlişmişəm tələsinə dünyanın.
Ona inam, etibarım qalmadı,
Nahaq düşdüm həvəsinə dünyanın.

Yaranannan od-alovla dağladı,
Əllərimi-qollarımı bağladı,
Bir qulaqda nökr kimi saxladı,
Kəfi düşdü özgəsinə dünyanın.

Addımbaşı yandırandı, yaxandı,
Qalıxanda badaqlayıb, yıxandı,
Bir şairə ögey kimi baxandı,
Dözəmmirəm tənəsinə dünyanın.

Bu dünyada çox naz-əda görmüşəm,
Sinasında ağrı-qada görməşəm,
Keçən keçdi, canı bada vermişəm,
Belim dözmür şələsinə dünyanın.

Salman qocalırsan, çoxalır yaşın,
Çallaşır saç-saqqal, ağarır başın,
Yada döndü dost-qohumun, qardaşın,
Dönüb üzü tənəsinə dünyanın.

23.10.2000.

Bu canım

Payız girib, qış kəsibdir qapını,
Bir çılpaq ağaca döndü bu canım.
Allah alıb fələyin insafını,
Ayrılıq oduna yandı bu canım.

Qartal kimi zərvələrdə gəzərdi,
Gözləri tutana tərif yazardı,
Şamı-səhər yanan şama bənzərdi,
Külək əsdi, daha söndü, bu canım.

Daha yalqızlığa qalmayıb tabı,
Elə bil bağlanır ömür kitabı,
Qəmli dəyqələmin yoxdu hesabı,
Tikanlar üstünə qondu bu canım.

Şövk əhliyəm, qulam mən gözəllərə,
Neçəsinin vəsfini yazdım dəftərə,
Alırlar canımı çox nahaq yerə,
Elə bilirlər ki, ondu bu canım.

Salmanam, görürəm ürəyi üzdən,
Dağdan qar itməsin, lələni düzdən,
Bir ilqar istədim ürəyi buzdən,
Üzümə baxanda dondu, bu canım.

1992

Dərdimi

Gələndə cavabın dərin ah çəkdim,
Bir idi eylədin, haça dərdimi,
Vurduğun yaralar yaman incidir,
Qorxuram təzədən açə dərdimi.

Düşmüşəm dəryaya, qərq olub gənim,
Sənsiz nəyə lazım həyat, aləmin.
Qoy Allah eyləsin kədərini, qənim,
Sinəmdən- sinənə keçə dərdimi.

Vermirsən özünü, məndən betərsən,
Payız gülü tək xəzəllərdə itirsən,
Qədəm qoyub, bizə pənah gətirsən,
Yəqin azaldarsan, neçə dərdimi.

Salmanın sinəsi oddu-ocaqdı,
Sənin naz etməyin yaman nəhaqdı.
Şairə kərəmət, böyük savabdı,
Söylə zalım, bəlkə keçə dərdimi.

1974

Könlümün harayı

Eşqi, məhəbbəti sən nə qanırsan?
O qədər yazdım ki, bilən ha döysən.
Özünü sultanmı, şahmı sayırsan,
Ölüb gedəsiyik, qalan ha döysən.

Bilmədin necədir eşqin ləzzəti,
Mən yox, o, sən gəzdin şanı-şöhrəti,
Neyliyim sevirəm, bu məhəbbəti,
Sən gəlib sinəmdən silən ha döysən.

Mən səni sevdiiyim, sən qudurduğun,
Bəs döymü yarama yara vurduğun,
Öldürür hicranın, kənar durduğun,
Şahmar tək çalırsan, ilan ha döysən.

Sən varsan, varlığın var-döylətimdir,
Sənin hər bir nazın, məhəbbətimdir.
Şairəm, hər sözün səxavətimdir,
Salmanın qədrini bilən ha döysən.

1975

Oldun

Bəxtim ulduzuydun, şölə saçırdın,
Hayıf ki, gecəyə yaraşıq oldun.
Unutdun verdiyin əhdi-ilqarı,
Əridin özgədə bir qaşığı oldun.

Sənə dəyişməzdim, döyləti-malı,
Beybafa olmazdı şairin yarı,
Solub sir-sifətin, baxcanın barı,
Bir uçuq divara sarmaşıq oldun.

Hər səni görəndə, qaralır qanım,
Çoxalır kədərini, artır hicranım,
Səndə insafımı alşım, yanım
Sarmaşdın ürəyimə, sarmaşıq oldun.

Könlümdən çıxmırsan bir an belə də,
Küslümü qalacan, görən belə də,
Gəl mənə eyləmə viran belə də,
Əllərim çatmayır, dolaşıq oldun.

Şamdansan, başına dofanır Salman,
İstək çətin şeydi anla, dərin qan,
Neyləyim, mənasən əziz, mehriban?
Fəqət, özgəsinə sən aşiq oldun.

1976.

Sənsiz

Sən gedən yolların keşikçisiyəm,
Gözlərim yollara, izə boylanır.
Məcnuna nisbətəm, dəli kimiyyə,
Gəzdiyimiz dərəyə, düzə boylanır.

Nə vaxt gələcəksən qarşına çıxam,
Həsrət gözlərimlə görəəm özünü.
Səni döndə-döndə sinəmə sıxam,
Öpüşə qərq edəm o, ay üzünü.

Ürəymi aparma, gətir geri ver,
Çətin anlarımda mənə gərəkdir.
Ondakı mətanət, etibarı gör,
Hələ o özünü göstərəcəkdir.

Açıq səmadakı ulduz təkisən,
İstəyim günəşdir, isidir səni.
Sən də məhəbbəti gərək biləsən,
İncidib, yorubsan nə qədər məni.

Gözlərim axtarır o yan, bu yanı,
Hər yana baxmayır, sizə boylanır.
Könlüm səni gəzir soruşur, hanı,
Gəzdiyimiz yollara, izə boylanır.

Məhəbbət

Hər bir ürəklərdə sənin yerin var,
İstərsə qız olsun, istərsə oğlan.
Bəlkə sən gətirdin ellərə vüqar?
Səninlə boy atdı dünyada insan!

Bəlkə mən sevməzdim, sevdirdin özün,
İlk qələmim də səndən söz yazdı.
Qondun sinəsinə adi bir qızın,
Dedin ki, dünyada ən gözəl qızıdı.

Dünyada nə qədər sevən görmüşəm,
Sevdasız ürəklər, olmayır, əlbət.
Mən də, məhəbbətdən çələng hörmüşəm,
Mənim də çələngim olub məhəbbət.

Deyirlər qız getdi, məhəbbət itdi,
Sevgi yollarında yanar məhəbbət.
Gedənin özüylə bil, o da getdi,
Çətin ki, yolundan döndər məhəbbət.

Məhəbbət qocalmaz, qoy ötsün illər,
Onun təbiəti cavandır, cavan.
Bülbülün sevinci tər-təzə güllər
Məhəbbət, səninlə yaşayır, insan.

1977.

Əzizim

Firqət mənə yaman boğur neyləyim,
Görünmürsən biz tərəfdə, əzizim.
Dərd çoxalır, bilməm kimə söyləyim?
Yazdım, doldu çox dəftər də, əzizim.

Nahaq sənə meyil saldım, vuruldum,
Sənin fərağından bezdim, yoruldum.
Yalançı əhdində döndüb - qul oldum.
Peşman etdin bu dəfə də, əzizim

Həftədə bir dəfə görsəydim bari,
İtrərdi könümün qəhri-azarı,
Günəş batıb, bulud alıb rüzigarı,
Mən qalmışam əl-amanda, əzizim.

Bülbül uçdu getdi, gül qəribsəyir,
Laləli-nərgizli çöl qəribsəyir,
Şair oda düşüb, bil qəribsəyir,
İnsaf eylə, yetiş dada, əzizim.

Salmanın sinəsnə salıbsan odu,
Arzu ağaclarımız soldu, qurudu.
Fələyin zulumu bizlərə budu,
Heç kəs dözməz bu fəryada, əzizim!

1990

Mənəm

Qeys Leyli üçün Məcnuna döndü,
Sənin də dərdindən divanə mənəm.
Yanan şam olsan da ətrafındayam,
Başına dolanan pərvanə mənəm.

Yazanın hökmünə biz olduq duçar,
Əhdimiz, ilqarımız oldu tarı-mar.
Səni hicran boğur, məni e'tibar,
Bayquşlar ulaşan viranə mənəm.

Solub sir-sifətin, solub gül əndam,
Dəymirsən gözümə, fərağındayam,
Sən duru bulaqsan, mən coşqun çayam,
Dözən hər çovğuna, borana mənəm.

Həsretin Salmanı aydı-əyildim,
Haraya getdinsə, dalınca gəldim,
Axırda yorulub, bu günə qaldım.
Bu günü gördüyün divanə mənəm.

1986.

Düşdü

Həqiqəti damışıb, düzünü desəm,
Başımda saçına dən səndən düşdü.
Vüqarı əyilməz, mən bir dağıydım,
Duman səndən düşdü, çən səndən düşdü.

Solmaz bir gül idin, sən göy çəməndə,
Vermişəm qalıbdır, ürəyim səndə,
Hicran yuva salıb mənim sinəmdə,
Ürəyimə ləkələr, qəm səndən düşdü.

Biz sənə cən deyib, səni cən bildik,
Şirin arzularla sevib-sevildik,
Salman, bu zalıma yazmaqdan öldük,
Səbəbi nəydiki, gən səndən düşdü.

Qocaldıq

Baxıram illərə illər dəyişib,
Saçına dən düşüb, tellər dəyişib,
Boynuma dolanan qollar dəyişib,
Sən də qocalıbsan, mən də qocaldım.

Könüm səni gəzir, axtarır hərdən,
Səni soruşuram ötən illərdən.
Bilmirəm nə oldu bizlərə birdən?
Sən də qocalıbsan, mən də qocaldım.

Qızın nişanlanıb, oğlum bəy kimi,
İnan, yənə sənsən qəlbim hakimi,
Zaman ağır edib mənim yükümü,
Sən də qocalıbsan, mən də qocaldım.

Hanı ay sifətin, hanı gül yanaq?
Hanı şalalə saç, hanı bal dodaq?
Sən belə döyüldün otuz il qabaq,
Sən də qocalıbsan, mən də qocaldım.

Dünya çox fanidir, sən etibarsız,
Ömür-gün keçirdin hədə, mənasız,
Könlüm şikəst qaldı, özüm də yarsız,
Sən də qocalıbsan, mən də qocaldım.

Cavanlıq çağların nə tez ötüşdü?
Səni kim anladı, kim başa düşdü?
Elə bil ömrümüz sona yetişdi,
Sən də qocalıbsan, mən də qocaldım.

Sən bilməsən də haqqa əyandi,
Salman Qazi, sən sevdiyin Salmandı,
Çırağım tək sənin eşqinlə yandı,
Sən də qocalıbsan, mən də qocaldım!

25.01.93.

Əzizim

Könlüm soracağında, gözüm yolunda,
Qulağım səşində qaldı, əzizim.
Mən qəm tanımazdım, sənə olanda,
Ayrılıq canımı aldı, əzizim.

Haçan gələcəksən, darxıram tez ol,
Demədim canıma alov sal, köz ol,
Peyman bağlayıbsan, əhdinə düz ol,
Vaxt yetişdi, vədə gəldi əzizim.

Atəşin yandırır, canım qalmadı,
Yandı, getdi din-imanım qalmadı,
Yara vurdun, axdı qanım, qalmadı,
Demirsənmi bəlkə öldü, əzizim.

Etmə bu divanı Salman Qaziyə,
Təpik atma taleh yazan yazıya,
Köhnəni unudub, uyma təzəyə,
Çox səni kimləri soldu əzizim.

20.02.90

Gözlərim

Çox gözlədim, niyə gəlib çıxmadın,
Baxmaqdan yolları, yordu gözlərim.
Küsüb getdin, sən sözümə baxmadın,
Dalınca boylanıb, doldu gözlərim.

Səndə nə qaydadır, mən anlamıram?
Bir məni başa sal, bəlkə qanmıram,
Məndə də səhvlik var, məndə danmıram,
Məni bu günlərə saldı gözlərim.

Vüsəlın atəşi salıb canıma,
Cəllad döysən, gəl susama qanıma,
Xatırla keçmiş, dur-gəl yanıma,
Axı, gözlərimdə qaldı gözlərim.

Qorx! Hər bir şeyi görür göydəki,
Nə desən hazıram, sən qayıt tək.
Əritmə Salmanı yanan şam tək,
Nağayırım, düşmənim oldu gözlərim.

10.02.93

Səni

Mən alov tutanda, sən uzaqda dur,
Alovum uzanıb, yandırır səni.
Şövq əhliyəm zalım, bil peşəm budur,
Çəkib ulduzlardan endirər səni.

Çox da havalanma, en asimandan,
Həvəsin gəlməsin qadadan, qandan,
Bir dəli cinlisi çıxar yanından,
Atının tərkinə mindirər səni.

Bəlkə məhəbbətə sən inanmırsan?
Məni oda salıb, özün yanmırsan,
Eşqin nə olduğunu niyə qanmırsan?
Salaram sinəyə, qandırır səni.

Salmanın əl çatmaz zirvələri var,
Orda qərar tutub neçə arzular,
Bircə gecəliyə qoynuna alar,
Qoymaz alışmağa, söndürər səni.

14.02.93.

Görəm

Dünya, sənə hansı gözlə baxım ki?
Könlüm gülə, hər tərəfi şən görəm.
Nə qədər canımı oda yaxım ki?
Dost- tanışi özüm ilə tən görəm.

Kaş insan insanın qədrini bilə,
Nə ürək qəmlənə, nə can üzülə,
Gözlə balalarımız sevə-sevilə,
Gözləri tox, ürəkləri gen görəm.

Bəsdir fələk, sən də bir gəl insafa,
Dağılsın bu zülmət, qurtarsın dava.
İgidlər qayıtsın doğma ocağa,
İstəmirəm gözəllərdə qəm görəm.

Bircə aylığına çıxım yaylağa,
Gedib qonaq olam qatıq-qaymağa,
Binələr yüklənib, gedəndə dağa,
Nola nə bir duman, nə də çən görəm.

Cavanlıq get-gedə yaman incəlir,
Qocalıq xonçalı pıhvazə gəlir,
Salman Qazi yoluna bax, gödəlir,
El var olsun, təki onu şən görəm.

Dərdimi

Zalım fələk, məndən nə istəyirsən?
Hər il çıxarırsan yaza dərdimi.
Deyirəm, kaş qutara, sən qoymayırsan,
Qaytarıb endirən təzə, dərdimi.

Əyibsən qəddimi kamana dönüb,
Yediyim, içdiyim al qana dönüb,
Günüm-güzaranım zindana dönüb,
Di gəl, görünməyir gözə dərdimi.

Yediyim burnumdan tökülür geri,
Bir sümük qalmışam, birdə ki, dəri,
Salıbsan canıma beş ildən bəri,
Çoxaltdın, çatdırdın yüzə dərdimi.

Gəl Salman Qaziyə eyləmə divan,
Axı bu zülmətə dözərmisən insan?
Gəzirəm tapılmır, bu dərdə loğman,
Sinəmdən qoparda, üzə, dərdimi.

18.03.93

Özünə bir bax

Yenə baxışıyla ova çıxıbdı,
Bu zalım qızının gözüne bir bax.
Oğrun baxıb, neçə öylər yıxıbdı,
Ceyrana oxşuyur, özünə bir bax.

Dodağı piyalə, sifəti aydı,
Gözəllərə şahdı, Şirinə taydı,
Nola, bircə gecə mehman olaydı,
Bədirlənmiş aydı, üzünə bir bax.

Gözləri ox atır gördüyü kəsə,
Verəllər, hər kimdən canı istəsə,
Sağalar xəstələr bir dəfə görsə,
Di gəl məhəl qoymur yüzünə, bir bax.

Salman Qazi gözəllərə müştəri,
Vəsf etdim hamsını, doldu dəftəri.
Könlüm ələkməyir görəndən bəri,
Deyir qocalıbsan, sözüne bir bax.

08.04.93

Göstərin

Şəri qiblə bildim, qələmi tanrı payı,
Sazı müqəddəs bildim, sözü tanrı harayı,
Təcnis, dodaqdəyməzdi şairlərin sarayı,
Mənə sözdən qiymətli dövlət, varı göstərin,
Bu saraydan möhtəşəm sarayları göstərin.

Elə bir sərrafam ki, zərim-incim sözdədi,
Mənim kədər-im-qəmim, hər sevincim sözdədi,
Sözdü alınmaz qalam, zorum-gücüm sözdədi,
Bundan güclü, alınmaz qalaları göstərin!

Sinəm od alan zaman qaynayaram, coşaram,
Dərya tək mövcə gəlib, çaylar kimi daşaram,
Minərəm söz səməndin, sərp dağlardan aşaram,
Keçilməyən, əl çatmaz uca dağlar göstərin!

Gözəllərin baxışı yandıranda, yaxanda,
Qəm yaxamdan yapışib, hicran könül sıxanda,
Sinəmi od alanda, tüstüm ərşə çıxanda,
Odumu söndürməyə bulaqları göstərin.

Kimlər zirvə görməyib, zirvələrdən qar verim,
Ürəkləri buzlara kaman verim, tar verim,
Sevgini görməyə, gözəlrimdən nur verim,
Zülmətə işıq verən çıraqları göstərin!

Qanım qaynar o kəsə saz-sözü duyan ola,
İnsan görək sayıla, sayanı sayan ola.
Allaha əyan olan, Salmana əyan ola,
Siz mənə görünməyən uzaqları göstərin.
Yaxınlarım yaxındı, iraqıları göstərin!

15.10.2002

TƏCNİSLƏR ÇƏLƏNGİ

Dodaqdəyməz cığalı təcnis

Taleyindən küsən Allahı səslər,
Əlacı yazılan yazıda qaldı.
Yazıda qaldı ...
Yazı, yazıda qaldı.
Yaxşı cənnət qazandı,
Lənət Yezidə qaldı.
Ömrüm xatırladır şaxtali qışı,
Gerdə yaylağı da, yazı da qaldı.

Haqq yazana nə xilas göz, nə çarə,
Xata gəlsə, qızıl - inci, nə çarə?
Nə çarə....
Yazılana nə çarə,
Alnında yazı - qədər,
Nə əlac göz, nə çarə.
Yaz - taleyindən qaçan hardadır?
Talelər tanrıdan yazıda qaldı.

Qalx ayağa, irəli at sinəni,
El alçalda sənətində sinəni,
Sinəni....
Dərddən saxla sinəni,
Salman, eşqi kənar at,
Atəş alar sinəni.
Kənd - kəsək xatırlar, tanışlar deyər,
Cənnətlik şairdən yazı da qaldı.

09.10.2002.

Dodaqdəyməz cığalı təcnis

Dərd nə eyləyəcək, arsız kəslərə,
Qanan çəkəcəkdir ha çəkə-çəkə.
Şair deyər ha çəkə...
Çəkən istər ha çəkə.
Keçən keçir, sən kənar,
Əllər istər ha çəkə.
Nə gələnsən, nə gedənsən qadası,
Şair həsrətini ha çəkə, çəkə!

Can alışar axtaranda cananı,
Canan səndən can istəyər, can anı.
Şair deyər cananı...
Can axtarar cananı.
Xəstə sağlıq diləyər,
Əzrayıl da can anı.
Əldə saxla, əzizləyən cananı,
Dərd-hicrəndən kənar ha, çəkə-çəkə!

Salman, çək dərddini çəkənə qədər,
Yazıq can nə etsin, çəkə nə qədər?
Şair çəkənə qədər...
Çəksin çəkənə qədər,
Dərd az deyil ay qağa,
Artır çəkənə qədər.
Saç ağarır, dizlər qalır taqətsiz,
Əcəl atəyindən ha çəkə-çəkə.

14.10.1998.

Dodaqdəyməz cığalı təcnis

Haqqa elə inan, elə secdə qıl,
Ərəsət siratda desinlər: - gəl keç.
Desinlər: - gəl keç,
Şair, desinlər: - gəl keç,
Axirət qarşındadı,
Darda desinlər: - gəl keç.
Təriqət əhlinə hədyandan yayın,
Yer elə cənnətdə, desinlər: - gəl keç!

Əlin açıq, halal göz də, yaşa da,
Yaşlanırsan, yaş calanır yaşa da,
Yaşa da...
Çalış yaşat, yaşa da.
Sirat, keçid irəldə,
Yaş calansa yaşa da.
Kəş insanı yaxşı işi yaşada,
Haqqı axirətdə desinlər: - gəl keç!

El yaşadar, elə yanan kəsləri,
Yanan getdi, elə, yanan kəsləri,
Şair, yanan kəsləri,
Yaşat yanan kəsləri,
Yandıran da yandırdı,
Elə, yanan kəsləri.
Salman, yaz yaddaşa yanan kəsləri,
Əhli तरीقاتdə desinlər: - gəl keç!

9.10.2005

Törəmə təcnis

Dəli könlüm, dəymə mənə, qoy durum,
Bir təbib tap, dərdə məlhəm qoydurum.
Demədinmi: - hardan alım qoydurum?
Deyirlər, dərmanı özgəsindədi.
Özgəsində,
Yad yerdə, özgəsində,
Mən təbib axtarıram,
Təbib də özgəsində.

Yatmayır meylimə özgəsi nədən?
İstilik görmədim özgə sinədən,
Eşqimdən vermədim özgəsinədən.
Şair cavan döylü, özgə sindədi.
Özgə sində...
Day sinim özgə sində,
Canan özgədə qaldı,
Qocaldım özgəsində.

İndi sirmə açsım bir özgəsinə?
Bu sirr qabağında bir özgəsi nə?
Bir gün Salman gedər bir özgə «Sin»-ə,
Axtaran görər ki, özgə «Sin» - dədi.
Əzizim, özgəsinə,
Özgə ləb, özgə sinə,
Meylim sinəndə qalıb,
Lazım döy özgə sinə.

8.10.2005

Cığalı təcnis

Dərd haqdan gələndə əlac tapılmaz,
Əridər canını ay üzə-üzə.
Şair deyər ay üzə,
Gül yanağa, ay üzə.
Fələk sənə neylədim?
Həsərət qoydun ay üzə.
Yaxam keçib bir qanmazın əlinə,
Qalmışam canımı ay üzə, üzə.

Sona göldən küsməz, qartal qayadan,
Sənsə yaramıbsan daşdan, qayadan.
Əzizim Daş - qayadan,
İnsan olmaz qayadan.
Mən ah çəkdim, dözmədi,
Qaya qopdu, qayadan.
Əhd peymanı tullayıbsan qayadan,
Deyəndə durursan, ay üzə, üzə!

Bil, Salmanı yandıran sən, yaxan sən,
Ağasanmı, sultansanmı, ya xan, sən?
Əzizinəm, yaxan sən,
Yandıran sən, yaxan sən.
Mən könüllər tikirəm,
Uçuran sən, yıxan sən.
Bəd əməldən yaxa qurtar, yaxan sən,
Paklar dəryasında ay üzə-üzə!

29.09.1998.

Cığalı təcnis

Nə yaman qəddarsan, ay fani dünya,
Gəlhəgəlin dönüb olub köç ha, köç.
Əzizinəm, köç ha köç,
Durma, tərpan köç ha köç.
Nə yeri var, nə yurdu,
Qarışıbdı köçə köç!
Hər gələndə beş gün vədə verirəsən,
Sonra da deyirsən, durma, köç ha, köç.

Sözlərimə fikir verin ağalar,
Hanı bəylər, xanlar, hanı ağalar?
Əzizinəm, ağalar,
Gəlib, gedib ağalar,
Nə Süleyman əyləşib,
Nə də ağır ağalar.
Köç eyləyən beşcə arşın ağ alar,
Budur payın, fərman gəlsə köç ha, köç.

Fələk viran qoydu çox xanımını,
Satdı var-dövlətə çox xan, imanı.
Əzizimin xanımını,
Dövləti, xanımını.
Yaxşıdan yaxşılıq qalar,
Qalan döy xanımını.
Salman, sözdən yarat, qur xanımını,
Gedərgisən, qabaqdadı köç ha, köç.

18.10.1998.

Cığalı tənris

Ay Ərşi-ələda əyləşən ağam,
Əlim ətəyində, yetir ha yetir!
Əzizinəm, ha yetir...
Gəl köməyə, ha yetir.
Yönüm qiblə, üzüm sən,
Əlimdən tut, ha yetir.
Hər bəndəyə rüzu, qismət verən sən,
Mənim imdadıma yetir ha, yetir.

Mən sənə nökrəm, sən də ağasan,
Nökrəinə nəzər yetir ağa, sən.
Əzizinəm, ağa sən...
Yerə, göyə ağasan.
Kərəm eylə, kömək ol,
Bu bəndənə, ağa, sən.
Od qoyubsan bu sinəmə ağa, sən,
Söndürənim yoxdu, yetir ha, yetir.

Ərşi-gürşü altı günə yaratdın,
Qismətimə qəm, kədərlə yara atdın.
Əzizinəm, yaratdın...
Dünyanı sən yaratdın,
Özgələrdən nə umum?
Məni ki, sən yaratdın...
Qismətimə bir naşükür yar atdın,
Salmanı yandırır, yetir ha, yetir!

16.10.1998.

Cığalı tənris

Bir gecə ağamdan bir elçi gəldi,
Apardılar məni Minaya, gəzdim.
Əzizim, Minaya gəzdim,
Dildə min aya gəzdim.
Məcnun Leyli gəzəndə,
Mən də Minaya gəzdim.
Kəbanı ziyarət etlədim bu gün,
Ərəfdən baxdım Minaya, gözəl!

Həm Məkkə gözəldir, həm Minayəsi,
Zəməmdən nuş etdim, gövsər mayası.
Əzizim, min ayəsi,
Quranın min ayəsi.
"Mim", "Nun", "Şin" mənim olsun,
Lazım döy min ayəsi.
Allahın sinəmdə min ayəsi var,
Daim əzbərimdi Minaya gözəl!

Ağam məni dolandırdı Minaya,
Mənə qalsa gedəmməzdim min aya.
Salman qurban Minaya,
Qurban gərək Minaya.
İbrahim də İsmayılı,
Aparmışdı Minaya.
Həcərin göz yaşı leysan olanda,
Qurbanlıq göndərdi Minaya gözəl!

06.07.99.

Cığalı tənris

Sən nəyə lazımsan, ay qara baxtım,
Rəhmin gəlməyir nəçərə - belə.
Əzizinəm, nə çərə?
Çarasız nə çərə?
Fələk gözdən salana,
Nə əlac gəz, nə çərə.
Qəza vurub, tuş olmuşam nəçərə,
Nə dərman tapıram, nə çərə belə.

Bağ becərdim, tərsə döndü, ovand, zay.
Vəxtim belə, tərsi xarab, ovand, zay.
Əzizim, ovandına,
İş düşür ovandına,
Nə ovçu insafıdır,
Nə doğru, ov andına.
Bu dünyada tərs çoxdu, ovand zay,
Şələ dərdədən olsa, nə çərə, belə?

Salmanı qocaltdı dərd də, kədər də,
Yaşamaq olarmı dərdə - kədərə,
Əzizinəm, kədərə,
Canım dərdə - kədərə,
Bəxtim ələk içində,
Qismətim də, kədərə.
Bir loğman lazımdı məndəki dərdə,
O da ki rast olmur nəçərə belə.

20.02.2004.

Cığalı tənris

Nuri -təcalladan nəyin əksikdi,
Hər nəyə baxıram camalıncadı.
Gülüm, camalıncadı,
Kamal camalıncadı,
Allah yaradan bəndə,
Onun camalıncadı.
Məndə camalını gördüm, vuruldum,
Özün ləl - göhvərsən, camal oncadı.

Yeni açmış xoş ətirli lələsən,
Gül-çiçəkdən çox gözəlsən Lələ, sən.
Əzizinəm lələsən,
Süsən - sünbül lələsən,
Təbib əlac etmədi,
Dil öyrətdin lələ sən.
Bülbül kimi ötməyimə az qalıb,
Əlimə mey dolu cam alıncadı.

Salman Qazi, bu gözəl nə şirindi,
Ya mələk, ya Leyli, ya da Şirindi.
Əzizim nə şirindi,
Şəkər-baldan şirindi,
Ayıl, a Fərhad canım,
Bu gəzdiyin Şirindi.
Belə gözəllikdə camal görmədim,
Əl incə, bel incə, camal incədi.

09.10.2002.

Cığalı təcnis.

Gözüm gördü, yenə düşdü od cana,
 Al canımı, calağ eylə od cana.
 Qurban olum od cana,
 Odlu cana, od cana,
 Kərəm olub yanıram,
 Neyliyəcək od cana.
 Təlaşdayam, canda gələ od cana,
 Seyraqublar deyə, nə yandı, yandı!

Axtarıram, görükmürsən ara bir,
 Belə olmaz, səndə yoxla, ara, bir,
 Əzizinəm, ara bir,
 Otağ iki ara bir,
 Demirəm ki, hər gün gəl,
 Heç olmasa, arabir.
 Yaxşı döylü beşi - onu, ara bir,
 Deməyim ilqara nə yandı, yandı.

Dəli könüm, dərya dərin, sən dəyaz,
 Qarlı qışsan, açası döy səndə yaz.
 Ay əzizim sən dəyaz,
 Məndə payız, səndə yaz,
 Kim eştdi, anladı,
 Anlamadın sən dayaz.
 Şair Salman, beyilqardan sən də yaz,
 Nə məsləki düzdü, nə andı, andı.

13.02.2003.

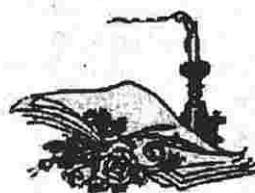
Cığalı təcnis

Dəli könüm, çox intizar çəkirdin,
 Həsret gözün yaxşı baxsın, o da o.
 Əzizinəm o da o,
 Od alovdu, o da o.
 Yar deyib uzaq gəzir,
 Səni salıb oda, o.
 Məcnun oldun, Leyli gəzdin çöllərdə,
 Əsli oldu, Kərəm saldı oda, o.

Havalanıb, açıb töküb yaxanı,
 Vecnə almır ya ağanı, ya xanı.
 Görmürsənmi yaxanı?
 Yandıranı, yaxanı.
 Görərsə namaz əhli,
 Qüsl eyliyə, yaxanı.
 Kərəm eylə, zalım bağla yaxanı,
 Ya öldürər, ya da salar oda, o.

Salman Qazi, etibar yox gözəldə,
 Söz verirlər, sonra qalır göz əldə.
 Əzizinəm gözəldə....
 Göz də gözəl, gözəldə.
 Mən xəstəyə təbib ol,
 Qoyma qala göz əldə.
 Bu gözəli Haqq yaradıb gözəl də!
 Bax bu mənəm, bax bu budu, o da o!

22.10.2004.

Daha nə

Bir bəri gəl, piyaləyə şərab süz,
Bardaq bircə, biz ikicə, daha nə?
Deyək-gülək qoy açılıs könlümüz,
Yataq bircə, biz ikicə, daha nə?

Kanar durma, badə götür, a saği,
Ölən ölüb, yad eyləyək, a saği,
Çək pərdəni, pəncərədən as ağı,
Otaq bircə, biz ikicə, daha nə?

Dünya fani qonağıyq biz də ki,
Son nəfəsə belə gedək biz təki,
Saxlamaynan ürəyini buz təki,
Cıraq bircə, biz ikicə, daha nə?

Qoy yaşasın sevilən də, sevən də,
Nə olar ki, bir gözəli sevəndə?
Alqış söylə bu hikmətə, sevin də,
Ömür bircə, biz ikicə, daha nə?

Salman sənin, sən Salmanın, ay gülüm,
Ləbi qönçə, ay qaşları yay gülüm,
Belə günə tapıların tay gülüm?
Varaq bircə, biz ikicə, daha nə?

10.06.2001.

Gözəl

təcnis

Mən qocaman şair, sənə bir canan,
Özümdən razı, ay ağa gözəl.
Çox demişəm az can istə, az can an,
Bir gün düşəcəksən ayağa, gözəl.

Çoxlarını oda salıb göz-qaşın,
Dediklərini təsdiq etmir göz, qaşın,
Demirsənmi düşməni ola göz qaşın,
Bahar buludu tək a, yağa gözəl.

Öyünmə ki, uca dağlar qarısan,
Həcətlikdə Salman ilə yarısan,
Bu gün sabah bir qocalmış qarısan,
Əndamın бүкүләр ay ağa, gözəl.

05.10.2002

Ay üzə məni

təcnis

Mən xəstən olmuşam gəl əlac eylə,
Sən qoyma bu azar, ay üzə məni.
Verdiyin būsalar dərməndi, dərman,
Tamarzı qoymaynan ay üzə, məni.

Yaşayırsan, əhdə düz ol, a yaşa,
Qoyma gözlər həmdəm ola, a yaşa.
Yaşlaşırıq yaş calanır, a yaşa,
Fələk çatıraydı, a yüzə- məni!

Salman göldü, gəlib qonsan ay sona,
Bu sevgi saxlama yanan ay sona,
Qorxum budu könlüm sına, oysana,
Həftələr qocalda, ay üzə məni.

Ay beləsinə

təcnis

Ömür-gün keçirdim kefdə, damaqda,
Rast gəlməmişdim ay beləsinə.
Gözü, közə dönüb yandırır məni,
Buxağa nur salır, ay belə sino.

Dodağı baldandı, dişi incidən,
Gözləri mehriban, qaş incidən,
Tellərə səpibdi qızıl, inci, dən,
Mələkmə, pərimi, ay beləsi, nə?

Salıbdı alova-oda Salmanı,
Yoxsa odmu bilir o da Salmanı?
Naz edir, yandırır odda Salmanı,
Mən də vurulmuşam ay, beləsinə.

04.03.2000.

Ya sarı

təcnis

Sevəndə gözəlin göyçəyini sev,
Çalış sevmə qəlbi çirkin, yasarı.
Allah sənə kamal verib, huş verib,
Seçməlisən ya tərlanı, ya sarı.

Deyiblər ki, yaz gətirməz birçə gül,
Bir bülbülə bəs edərmi birçə gül?
Sən də apar sevdini birçə gül,
Ya ağ olsun, ya qırmızı, ya sarı.

Salmanı qul etdin ilqara könlüm,
Ay dolaşıq gəldi, il qara könlüm,
Belə ilqar olmaz ilqar, a könlüm,
Bir dəfəlik ya kəs tulla, ya sarı!

12.01.2002.

Ay sarı, sarı

təcnis

Qaysağı qopartın, yaram qan verir,
Gətir məhəmini ay sarı, sarı.
Demirsənmi can dediyim can verir,
Kanarda durmayan ay sarı, sarı!

Əhd etdik, düz olmadın əhdinə,
Beybafanın ilqarı nə, əhdi nə?
Ləkə vurdun sən tərlənin əhdinə,
Özünə yar seçdin ay sarı, sarı!

Eşqin bir azardı, çətin sağalı,
Bu azara düşər olan sağ qalı?
Ağarır Salmanın saç-saqqalı,
İndi bax, yaxşı gül, ay sarı, sarı!

05.03.2002. Bakı

Gəraylı - təcnis

Keçən - keçdi, ələ gəlməz,
Axtarsan da, arasan da.
Qayda budur yar - yarını,
Axtarsın da, arasın da.

Gözün qalıb güldə gözəl,
Sən də gözəl, gül də gözəl,
Bülbül ötər güldə gözəl,
Tər çiçəklər arasında.

Ayrı saldı, ölə ananı,
İstəyini ölən anı,
Salman ölə, ölən anı,
Qollarının arasında.

20.02.2004

Yada sal məni

Mən sənə nə yadam, nə də özgəyəm,
Ya qaya bilirsen, ya da sal məni?
Mənim ürəyimdə yoxdu özgə - sən,
Sən də unudubsan yada salmanı.

Mənə demədinmi gözəl? Gözlədim.
Hicranın yaş oldu gözdə, gözlədim,
Baxmaqdan tor tutdu göz də, gözlədim,
Nolar, sən də axtar, yada sal məni.

Şirinlik var idi dilində gözəl,
Dodağın da gözəl, dilin də gözəl,
Əzbərsən Salmanın dilində gözəl,
Bəs niyə salmırsan yada Salmanı?
22.02.2004.

Məni

Çoxdan arzumuydu, birçə gecəlik,
Öz isti qoynuna yar ala məni.
O səbəbdən dedim, gəl mehmanım ol,
Demədim ki, incit, yarala məni.

Ürəyimi sənə verdim əzəldən,
İstəyindən saç düşdü əzəl dən,
Sənnən sevgi istəmirəm az əldən,
Ya yar et özünə, ya arala məni.

Salman arasında qalıb "Mən", "Sən" -in,
Demirdinmi sən mənimsən, mən sənin,
O səbəbdən qulun oldum mən, sənin,
Gördünmü sözümdə yar, ala məni?
24.02.2004.

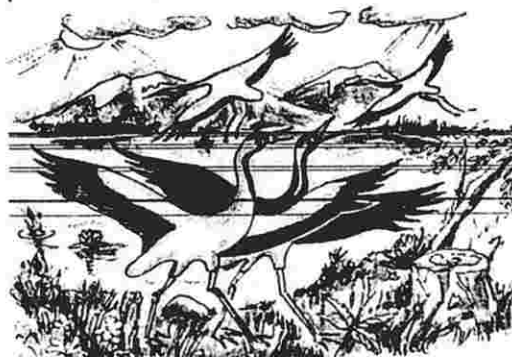
Gözəl - gözələ

Mən olsam qoymazdım həsrət çəkəsən,
Belə zülm edərmə gözəl, gözələ?
Dedim ki, dərdliyəm. Dedin çək - əhsən!
Axı həsrət qalıb göz, əl - gözələ.

Qorxutma şəriət - imannan məni,
Zalim eylibsən imannan məni,
Dəyişmə Növrəstə İmannon məni,
O sözlər qoşarmış gözəl, gözələ.

Gözəl göyçək ola, gözünən ala,
Mənəm deyənlərin gözünən ala,
Ovlaya könüm, gözünən, ala,
Deyələr tuş gəldi gözəl - gözələ.

Bir vaxtlar güldədin Məcnuna, gülüm,
Döndərdin Salmanı Məcnuna, gülüm.
Leylisiz durarmı Məcnun a gülüm?
Nə qədər baxacaq gözəl, göz ələ?
27.02.2004.

Fələk

Nə qədər yalvardım - yapışdım sənə,
Gəlmədin insafa- imana, fələk.
Kömək əvəzinə zülüm verirsən,
Salırsan qar - boran, dumana fələk.

Mərd sənə əl açsa, olmaz - deyirsən,
Ürək sındırırsan, qəlbə dəyirsən,
Yaxşının gözündən alıb, döyürsən,
Qol - qanad verirsən yamana, fələk.

Mömin bir bəndəyəm, neylədim sənə?
Verdiyin əzabdan doymursan yenə,
Dərdi dərd üstündən caladın mənə,
Tamarzı eylədin dərmana, fələk.

Nə qəsdin tükəndi, nə də qərəzin,
Şair şad olanda, götürmür gözün,
Canımı yandırır alovun - közün,
Baxmırsan möminə, qurana, fələk.

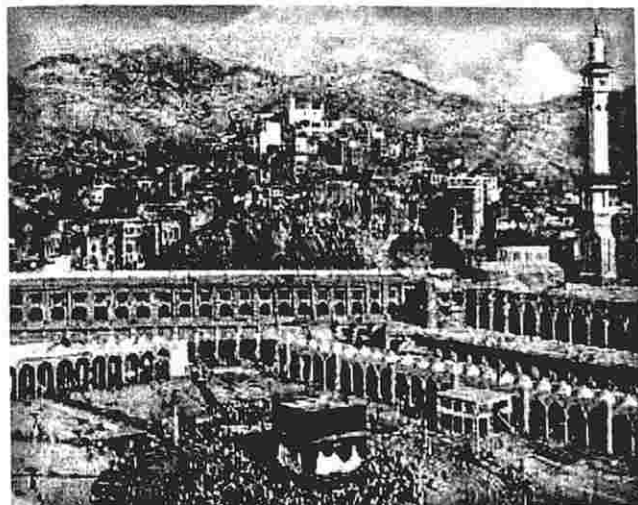
Körpə vaxtlarımdan çöllərə saldın,
Qismət piyaləmi daşlara çaldın,
Sevib - seviləndə əlimdən aldın,
Məni həsrət qoydun canana, fələk.

Allah, Allah - deyə ibadət etdim,
Tək Allaha səndən şikayət etdim,
Nə günah işlədib, cinayət etdim?
Sən düşman kəsildin Salmana, fələk.

28.11.2004.

MÜXƏMMƏSLƏR ÇƏLƏNGİ

Dodaqdəyməz müxəmməs

Səni qana yar dediyin, eşq adlı dəryanı qıya,
 Çağıranda gələ çata, istəsən hər yanı qıya!
 İstəyini sənə sala, şəninə al qanı qıya!
 Dağda hicran, kədər, yaylağı, aranı qıya!
 Deyələr "əhsən" qadasi, şirində də şanı qıya!

Eşqi dağdan-dağı aş, səsləsən qəşşərə gələ!
 Sığal çəkə hilal qaşa, gecədən səhərə gələ!
 Yaraşıqda tək yarana, dərddə qıla çarə gələ!
 İşarədən qana səni, kaş anlaya hara gələ!
 Nə yandır, nə də yaxa, sinəni, yaxanı qıya!

Yaşına yaş calaya, şən keçə ayların, ilin.
 Ətirli çiçək tək aç, ləçəyində gözə əlin.
 Yar eşqinə sadıq qala, dəyərli keçə illərin.
 Dərdi əzə, kanar ata, yad eyliyə nəsillərin.
 Həcər tək, Nigar tək, dar ayaqda canı qıya!

Həyata hər gələn insan, qalan deyil gələr-gedər!
 İncəliyi, qəşşəngliyi hansı şair yazar hədər?
 Neyləsin eşqə alışan, can-canı çəkirsə əgər?
 Salmanı şair eylədi, haqdan gələn yazı-qədr,
 Eşqlə əkiz yaranan, eşqə Adı - sanı qıya!

01.11.98.

Dodaqdəyməz müxəmməs

Nə qəşşəngdir yaradanın,
 Yaratdığı qara gölin.
 Zil qara siyah tellərin,
 Çəkir yenə dara, gölin.
 Sən yaylağın lələsən,
 Deyər sənə xar, a gölin.
 Şairi dindən eylədin,
 İndi eylə çarə gölin.

Eşq ilə əkiz yarandın,
 Xəlf eylədi ana səni.
 Rast gələnlər həsrət qahr,
 Gəzir yana-yana səni.
 Yanaqların qan axtarır,
 Çəkər, salar qana səni.
 Cığah Tərən tayısan,
 Tanrı yazdı sara, gölin!

Nə qəşşəngdir sinə, gərdan,
 Al yanaq qaşa yaraşır.
 Naz edirsən hərdən-hərdən,
 Naz-ədan yaşa yaraşır.
 Sənin çılğın eşq-istəyin,
 Şair tək yara yaraşır.
 Salmanı nəzərdə saxla,
 Əlindədir çarə gölin!

25.02.2000

Müxəmməs

Bel bağlama, bu dünyaya,
Suleyman meydanıdı - bu.
Gələnı saxlamaz - əkər,
Fanıdı - hədyanıdı bu.
Nə olsun çoxdur var - halı,
Heç kəsə verməz - saxlayar.
Kimiə zindana dönüb,
Kimə, kərəm kanıdı - bu.

Ay arıflar fikir verin,
Dədəmiz - babamız hanı?
Kim saxlayıb əllərində,
Deyin bu fani dünyanı?
Gədaları ağa etdi,
Qul etdi sultanı - xanı.
Nahaq qan üstə quruldu,
Cəhənnəm tufanıdı - bu.

Şair Salman köçər, gedər,
Sözü qalar söz yazanın.
Könlünü ala bilmədi,
Nə şairin, nə ozanın.
İnsan oğlu dərək elə, qan,
Qonağıyq bu dünyanın.
Kimini dindirdim - dedi,
Lap əzəldən fanıdı - bu.

30.11.2003

Gəlin

Bərəkallah camalına, ay dodağı püstə gəlin.
İnan ki, boyunu görən gedib olar xəstə gəlin.
Bənzəyirsən qızıl gülə, əndamın bir dəstə gəlin.
Könlün tutana hazıram, nə istəsən, istə gəlin.

Qüdrətim çəkib qaşını, sifətin aya oxşuyur.
Gözlərin canlar alandı, mavi deryaya oxşuyur.
Danışığın, bu qəhqəhən, bir daşqın çaya oxşuyur.
İncitməynən ayaqlarını, gəl göz sinəm üstə gəlin.

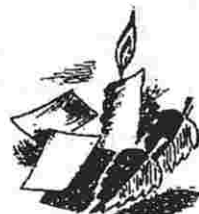
Yenə zülfünü dağıdıb, gəl mənə divan elmə.
Bəsti burax qəmzə - nazi, ürəymi al-qan elmə.
Alma canım ay qadası, mənə beyiman elmə.
Öldürmə şövq əhliyəm, özgə bir şey istə gəlin.

Mən şairəm, gücüm çatır, biliynən tərifi-sözə,
İncitmə mənə sən allah, tutar səni qəhri-qəza.
At getsin bu sərtliyi, bir gəl nəzər yetir biza.
Salmanam yaman möhtacam, sənini kimi dostə gəlin.

Münəvvər xanıma

Gözəl bir ay parçasısan,
Günəş ilə yarı qızım.
Sonaların sonasısan,
Bir budağın bari qızım.
Dünyaların dünyasısan,
Taleyindən yarı, qızım.
Bütün arzu-diləklərin,
Gəlsin sənə sarı qızım.

Boy - buxunun gül dəstəsi,
Dağların lələsi balam.
Səndə yaylaqlar nəfəsi,
İlməzli həvəsi balam.

Ov dərəsinin kəkliyi,
Baharın müjdəsi balam.
Gözəlliyni sənə verib,
Dağlarmızın qarı qızım.

Mülkədarın Münəvvəri,
Əldən- ayaqdan zirəksən.
Kırvəm dilinin əzbəri,
Xoş ətirli bir çiçəksən,
Saçın şalələyə bənzər,
Əsmərisən, nə qəşəngsən,
Kaş mərd oğul ülfət qıla,
Sənə beh - bazarı qızım.

Orucluğun səkkizinci günü,
Salman Qazi coşub, yazdı.
Səni tək göyçək balamın,
Tərifinə dörd bənd azdı.
Arzum budu hamı deyə,
Necə gözəl- göyçək qızıdı.
Mən gəldikcə çayımı ver,
Pozmayaq ilqarı qızım.

13.11.2002. Bakı

Zərxanım

Çoxdan səni görməmişdim,
Nə göyçəksən ay Zərxanım.
Çox məşallah camalına,
Bir mələksən ay Zərxanım.
Gördüm, könülüm havalandı,
Mindim ilham səməndinə,
Şövq əhlinin xoşu gələn,
Gül - çiçəksən ay Zərxanım.

On dörd gecəlik ay kimi,
Al yanağın, üzün gözəl.
Allah səni xoş yaradıb,
Ədan gözəl, nazın gözəl.

Səni görən havalanar,
Min gözəldən özün gözəl.
Dodaq şəkər, dilin şirin,
Bal - pətəksən ay Zərxanım.

Mən bunu dəqiq bilirəm,
Sən də bəxtdən gileylişən.
Taleyindən yarımayan,
Ya Şirinsən, ya Leylisən.
Salman sənə qula dönər,
Sən yanında qul eyləsən.
Şair səndən inciyərmə?
Dara çəksən ay Zərxanım.

1.01.2004.

Ay maralım

Bir Borçalı gözəlinə

Borçalıda çoxdu gözəl,
Yoxdu tayın ay maralım!
And içirlər başına,
Yəznə-qayın ay maralım!
Sən nurusan, şöləsisən,
Bir tayfanın ay maralım!
Şairi valeh eylədi,
Şirin dilin ay maralım!

Ürəyimdən qanlar axır,
Sınıq görsəm gözəlləri.
Bəzən nadan tora salır,
Canlar alan bir dilbəri.
Yaxşılar yamana düşür,
Budur fələyin qədəri.
Görüm tutsun dilbilməzi,
Ah-bavalın ay maralım!

Arzum budur bar verəsən,
Öz baxçanın barı ola.
Qədir bilən, can söyləyən,
Bir vəfalı yarın ola.

Bənzərin var ayparıya,
Açıq rüzigarın ola.
Sadmanı valeh eylədi,
Məhcamalın ay maralım!

Dünya

Sənnən aram düzələrmə?
Çox fanisən, fani dünya.
Əzabın saya gəlməyir,
Kəsmirsən divanı dünya.
Yox eylədin Məshətini,
Heyran, Nətavanı, dünya.
Bir-birindən ayrı saldın,
Çox canı, cananı dünya.

Bir çox ağır pəhlivanı,
Zülm ilə atdan endirdin.
Sənən ocağı qaladın,
Yanan ocağı söndürdün.
Mənəm-mənəm deyənləri,
İlan kimi süründürdün.
Taxtını tarac eylədin,
Yedin Suleymanı dünya.

Vaqif hanı, Vurğun hanı,
Neylədin Növrəst İmanı?
Qürurundan sən endirdin,
Şair Nəbi, Ağacanı.
Göstər görüm xan Əmrahı,
Saracını, Kamandarı.
İndi də oda salıbsan,
Mən Qazi Salmanı dünya.

03.08.2001

DİVANILƏR ÇƏLƏNGİ

A Tanrım

Mehracnama

İki əlli yapışmışam ətəyindən, a Tanrım,
Qul bəndənəm, qoyma məni nəzərindən, a Tanrım.
Yerin-göyün sahibisən, övliylər sultanı,
Yaranannan mən agaham hünərindən, a Tanrım.

Yeri-göyü, ərşi-gürşü altı günə yaratdın,
Adəmi Sərəndibə, Həvvanı Ciddiyə atdın,
Habibi dəfn etməyi, Qabilə sən öyrətdin,
Heçcə bir şey qaçammadı nəzərindən, a Tanrım.

Sənsən verən qismətini ağanın da, qulun da,
İsmayıl tək mən hazıram, qurban gedəm yolunda,
Bilirəm ki, əməllərim yazılır sağ-solumda,
Günahımla qaçan döyləm qabağından, a Tanrım.

Nə edirəm, nə tuturam, arxalanıram Sənə,
Bağışla günahlarımı, rəhm etlə qul bəndənə,
Bissmillah irrəhman irrəhim, dilimdə dönə-dönə,
Dərk edirəm, anlayıram, mən dərinədən, a Tanrım.

Harda olsam ya Rəbbim, öyünürəm səninlə,
Fəxr edirəm mən adınla, işinlə, hünərinlə,
Çağır, tapşır, çərxi-fələk oynamasın mənimlə,
İraq qoyma sən Salmanı gözlərindən, a Tanrım.

1996.Bakı

Çətindi

Dərya gəzmə dəli könüm,
Qəvvas olmaq çətindi.
Çalış dəymə birçə qəlbə,
Könül almaq çətindi.
Bu dünyanın dərdi çoxdu,
Daşumaqdan qocaldım.
Qan - qalmağal olan yerdə,
Deyib - gülmək çətindi.

Cavanlıqdan od almışam,
Var bədənim közdədi.
Allah dedim, əl uzatdım,
Səbrin olsun, döz - dedi.
Həm təsəllim, həm əlacım,
Qələmdədi, sözdədi.
Söz dediyin bir ümmandı,
Orda üzmək çətindi.

Salman Qazi, bu dünyanın,
Amanı çox, ahı çox.
Hamıya bir gözlə baxmır,
Fələyin günahı çox.
Gədəlar Suleyman olub,
Sultanı çox, şahı çox.
Dərd - vərəmli ömür sürüb,
Dərdli ölmək çətindi.
2.12.2003.

Bir və bir

Bel bağlama bu dünyaya,
Sonu ara bir və bir.
Mənəm deyən ağlatdı,
Vurdu yara bir və bir.

Əzdi bəyləri - xanları,
Yerlə yeksan eylədi,
Əflatun, Loğman tapmadı,
Dərdə çarə bir və bir.

Çox gözəllər öyündülər,
Hüsnünə, camalına.
Çoxları heyran etdilər,
Dünyanı kamalına.
Çoxları da satıldılar,
Puç dünyanın malına.
Saraldılar tər qönçələr,
Düşdü xara bir və bir.

Sultan Suleyman köç etdi,
Taxtı taraca döndü.
Talan oldu varı - halı,
Əldə hərraca döndü.
Qafil zamana bəd gəldi,
Ağalar aca döndü.
Qanlı fələk qan ağlatdı,
Çəkdi dara bir və bir.

Mən Salmanam, gözlərim tox,
Nəfisim yerindədi.
Açgözlüyün, qəddarlığın,
Quyusu dərinədi.
Sirat - sual, çox haqq - hesab,
Qiyamətdə, öndədi.
Tamah çoxunu alladıb,
Saldı tora bir və bir.

30.11.2003.

Divani

Yarəb, niyə birdən-birə bu dünya viran olub!
Gədalar bəyə dönüblər, tülkülər aslan olub?
Köçüb gedib mərd ərənlər-tərk ediblər dünyanı,
Çox mənəm deyən görmüşdüm, yer ilə yeksan olub!

Mən görmürəm, siz göstərin, hanı haqqın divanı?
Pul üçün, var-hal üçün yeyir insan insanı.
Oğru-əyri başa çıxıb, ələ alıb meydanı.
Haqq-ədalət axtarmaqdan göz yaşım leysan olub!

Gör nə çətin zaman gəldi, atdı qardaş-qardaşı.
Ariflərə xor baxırlar yerindən duran naşı.
Kasıblıq tüğyan eyliyə, saxlamaq olmur başı.
Millətdə birlik qalmayıb, dağılıb düşmən olub!

Yarəb, özün kömək eylə çıxax bu dərd-bələdan.
İstəyə-muraza çatsın, arzum budu hər Adam.
Sınəm şair sinəsidi, paxılığa mən yadam.
Könlüm eşqin dəryasıdır, sevdiiyim canan olub!

Salman Qazi, qəm eyləmə saza söylə dərdini.
Yarəb, özün uca saxla insanların mərdin.
Biz də qoyub gedəsiyik babaların yurdunu.
Əzrayıl kəmənd atana nə dərd, nə dərman olub!
05.06.2001.

Bəhri - divani

Uşaqlıqdan "Allah" deyib, təriqətə bağlıyam,
Öz dinimə sadıq qulam, möhumata bağlıyam.
Bu dünyada arxam bilib sığınmışam Allaha,
Orucum var, namazım var, ibadətə bağlıyam.
Yaxşıları qol-qanadım mərhəmətə bağlıyam.

Gah "əlif"ə üz tuturam, gah qibləyə, "Mim", "Dal"a,
Dörd kitabdan agah olub Quranı saydım qala.
İnsan görək kamil ola, kamillikdə ad ala.
Həm ağırdır, həm cəfali, bəri bənzəyir bala.
Min bir hikmətin içində, bir hikmətə bağlıyam.

Mən bir sirli qıfılam ki, aç bilməz hər açar,
Ariflər bir sözdən qanar, nədanlar kanar qaçar.
Zalım fələk çox beymüvvət, mənə qoyubdur naçar,
Təbim harda 'coşa gəlsə, könüllərə nur saçar.
Həm sevənəm, həm sevilən, məhəbbətə bağlıyam.

Bir xəznəyəm, pas atmışam neçə illərdən bəri,
Bulud tutsa görünəmi, göydə göylər ölkəri?
Zər zərgərdən gizlədilsə itər-batar dəyəri.
Kim bilir ki, nə olacaq onun qismət, qədəri.
Şeir yazıb, saz çalırım, bu sənətə bağlıyam.

Salman Qazi, zamana bax, bir gör necə dəyişib.
Bu çətinlik, bu ağrılar sənəin payına düşüb.
İllər ili əvəz edib, yaş yarıya yetişib.
Keçənlərə heyif-heyif, gəlib, keçib, ötüşüb.
Əllərdə əməl dəftəri, həqiqətə bağlıyam.

14.03.2000.

Mənəm - mən

Həm aşığam, həm də şair, həqiqətdə mənəm-mən.
Həm mollayam, həm də axund, təriqətdə mənəm-mən.
Oruc tutan, namaz qılan ərəbxanam, buyurun.
Möhümatın ustasıyam, şəriətdə mənəm-mən.

Qurandakı ayələrin yarısı əzbərimdi.
Ayağım harda bürdərə, orda Allah kərimdi.
Sinəmdəki telli sazım ləl-incimdi, zərimdi.
Məcnun, Kərəm, Şeyx-Sənən məhəbbətdə mənəm-mən.

Zabur, Tövrat, İncil, Quran qanadımdı, qolumdu.
Bu dörd kitab bir ümmandı, yolum islam yoludu.
Güvəndiyim Allahımdı, Məhəmmədim, Əlimdi.
Sağ-solumda yazan bilir, ibadətdə mənəm-mən.

Mən Salmanam, yaradana cani-dildən bağlıyam.
Misalda dərviş misallı, aranlıyam-dağlıyam.
Göz tikmişəm beş arşına, axirət soraqlıyam.
Özüm burda, ruhum orda-o cənnətdə mənəm-mən.

01.12.2001. Bakı.

Kimdi ki

Nə deyirsən ey nigarım, ürəyi qar kimdi ki?
Sən özünsən döylət-varım, o döylət - var kimdi ki?
Mən sevirəm, sən sevirən, ortada sar kimdi ki?
Öləndək seväsiyəm, hərəcaıylar kimdi ki?

Allah verib eşq badəsin, çox erkən nuş etmişəm,
Özümü alova atıb, oda tay-tuş etmişəm.
Sən şam oldun, mən pərvanə, arzularma yetmişəm.
Harda olsan sənəinləyəm, uca dağlar kimdi ki?

Bir loğmansan sənəin özün, təbib nəyimə gərək.
Lap gözəllər gözəlisen, həm hürüsən, həm mələk.
Min ətirli bir çiçəksən, döyməsin boran, külək.
Hər gəlişin şəfa versə, dərdi-azar kimdi ki?

Cavanlıqdan həkk olubsan ağılıma, huşuma,
Yer salıbsan ürəyimdə, döndün mürğü quşuma.
İstək bizi qocaldarmı, min yaş gələ yaşım.
Sevən ürək cavan qalsa, leyli-nahar kimdi ki?

Sən gələndə qələm - sazla çıxaram pişvazına,
Min bir dastan bağlayaram baharına-yazına.
Bülbül gülə vurulan tək, vurulmuşam özünə.
Salman kükrəyib coşanda, coşqun çaylar kimdi ki?

14.06.2000.

Elə**Ustadnamə**

Aşıq qardaş, gir məclisə,
Öz yerini bərk elə.
Söz deyəndə dərin düşün,
Nə dediyini dərk elə!
Diqqətli ol, nəzər yetir,
Növcavana, qocaya,
Sənətkar tək ucada ol,
Hər bir kəsə ərək elə!

Aşıq olan mömin gərək,
Şəriətə qul ola.
İbadətdə, mohumatda,
Mükəmməl, kamil ola.
Hay-küyün qabağını ala,
Dincliyə nail ola.
Əgər duyan, qanan yoxsa,
O məclisi tərk elə.

Aşıqlıq ülvü sənətdir,
Aşıq elin anası.
Bu sənət eşq-məhəbbətdir,
Özümüzük aynası.
Sazda-sözə cəmləşibdi,
Salman Qazi dünyası.
Kim sənətə kəm baxırsa,
Allah, onu görk elə!

29.08.2002.

Görmüşəm

ustadnama

Uca dağların başında,
Boran-tufan görmüşəm.
Əzəl başdan dünyamızı,
Fani, viran görmüşəm.
Hanı Rüstəm, qoç Koroğlu?
Hanı sultan Suleyman?
Pul oynadan milyonunu,
Pulsuz gedən görmüşəm.

Qara torpaq yox eyliyə,
Çox mənəm deyənləri.
Əzrail kəməndə salıb,
Özünü öyənləri.
Qızıl taxıb, inci düzüb,
Zər-zibə geyənləri.
Beş arşın ağın içində,
Lütü-üryan görmüşəm.

Salman Qazi, sərrafa dön,
Söhbətində-sözündə.
Yerində ver qiymətini,
Əyrinin də, düzün də.
Hinkir-Minkir qarşısında,
Əl qalmasın üzündə.
Axrəti yaddan çıxardan,
Bir çox insan görmüşəm.
30.08.2002.

Fələk

Gəl oturaq, söhbət açaq,
Hər ikimizdən fələk.
Səbr eliyək, incimiyək,
Düz söhbət-sözədən fələk.
Uşaqlıqdan gün vermirsən,
Çalıbsan daşdan daşa.
Əyirilə həmdəm olub,
Qaçırsan düzdən fələk.

Sən ömrümə naxış vurdun,
Fikir, hicranı-qəmi.
Şair oldum-sən eylədin,
Dərd ərbabı, həmdəmi.
Səndən bəxt-yığval istədim,
Pay göndərdin qələmi.
Əynimə köynək geydirdin,
Alovdan-közdən, fələk.

Bağ becərdim, xəzan vurdu,
Saraldı gül-çiçəyim.
Gözlərimdə viran oldu,
Sındı arzu-diləyim.
Cavanikən ağrı tapdı,
Bu, alovlu ürəyim.
Sən pəl vurdun, yarımadım,
Oğuldan-qızdan, fələk.

Salmanı yoldaş eylədin,
 Bir əfiyə, şahmara.
 Nə günahın sahibiydim?
 Mənsur tək çəkdim dara.
 Hər dalandan bir ox atdın,
 Sınamə vurdun yara.
 Mən sənə necə barışım?
 Dost olum təzdən, fələk.

12.11.2002.

Bəhri - divani

Əl açmışam sənə sarı,
 Göydəki şahım mənim.
 Səndən qeyri köməyim yox,
 Sənsən pənahım mənim.
 Çərxi-fələk gözdən alıb,
 Göz verib, işıq vermir,
 Qalib ayaqlar altında,
 Şərəfim, şanım mənim.

Ey allahım, sən ucasan,
 Hər şey əyandır sənə.
 Bu dünyanın yaxşı-pisi,
 Aşkar, bəyandır sənə.
 Haqsızlıq baş alıb gedir,
 Boğub, dayandırana.
 Səndən kömək gözləməkdən,
 Çürüdü canım mənim.

Salmanın haqqını alıb,
 Döndəribdən qula sən.
 Mömin bir bəndənəm-mənə,
 Getməyirsən yola sən.
 Demədim ki atəşə at,
 Alovlara qala sən.
 Gecə-gündüz düşünürəm,
 Nədir günahım mənim?

27.09.2002.

Divani

A qardaşım, belə baxma, qəflətən coşmağım var.
 Sədd dağıdan, bəndi yıxan, sel tək daşmağım var.
 Mən sərgərdan bir şairəm, dünyanın səhrasında,
 Əllərimdə dəmir əsa, poladdan başmağım var.

Dörd kitabın nökrüyəm, ibadətə imanım,
 Güvəncim bir Allahımdı, yoxdu özgə gümanım.
 Bir gün ruh tərək eliyər, torpağa dönər canım.
 O səbəbdən taleyimlə kəsib-barışmağım var.

Əgər mənə yaxşı baxsan, bir alınmaz qalayam.
 Nə sısqa bir bulağam, nə sakit axan çayam.
 Gur çayları udan mənəm, dərin dibli dəryayam.
 Sınəm od-köz yuvasıdır, birdən alışmağım var.

Qıfıl-bəndəm, bağlamayam, divaniyəm, tənəisəm.
 Kamilə kamil sənətkar, tərs olana tərisəm.
 Uşaqlıqdan bu sənətə vurulmuşam-hərisəm.
 Paxıl gözlərin oxuyam, bədahət qoşmağım var.

Mən şair Salman Qaziyəm, qələmdir var-döylətim.
 Yaxşılardan nökrüyəm, pislərədir nifrətim.
 Kin-küdurət düşməniyəm, yaxşılıqdır sərvətim.
 Bu məsləkdən nə dönməyim, nədə ki, çaşmağım var.

Divani

Saz məclisni salamlayan,
 Divanidir, divani.
 Qəlbi açan, könül alan,
 Divanidir, divani.
 Haqq kəlamı, haqq hikmətli,
 Hərdən də, gileyi var.
 Ürəklərdən buz əridən,
 Divanidir, divani.

Hər bir sözə diqqət etsən,
Kəlməsi haqdan gəlir.
İbadətdən, təriqətdən,
Nurdan, çıraqdan gəlir.
Qurbanıdan, Ələsgərdən,
Sadıq, Əmrahdan gəlir.
Tufanlara sinə görən,
Divanıdır, divanı.

Dilimdə haqqın kalamı,
Sinəmdə telli sazım.
Yarəb, kəm etmə ilhamı,
Sən söz göndər, mən yazım.
El-obama xoş günlərdir,
Salman, arzu-murazım.
Ya Allahım, ya Məhəmməd,
Divanıdır, divanı.

15.08.2002.

Məndədi

Bədi, dönmə yanan şama,
Pərvanələr məndədi.
Sinəm dolu qoşma, qəzəl,
Meyxanələr məndədi.
Könlüm ceyran oylağıdı,
Tərsanələr məndədi.
Yazılmamış min-min varaq,
Qərinələr məndədi.

Mənimkini verib şahım,
Xilqətinə qurbanam.
Odur mənim bir pənahım,
Ona qul bir insanam.
Yüküm haqqın vergisidi,
Kimsə bilməz, pünhanam.
İstəyirsən bax sinəmə,
Nişanələr məndədi.

Bir bağçanın bağbanıyam,
Billah solmur güllərim.
Haqq nə versə, mən qaniyəm,
Belə keçir illərim.
Şövq odunun insanıyam,
Eşq-atəşdi çöllərim.
Məcnun təki, Kərəm təki,
Divanələr məndədi.

Mən elə bir kitabam ki,
Varaqlarım ləldi-ləl.
Ürəyim ətdən də olsa,
Orda yanır bir məşəl.
Yaxın durma, yanar odam,
Yandıraram əlvəhəl.
Bir sehirli yanan şamam,
Pərvanələr məndədi.

Yeri - göyü xəlvə eyliyəm,
Sığınmışam adına.
Yanıb, gedir cismi canım,
Bu haqsızlıq oduna.
Adımdı Salman Qazi,
Qalmışam umuduna.
Əllərim atəyində,
Şikayətlər məndədi.

25.08.2003.

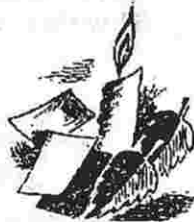
Gəlib (Divan)

Ay arıflar, qulaq asın,
Sınəmə hikmət gəlib.
İlk öncə insan yaranıb,
Sonra məhəbbət gəlib.
Baxmayın şeytan sözüne,
Satmayın din - imanı,
Haqq yolundan sapanların,
Başına zillət gəlib.

Tanrı yaratdı Adəmi,
Həvvanı xəlfə etdi.
Bir ağac göstərib - ona,
Yaxın gəlməyin - dedi.
Şeytan girdi bəd əmələ,
Hər iksi meyvə yedi.
Kökü şeytana bağlıdı,
Ondan cinayət gəlib.

Qovuldu Adəm və Həvva,
Ərşü - cənnət bağından.
Qabil batdı günahlara,
Doğma qardaş qanından.
Bağışlamadı Adəm ata,
Qovdu onu yanından.
Qabilədən insanlığa,
Kinlə xəyanət gəlib.

İki mələk sağ - solunda,
Yazır xeyir - şərini.
Halallıqla dostluq etlə,
Axıt alın tərinə.
Hələlik heç kəs bilənməz,
Axirətin sirrini.
Sirat yolunu qaçılmazdır,
Cəhənnəm - cənnət gəlib.

İnsalar artıb, çoxaldı,
Dillə, təriqətlə bir.
Tayfalar peyda oldu,
Cürbə - cür adətə bir.
Sənətkarlar ad aldılar,
Yayılan sənətlə bir.
Bir atadan, bir anadan,
Bir belə millət gəlib.

İnsan artıb çoxaldıqca,
Əqidə də çoxaldı.
Bir - birini öldürməyə,
Kaman tapdı, ox aldı.
Kimi aza qane oldu,
Kim doymadı, çöz aldı.
Hər millətə bir cürə dil,
Bir cürə adət gəlib.

Şis peyğənbər, Nuh peyğənbər,
Allah üçün çalışdı.
İnamsızlar İbrahimi,
Qəsdlə oda atmışdı.
Cəbrayıl kanardan baxıb,
Qaşlarını çatmışdı.
İbrahimə Xəlülüllah,
Adı mərhəmət gəlib!?

O buraxdı İsmayılı,
Anasıyla ilə bərabər.
İsmayıl Mina dağında,
Ac qalaraq, dad çəkər.
Həcər ana dağ dolandı,
Düz yeddi yol sərbəsər.
İsmayıl Zəməm adlı,
Tükənməz sərvət gəlib.

İbrahim Mina dağında,
Əhdinə əməl etdi.

Tanrının göstərişni,
Özünə amal eylədi.
Qurbanlığın şortini,
Yerdə təməl eylədi.
İsmayıl qurbanlığı,
İslama adət gəlib.

Musanı tanrı qorudu,
Min qadadan, bələdan.
Tanrı göstəriş verirdi,
Ona Turi - Sinadan.
Tayfa salamat qurtardı,
Musa ilə dəryadan.
Kitabların birincisi,
Musaya "Tövrət" gəlib.

Yusif tələ qurdular,
Sevdiyi qardaşları.
Hara gedib, nə etdilər,
Gətirmədi işləri.
Yusif də qul eylədi,
Zamanın gərşləri,
Axırda da sultan oldu,
Ondan səxavət gəlib

Davud peyğənbər öyündü,
Yirimi oğla görə.
Yirimisidə meydə döndü,
Yanında birdən - birə.
Görəndə tövbə eylədi,
Bilmədiyi bu sirrə.
O zamandan, bu zamana,
"Zabur" ibadət gəlib.

Davud oğlu Suleymanın,
Hökmü çatdı hər şeyə.
Ağa idi, ənni - cinnə,
Quşlara, hətta döyə.
Heç nəyi vecə almazdı,

Dünya mənimdir deyə,
Dünya yedi Suleymanı,
Hər şey əmanət gəlib.

Məryəm ana boylu qaldı,
Cəbrailin sözünnən.
İsa çəkildi çarmıxa,
Çəkilmədi sözünnən.
Kimlər haqqı danırılsa,
Şikəst olsun gözünnən.
"İncil" İsa müjdəsidir,
Haqdan dəlalət gəlib

Xızır, Loğman, Əlyəsə,
Üzeyir, İlyas, Yunisə,
Saleh, Luta, İdrisə,
Yaqub, Huda, Əyyuba,
Zəkəriyyə, Zülqeyrinə,
İsaqa, Zül - Kifilə,
Hizgil ilə Şəmuyelə,
Peyğənbərlik adət gəlib.

Nur gətirdi özü ilə,
Əhli Ərəb dünyasına.
Öz əliylə bəzək vurdu,
İslamçılıq simasına.
"Qurani - Kərim" çevrildi,
Peyğənbərin aynasına
Rəsulillah adı ilə,
Sonda Məhəmməd gəlib.

Bu dünyada insanların,
Yaxşısı var, pisi var.
Hər kəs bir cürə olanmaz,
Ağıllı - dəlisi var.
Alimi, aqili varsa da,
Anlamaz, tərisi var.
Harda mehribanlıq varsa,
Ora var - dövlət gəlib

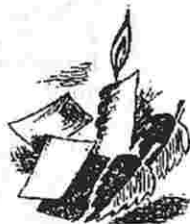
Zərgər, sərraf bəzək verər,
Qızıl, zərə, inciyo.
İnsan da vara allanar,
Var - döylətim var - deyə,
İnsan da var, çox görmüşəm,
Sığışmır yərə - göyə.
Yərə - göyə bəzək olan,
Sənətkar - sənət gəlib.

Rəhmət şair Nizamiyə,
Sözün sultanı oldu.
Bizə əylədiyi "Xəmsə",
Kitablar xanı oldu.
Ondan sonra çox şairlər,
Sözün mehmanı oldu.
İlk öncə "qələm" surəsi,
Sonra şəriyyət gəlib.

Fizuli, Nəsimi, Xəqani,
Zakir, Vaqif, Vidadi.
Səməd Vurğunla Məzahir,
Fələkdən gün görmədi.
Sücayyətlə Şair Bəhmən,
Bir xoş ömür sürmədi.
Şair olan - qəmə qardaş,
Haqdan bəyanat gəlib.

Ay ariflər çox demirəm,
Deyləsi sözüm çoxdu.
Sinəm dəryadı, ümmandı,
Ucu - bucağı yoxdu.
Tanrı yanda üzüm açıq,
Könlüm, gözüm də toxdu.
Salmana - vergi deyilən,
Haqdan əmanət gəlib.

14.05.2005

Xəyalə balama

Çox məclislər dolaşmışam,
Görünməyib tayın, qızım.
Sevinc olsun, fərəh olsun,
Yaradandan payın, qızım.
Səhərdən qulluq edirsən,
Aşıqlara, şairlərə.
Dovğan ləzzətli, dadlıdır,
Ətirlidir çayın, qızım.

Qarayanız bir ceyrasan,
Əlin - ayağın zirəkdir.
Bu hünərdə, bu cəldlikdə,
Görən deyir, kəpənəkdir.
İskəndər qardaşının qızı,
Mən bilən belə gərəkdir.
Açıq olsun bəxt - yığvalın,
Gülsün günün - ayın qızım.

Şair, aşiq gəldi - gedər,
Hər birisi sinədən.
Baxışının qurbanıyam,
Yerişin məleykə qədər.
İnşallah, sənin zəhmətin,
Yanımızda getməz hədə.
Bir tərif də toyda deyər,
Sənə - Salman dayın, qızım.

25.11.2004. Məmmədli kəndi

QIFILBƏNDLƏR ÇƏLƏNGİ**Düşmüşəm**

Oxuyub, eşitdim çox möcüzələr,
Altısının heyratına düşmüşəm.
Beşi canlı, biri cansız yaranıb,
Mən bu sirrin hikmətinə düşmüşəm.

Bunları yaradıb haqqın qüdrəti,
İkisində vardır insan sifəti,
İkisi kəsilir, yeyilir əti,
İkisində lap çətinə düşmüşəm.

İkisindən biri lap möcüzəymiş,
Bəzi vaxtlar haldan - hala düşərmiş,
Birisinin əcdadı palçıqdan gəlmiş,
Çox keçmişin söhbətinə düşmüşəm.

Böyük bir söhbətdir, açanlar bilər,
Saflanar, durular, imana gələr,
Salman, söylənəcək neçə min illər,
Mən bu elmin zəhmətinə düşmüşəm.

24.04..1998.

Bağlanıb

Bir ad məni heyran edib özünə,
"Mim" "Əlif"-ə, "Hey" də "Dal"-a bağlanıb.
Vurulmuşam söhbətinə - sözünə,
Bu ad özü şah Heydara bağlanıb.

Yaranannan bəzək olub "Mim" "Kaf"-a,
Sorağı yayılıb dörd bir tərəfə,
Adlayıb Minadan, yetişib Qafa,
Bir açardı, min suala bağlanıb.

Ha tərəfə baxdım, o yanda gördüm,
Şeirdə, qəzəldə, quranda gördüm,
Mehrac yollarını - bir anda gördüm,
Marağım bu izə - yola bağlanıb.

Salmanam, yazıram allaha savab,
Təki düzgün ola söylənən cavab.
Hər kəs öz əmələ verəcək hesab,
Şair olan saf əmələ bağlanıb.

30.01.2004.

Bağlıyam

Haqqın buyruğuna qulam - nökrəm,
Bir "Əlif"-ə, bir də "Mim"-ə bağlıyam.
Verdiyi qisməti nəzərək çəkirəm,
Pənahımdı, dörd isimə bağlıyam.

Biri "Mim", "Sey", biri "Dal"- nan "Vov" oldu,
Biri "piş"-dən, iki "Sey"-dən duruldu,
Biri "Mim"-dir, haqq önündə nur oldu,
Mən bu kökə, mən bu himə bağlıyam.

Yaranmışıq "Əlif" ilə "Dal", "mim"-dən,
Oddan, sudan, hava, torpaq - cismindən.
Təmənnam var "Əlif" adlı isimdən,
Körpəlikdən bu isimə bağlıyam.

Yönüm qibləyədi - ustadım quran,
Qarşımda - axirət, ərəsat-divan,
Köküm Təmirrərdi, öz adım Salman,
Allah verən bir hökümə bağlıyam.

30.01.2004.

Düşmək olmur izinə

Bir alim var, sorağı çox, özü yox,
Bütün dünya göz ükibdir üzünə.
Adı ürəklərdə, sözü dillərdə,
Tapılmayır, düşmək olmur izinə!

Dörd sözü var, mənası bir, ad özgə,
Evadları bir-birinə yad, özgə,
Hərəsində ocaq özgə, od özgə,
Baxmayırlar atasının sözünə.

Dörd nökrə var, qulluğunda hazırdı,
Bu nökrənin birisi baş vəzirdi,
Gördüm iki qulu nəse yazırdı,
Biri əyrisinə, biri düzünə.

Yolu birdi, ayrıcı dörd, üç bulaq,
Yetmiş iki bu bulağa göz-qulaq,
Bir binadı, burda yanır bir ocaq,
İsinirlər bu ocağın közünə.

Bir bina var, çox məşhurdur cahana,
Əziz, möhtəşəmdir cəmi İslama,
Salmanam, sığındım sirri-sübhana,
Mən özümü tapşırıram özünə.

11.03.98

Yoxdu

Bir hikmət görmüşəm, bağlı-qıfıllı,
Gözləri var, burnu-qulağı yoxdu.
Ab-havalı, od-ataşlı bir şeydi,
Danışanmır, dili-dodağı yoxdu.

Bir əlində zəhər, birində şəkər,
Gələni məst eylər, özünə çəkər,
Saxlamaz qonağı, başından əkər,
Varı həddən aşar, dayağı yoxdu.

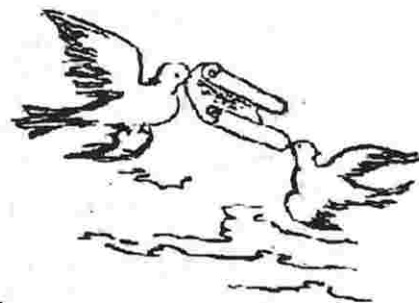
Gözləri çasıdı, üzləri xallı,
Yaman əməlkardı, fitnəli-felli,
Böyük bir ağadı dövlətli-mallı,
Gəzməyi bacarmır, ayağı yoxdu.

Yeməyi həzm etməz, canında saxlar,
Kimini əzizlər, kimini oxlar,
Əlindən qaçanlar qurtarmaz, haqlar,
Qanadı, dimdiyi, caynağı yoxdu.

Salmanam, mat qaldım bu müəmmaya,
Heç kəsdən pəsinim, almayır saya,
Məhrini bağlayıb ulduza, aya,
Pəhlivandı, silah-yarağı yoxdu.

21.03.1998

(açanlara eşq olsun!)

USTADNAMƏLƏR ÇƏLƏNGİ

İnsan

Dünyaya gəlibsən, getməyin də var,
Fikir verib-sənmi bu yola insan?
Dünyada yığdığın, dünyada qalar,
Qurşan zəhmətinlə halala insan.

Qabildən qalıbdı paxıllıq, kinlik,
O vaxtdan yol gəlir neçə min illik,
Hər vaxt söylənəcək mərdlik, kişilik,
Pisliyi qəlbindən qovala insan.

Hörmət görməlidir insan insandan,
Gen dolan, aralaş şərdən-böhtandan,
Sənə nə gələcək qırğından-qandan?
Batmayan günaha-babala insan.

Göstər necə varsa səxavətini,
Ataya-anaya et hörmətini,
Bir Allaha olan məhəbbətini,
Dəyişmə dövlətə, var-halə insan.

Ölən kimi, qara torpaq gizləyir,
Xeyri-şəri yazanların izləyir,
Nakür-Makür öldə dəftər gözləyir,
Cavab hazırımı, suala insan?

Mənəm-mənəm demə, deyənlər hanı?
Fələk viran qoydu çox xanimanı,
Özünü dərk elə, özünü tanı,
Qayıt ayrı yoldan düz yola insan.

Adəmi cənnətdən qovdurdu bir dən,
Günahkardı günahlara səvq edən,
Milyonçu görmüşəm, əli boş gedən,
Ürəyim ağrıyır bu hala insan.

Dünyanın neməti yuxuya bənzər,
Bu yolda məhv oldu çox sərkərdələr,
Əzrayıl götürmür nə qızıl, nə zər,
Qəflətən keçirir çəngələ insan.

Salman Qazi sizin kimi qonaqdır,
Hələ görəcəyim qabaqda haqdır.
Necə oldu Suleyman, hardadır taxtı?
Dayan, bir az qayıt əzələ insan.

22.06.1997.

Ustadnamə

Şair qarşısında, söz meydanında,
Hər kəs öz yerini bilsə yaxşı olar.
Nadanın - qanmazın çək qulağını,
Yerində payını alsın, yaxşı olar.

Söz dəryadı, söz dənizdi, söz ümman,
Bu ümmana girişməyən bəyguman.
Öz yükünü dərk edib anla, qan,
O yükündə bir şey varsa yaxşı olar.

Söz qızıldı, söz mərcandı, söz ləldi,
Divani - tənisdirdi, qoşma - qəzəldi,
Kökü müqəddəsdirdi, Allahdan gəldi,
Yazana Allahdan gəlsə yaxşı olar.

Söz yazan çox, şair olmaz hər yetən,
Şair bir zirvədi, başı duman - çən.
Bu yol ibadətə, şəriətlə tən,
Bilənlər atını sürsə yaxşı olar.

Elə yaz ki, öldürməsin söz səni,
Oxucular sözdə görsün düz səni,
Səndən sonra, söz yaşatsın yüz səni,
Dildə, dodaqlarda qalsın yaxşı olar.

Salman Qazidəndi belə məsləhət,
Yazıram, oxuyan çəksin dələlət,
Bunları bilməyən olar xəcalət,
Xəcalət olunca, ölsə yaxşı olar.

18.02.2004.

Ustadnamə

Pis söz deyənlərin özü utanar,
Qürurluq varsa da, xəcalət də var.
Dünya Süleymanı zəlil eyləyib,
Zülm olan yerdə, mərhəmət də var.

Ağlı olan mənəm - mənəm söyləməz,
Yaxşı insan yamanlıqlar eyləməz,
Pisə yaxşı, yaxşıyasa pis deməz,
Haqsızlıq varsa da, ədalət də var.

Paxıllıqdan qaçar gözü tox olan,
Nə desən törədər zəti yox olan,
Ən xoşbəxt insandır dostu çox olan,
Demə, hər nə varsa var - dövlətdə var.

Salman, haqqa sığın, ondadır kərəm,
Halala sadıq ol, pis şeydir haram,
Əsil dostlar ilə hər yerdə varam,
Mərfətsiz varsa da, mərifət də var.

10.02.2004.

Atmasın

İnsan oğlu bir məclisə buyursa,
Hörməti, izzəti, arı atmasın.
Dediyi sözlərdən gül ətri gəlsin,
Saxlasın böhtanı-şəri, atmasın.

Mənəm-mənəm deyib çox öyünməsin,
Faraş alışmasın, faraş sönməsin,
Küfür sözlər, həcvi-hədyan deməsin,
Tərtəmiz adama kiri atmasın.

Ləli tanıyarlarmisin içində,
Yaxşılar seçilər pisin içində,
İşə pəl vurmasın işin içində,
Aralığa boran-qarı atmasın.

Zümrüd yüksək uçar şahin-şonqardan,
Canavar çəkinməz borandan-qardan,
Tülkü qaydasıdır, dolanar daldan,
Özünü irəli-geri atmasın.

Lovğalar ömründə oturmaz sakit,
Qapacaq adamı itin oğlu, it,
Düşünə döyməsin hər ağıldan küt,
Vura bilməz Səməndəri, atmasın.

Salmanı çox çətin aldadar gözü,
Dərhal seçəsidir əyridən düzü,
Tanıyram qudurğani, quduzu,
Dolaşıq sözləri bəri atmasın.

13. 12. 2001 Bakı

Olsun gərək

Şair nə deyisər, nə də döyüşər,
Şairin sinəsi söz olsun gərək!
Şair el içində bişər, yetişər,
Şairin hər sözü düz olsun gərək!

Şair baş qoşarmı qanmaz, nadana,
Meydanda seçilər kəl ilə dana,
Şam gərək yandıra, pərvana yana,
Aşiq sinəsində saz olsun gərək!

Şair öyünürsə, demək dayazdı,
Qanacaqdan kasıb, mərfətdən azdı,
Bilin, ya sırtıqdı, ya utanmazdı,
İnsanda həyə, ar, üz olsun gərək!

Çaqqalda vərmişdir, gecə ulayar,
Haram didişdirər, artıq yalayar,
Quduz döymüş itlər tutar, dalayar,
Onları qovmağa paz olsun görək!

Kəsəllər başını banlasa fərə,
Haram gəlsə, halal dönər zohərə,
Bağ becərən adam görək bar dərə,
Adamı çeynəyən az olsun görək!

Salman meyil salmaz böhtana-şərə,
Sözündən payını götürsün hərə.
Soxum pis qohumun boyunu yerə,
Dost-qohum arası saz olsun görək!

14. 12. 2001. .

Var

Dəli könüm havalanma,
Hər qartalın enməyi var!
Hər oyğunun öz bərəsi,
Hər karvanın dönməyi var!

Çox da sevmə ucalmağı,
Pisdir mərdin qul olmağı,
Hər çiçəyin saralmağı,
Hər çırağın sönməyi var!

Salman uyma var-döylətə,
Çox baş qoşma boş söhbətə,
Kişi yaranıb qeyrətə,
Mərdin haqdan köməyi var!

1990.

Bu dünya

İnsan oğlu, sən əbədi deyilsən,
Milyon illərdi ki, vardı bu dünya.
Sənli -mənli kimlər gəlib-gedibdi,
Çox bizi kimləri gördü bu dünya.

Bəzən yandırandı, ocaqdı-közdü,
Bəzən kef-damaqdı, söhbətdi, sözdü,
Kimə gül-çiçəkli bahardı, yazdı,
Kimiya borandı-qardı bu dünya.

Kimiya hicrandı, kədərdi, qəm-di,
Kimə eys-işrətdi, özgə aləmdi,
Kimiya cənnətdi, baqi-İrəmdi,
Kimiya qəfəsdı, dardı bu dünya.

Kimiya zəhərdi, kimiya baldı,
Kimiya döymüşdi, kimiya kaldı,
Kimnən danışandı, kimiynən laldı,
Kimiya kələkdı, tordu bu dünya.

Salmana da az olmayıb divanı,
İtib ədaləti, yox kərəm-kanı,
Çılpaq yola salar gedən insanı,
Yaman dəliqanlı, kürdü bu dünya.

09. 12. 2001 Bakı.

Dünyanın

"Beş günlük" deyiblər binəyi-başdan,
Gələn-gedən nə aparıb dünyadan?
Mənəm-mənəm demə, ayıl ay insan,
Axırı var, əzəli var dünyanın.

Var ilə, pul ilə çoxlu baş qatıb,
Neçə fatehləri alıb, aldadıb,
Kimə zəhər dadıb, kimə bal dadıb,
Fəndi-feli, əməli var dünyanın!

Sidqi-dildən "Allah" desən-hay verib,
Dünyamıza eşq-istəyi pay verib,
Hər canlıya öz donunda tay verib,
Çirkini var, gözəli var dünyanın!

Mən yaşa doluram, illər ötüşür,
Yavaş-yavaş saçlarıma dən düşür,
Şair Salman, növbə sənə yetişir,
Payızı var, xəzəli var dünyanın!

Dünyadan kim nə aparıb

Dünya saxlayan döy, gələn qayıdır,
Adəm nə apardı, mən nə aparım?
Varlı da, kasıb da əli boş gedər,
Şahlar nə apardı, mən nə aparım?

İnsan başlar kəsib sərvətə görə,
Lələ, cavahirə, dövlətə görə.
Beş arşın payın var, şəriətə görə,
Firon nə apardı, mən nə aparım?

Cingiz, Batı, Teymur getdi əliboş,
Ömər Xəyyam öldü məzəli, meyxoş...
Dünyanın işini dünyadan soruş,
Sultan nə apardı, mən nə aparım?

Bərabər gözlər xeyir ilə şəf,
Saf əməllər üçün yaranıb bəşər,
Qabaqda gözləyir cəzə, məhşər,
Gedən nə apardı, mən nə aparım?

Hər gün ruzimi verə yaradan,
Qoruya böhtandan, şərdən, qaradan.
Möminlik qalıbdı mənə babamdan,
Babam nə apardı, mən nə aparım?

Hörmətdir insana həm şərəf, həm şan,
Bu hikmət qalıbdır mənə atamdan,
Öz əlimlə yola saldım dünyadan,
Atam nə apardı, mən nə aparım?

Uçub dağılıbdı xan sarayları,
Sənəti yaşadar sənətkarları,
Salmandan da qalar söz yadigarı,
Ölən nə apardı, mən nə aparım?
12.12.98.

Dünyadı

Bel bağlama bu dünyanın işinə,
Şər-kələkli, fitnə-felli dünyadı.
Qar-boranlı, sərt ayazlı qışı var,
Deməyən ki, allı-güllü dünyadı.

Çox atlı yəhərdən endirib,
Gur ocağı bir andaca söndürüb,
Könül əzib, ürəkləri yandırır,
Əyrim-üyrüm çətin yollu dünyadı.

Çox çalışdım, bel büküldü, saçda dən,
İndi bildim ağarırmış saç nədən,
Haqsızlığı ürəyimi göynədən,
Ədavətli, min əməlli dünyadı.

Mən yazığı yandırır da, yaxıb da,
Bəzi vaxtlar sevindirir, sıxıb da,
Düşmən olub, düşmən kimi baxıb da,
Qəm-hicranlı, qeyli-qallı dünyadı.

"Mənəm"-dəmə, mənlikləri alandı,
Milyonçunu çıpaq yola salandı,
Gedərgiyik, öz yerində qalandı,
Həmi məğrur, həm sanballı dünyadı.

Bil cənnət də, cəhənnəm də burdadı,
Kef-damaq da, eşq aləm də burdadı,
Alim, loğman, ağıl kəm də burdadı,
Axirətə birçə yollu dünyadı.

Salman Qazi, ayıl, yatma nahaqdan,
Artıq deysən hər gedərgi qonaqdan,
Görən nələr hazırlayıb qabaqdan,
Çox insafsız, gözü qanlı dünyadı.

Olmasa

Dağ itirər gözəlliyni,
Onda duman-çən olmasa.
İtər kişinin mənlüyü,
Əgər ürək gen olmasa.

Yaxşidan yaxşılıq qalar,
Mərd əməlinnən uclar,
İgid sınar, tez qocalar,
Ömür dostu şən olmasa.

Ömür-günü sürmə hədə,
Fələk bildiyini edər,
Sonu incikliyə gedər,
Dost arası tən olmasa.

Salman solub-saralıbdı,
Qəmdən yanıb-qaralıbdı,
Kim deyərdi qocalıbdı,
Saçlarımda dən olmasa.

20. 09. 2002.

Gəlmişəm

Çox çətin peşədir, şair yaranmaq,
Bu sənətə məhəbbətdən gəlmişəm.
Buzlu bulaqlardan ilham almışam,
Qanadlanıb, təbiətdən gəlmişəm.

Dağda duman oldum, düzdə çən oldum,
Bəzən hicran döydü, bəzən şən oldum,
Gözlərim tox oldu, könlü gen oldum,
Haqq yaradan kərəmətdən gəlmişəm.

Mənə yaraşmayır nə küdrət, nə kin,
Dalınca düşmədim, şanın-şöhrətin,
Üstündə əsmədim varın-döylətin,
Bol neymətdən, səxavətdən gəlmişəm.

Mənə ilham verib, hər qaya, hər daş,
Qartal dostum olub, bulaqlar sirdaş,
Cənnət guşəsiydi öz yerim, qardaş,
Canbaxça tək şəriyyətdən gəlmişəm.

Babalarım ad - sənıyla ucalıb,
Bac verməyib, yağılardan bac alıb,
Övlüyalar o yerlərdə qocalıb,
Həcxəlil tək ziyarətdən gəlmişəm.

Şəhər pis günlərə salıb Salmanı,
Qanmazlar şahmar tək çalıb Salmanı,
"Yerlilərmiz" "Yeraz" bilib Salmanı,
Bilmirlər ki, ülvyyətdən gəlmişəm.

1992.

Keçir

Tarix tək ömrümüz hey varaqlanır,
Yaşımız çoxalır, vədələr keçir.
Babalar mərfətdən körpü salıblar,
Kişilər əyləşir, gədalar keçir.

İllər il dalınca düzülüb gedir,
Ömrümüz-günümüz, nəzilib gedir,
Əlim yar əlindən üzülüb gedir,
Həyat naxışına ilmələr keçir.

Qartalaın gəzdiyi zirvədir, dağdır,
Bülbülün sevdiyi baxçadır-bağdır,
İnsan da tanınar neçə ki, sağdır,
Fəqət, bu dünyadan gör nələr keçir.

Bacar yaxşılıqdan sən də körpü sal,
Elinin-gününün gəl qeydinə qal.
Dünyada qalan döy nə döylət, nə mal,
Bil ki, il dalınca çox illər keçir.

Salman nəsyət vermir aqıl olana,
İndi insan görək sakit dolana,
Oturub, durmağın yerini qana,
Çün ki bizə baxıb nəsilər keçir.

Məni

Sənət meydanında çox sınanmışam,
Qorxuda bilməyib boran-qar məni.
Coşqun ilhamıma arxalanmışam,
Taniyır yaxınlar, uzaqlar məni.

Məhəmməd Sadaxlı çəkdi sınağa,
Mahmudu bənzətdim uca bir dağa,
Sözlərim yayıldı dilə-dodağa,
Neçə gözəllərmiz varlaqlar məni.

Şeirdə qaladı Mahmud, Zəlimxan,
Bir yan Azərbaycan, bir yanı İran.
Bülbül tək ötürlər Əsrəf, Tərmeyxan,
Hələ aşqlarımız soraqlar məni.

Könlüm Bağ-İrəm, gözən istəyir,
Dərin bir dəryayam, üzən istəyir,
Canlı xatirəyəm, yazan istəyir,
Oxuyub Borçalı Kamandar məni.

Salmanam, ustadım ərşi-ələda,
Səsləsəm o saat yetişər dada,
Ayağım torpaqda, fikrim səmada,
Alıb qanadına arzular məni.

Soruş, o desin

Mənim kimliyimi soruşan dostum,
Get, məğrur qartaldan soruş, o desin.
Əzəmət, vüqarını bilmək istəsən,
Dumanlı dağlardan soruş, o desin.

Torpaqdan xəbər al halallığımı,
İnsanlardan soruş insanlığımı,
Mənim təmizliymi, həm saflığımı,
Büllur bulaqlardan soruş, o desin.

Sənətə-şeyrə vurğunluğumu,
Sazımla, sözümlə çılgınlığımı,
Eşqimi, təbimi, coşqunluğumu,
Gur axan çaylardan soruş, o desin.

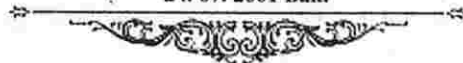
Səsimə Koroğlu nəvəsi keçib,
Sevgimə Məcnunun həvəsi keçib,
Şərimə Vurğunun nəfəsi keçib,
Vəfalı dostlardan soruş, o desin.

Həç vaxt, əyilmərəm yalana-şərə,
Bal deyər bilmərəm ağrı-zəhərə,
Əgər şübhən varsa belə hünərə,
Yalçın qayalardan soruş, o desin.

Cilovlamaq olmaz söz səməndimi,
Nəsimi sözündən geri döndümü?
Mənim sadəliyim, mənim könlümü,
Körpə uşaqlardan soruş, o desin.

Mərddən öyrənmişəm mərd mənlisini,
Yaylaqlar pay verib sərinliyini,
Salmanın könlünün dərinliyini,
Dərin dəryalardan soruş, o desin.

24. 07. 2001 Bakı

Mehracnama

Yamanca dardayam, özün dayaq ol,
Ya Allahım, ya Məhəmməd, ya Rəsul.
Bu zülmətdə özün mənə çıraq ol,
Ya Allahım, ya Məhəmməd, ya Rəsul.

Sən demə vardaymış adım-hörmətim,
Kasıbladım, itdi qədir-qiymətim,
Gözüm əlindədir, səndən qismətim,
Ya Allahım, ya Məhəmməd, ya Rəsul.

Şair hara, pis gün hara, dörd hara?
Düşmüşəm borana, batmışam qara,
Yetiş köməyimə, sən eylə çara,
Ya Allahım, ya Məhəmməd, ya Rəsul.

Salman sizi ustad bilib əzəldən,
Sizə qul olmuşam, mən cani-dildən,
Özün xilas eylə fitnədən-feldən,
Ya Allahım, ya Məhəmməd, ya Rəsul.
1999.

Təmiz olsun

Nəyimə lazımdı dünyanın varı,
Vəcdan təmiz olsun, əl təmiz olsun!
Üzümü tutmuşam Allaha sarı,
Məqsəd təmiz olsun, yol təmiz olsun!

Şeirə bağliyam, sözdü-var halım,
Dolanır dağlarda şair xəyalım.
Qələmə verilib hüşum-kamalım,
Sazım cingildəsin, tel təmiz olsun!

Anlayan dostlara kainatam mən,
Sinəsi hikmətli təbiətəm mən,
Təpədən dırnağa məhəbbətəm mən,
Çiçəklər açılsın, gül təmiz olsun!

Məni Nizamiylə söylədir xəyal,
Ürəyimdə ağrı, gözümdə sual,
Salman, keçənlərə yaxşı nəzər sal,
Ürək geniş olsun, dil təmiz olsun!

Tələsmə insan

Ərəsət- sirata tələsən insan,
Qabaqda qıl körpü, qaynar qazan var!
Demə iraqdasan haqq nəzərindən,
Əldə dəftər xeyri-şəri yazan var!

Hinkir-Minkir edər sual-cavabı,
Cavab verməyə nə verər əzabı,
Bağlı müəmmadır ömür kitabı,
Pis-yaxşıya, xeyrə-şərə yozan var!

Lüt-ürvan gedərsən, qalar var-halın,
Səni qutarammaz döylətin, malın,
Əzrayıl gələndə pisləşər halın,
Fələk kimi əli-əldən üzən var!

Hər kəsə bir qismət verib yaradan,
Canın qutaranmaz oddan-qoradan,
Salman Qazi bir gün gedər dünyadan,
Tarix kimi yaddaşından pozan var!

12. 11. 1998.

Tanrısına sığınmışam dünyanın

Hey deyirlər beybafadı, fanidi,
Budağına sığınmışam dünyanın.
Nur bilmişəm günəşini, ayının,
Çırağına sığınmışam dünyanın.

Hikmətinə, heyratına bağliyam,
Həmi aşiq, həmi şair oğluyam,
Bir dərvişəm - aranliyam, dağliyam,
Torpağına sığınmışam dünyanın.

Bir gün acı, bir gün şəkər-bal olur,
Çox dəyişib, bunda neçə hal olur?
Yaz ayları çiçək olur, gül olur,
Yaylağına sığınmışam dünyanın.

Qarlı dağlar, zirvələrdən aşmışam,
Sələ dönüb, çaylar kimi daşmışam,
Gözlərdən ilham alıb, coşmuşam,
Fərağına sığınmışam dünyanın.

Gedərgiyəm, qalan varmı, mən qalam?
Bir zirvəyəm, duman qalam, çən qallam,
Ölənədək bu dünyayla tən qalam,
Qılığına sığınmışam dünyanın.

Ömür verən, qimsət verən özüdür,
İlham verən, qanad verən özüdür,
Kömək duran, nicat verən özüdür,
Tanrısına sığınmışam dünyanın!

10.03.99

Oğluma

Nəsihətnamə

Şükür yaradana, daha böyüdün!
Verəcəm bir neçə nəsihət, oğlum.
İnsan möhtacdır nəsihət, öydün,
Sayma sən bunları qəbahət, oğlum!

1-ci!

Salam ver, məclisə girən zamanı,
Bacar tezəcə tanı yaxşı-yamanı,
Pis hərəkət edib, qaraltma qanı,
Vermə başqasına əziyyət, oğlum!

2-ci!

Özündən böyüyə göstər ehtiram,
Heç yerdə deməynən nəhəngəm, zoram.
Halalı aparar, gətirsən haram,
Bil ki, əl kiridir var-döylət, oğlum!

3-cü!

Dostları seçəndə, yaxşı seç, tanı,
Dosta əsirgəməz yaxşı dost canı,
İldə bir dəfə kəs haqqa qurbanı,
Göstər göydəkinə kəramət, oğlum!

4-cü!

Ailə həyatı quran zamanı,
Bircə anlıq düşün ata-ananı,
Tamahgar yaradıb Allah zənanı,
Gözlə, çəkmiyəsən əziyyət, oğlum!

5-ci!

Arvad qohumundan qaç, kənar dolan,
Onun qohumluğu yalandır, yalan,
Bir az üz göstərsən edəllər talan,
Görmədim onlarda mərifət, oğlum!

6-cı!

Bacın ürəyindir, sən də ürəksən,
Hər bir dar məqamda ona gərəksən,
Allah köməyindir, demə ki, təksən,
Göydəkindən istə mərhəmət, oğlum!

7-ci!

Əlin açıq olsun, verən Allahdır,
Yazıqlara kömək böyük savabdır,
Ailədə haramlıq pisdır, günahdır,
Onlara hamsını sən öyrət, oğlum!

8-ci!

Hər yetən kimsəyə tanıtma qapın,
Yerindəcə çürüt haqqı - hesabın.
Qoy evində qalsın, söhbətin-gapın,
Olsun ailəndə şərəfət, oğlum!

9-cu!

Seçəndə, qızların mərfətnə bax,
Ailəni yoxla, hörmətnə bax,

Çalış dostluq eylə, saxəvətnə bax,
Yaxın durma, yoxsa nazəkət, oğlum!

10-cu!

Sən Salman Qazinin yadigarısan,
Ömrümün çırağı, həm baharısan,
Hər iki bacının İftixarısan,
Verməynən onlara əziyyət, oğlum! 03.01.1993.

RÜBAILƏR ÇƏLƏNGİ

Meyvəni kal vaxtı qopartmaz bağban,
Yalnız yetişəndə dərər ağacdan.
Atalar deyib ki, gözü qızanda,
Dəymişi kalından düz seçməz nadan.

Bəxt nərd zərləridir, anlasan əgər,
Hər kəsin payına bir cürə düşər.
Şeşlər diləyərsən, atdığı zaman,
Fələk əvəzində iki-bir verər.

Var-dövlət çoxunu salıb marağa,
Onun üçün qoyur vicdan qırağa,
Hər şeyi əlindən alaraq fələk,
Əli boş göndərər qara torpağa.

Göylərə çatsa da başın papağı,
Çalış, unutmıyan dostu-qırağı.
Əl çək yamanlıqdan, yaxşılıq eylə,
Neçə ki, sönməyib ömrün çırağı.

Bir əlimdə sazım, birində quran,
Dururam namaza söküləndə dan.
Hərdən nuş edirəm mey dolu camı,
Girməsin qəlbimə nə cin, nə şeytan.

Gəl yanaşı duraq, ey əhli dindar,
Şəriət elmindən eylə xəbərdar.
Mən qələm götürüm, sən də qurani,
Tanrı gözəlliyi görək kimdə var.

Qabaqda sirat var, biliynən onsuz,
Keçənlər keçəcək dövlətsiz -varsız.
Səni çəkəcəklər sorğu-suala,
Mən isə keçəcəm sorğu-sualsız.

Biz buğda dənəsi, dünya dəyirman,
İşləyir, üyüdür durmayır bir an.
Əgər üyüdübsə Adəmi, Nuhu,
Sən kimsən, nəcisən, söylə-ey insan.

Dilim, nə dediyni anlasan, əgər-
Şirin sözlərindən gül-çiçək bitər.
Acı dil zəhərli ilan kimidir,
Şirin dil nə bəla, nə ziyan çəkər.

Şəraba haramdır demə ey dindar,
Şərabdan görmədim bir dörd, bir azar.
"Maidə" surəsində haram buyrulub,
"Nisa" surəsindən halallığı var.

Bir gözələ baxdım, açıldı ürək,
O da mənə baxdı, çox hürkək-hürkək.
Ürayım dedi ki, tapdın-buraxma,
Könlümsə dilləndi-tayın döy, əl çək!

İlanla yoldaşlıq etmə, çalandı,
Nə məsləki düzdü, nədə ki, andı.
Ağına da lənət, qarasına da,
Dışında zəhər var, ilan-ilandı.

Ömürə dedilər, beş gündür, güldüm,
Yəni beş günlüyə dünyaya gəldim?

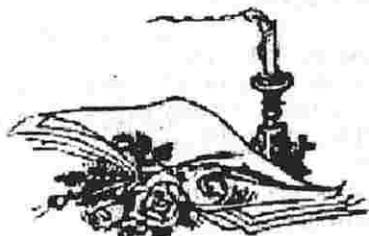
Dağ kimi kişilər köçüb gedəndə,
Bu sözün hikmətini dərk etdim, bildim.

Bir cavan qocaya baxdı lağ-lağı,
Çünki, tutarlıydı əli-ayağı.
Baxdım o cavana qırx ildən sonra,
Palıd bir əsaydı onun dayağı.

Bir gözəl görmüşdüm, Şirin misallı,
Bir günəş şöləli, bir ay camallı.
Bu yaxından gördüm həmin gözəli,
Üzü qırıqlaşmış, pisləşmiş halı.

Ay ovçu, baxma ki, çox hünərvərsən,
Neçə ki, silah var, ər oğlu-ərsən.
Səni də ovlayan tapılar bir gün,
Əzrayıl əlində ova dönərsən.

Çalış könül yıxma, şad et ey insan,
Ağılda-kamalda olsan da loğman.
Yaxşılar rəhmət, pislərsə lənət,
Aparar, gedəndə fani dünyadan.

BAYATILAR ÇƏLƏNGİ

Əzizim, yurda sarı,
Yol gedir yurda sarı.
Əcəl məni aparsa,
Aparım yurda sarı.

Əzizim, güləndə çək,
Güləni, güləndə çək,
Bikəfəm, hələ çəkmiş,
Şəklimi güləndə çək.

Əzizim, güləmmərəm,
Kəfsizəm, güləmmərəm,
Sən gülsən, dünyam gülər,
Gülməsən, güləmmərəm.

Əzizimdə tər sinə,
Büllur buxaq, tər sinə.
Bəxt yazan, əlin sinsin,
Niyə yazdın tərsinə?

Əzizim, göy çəməndən,
Dər gülü göy çəməndən.
Nə mən səndən dönənəm,
Nə bülbül göy çəməndən.

Əzizinəm, nə çarə,
Yazılana nə çarə?
Qədər-tələ alında,
Nə əlac gəz, nə çarə.

Əzizinəm, Lalə sən,
Süsən - sünbül, lələsən.
Təbib əlac tapmadı,
Dil öyrətdin lala sən.

Əzizim, nə şirindi,
Şəkər-baldan şirindi.

Ayıl, a Fərhad canım,
Bü gözdiyin Şirindi.

Əzizim, yar canımı,
Parala, yar canımı.
Bir yandan fələk alır,
Bir yandan yar canımı.

Əzinəm, cananı,
Can axtarar cananı.
Xəstə şəfa hayında,
Əzrail da can anı.

Əzinəm, yaxan sən,
Yandıran sən, yaxan sən.
Mən köüllər tikənəm,
Uçuran sən, yıxan sən.

Əzinəm, ağalar,
Gəlib-gedib ağalar.
Nə Süleyman əyləşib,
Nə də ağır ağalar.

Əzizim, Minaya gözdüm,
Dildə min ayə gözdüm.
Məcnun Leyli soruşdu,
Mən də, Minayə gözdüm.

Əzizim şəfa səndə,
Dərd, əlac, şəfa səndə.
Yanıram od - ocaqsız,
Yoxdumu şəfa səndə?

Əzizim, yenə səni,
Gəl görüm yenə səni,
Gəldim görüş yerinə,
Görmədim yenə səni.

Əzizim, gülşən gözər,
Gül gözər, gülşən gözər.
Bayquş viranəliyi,
Bülbüllər gülşən gözər.

Əzizim, oxu məndən,
Yazıram, oxu məndən.
Atıbsan, sinəmdədi,
Gəl çıxart oxu, mənən.

Mən aşiqəm o dilə,
O dodağa, o dilə,
Mən yazığa od vurub,
Oynayırsan od ilə!

Yasəmənini....
Lələsən, ya səməni,
Verdilər özgəsinə,
Saldılar yasa məni.

Ağlağana....
Qar yağdı Ağlağana,
Bilməzdim ağlamağı,
Döndərdin ağlağana.

Yar canımı...
Parala, yar canımı,
Bir yandan fələk alır,
Bir yandan yar canımı.

BAŞKEÇİD DƏFTƏRİNDƏN Dağların

Günəşli Bakıda qərar tutmadı,
Könlüm düşdü sevdasına dağların.
Şəhər yeri ürəyimə yatmadı,
Yenə çıxdım səfasına dağların.

Dədə-baba bizimkidir, yad olmaz,
Balasıyam, yad gözünnən baxanmaz,
Şair oğlu ölür, xilaf çıxanmaz,
İlqarına, vədəsinə dağların.

Hər gəldikcə məni sınaq eylədi,
Özünü-özümə calaq eylədi,
Quzqulaq, yemliyə qonaq eylədi,
Qurban olum süfrəsinə dağların.

Bəzən duman-çişkin gəlir, korlayır,
Yayın bu çağında yenə qarlayır,
Şimşək şaqqıldayır, göy guruldayır,
Vurulmuşam nəğməsinə dağların.

Salmanla Haqverdi sazda yarışdı,
Odum-oda, közüm-közə qarışdı,
Dörd-azar sinəmdən uzağa qaçdı,
Heyran oldum nəfəsinə dağların.

2.07.2002.

Başkeçid

Gəldim, İlməzliyə əlim yetmədi,
Yurd ətrini səndən alım, Başkeçid.
Yayda yaylağına pənah gətirim,
İldə bircə dəfə gəlirəm, Başkeçid.

Babam İlməzlidi, nənəm Hamamlı,
Qonağa mehriban, həm istiqanlı,
Bir el döymü Dəmiçilər, Muğanlı?
Qarışib elinə elim, Başkeçid.

Qıraq döyləm, doğma elə gəlmişəm,
Özümünkü bilə-bilə gəlmişəm,
Göy yaylağa, çəmən-çölə gəlmişəm,
Bakıda çatmıyır əlim Başkeçid.

Qəriblik şairi sıxır, saraldır,
Hicranı, möhnəti qəlbi daraldır,
Salmana ruh ver, ayağa qaldır,
Gələn ili bir də gəlirəm, Başkeçid.

15.08.20

Qarabulaq dağlarında

Sinə açdım ilğim yelə,
Üz sürtmüşəm şəhli gülə,
Doğmalaşdım qartal ilə,
Qarabulaq dağlarında.

Bulağında zümzüməsi,
Çayın şırıltılı səsi,
Çoxalib kəklik nəğməsi,
Qarabulaq dağlarında.

Daşdım, aşdım, sel tək coşdum,
Saz götürdüm, şeir qoşdum,
Sanki, bir qanadlı quşdum,
Qarabulaq dağlarında.

Səhər-səhər "hop-hop" ötdü,
Sinəmdən dərd-kədər getdi,
Salmanın nisgili itdi,
Qarabulaq dağlarında.
14.07.2002.

Dostum aşiq Haqverdiyə

Bir küncə çəkilək, verək baş-başa,
Sinəmizə alaq sazi, Haqverdi.
Sel kimi çağlayaq, duraq döş-döşə.
Səngisin sinəmin közü Haqverdi.

Sən dağlısan, mən arannan gəlmişəm,
Eloğluyuq, demə yannan gəlmişəm,
Söz deyilən bir ümmannan gəlmişəm,
Dinləsin bu yerlər bizi Haqverdi.

Bu yerlərdən Kərəm, Lələ keçibdi,
Demə keçən elə-belə keçibdi,
Kimi pəsə, kimi zilə keçibdi,
Bu dağlardan ötüb yüzü, Haqverdi.

Dağ arxadı, dağ dayaqdı, dağ vüqar,
Ay qardaşım, bu vüqardan kimdə var?
Dağlar Haqverdidi, Haqverdi dağlar,
Aşıqdı ellərin gözü Haqverdi.

Sazi bərk saxla, qoru ay qağa,
Arabir çal-oxu gələn qonağa,
Salman qonaq gəlib Qarabulağa,
Açılib dağların üzü, Haqverdi.
13.07.2002.

Bu dağlara

Aşıq al sazını, dillənsin simlər,
Gör necə yaraşır söz bu dağlara.
Gəl duraq yanaşı, oxuyaq bir-bir,
Yaysın sözümüzü saz bu dağlara.

Aşıq, "Dubeyti"yə köklə sazını,
Dağa sarı çevir, yönəlt üzünü,
Dağ oğlusən, dağda tanıt özünü,
Sinəndən keçəni yaz bu dağlara.

Şəmdüyə, Armudlu, bir də Əyriqar,
Ulu babalardan qalıb yadigar,
Zirvəsində boranı var, qarı var,
Nə qədər gec gəlib yaz bu dağlara.

Vaqif deyib, Vurgun deyib, sən də de,
Dillən aşiq, dön bülbulə, gündə de,
Dumanda de, yağışda de, çəndə de,
Oluyun od-atəş, köz bu dağlara.

Şair Salman gəlib-gedər, söz qalar,
Yurd yerində ocaq qalar, köz qalar,
İnsan oğlu ilqarında düz qalar,
Hər kəs olmalıdır düz bu dağlara.
14.07.2002.

Qarabulaqda

Qarlı dağlar sinə gərib dumana,
Yaylaq güldən xalça sərib çəmənə,
İlhamı sinəmi yandırdı yenə,
Od tək alışdım Qarabulaqda.

"Hop-hop" quşu oxuyurdu ürəkdən,
Anı bal çəkirdi güldən-çiçəkdən,
Yorulmadım dolaylarda gəzməkdən,
Qəmdən uzaqlaşdım Qarabulaqda.

Ayaqyalın gözdim "Qanlı" boyunca,
Seyr etdim çəməni gözüm doyunca,
Sıxdı əllərimi ağsaqqal, qoca,
Qaynadım-qarışdım Qarabulaqda.

Qaldı yaddaşımda ərən kişilər,
Tufanlar, boranlar görən kişilər,
Dünyamalı kimi pıran kişilər,
Sizinlə görüşdüm Qarabulaqda.

Şairə qaynadı İbadın qanı,
Sanki bəxş eylədi mənə dünyanı,
Doğması tanıdı qonaq Salmanı,
İbadla tapışdım Qarabulaqda.

Bu yerlər oxşayır bizim yerlərə,
Oxşadı könlümü hər dağ, hər dərə,
Bir ağ at üstündə oturdum yəhərə,
Çapdım, qoşalaşdım Qarabulaqda.

Açdı sinəsini gözəl yaylaqlar,
Getmə, qoynumda qal, dedi-Əyriqar.
Dodağından busə verdi bulaqlar,
Sevilib-sevişdim Qarabulaqda.

Sağ olsun Vəlini, gözdik yanaşı,
Topladı başıma dostu-tanışı,
Bir doğmalıq gördüm özümə qarşı,
Arzuma yetişdim Qarabulaqda.

14.07.2002

Şair dostum Vəli Qaraçaylıya

Çox məşallah, oxşayırsan qartala,
Sərp qayanı, uca dağı aş, Vəli.
Səsin gəlsin uca-uca kürsüdən,
Qayna Vəli, çağla Vəli, coş Vəli.

Şimşək kimi gurla belə, çax belə,
Xainləri yandır belə, yax belə,
Sədlər dağıt, bənd-bərəni yığ belə,
Kükrə sel tək, qabar Vəli, daş Vəli.

Gözü aydın olsun Qarabulağın,
Gözəl şairisən aranın-dağın,
Sözdən yoğrulubdu əlin-ayağın,
Üşüdəmməz boran Vəli, qış - Vəli.

Sinədəftər, həm kamallı şairisən,
Gen ürəkli, istiqanlı şairisən,
Yeri gəlsə, dəliqanlı şairisən,
Sən tək ola cəmi dostlar, kaş -Vəli.

Sözündə bütövsən, etibarda düz,
Səni tanıyandan gördüm gülürüz,
İlhamın dəryadı, həvəsin dəniz,
Ustadından qiymət aldın, beş -Vəli!

Salmanın fərəhi, iftixarısən,
Bu sənətin baxçasısən, barısən,
Sən Səməd Vurğunun yadigarısən,
Möhkəm olar öz yerində daş, Vəli.

19.10.2002

Başkeçid

Həvəsinə düşdüm, gəldim Bakıdan,
Heç məni açmadı halın, Başkeçid.
Kəndlərin köhnəli, cavanlar köçür,
Azalmayır qeyd-qalın, Başkeçid.

Sağ olsun qohumu, yaxın dostları,
Gəzdilər mənimlə göy yaylaqları,
Billah unuduram dərdi-azarı,
Dəyəndə əlimə əlin, Başkeçid.

Torpaq bərəkətli, xalqı işgüzar,
Ürək nə istəsə hamsı səndə var,
Açıbdı qoynunu qoca Əyriqar,
Şülən olub yağın-balın, Başkeçid.

Camaat dözənmir qəmə-möhnətə,
Tablayır təhqirə, dözür töhmətə,
Çəkilir bazara-ucuz qiymətə,
Satılır qoyunun-malın, Başkeçid.

Millətin əlləri çatmır heç yərə,
Kəsib qabağını çox bənd, çox bərə,
Ağır bir ağaydın, döndün nökrə,
Bağlanıb qanadın-qolun, Başkeçid.

Dağlardan azalır at kişməsi,
Pozur sakitliyi gürcünün səsi,
Xalqın nə topu var, nə də gülləsi,
Haradadı Rüstəm-Zalın, Başkeçid?

Salman qıraq deyil, doğmadır sənə,
Yaman bürünübsən dumanə-çənə,
Yad kimi gəlirlik doğma vətənə,
Daş-kəsəkli olub yolun, Başkeçid.

14.07.2002.

Var

İməkdən yerimək öyrənən insan,
Yeriyə-yeriyə sürünməyin var.
Göylərin üzündə cövlan etsən də,
Orda duran döysən, bir enməyin var.

Deməynən günüm xoş, ilim səfahı,
Sənə bəlli döymü dünyanın halı?
Satma nəfisinə ağıl-kamalı,
Hələ qəm-qayğıya bürünməyin var.

Allatmasın səni dünyanın varı,
Unutma dostları, atma ilqarı,
Verər Əzrayıla göydəki tanrı,
Qara torpaqlarda çürüməyin var.

Neçə ki, can sağdır, yaxşılıq qazan,
Öldürməz insanı tər-təmiz ad-san,
Başın nələr çəkdi ay Qazi Salman,
Söylə sözdən başqa daha nəyin var?

13.07.2002.

Burdadı

Durma dəli könlüm, göz addım-addım,
Gəzdiyin çəmən də, düz də burdadı.
Sınəmi yandırır alovum-odum,
İlham da burdadı, söz də burdadı.

Gözəldir dünyanın özündən betər,
Yandırır-ocağın közündən betər,
Gülüşü çayların səmindən betər,
Gəlin də burdadı, qız da burdadı.

Hər çayın başında bir şələlə var,
Kövrək bulaqlarda ah var, nalə var,
Sağ olsun, mərd kişi, oğul, hələ var,
Ədəb-ərkan, yol da, iz də burdadı.

Salmanı gəzdirir ilham səməndi,
Əlləri, obanı, oymağı, kəndi,
Gətir telli sazı, oxuyaq indii,
Şair də, aşiq də, saz da burdadı.

15.07.2002.

Mənimkindən beşdi - betər

Bir ailədə qonaq oldum,
Mənimkindən beşdi-betər.
Bu həyata nəzər saldım,
Mənimkindən beşdi-betər.

Arada var umu-küsü,
İtibdir arı-namusu,
Tapdanır ölü-dirisi,
Mənimkindən beşdi-betər.

Gah söyləyir, gah qargayır,
Öz-özünə donquldayır,
Nə böyük, nə kiçik sayır,
Mənimkindən beşdi-betər.

Bir sadə kəndçi qızıdır,
Öz-özündən narazıdır,
Bir kişiye dal pazıdır,
Mənimkindən beşdi-betər.

Hər bir şeyə nöqsan tapır,
Həqiqətdən qaçır, sapır,
Qancıx kimi tutur, qapır,
Mənimkindən beşdi-betər.

Salman görmədi hörməti,
Anlamadı söz-söhbəti,
İnsanlığı yoxmuş qəti,
Mənimkindən beşdi-betər.

17.07.2002.

Başkeçid səfəri

Qarabulaq kəndinə və onun gözəl camaatına ithaf.

8 avqust 2002 -ci ildə gözəl şairimiz Vəli Qaraçaylının dəvəti ilə ulu Borçalımızın tacı olan Başkeçid rayonunun Qarabulaq kəndinə, Vəlinin əmisi Ələddin kişinin 60 illik yubileyinə getdim. Çağdaş poyeziyamıza yeni ayaq açan şair Vəli Qaraçaylı az bir zamanda mənim və başqa şairlərimizin hüsnü-rəğbətini qazanmışdı. Bu uğura mən daha çox sevinirdim. Çünki, Vəlinin bu uğurlarında mənim xeyir-duam var idi. Qarabulaq kəndində bizi çox təntənə ilə qarşıladılar. Gözəl yaylağın havası sinəmizə bir saf yüngüllük gətirmişdi. Əyriqarın, Şəmdüyənin, Armudlu dağının abı-havası bizi ovsunlamışdı. Şən olsun Nadir kişinin evi. Nə qədər etiraz edirdimse, baxmırdılar - hər gün bir erkək kəsirdi. Düzü, Bakıdan gedəndə bir az xəstə kimi idim. Doğma dağların havası məni əməlli-başlı sağaldırdı. 14 avqust 2002-ci ildə Ələddin müəllimin yubileyini çox təntənə ilə keçirdik. Mən burada şair Əlixan ilə tanış oldum. Mənə şair Əlixanın çıxışı gözəl təsir bağışladı. Dünyamalı müəllimin sadəliyi, ağsaqqallığı, uzaqgörənliyi məni valeh etdi. Bu məclisin ən gözəli isə aşiq Haqverdi idi. Yaxşı dövrən keçirdik, gözəl oxuduq. Haqverdin çox sevdim. Yaxşı səsi var, gözəl oxuyur. Mən şairlərimdə bunları qeyd etmişəm. Bu yubileydə mənim ana tərəfdən olan yaxın qohumum, elin hörmətini qazanmış, sayılan, seçilən kişilərdən biri olan İbad müəllim burada imiş. Lakin, bir-birimizi tanımırdıq. İbad müəllim evlərinə qayıdır. Orada, qayınatasıgildə dincələn mənim dayım oğlu Haleyi görüb, məclis haqqında ona danışır. Dərhal mənim arxamca gəldilər. Qonaq evindən məni qonaqa pərdilər.

Şair Vəlinin sevdiyi Qaraçayın üstündə

*Aşıq Haqverdi Qarabulağın önündə çox
əzəmətli görünürdü*

Deyirlər qan-qanı çəkir. İbad müəllimin evində özümü çox rahat hiss edirdim. O biri evlərdə isə çox utancaq olurdum. İbad müəllim ilə aramızda bir əhdi-peyman bağladığımız ki, bir də yolum buralara düşsə, yalnız İbad müəllimin evində qalım.

Ayağım çox yüngül oldu. Səhər İbad müəllim məni yola salmağa gedəndə, oğlu Məmməd Rusiyadan gəlirdi. İbad müəllimin sevinci sevinçə qarışmışdı. Təki həmişə belə ola. Bütün bunların səbəbkarı isə şair Vəli Qaraçaylı və onun gözəl əmisi Ələddin müəllim idi. Bir də mənim yadımda qalan Cəlal kişinin məğrur, eşqli, həzin-həzin oxuması qaldı. Allah sizi bu eldən ayrı salmasın, ər kişilər, ərən kişilər. Amin...

Qarabulaq - Bakı, avqust 2002 il

İbad müəllimə

Cox şükür, tapdıq-tapışdıq,
Mənə doğma qandı İbad.
Cox dost, qohum tanıyıram,
Başqa cür oğlandı İbad.
Gödək dağın qartalıdı,
Əziz bir insandı İbad.
Bir nəsilin budağıyıq,
Bizə mehribandı İbad.

Qarabulaqda görüşdük,
Qanına qaynadı qanım.
Yaxşı qohum, gözəl dostdu,
Hər yerdə adım, ünvanım.
Görən kimi valeh oldum,
Doğruca çıxdı gümanım.
Ürəyi dağlar boydadı,
Dəryadı, ümmandı İbad.

Üzü gülər, süfrəsi bol,
Şüləndi pendiri, yağı.
Şairə ləzzət verdi,
Səhərin balı-qaymağı.
Göz qırılmaz, Hətəm kimi,
Evə gəlsə min qonağı.
Hər gələni şad eyliyə,
Hər kəsə mehmandı İbad.

Sarışın, bəstəboyludu,
Dildən şirin, əldən zirək.
Tövsiyəm var qohumlara,
Qohum olan belə gərək.
Səxavətnə çox məşallah,
Hər gələni kəsir erkək.
Deyirdilər, görməmişdim,
Bax, belə oğlandı İbad.

Salman Qazi gəlib gördü,
Yazdı könül dəftərinə.
Heç zaman gözüm qalmayıb,
Dünyanın qızıl - zərinə.
Şahlar şahı kömək olsun,
El-obanın mərdlərinə.
Şairlərə əyan olan,
Allaha əyandı İbad.

16.08.2002.

Saz, sehrinə qurban olum

Ələddinin çırağısan,
Saz, sehrinə qurban olum.
Eşqin məni dəli eyləyib,
Qız sehrinə qurban olum.

Çoxalanda dərdü-qənim,
Sənsən yeganə həmdənim,
Durma, çağla ay qələmim,
Yaz, sehrinə qurban olum.

Sənsən Salmanın hünəri,
Ovsunlayan könülləri,
Yığ başına gözəlləri,
Söz sehrinə qurban olum.

24.02.2000.

"Qaraçı"

Gəl qaldır köçünü, çıxmaq dağlara,
Gözləyir yolumuzu el, ay "Qaraçı".
Gül-gülü çağırır, bülbul - bülbulü,
Bülbulə naz edir gül, ay "Qaraçı".

İbadla aramda beh var, bazar var,
Şair ilqarında doğru, düz olar,
Gözləyir Gödək-dağ, qoca Əyriqar,
Sən mənim yanımda ol, ay "Qaraçı".

Bu dağlardan Kərəm, Qərib keçibdir,
Neçə bizim kimlər gəlib keçibdir,
Çox bizim kimilər görüb keçibdir,
Karvanlar ötürüb yol, ay "Qaraçı".

Tufarqanlı Abbas, Gülgəz hardadır?
Məhəmməd, Güləndam, Nərgiz hardadır?
Necolub Yəhya bəy, get göz, hardadır?
Dünyadan soragını al, ay "Qaraçı".

Gəl qaldır köçünü, durma, tərənək,
Gözləyir yaylaqlar, çöl-çəmən, çiçək,
Amandı, Salmanı qoyma tənha-tək,
Mənimlə dərdini böl, ay "Qaraçı".

20.08.2002.

Dəymə mənim ürəyimə

Həsərdindən nələr çəkib,
Qıyma mənim ürəyimə.
Bu kədəri, bu hicranı,
Qoyma mənim ürəyimə.

Könül qapısını açıb,
Harda olsan sənə qaçıb,
O bəyənib, o da seçib,
Söymə mənim ürəyimə.

Bir məşəldi, çətin sənər,
Salman dönsə, oda dönər,
Əl vurarsan çiliklələr,
Dəymə mənim ürəyimə.

02.01.2006

İbadəti irad tutma

İbadəti irad tutma,
İbadətə qurban olum!
Mən Allahın bir quluyam,
Təriqətə qurban olum!

Kim sevməyib, söylə görən?
Eşqdi mənə ilham verən,
Həm sevilən, həm sevdiren,
Məhəbbətə qurban olum!

Haqq yoludu oruc, namaz,
İbadətsiz insan olmaz.

Sirdaşımı qələmlə, saz,
Bu sənətə qurban olum!

Salman, ömür oldu yarı,
Necə atım əhd-ilqarı?
Tut üzünü haqqa sarı,
Həqiqətə qurban olum!

11.04.99.

*Həkim, gözəl insan, gözəl xanım,
Nailə Mustafayevaya*

Nuri-təcəlladan nəyin əksikdi?
Baxan camalından xəcalət çəkər.
Üzündən nur yağır, aydan göyçəkdi,
Hansı gözəl görsə, dəlalət çəkər.

Əllərin şəfəli, vicdanın təmiz,
Sağaldar xəstəni sən tək gülürüz,
Kamalda yanılmaz, əməlində düz,
Əfsus ki, gözəllər çox zillət çəkər.

Sarışın gözəllər bəxtdən kəm olar,
Həmdəmi dərd olar, qüssə-qəm olar,
İlqara, dostluğa tən, möhkəm olar,
Nə ehtiyac umar, nə minnət çəkər.

Fələk kəmfürsətdi, yox beh-bazarı,
Qönçənin köksünə yeridir xarı,
Yazar yaxşılara dərdü - azarı,
Dünyanın kefini biqeyrət çəkər.

Salmanın dərdləri dağlardan ağır,
Dünyanın möhnəti başıma yağır,
De, necə tablayım, dözüüm mən fağır?
Şair də bir belə əziyyət çəkər?

17.11.2002

Ay sazım

Sinəmə gəl, dərdi böhlüm səninlə,
Şirin-şirin söhbət edək ay sazım.
Gödələrimi mənim dilim səninlə,
Hara desən durma, gedək ay sazım.

Məni görüşdürdün Qərib, Kərəmlə,
Tufarqanlı Abbas, nakam Dілqəmlə,
Qoç Koroğlu ilə, sultan Səlimlə,
Coşdu könül, açdı ürək, ay sazım.

Qorqud dədəmizdən yadigər qaldın,
Ələsgərlə, Ağacanla ucaldın,
Bütün Turan dünyasına səs saldın,
Şair dostu belə gərək, ay sazım.

Ürəyimin telləridir tellərin,
Bayatısı, laylasısan ellərin,
Tufanına sinə gərdin illərin,
Qorxutmadı boran, külək ay sazım.

Ağ Aşığın, İmaninin eşqisən,
Sair Nəbi, xan Əmrahın eşqisən,
Səməd Vurğun, Zəlimxanın eşqisən,
Pərvanəndir huri -mələk, ay sazım.

Sınamışam-ətibarsız deyilsən,
Yandırsan da, boran-qarsız deyilsən,
Salman sənsiz, sən Salmansız deyilsən,
Ayırmasın bizi fələk, ay sazım.

12.06.2002

Dönərdi

Bu qarlı-saxta, qış ayyamında,
Gəlsəydin, dörd yanıma yaza dönərdi.
Coşardı, daşardı bu dəli könlüm,
Tara, kamançaya, saza dönərdi.

Hicran uzaq durub, yaxın gəlməzdi,
Şair nə sınımazdı, nə əyilməzdi,
Məni şaxta-ayaz üşüdənəmizdi,
Sənəm alışardı, közə dönərdi.

Demə ki, soyuqdu, bayırda qışdı,
Əzəldən qar-boran payıma düşdü,
Görsələr ki, iki sevən görüşdü,
Bir böyük söhbətə, sözə dönərdi.

Bu şirin görüşmüş yadda qalardı,
Bir can, cananından ilham alardı,
Fələk tutduğundan pəşman olardı,
Allahın yönü də biza dönərdi.

Onda qocaltmazdı məni həsrətin,
Salmanın bəsidə saf məhəbbətin,
Xoşbəxti olardım mən təbiətin,
Yaş əllidən keçib, yüzə dönərdi.

14.12.2002.

Neyləsin

Şair gileylənmə çərxi-fələkdən,
Yazan Allahdırsa, fələk neyləsin?
Bal vermir deyərək atma pətəyi,
Arı daşımır, pətək neyləsin?

Verməzlər yalını hümrəyə köpək,
Qeyrətsiz qohumdan gözləmə kömək,
Unun əvəzinə tökülüb köpək,
Ələmə bilmirsə, ələk neyləsin?

Ucalıq axtaran, ayağa enər,
Çox yanmaz, zalımın ocağı sənər,
Yeməklə dost olan, düşməyə dönər.
Yeyən namərdirsə, çörək neyləsin?

Salmanın azalmır bu qeydi-qalı,
Könlümün hicranı pozur əhvalı,
Yaxamdan yapışib bir qız xəyalı,
Məni aparırsa, külək neyləsin?

04.01.2003.

Qocalıq

Tələsmirəm, hələ gəlmə,
İnsaf eylə, ay qocalıq.
Mən yazığı dərdə salma,
Mürvət eylə, ay qocalıq.

Qar tək yağma başıma,
Qoy sirr verim sirdaşıma,
Yaraşmırsan bu yaşıma,
Kərəm eylə, ay qocalıq.

İstəyirəm belə qalam,
Nə saralam, nə də solam,
İstəmir ki, heç qocalam,
Saçı leyham, ay qocalıq.

Salmanı salma hicrana,
Qoyma məni yana-yana,
Sən qismətsən hər insana,
Hələ dayan, ay qocalıq.

13.10.89

"Sənətkar" poeması

Aşıq Kamandarın xatirəsinə

Gözün aydın ulu torpaq, ulu Borçalım mənim,
Gözün aydın ey müqəddəs daşım, torpağım mənim,
Gözlərimin parlaq nuru, sönməz çırağım mənim,
Çox şükür ki, qoynun bu gün başdan-başa bahardır,
Sən varsansa, biz də varıq, demək Borçalı vardır!

Sazın-sözün beşiyisən, laylamı sən çalıbsan,
Qəm-kədərmi qovalayıb, könlümü sən alıbsan,
Mən gələndə ana kimi qollarını açıbsan,
Alqış, alqış bu gününə bizə sevinc vüqardır,
Sən varsansa, biz də varıq, demək Borçalı vardır!

Oğlun-qızın polad kimi, sınarlar ki, əyilməz,
Şairində söz qüdrəti, ustadların yenilməz,
Pəhləvanlar diyarısən, biləkləri bükülməz,
Səni kimi bir zirvənin min-min qartalı vardır,
Sən varsansa, biz də varıq, demək Borçalı vardır!

Bir cənnətsən başdan-başa ey könlümün baharı,
Övlad kimi üz tutmuşam bu gün mən sənə sarı,
Çox sevirəm bu mahalı, bu eli, bu diyarı,
Bu gün sənin ucalıqın mənə bir iftixardır,
Sən varsansa, biz də varıq, demək Borçalı vardır!

Mən də yolçusu olmuşam bir əhdin, bir ilqarın,
Sinəsi dolu gəlmişəm yubileynə Kamandarın,
Qoy gözləri aydın olsun, cəm əyləşən dostların,
Ustad könlü cavan qalar, o solmaz bir bahardır,
Biz varıqsa, Kamandar var, demək Borçalı vardır!

Allah birdir, rəsuludu Məhəmməd,
Sənət haqdır, rəsuludu Kamandar.
Yaşayanmaz sənətkarsız hər sənət,
Ustadlığa gedən yoldur Kamandar.

Saz döşündə sözdən çələng toxuyub,
Çox ellərin şənliyində oxuyub,

Gah aran qoxuyub, gah dağ qoxuyub,
Büllür bulaq, daşqın seldi Kamandar.

Sənətində poladdan da möhkəmdi,
Bütün havacatlar sinədə cəmdi,
"Sarı teldi", "Koroğludu", "Dilqəmdi",
Coşqun dərya, dərin göldü Kamandar.

Ağır məclislərə yaraşıq olub,
Ustadlar önündə nur, işıq olub,
Gah ağsaqqal olub, gah aşıq olub,
Borçalı tək ağır eldi Kamandar.

Bülbül olam, çəmənlər görəm, gül görəm,
Abadlaşan oba gözəm, el görəm,
Ustad, səni bir çağlayan sel görəm,
Deməsinlər tez qocaldı Kamandar.

Gözəl bir şairəsən, gözəl təbin var,
Hər bir yerdə evin, çox hörmətin var,
Sinəmdə ustad tək məhəbbətin var,
Salman ustadlara quldu, Kamandar.

Salam ustad Kamandar,
Sən sənət allahısən.
Əvəzin yox, tayın yox,
Aşıqlıqda dahısən.
Şeyirdlər mayağısən,
Telli sazdır sirdaşın.
Sənəti sən ucaltmışın,
Ucalsın ustad, başın!
"Borçalı laylasısən",
Sən ağır Borçalısən,
Borçalı Xan Kamandar!
Sən bu elin sərvəti,
Sən bu elin varısən.
Azərbaycansən ustad,
Qorqud yadigarısən!
Sinəsi sazlı-sözlü,

Dastanlar diyarısan!
Eşq olsun bu hikmətə,
Bu sənətə, qüdrətə,
Eşq olsun xalqımdakı,
Sənə bu məhəbbətə!

Çoxdan bəri tutub məni,
Möcüzəsi Kamandarın.
Bənzər ana laylasına,
Zümrümsi Kamandarın.

Telli saza sığal çəkər,
Sınıq könülləri tikər,
Həmi baldı, həmi şəkər,
Zəngüləsi Kamandarın!

Ələsgərə bərabərdi,
Coşanda çaydan betərdi,
Vallah hər an təzə-tərdi,
Eşq-həvəsi Kamandarın.

Səsi könülləri çalır,
Uzaq elləri dolanır,
Gözəlləri dərdə salır,
Təranəsi Kamandarın.

Bir şölədi saz yolunda,
Bir ustaddı söz yolunda,
Əşraf olub sağ-solunda,
Pərvanəsi Kamandarın.

Bir bülbülən yaz həvəsli ay ustad,
Bir dəryasan söz həvəsli ay ustad,
Bir ustadsan saz həvəsli ay ustad,
Saz çağlasın, sən də çağla saz ilə.

Qurban olum tellərinə,
Çağla belə, çağla sazım!

Viran qalan o ellərin,
Sən halına ağla sazım.
Qan axıdır köhnə yaram,
Təbibə dön, bağla sazım.
Gəl savaşa düşmənlə,
Kamana dön, oxla sazım.

Elim -obam uzaqdadır,
Bağlanıb yollarım mənim.
Sındırılıb qanadlarım,
Qırılıb qollarım mənim.
Nəyi yazım, nədən yazım?
Day tutmur əllərim mənim.
Bütün olub-keçənləri,
Yaddaşında saxla sazım.

Zəmanə verir hökmünü,
Day çoxalır yaşım mənim.
Nələr görüb, nələr çəkib,
Bu bəlalı başım mənim.
Qoyma boğa məni hicran,
Özün ol sirdaşım mənim.
Unutma şair Salmanı,
Hərdən - hərdən yoxla sazım!

Bir cənnətsən dağ-aranlı, əvəzsiz,
Səndən gedir söhbət-sözüm Borçalı!
Hər qarışın həm müqəddəs, həm aziz,
Səndən gəlib odum-közüm Borçalı!

Dəli dağdı, Əyri qardır yaylağın,
Vüqarlıdır həm aranın, həm dağın,
Dünyalar dolaşır səsin, soracağın,
Səndən qanadlanıb arzum Borçalı!

Hacxalıl babaydı ziyarət yerin,
Axışub gələrdi bütün ellərin,
Ucalıqda uca, yoxdur dəyərin,
Ötən dilim, görən gözüm Borçalı!

Yay ayları yaylağına sığındım,
Susayanda bulağına sığındım,
Arxam bilib dağlarına sığındım,
Qalib hər qarışda izim Borçalı!

Sazın-sözün beşiyisən, yurdusan,
Babalarımın baş qoyduğu gorusan,
Mən Salmanam, gözlərimin nurusan,
Bir oğlunam mənim özüm Borçalı!

Mənim canımdasan arzular kimi,
Sənətdə tayın yox sənətkar kimi,
Qanad aç, qanadlan bir qartal kimi,
Biz də sənin ilə uçaq, Kamandar!

İlhamı çağlayan büllür bulaqsan,
Qədir bilənlərə sən varsan, haqsan,
Mənə həm ustadsan, həmi mayaqsan,
Gəzmə gözlərimdən uzaq, Kamandar!

Bir məşəlsən, od-alovsan, durma, yan!
Al sədəfli sazı, dur söylə dastan,
Borcudur araya, axtara Salman,
Biz tarix durduqca, duraq Kamandar!

Yaşa, yaşa ey Borçalım, adım, ünvanım mənim!
Dar ayaqda güvənc yerim, kömək, imdadım mənim!
Mən sənin şair oğlunam, gəlmişəm səcdə qılam!
Qoy şad olsun, fəxr eyləsin böyük ustadım mənim!
Yaşa, yaşa ey Borçalım, qolum-qanadım mənim!

18.10.99. Borçalı-Bakı.

Borçalı Aşıq Kamandarla şair Salman Qazinin görüşü

Şair Salman Qazinin soracağı yavaş-yavaş Bakıdan kənara çıxırdı. Onun səsinə saz və söz sərrafları səs verir, onunla tanış olmağa can atırdılar.

Salman Qazi də belə fikirdə idi. Onu indi düşündürən bu zamanın azman saz və söz ustadı Borçalı Aşıq Kamandar idi. Salman bu dahi sənətkarın lap uşaqlıq çağlarından pərəstişkarı və vurğunu idi. Odur ki, ustadı lap yaxından tanımağa can atırdı. Bir sözlə Salman Qazi Aşıq Kamandar sazının və poeziyasının vurğunu idi. Həm də Aşıq Kamandar bütün Türk dünyasının tanıdığı Xan Kamandar idi. Onun sazının səsi Türkiyədən, İraqdan, Rusiyadan gəlirdi. Onun bir sənətkar kimi tayı - bərabəri yox idi. Ümumiyyətlə, Aşıq Kamandar təkcə Borçalıya məxsus sənətkar deyildi, harada saz və söz sevilirdi, deməli Aşıq Kamandar oralı idi. Bəli, 1996-cı ildə Aşıq Kamandar Bakıya gəlir. O, Bakıda bilir ki, onun yaxın qohumlarından biri, Təmirrərin Qərib kişi burada yaşayır. Aşıq Kamandar axtarır onu tapır, çox sevinclə və hörmətlə qarşılanan aşıq bir müddət Qərib qohumugildə qalmalı olur. Burada Aşıq Kamandar əsl hörmət və qohumluq məhəbbəti görür. Təmirrərin qədirlən ağsaqqalları və cavanları tez-tez aşığın başına toplaşır və keçmişlərin söhbətini edirdilər. Aşıq Kamandar Qərib kişinin kiçik oğlu, saz və söz həvəskarı Əsrəfi şəyirdliyə götürmüşdü, onunla çox ciddi məşğul olurdu. Bu Qərib kişinin lap çoxdankı arzusu idi. Əsrəf kamil bir ustada şəyirdlik edirdi, böyük həvəslə calır, öyrənirdi. Salman Qazi bunları eşidib çox sevindi. Aşıq Kamandarla şairin tanışlıq məqamı gəlmişdi. Salman atasının evinə gəldi. Burada pəhləvan cüssəli, iri gövdəli, həmişəki kimi gümrah, şən, gülərlük aşıq Kamandarla öpüşüb-görüşdü, tanış oldu. Lakin şairliyi, söz - sənət adamı olması barədə heç bir söz demədi, evlərinə dəvət etdi. Yenə sənətdən, sözdən xeyli söhbət etdilər. Ancaq Aşıq Kamandar yaqin eləmişdi ki, bu Salman onun eşitdiyi Salman Qazidir ki, var. Salmanın görünüşü ustada çox xoş gəlirdi. Eşitdiyi şair Salmanın bütün əlamətləri bu Salmanda var idi.

Ancaq ustad hələ heç nə soruşmurdu, nə də Salman demirdi. Bir gün ustad Salmanın kitabxanasına baxırdı. Maraqlı kitabları vərəqləyir, sonra isə qırağa düzüb, seçirdi. Birdən hansısa kitabın arasından bir qəzet parçası düşdü. Aşıq Kamandar baxdı ki, bu qəzətdə Salmanın şəkili və şerləri verilib. Bir xeyli fikirləşib oturdu. Bəli, eşitdiyi şair Salman Qazi bu idi. Ustad qəlyanı yandırır bir xeyli fikirləşdi. Onu cavanlığı öz qoynuna alıb geriye, ötən çağlara aparmışdı. Şerləri maraqla oxuyub, gülümsəyirdi...

Ustad Salmanı öz yanına dəvət elədi və onun alnından öpdü, sonrada məzəmmət etdi ki, niyə özünü danırısan, mən sən haqda çox etmişəm, ancaq tanımırdım. Allaha çox şükürlər olsun ki, tanış olduq. Sonra ustad Salman Qazinin bütün əlyazmalarını götürüb, oturduğu otağın qapısını örtüdü. Beləliklə düz üç gün ərzində ustad yalnız Salmanın şerləri ilə tanış olub, bəzi düzəlişlər və tövsiyələr etdi. Ümumiyyətlə, şerlər ustadın çox xoşuna gəlmişdi. Şerlərin əksəriyyəti aşıq poeziyasını təmsil edirdi. Aşıq Kamandarı heyranə gətirən o idi ki, hərbiçi adam hara, cığalı təcnis, dodaqdəyməz hara?

Ustad yəqin etdi ki, doğurdan da Salman haqqında deyilənlər çox doğrudur. Bir gün o, Salmanın bəd-ahətdən şer, söz deməyini yoxlamaq fikrinə düşdü. Otağın birində ustad Salmanın divardan asılı sazını gördü. Soruşdu ki, oğul, çala bilirsənmi?

Salman dedi ki, xeyir ustad, yox.

- Oğul, bəri endir sazı, bir baxım.

Salman sazı ustada verdi. Ustad sazı kökləyib şairə qaytarırdı. Sonra da öz sazını donundan (futlyardan) çıxarıb, əl gəzdirdi və Salmanı əlinin işarəsi ilə çağırırdı:

- Oğul, utanma. Eşitmişəm hazırcavab bir şairsən, gəlsənə bir neçə xanə deyək.

- Ustad, mən nə saz çala bilirəm, nə də oxuya bilirəm, necə deyim?

- Oğul, mən deyərəm, sən də bir təhər cavab verərsən.

Ancaq utanma, hər şey yaxşı olar, inşallah.

Aşıq Kamandarın "Dubeyti" havası otağı başına götürdü, nə götürdü:

Aldı Aşıq Kamandar:

Sən bir Səməndər qususan,
Sən orda yan, mən də burda.
Kəsmə məndən baxışı sən,
Sən orda yan, mən də burda!

Salman Qazi:

Bir çırağın şöləsiyik,
Sən orda yan, mən də burda.
Bir sənətin köləsiyik,
Sən orda yan, mən də burda!

Aşıq Kamandar:

Zəhmətin getməsin hədə,ər,
Ayrılığın bağrım didər.
Ta axşamdan sübhə qədər,
Sən orda yan, mən də burda!

Salman Qazi:

Harayına çatmır hayım,
Mən səni necə qınayım?
Sənsən mənim günüm, ayım,
Cən orda yan, mən də burda!

Aşıq Kamandar:

Qaynar bulaq kimi çağla,
Umudunu haqqa bağla.
Sevən yanar gur ocaqla,
Sən orda yan, mən də burda!

Salman Qazi:

Yaman bəd gəldi zamana,
Qiyət verilmir insana.
Hər bir şeyi qana-qana,
Sən orda yan, mən də burda!

Aşıq Kamandar:

İyidin yatmasın baxtı,
Hər qisməti verən haqdı.

Kamandarin məlul vaxtı,
Sən orda yan, mən də burda!

Salman Qazi:

Salman sənə yad olammaz,
Sənsiz könlüm şad olammaz.
Mərdə qeyri ad olammaz,
Sən orda yan, mən də burda!

Sözlər tamama yetir. Ustad fərəhlə və qürurla Salmana baxıb dedi: "Oğul, sən öz-özündən xəbərin yoxdu, öz yazılarını ver çapa, əla kitab alınacaq. Lazım gəlsə mən də kömək edəram. Səzi isə sənə öyrətmək mənim boynuma. Heç olmasa bir-iki hava çala bilsən sənə baş ucalığıdır". Beləliklə aşiq Kamandar çox həvəslə Salmana bir-iki hava yox, bir çox havaların sirrini öyrətdi. Artıq Salman sərbəst "Quba Kərəmi", "Dubeyti", "Sarıtel" havalarını sərbəst çalırdı. Ustad Salman Qazinin şair kimi püxtələşməsində əlindən gələni edirdi. Cığalı təcnisin, dodaqdəyməzin bəzi sirrlərini öyrətməkdə əlindən gələni əsirgəməirdi...

Bir gün ustadla şair Əsrəfgildə əyləşmişdi. Ustadın kefi çox kök idi. O, Salmanı daha ağır sınaqlara çəkmək fikrində idi, çünki şairi hərtərəfli yoxlamaq istəyirdi.

Odur ki, üzünü şairə tutdu: "A şair, gəlsən bir-iki ağır deyək?" Salman nə deyəydi? O bilirdi ki, ustad onu sınaqlara çəkəcək. Kamandar çox məğrur və təmkinli tərzdə sazını götürdü, gülə-gülə Salmanı meydana dəvət etdi.

Aşiq Kamandar:

Eşitmişdim şairliyi, görməmişdim özünü,
Bilirsənmi yol-ərkani, təriqəti de görüm?
Xoşum gəldi oxuyanda şerini, sözünü,
Hardan tapdın bu sərvəti, bu hikməti de görüm?

Salman Qazi:

Ustadların qarşısında qaydam deyil söz deyəm,
Oxuyanda bu hikməti təriqətdən tapmışam.
Həmi dərin bir dəryayam, həmi coşqun bir çayam,
Qismətimi verən verib, şe'riyyətdən tapmışam.

Aşiq Kamandar:

Oğul, çox afərin, yaşa, gördüm Quran əhlisən,
Əlin Allah ətəyində, yaradan diləklisən.
Böyük, kiçik yeri bilən, bax- belə qeyrətlisən,
Bilirsənmi sədaqəti, səxavəti de görüm?

Salman Qazi:

Əhli islamın borcudur, gərək bilə Quranı,
Bil, Qurandı saflaşdıran, pak eyləyən insanı.
Böyüyünü tanımayan odda-ataşda yanı,
Bu hikməti, bu sevgini, məhəbbətdən tapmışam.

Aşiq Kamandar:

Bu şairlik çox çətindir, tufanı boranı var,
Sevincindən kədəri çox, qəm, fikir, hicranı var.
Kamandarin sazlı, sözlü ləngərli dövrani var,
Sən necə qəbul edirsən bu sənəti de görüm?

Salman Qazi:

Canım ustad, həzz alıram sazının tellərindən,
Əksik olma görüm səni Borçalı ellərindən.
Təvsiyəm var şairlərə, qoy öpsün əllərindən,
Mən Salmanam ilhamımı bu sənətdən tapmışam.

Sözlər tamamlandı. Salmanın cavabları ustadın çox xoşuna gəldi. Salmanı yoxlamaqda ustadın bir məqsədi var idi, o da ondan ibarət idi ki, ömrünü, gününü hərbcilikdə keçirən bu adam ilə yaxından tanış olsun. Çünki, o bu gün ilk dəfə idi belə bir adamla rastlaşmışdı. Məhz bu maraq Aşiq Kamandarı rahat buraxmırdı. Odur ki, ustad sazı yerə qoymadı, Salmanı yenə də meydana çağırırdı:

Aşiq Kamandar:

Nə vaxtdandır sazlı, sözlü gəzirəm,
Ömrümdə yaxşını, yamanı gördüm.
Köhlən qabağında köhnəlmiş əti,
Aslan qabağında samanı gördüm.

Salman Qazi:

Mənim gəncliyinə baxma ay ustad,
Dağların başında dumanı gördüm.
Nəmərdi hər yerdə sözləri kəskin,
Mərdləri alçaldan zamanı gördüm.

Aşıq Kamandar:

Qurban olum ərənlərin pirinə,
Varmaq olmur hikmətinə, sirrinə.
Tamahım yox qızılına, zərinə,
Fələkdə ox ilə kamarı gördüm.

Salman Qazi:

Üryan gələn, üryan gedər dünyadan,
Gərək dərk eyləy bunları insan.
Pislikdən uzağam, nadana yadam,
Yaxşılığı boğan yamanı gördüm.

Aşıq Kamandar:

Eşq olsun qurana, o otuz cüza,
Şəriət, təriqət gətirdi bizə.
Əməllər yazanlar görükmür gözə,
Yuxumda ərəsət, divanı gördüm.

Salman Qazi:

Yazanlar qoy yazsın yaxşı, yamanı,
Həmsi aydın olar məşhər zamanı.
Qıl körpü altında qaynar qazanı,
Əməl dəftəriylə duranı gördüm.

Aşıq Kamandar:

Hər kəsin taleyi, öz qisməti var,
Gəlibdi, gedibdi neçə sənətkar.
Oğul, səni şair bildi Kamandar,
Təbində bir coşqun ümmanı gördüm.

Salman Qazi:

Sənətin şahısan, ellər aşığı,
Həmi ustadısan, həm yaraşığı.

Salmanın yolunun nuru, işığı,
Səni tək xeyirxah insanı gördüm.

Sözlər tamama yetdikdən sonra ustad Kamandar ustadlara xas, ustadların ən çox işlətdikləri bir üsula, müxəmməs-divanı üsuluna əl atdı. Şairi sınamaq və ona qiymət vermək üçün məhz bu üsuldən istifadə edərdilər. Əsl şair şairdirsə, bu üsula bədahtədən cavab verməli idi. Ustad Kamandar Allahın adını çağırır sazın kökünü dəyişdi. Salmanı sınaqçı bir nəzərlə başdan ayağa süzdü. Salman həminiki Salman idi. Şair bir az həyacanlı olsa da, sənəsi qalxıb-düşür, yeni sınaq astanasında durmuşdu. Aşıq Kamandar bunları aydın görür və hiss edirdi. A şair, gəlsənə bir divaniyə keçək, divanı ilə aran necədir? Məşallah təriqət əhlisən, təriqət əhli olanlar divaniyi pis bilmirlər.

-Nə deyirəm ay ustad, pis olmaz.

Aşıq Kamandar:

Gəl bir dönək təriqətə,
Şəriətə, ay oğul.
Nəzər salağ ol Qurana,
İbadətə, ay oğul.
Baş endirək o qüdrətin,
Hikmətinə, seyrinə.
Söylə görüm halisənmi,
Bu hikmətə ay oğul?

Salman Qazi:

Yaranıbdı dünya-ələm
Salavata, ay ustad.
Həm uzağam, həm də yaxın,
Möhümata, ay ustad.
Uşaqlıqdan marağım var,
Təriqət, ibadətə.
Sığınmışam şahımdakı,
Mərhəmətə, ay ustad.

Aşıq Kamandar:

Sığınmışam lap əzəldən,
Ol qədri dərgaha mən.

Sənətimdə arxalandım,
Tanrıma, Allaha mən.
Sənət - həm də ibadətdir,
Borucluyam şaha mən.
Minnatdaram mən ondaki,
Səxavətə, ay oğul.

Salman Qazi:

Quran nizamnaməmizdi,
Yüz on dördü surə, var.
Bu surələri bağlayan,
6236 ayə var.
"Əlifə" can borucluyam,
"Mim"ə hörmət, qayə var.
Kaş ki, mənim dar günümdə,
Dada yetə, ay ustad.

Aşıq Kamandar:

Kamandaram, haqqa qulam,
Sənətimlə, sazımla.
Könüllərə gül səpirəm,
Sözümə, avazımla.
Çəkinmədin bu meydandan,
Qoşalaşdın bizimlə.
Afərin, əhsan, mərhəbə,
Bu niyyətə, ay oğul.

Salman Qazi:

Salmanam arxa bilmişəm,
Özümə qüdrəti mən.
Unutmuram, borc bilərəm,
Hər hansı hörməti mən.
Hər elimdən uca tutdum,
Şeirlə sənəti mən.
Şair olan bağlanıbdı,
Məhəbbətə, ay ustad!

Aşıq Kamandar bu anlarda bir zirvəyə bənzəyirdi ki, ona heç bir şey çatmağa qadir deyildi. Ustad sanki, kamanından çıxan

bir ox idi. Elə bil unutmuşdu ki, onun qabağında dayanan adı bir şair deyil, guya neçə illər onunla sənət yoldaşı olan bir sənətkar idi. Məhz aşiq Kamandar şair Salman Qaziyə belə gözəl baxırdı. Elə belə anlar keçirən ustad, birdən ən yüksək bir nöqtəyə, qıfıl - bəndə əl atdı. Kamandar fikirləşdi ki, səhərdən mənimlə qabaq - qabağa dayanıb, sözlərimə belə hazırcavab olan bir şair gərək qıfıl-bənddə aciz qalmaya. Həmi də Salman Qazi Quranı gözəl bilirdi. Bütün bunları götür-qoy edən ustad qıfıl-bənd deməyi qərara aldı. Salman isə ustadın üzünün cizgilərindən oxudu ki, qəlbindən nəşə yeni bir şey keçir: - Ustad, nəyiniz varsa buyurun. Bacardığım qədər cavab verəcəyəm. Kamandarı heyrat götürdü. Salman onun ürəyindən keçənləri duymuşdu. Kamandar sakit-sakit dəsmalını çıxarıb tərini sildi.

-Şair könlümdən bir qıfıl-bənd demək keçir. Mən heç yerdə, heç kəsə qıfıl-bənd deməmişəm, ancaq sənə deməliyəm. Açarsan-açarsan, açmazsan, canın sağ sun, narahat olmağa dəyməz. Bu qıfıl-bənd tapmaca kimi bir şeydir. Hər kəs aç bilməz. Baxıram ki, Quran əhlisən, deyim aç, bizdən sonrakılar bizi yad etsin. Mənim hesabımda bağlamamı heç bir kəs qabaq-qabağa işlətməyib. Salman dedi: Ustadınız, icra edən mənəm. Nə istəyirsiniz buyurun, Allahın köməyi ilə görək nə edirik.

Aşıq Kamandar:

Təriqət əhlinə mən üz tuturam,
Quşlar gördüm, qanadı yox, uçurlar!
Yuvaları avazlarda, ürəkdə,
Könüllərdən-könüllərə köçürlər!

Salman gördü ki, ustad Kamandar yenidən Qurana üz tutdu və çox dərinə baş vurur. Ustadın Quranı belə dərin bilməsi şairi heyran etmişdi.

Salman Qazi:

Təriqət əhliyəm, haqqın nökrəri,
Ayələrdi, qanadı yox, uçurlar.
Hər dini İslama bilmək vacibdir,
O səbəbdən könüllərə köçürlər.

Kamandarı heyərət götürdü. Bu nə işiydi? Bu qıfıl-bənd elə - belə asan şey deyildi. Ancaq Salman bir an içində cavab verdi. Nəsa...

Aşıq Kamandar:

O quşların birçə anaları var,
Sayları da yüzdən bir az çox olar.
Adlarını yaqın bilər mollalar,
Çünki, quşlar ona sarı uçurlar.

Salman Qazi:

Ayələr bağlıdır birçə Qurana,
Yüz on dörd dənədir, gəl deyim sənə.
Bilməyənlər düşər dumana, çənə,
O səbəbdən bilənlərə uçurlar.

Aşıq Kamandar:

Bəzisinin adını çəkirəm əvvəl,
Birisı Məryəmdi, birisi Qəmə. İbrahim, Məhəmməd, Yusif peyğəmbər,
Saleh olsan haqq qapısını açarlar.

Salman Qazi:

Məryəm, Qəmə, Yusif surələri var,
Orada cəm olub inək, arılar.
İbrahim, Məhəmməd, Saleh peyğəmbər,
Yalnız mərdə haqq qapısını açarlar.

Aşıq Kamandar:

Kamandaram, mat qalmışam bu elmə,
İndiyə tək gətirmirdim dilimə.
Bilməyəni Allah salsın zuluma,
Mərdlər ağı - qaralardan seçərlər.

Salman gördü ki, ustad haqqlıdır. Əgər o Qurani bu gün bilməsəydi, ona bu qıfıl-bənd zülümdən betər olacaqdı. Odur ki:

Salman Qazi:

Salmanam, agaham hər zərəsindən,
Saflandım, duruldum haqq nəfəsindən.
Sına, yoxla, yorulmamam bəsindən,
Ustad olan bulaq gözü açarlar.

Kamandar sazı yerə qoyub Salmanı əziz bir adamı kimi sinəsinə sıxdı: - Çox sağ ol, oğul - gözümde bir idinsə, beş oldun. Çox eşq olsun, əhsən sənə! Elə bir sınaq qalmaq ki, səni çəkməyəm, sözün əsl mənasında səndən çox razıyam, şavadına və kamalına eşq olsun. Bu gündən bizim aramızda ülvü bir məhəbbət-qardaşlıq məhəbbəti yarandı. Salman Qazi dedi ki, "Ustad bir qıfıl-bənd məndə var, deyim, ya yox?" - Buyur, buyur oğul, de gəlsin.

Salman Qazi:

Oxuyub, eşitdim çox möcüzələr,
Altısının hikmətinə düşmüşəm.
Beşi canlı, biri cansız yaranıb,
Mən bu elmin heyərətində düşmüşəm.

Aşıq Kamandar:

Yaradan qadirdir hər möcüzəyə,
Eşit oğul, hikmətindən danışım.
Bu altı yaranıb ata-anasız,
Mən bu elmin heyərətindən danışım.

Salman Qazi:

Bunları yaradıb haqqın qüdrəti,
İkisində vardır insan sifəti.
İkisi kəsilir, yeyilir əti,
İkisində lap çətinə düşmüşəm.

Aşıq Kamandar:

Hər şeyə qadirdir haqqın qüdrəti,
Adəmdə, Həvvada insan sifəti,
Qoç ilə dəvənin yeyilir əti,
Bu dünyanın sərvətindən danışım.

Salman Qazi:

İkisindən biri lap möcüzəymiş,
İstədikdə haldan-hala düşərmiş.
Birsinin əcdadı palçıqdan gəlmiş
Lap keçmişin söhbətinə düşmüşəm.

Aşıq Kamandar:

Musanın ağacı lap möcüzəymiş,
Bəzən vaxtı haldan-hala düşərmiş.
Yarasanın əcdadı palçıqdan gəlmiş
Gəl, keçmişin söhbətindən danışım.

Salman Qazi:

Böyük bir söhbətdir, açanlar bilər,
Oxuyar, saflaşar, imana gələr.
Salman, söylənəcək neçə min illər,
Mən bu elmin zəhmətinə düşmüşəm.

Aşıq Kamandar:

Həm böyük söhbətdir, həm də müəmma,
Sığınmışam o göydəki tanrıma.
Cavab budur, Kamandarı qınama,
Yaradanın qüdrətindən danışım.

Bu tərəfdən Aşıq Kamandarın Şair Salman Qazi ilə deyşdiyiini eşidən qohum-qonşu hamı doluşmuşdu Qərrib kişinin evinə. İynə atsan, yerə düşməzdi. Camaaat bir-birinin çiyinə çıxmışdı. Qərrib kişi ortalığa çıxıb, qürurla diləndi: Oğul, bilirdim şairdən, ancaq mən sənə demirdim, istəyirdim ki, onu sənə camaat desin. Nəhayət, şükür olsun Allaha, hamı səni şair kimi dinlədi, eşitdi. Ömrün uzun olsun! Allah mənim ömrümdən kəsib, sənə ömrünə calasın. Başın uca olsun! Camaat yavaş-yavaş dağılırdı. Səhərdən həmin saza, həmin sözü dinləyən, başı xəngələ qarışan Xanım ana daha da fəallaşmış, işini tez qurtarmaq istəyirdi. Xanım ana Salmanın doğma anası deyildi. Ancaq Salmanı öz doğma övladlarından çox istəyir, həmişə Salmanla fəxr edirdi. Salman Qazi də Xanım ananı belə sevir, anasından seçmir, yeri gələndə isə onun quluğunda dururdu. Salmanın bütün övladları Xanım

ananın qucağında böyümüş, mehirlərini nənə kimi ona salmışlar. Bu səbəbdən də, Xanım ana Salman Qaziyə bir sitayiş hədəfi olmuşdur. Xülasə, Xanım ana özü qurudu əzir, xəmir hazırlayır, gəlini (Əşrfin həyat yoldaşı) Ofelya xanım isə kömək edirdi. Bəli, xəngəl bişib, ortalığa gəldi, Kamandar dedi: - Burada aşiq ola, şair ola belə bir ləzzətli xəngələ tərif deyilməyə. Hec bunu Allah götürərmə? Ay şair sən nə deyirsən?

Salmana hər şey aydın idi. Odur ki, ustaddanica alıb ayağa durdu və belə bir müxəmməslə məclisi tamamladı.

Hər vaxt belə sən olsan,
Gülüb, sevin Xanım ana!
Dönsün cənnət güşəsinə,
Ev-eşiyin Xanım ana!
Bir uzun qız nişanəsi,
Biri gəlin Xanım ana!
Gələnləri heyran edir,
Şirin dilin, Xanım ana!

Alın açıq, üzün ağdır,
Ay atamın yarı anam!
Beləcə cavan qalasan,
Olmayasan qarı anam!
Borçalının ən gözəli,
Kəpənkçi sarı anam!
Bu təriflə fəxr eləsin,
Oba, elin Xanım ana!

Qurudu sandıqdan çıxarıb,
Özün əzdin min naz ilə.
Vallah səni dəyişməyəm,
Neçə usta, aşpaz ilə.
Sözlərini Ofelyaya,
Qandırırдың qaş-göz ilə.
Tülək tərifi dönmüşdü,
Evdə gəlin Xanım ana!

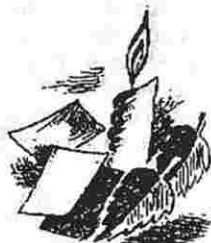

Süfrədəki neymətlərin,
Bir-birindən dadlı, ləzziz.
Qonaqlara ləzzət verdi
Gül çeşidli xəngəliniz.
Ustad Kamandar buyurdu,
Siz də tərif istədiniz.
İndən belə söylənəcək,
Gül xəngəlin, Xanım ana!

Salmanam, əldə qələmim,
Tərifni yazdım dəftərə.
Dastana dönüb yayılar,
Gedər, çatar, neçə yerə?
Allah özü bəxş edlənib,
Səni bizim Təmirrərə.
Az - çox mənim də boynumda,
Var əməyin, Xanım ana!

"Sağ ol!" sədələri göyə yüksəldi. Xanım ana Salmanın boynunu qucaqlayıb, üz-gözündən öpdü. Bu gün hamıdan çox sevinən Xanım ana idi.

İyul 1997, Bakı

Rəhmətlik Borçalı aşiq Kamandarın vəfatından sonra hamı ondan danışır, hamı heyifsilənir

Gəzib, axtarmadıq salamat vaxtı,
Gəzirik çıraqlı - öləndən sonra.
İnanmaq olmur ki, Kamandar yoxdu,
Borçalı laylı - öləndən sonra.

İtirdik Qəribi, Mə'sum, Abbasi,
Köçdü ustaların sərrafı, xası,
Düşüb soracağına islam dünyası,
İranlı, İraqlı - öləndən sonra.

Sadıqı, Əmrahı əvəz edirdi,
Ustad cərgəsində öndə gedirdi,
Bircə ayda yoxluğunu bildirdi,
Qalmışdıq yanıqlı - öləndən sonra.

Efrimiz, ekranımız ayılıb birdən,
Ürəyim ağrıyır, baxanda hərdən,
Kamandar «sevinlər» çıxdılar yerdən,
Sənətkar soraqlı - öləndən sonra.

Salmana əzizdir adın, hörmətin,
Mənə az olmayıb sənin zəhmətin,
Rəhmət ay ustad, artıb qiymətin,
Olubsan bahalı - öləndən sonra.

26.11.2000.

Hacı Mahmud Əfəndi

(Aslanbəylidə, Hacı Mahmud əfəndinin türbəsi önündə)

Əzəl gündən Allah olub güvənc yerim, pənahım,
Allah adınan bağlıdı ümüd günlü sabahım,
Səni nə gözəl yaradıb, gözə görünməz şahım,
Yerdə də sən pənahımsan Hacı Mahmud əfəndi!
Mənim eşqim - ilhamımsan Hacı Mahmud əfəndi!

Çırağından nur payı var Təmirrərin payında,
Hacı Xəlilə mehman oldun çox illərin yayında,
Əzəmətli, möhtəşəmsən Arazın o tayında,
Dünən, bu gün, sabahımsan Hacı Mahmud əfəndi!
Mənim eşqim - ilhamımsan Hacı Mahmud əfəndi!

Nə niyyət eylədim sə çin oldu arzularım,
Göydə Allah, yerdə sən, iftixarım, vüqarım,
İbadətdir, təriqətdir, mənim dövlətim - varım,
İnanc yerim, imanımısan Hacı Mahmud əfəndi!
Mənim eşqim - ilhamımsan Hacı Mahmud əfəndi!

Babam sevib, atam sevib, elim - günüm inanıb,
Ruhuna qurban olum, köməyimdə dayanıb,
Bu gün, bu şair könlümdə bir xoş arzu oyanıb,
Hara getsəm mənimləsən Hacı Mahmud əfəndi!
Mənim eşqim - ilhamımsan Hacı Mahmud əfəndi!

Sənin adını çəkəndə, gözlərimə nur gəlir,
Özümdə inam çoxalır, haqdan mənə sur gəlir,
Göz önümə neçə - neçə ocaq gəlir, pir gəlir,
Sən əbədi and yerimsən Hacı Mahmud əfəndi!
Mənim eşqim - ilhamımsan Hacı Mahmud əfəndi!

Sən olsun Astanbəyli, ucaldı şöhrətinlə,
Azərbaycan fəxr edir adınla, qüdrətinlə,
Salman Qazi öyünür sənin mərhəmətinlə,
Çırağımsan, nurumsan, Hacı Mahmud əfəndi!
Mənim eşqim - ilhamımsan Hacı Mahmud əfəndi!

23.05.2005.

DEYİŞMƏLƏR ÇƏLƏNGİ

Aşıq Məhəmməd Sadaxlı ilə deyişmə
Bir dostum mənim haqqımda yaradıcı aşığımız Aşıq Məhəmməd Sadaxlıya bəd danışmışdı, ustad məndən inciyən kimi olmuşdu.

Aşıq Məhəmməd Sadaxlı:

Bir söz gəlib qulağıma çatıbdı,
 Könlümü sındırıb, a Salman Qazi.
 Düzü, səndən küsən təhər olmuşam,
 Ürəyimi yandırır, a Salman Qazi.

Salman Qazi:

Seyraqub sözünən incimə məndən,
 Ustad inciyərmi, Məhəmməd dayı?
 Könlüdən bağliyam, dönməyəm səndən,
 Küsməyə dəyərm, Məhəmməd dayı?

Aşıq Məhəmməd Sadaxlı:

Şair kimi hörmətim var özünə,
 Heyran idim, söhbətinə, sözünə,
 Güllə dəysin, söz gətrənin gözüne,
 Məni inandırır, a Salman Qazi.

Salman Qazi:

İsmi-şərifinə kələntər qulam,
 Hikmət elmlərdən sinəmdə bolam,
 Kimə ağ - zəhər, kimiyə balam,
 Mərd yoldan dönərm, Məhəmməd dayı?

Aşıq Məhəmməd Sadaxlı:

Bir anlıq incidim, mən sözün düzü,
 Sözü gəzdirənin tökülsün gözü,
 Kor olmuş gözləri götürmür bizi,
 Gəlib pis qandırır, a Salman Qazi.

Salman Qazi:

Allah dəvələrə versəydi qanad,
 Zülmətdə batardı, külli-kainat,
 Düşüblər araya nanəcib, bədzat,
 Qanmazlar qanarmı, Məhəmməd dayı?

Aşıq Məhəmməd Sadaxlı:

Sən cavansan, mən piranə olmuşam,
 Sazımla, sözümle yaşa dolmuşam,
 Oğul kimi sənə mehr salmışam,
 İstəyimi söndürüb, a Salman Qazi.

Salman Qazi:

Sənə fəxr edirəm toyda, nişanda,
 Atam əvəzisen yeri düşəndə,
 Könlüm dağa dönür, biz görüşəndə,
 Bu həvəs sönmərm, Məhəmməd dayı?

Aşıq Məhəmməd Sadaxlı:

Məhəmmədə bir dost canlı şairən,
 Dəli qanlı, gur ilhamlı şairən,
 Alicənab, istiqanlı şairən,
 Aşıq belə görüb, a Salman Qazi.

Salman Qazi:

Həm ustad aşıqsan, həm danəndəsən,
 Kindən-küdurətdən uzaq bəndəsən,
 Qəflətən Salmannan cəi istəsən,
 Şair yox deyərmi, Məhəmməd dayı?

15.11.2000

1999-cu ildə Bakımın Yeni Günəşli qəsəbəsində evimizin alt tərəfində bir zibillik var idi. Bu zibilliyi təmizlədim, təzə torpaq gətirdim, bağa oxşar bir şey saldım. Çox yaraşıqlı dəmir torla hasara aldım. Gözəl stol qoyub, həyat yoldaşımın cehizi olan samavarı da bağa qoydum. Bütün qonşularla hər axşam yığılıb, çay süfrəsi açardıq. Bir gün işdən gələndə gördüm bağı söküblər, yeni bitən göy-göyərtni yolublar. Bir-iki gündən sonra isə samavarı da oğurladılar. Bunu eşidən şair dostum Mürvət Qədim oğlu mənə bir təsəlli yazdı, mən də cavab verdim.

Mürvət Qədim oğlu:

Eşitmişəm, samavarın itibdi,
Təki başın olsun sağ, Salman qağa.
Qonşulardan sənə xətər yetibdi,
Bəlliyyədimi yada bağ, Salman qağa?

Salman Qazi:

Durdum, otdum, bu yaşımda iş açdım,
Məni cəlb etlədi bağ, Mürvət qağa.
Ağac əkmək savab işlər sayılır,
Nəymə lazımdır tağ, Mürvət qağa?

Mürvət Qədim oğlu:

Deyir, yaman pozulubdu əhvalın,
Çox da ürəyini üzmə, a zalım,
Sənin bəkefliyin, pərmüjdə halın,
Çəkibdi sinəmə dağ, Salman qağa.

Salman Qazi:

Dirək vurdum, hasar çəkdim - sökdülər,
Bostanımı göy-göy yolub tökdülər,
"Sağ ol" əvəzinə yaxşı söydülər,
Çəkdilər sinəmə dağ, Mürvət qağa.

Mürvət Qədim oğlu:

Camış deyil, inək deyil samavar,
Dərdindən bir belə çəkmə ahu-zar,
Addım başı dolu deyilmi bazar?
Al yerinə təzə, cağ, Salman qağa.

Salman Qazi:

Arvad cehizi idi, itən samavar,
O səbəbdən gileyim var, qəmim var,
Nə bileydim, oğru imiş qonşular,
İnşallah, alaram cağ, Mürvət qağa.

Mürvət Qədim oğlu:

Özün köhnə KQB-ışnik olasan,
Oğru, quldur bağa tapa yol asan,
Yarıyarmı əl qoynunda qalasan,
Çəkəsən amanla ah, Salman qağa.

Salman Qazi:

Köhnə KQB-ışnikəm, ürəyim təmiz,
İş verənlik eyləməyib əslimiz,
Pir olublar nəcəbətmiş, nəslimiz,
Günlər keçirmişəm cağ, Mürvət qağa.

Mürvət Qədim oğlu:

Mürvət səni həmişə dağ sayıbdı,
Çətinliyi tale sənə qıyıbdı,
Özünü ələ al, lələ, ayıbdı,
Dost, tanış eyləyər lağ, Salman qağa.

Salman Qazi:

Deyiblər ki, dağ başına qış gələr,
Salman, tale hər bir kəsə tuş gələr,
Olan-oldu, ər başına iş gələr,
Hər yetən etməsin lağ, Mürvət qağa.

14.06.2000.

**Şair Salman Qazi ilə Sadaxlı şair
Yetim Mahmudun Bakıda görüşü**

1997-ci ildə Soğanlıqlı şair Dəryeyinur Sadaxlı kəndinə, Yetim Mahmud qonaq gəlir. Yetim Mahmud Dəryeyinurun şərəfinə yaxşı qonaqlıq verir, əlindən gələn hörməti göstərir. Bir-iki gündən sonra şair Dəryeyinur geri, Soğanlığa qayıdır. Oradan Yetim Mahmud on bir bənddən ibarət bir yazı göndərir. Bu yazıda şair Dəryeyinur Yetim Mahmudu Quran ayələrindən ibarət olan, lakin əksəriyyəti düz olmayan sözlərlə imtahana çəkir və Mahmuddan bu urfatda cavab istəyir. Şair Yetim Mahmud bacardığı qədər həmin urfatda on bir bənd söz yazır. Ancaq bu sözləri Dəryeyinura göndərmir, götürüb Bakıya-Salman Qazinin yanına gəlir. Əhvalatı necə varsa, eləcə Salman Qaziyə danışır. Salman Qazi şair Dəryeyinurun yazısına baxıb görür ki, bu yazılar qurandan çox uzaqdır. Şair Dəryeyinur yazdıqlarını ya kimdənsə eşidib, ya da düzgün bilmir. Bunları Yetim Mahmud da təsdiq etdi. Çay süfrəsindən sonra Yetim Mahmud başına gələnləri sazla Salman Qaziyə necə dedi, Salman Qazi necə cavab Verdi:

Yetim Mahmud:

Yetir harayım şair qardaşım,
Sənət meydanında dara düşmüşəm.
Ümmana dönübdür qanlı göz yaşım,
Çovğuna, borana, qara düşmüşəm.

Salman Qazi:

Mənə məlum oldu hayın-harayın,
Qoyarammı səni darda, qardaşım.
Şairlər içində tapılmaz tayın,
Demişəm, deyirəm bir də, qardaşım.

Yetim Mahmud:

İsmi Dəryeyinurdur, özü ərəbxan,
Hər sözü-söhbəti, kəlamı quran,

O ərşi-ələdan edir imtahan,
Yamanca kəməndə, tora düşmüşəm.

Salman Qazi:

Məndən salam yetir Dəryeyinura,
Döyməsin döşünə mən dura-dura.
Şərab əhli hara, təriqət hara?
Oyünmək yaraşmaz mərdə, qardaşım.

Yetim Mahmud:

Yeri bu meydana, a Salman Qazi,
Gəl göstər, tanıyım Hindi, Hicazi.
Dildən çox natiqdır, xoşdur avazı,
Yüküm ağır olub, zora düşmüşəm.

Salman Qazi:

Oxuyub o şərə nəzər salmışam,
Şairin səhvinə mətəəl qalmışam,
Mən biliymi dörd kitabdan almışam,
Köməyimdi hər bir yerdə, qardaşım.

Yetim Mahmud:

Ünvanı Gürcüstan, Soğanlıq eli,
Bir kamil ustaddır, demişəm bəli.
A Salman, ümidim tək sənə gəli,
Atəşə, alova, nara düşmüşəm.

Salman Qazi:

Tovrat qılıncımdı, Zabur qalxanım,
İncildi çox yerdə oxum - kamanım,
Hamsından əzizdir, safdır quranım,
Göydən dərs alıram, yerdə qardaşım.

Yetim Mahmud:

Nabələdəm mən ərəbi-farsına,
Hər sözü yazılıb tərsi - tərsinə,
Yaxşı qardaş, yaman gündü, gər sinə,
Yetim Mahmud bəxti qara, düşmüşəm.

Salman Qazi:

Haqqın bir quluyam, Salmandır adım,
Yüz on dörd surədir qolum - qanadım.
Təkcə bir Allahdı güvəncim, andım,
Min bir dərmanı var, dərda qardaşım.
15.08.1997.

**Salman Qazinin
şairə Səadət Buta ilə görüşü**

Salman Qazi:

Söz əhlisən, gözəlliyin bir yana,
Cavanlıqdan sənə maraq salmışam.
Yerişin-duruşun oxşar ceyrana,
Əfsus gözlərimdən qıraq salmışam.

Səadət Buta:

Sən də söz əhlisən, mən eşitmişəm,
Axtarıb, arayıb maraq salmışam.
Heyif, gec tanıyıb, çox gec bilmişəm,
Özümü sizlərdən qıraq salmışam.

Salman Qazi:

Başkeçid gözəli, şeir ulduzu,
Odlu gözlərinlə oxladın bizi.
Salıbsan sinəmə alovu-közü,
İtibən, aləmə soraq salmışam.

Səadət Buta:

Çox məni bənzətmə ulduza, aya,
Tənha bir qayıq tək düşdüm deryaya,
Çətin ki, təzədən uyam sevdaya,
İstəyi sinəmdən uzaq salmışam.

Salman Qazi:

Dağ çəməniz olmaz, zirvələr çəmsiz,
Dünya dar görünər şairə sənsiz.
Möminəm, eyləmə imansız - dinsiz,
Pisliyi qəlbimdən uzaq salmışam.

Səadət Buta:

Erkən çağlarımdan ağardı başım,
Saz olub, söz olub mənim sirdaşım.
Xəzana düşmüşəm, çox deyil yaşım,
Neçə könüllərə çıraq salmışam.

Salman Qazi:

Salman Qazi eloğlundur ay Buta,
Şövq əhli toxumaz gözələ xata,
Salma məni qəm - hicrana, möhnətə,
Dur gəl yollarına çıraq salmışam.

Səadət Buta:

Buta səni görüb- duydu, a Salman,
Qovala, qəlbində qalmasın hicran.
Pərvanəsiz olmaz gecə yanan şam,
Bir pərvanəm itib, soraq salmışam.
Borçalı, Alget kəndi, 1997.

Salman Qazi:

Səadət Buta, yaş yarınımı haxlayıb,
Nə bilirsən ibadətədən - de görüm?
Şairələr mömin olar deyiblər,
Halısanmı şəriətdən - de görüm?

Səadət Buta:

Salman Qazi, sən ibadət əhlisən,
Az bilmirəm, ibadətədən həliyəm.
Haqq yolunun yolçusuyam əzəldən,
Təriqətdən, şəriyətdən həliyəm.

Salman Qazi:

Qiblə nədi, namaz nədi, din nədi,
Kimə dedim, cavab verib dinmədi,
Deyənlər də doğrusunu demədi,
Bilirsənmi həqiqətdən - de görüm?

Səadət Buta:

Qibləm Kəbə, namaz fərzdi, sünnətdi,
Dinim İslam, Mühəmmədi - Hümmətdi,
Dinə qulluq məndə çoxdan adətdi,
Tanrıdakı saxavətdən həliyəm.

Salman Qazi:

Azan nədi, səcdə nədi, iman nə?
Səbr nədi, ümid nədi, güman nə?
Salman deyər - yaxşı nədi, yaman nə?
Yükün varmı bu hikmətdən de görüm?

Səadət Buta:

Azan səslər ibadətə dindarı,
Səcdə haqqın, iman ruhun vüqarı,
Mən Butayam, yaxşı bildim dostları,
Yamandakı xəyanətdən həliyəm.

25.05.2005.

Görürsənmi

Səadət Butaya

Dağ deyirdin, başımdakı
Qar - boranı görürsənmi?
Sınəm üstə tüğyan edən,
Bu tufanı görürsənmi?

Könlümdə bağlayıb qubar,
Ürəyimi edib tarmar,
Canımda qoymayıb tutar,
Qəm - hicranı görürsənmi?

Dərd sinəmdə dəstə - dəstə,
Əzrayıl başımın üstə,
Dünən sağlam, bu gün xəstə,
Sən Salmanı görürsənmi?.

17.12.2004.

Şair dostum İsmayıl İlməzli ilə dəyişmə

İsmayıl İlməzli:

Ətəyindən tutan əli,
Kəs at, olmaz ay qadası.
Buz bağlamış boş səhrada,
Həyat olmaz ay qadası.

Salman Qazi:

Ürək dostu bir çiçəkdir,
Billah solmaz, ay qadası.
Mərdin dostu mərd gərəkdir,
Namərd olmaz ay qadası.

İsmayıl İlməzli:

Ər gərək marığa yata,
Aslanlara kəmənd ata,
Hər ox atıb, tufəng tutan,
Səyyad olmaz ay qadası.

Salman Qazi:

Mərd böləcək tikəsini,
Gen açacaq sürfəsini,
Pisə salma həvəsini,
Qədir bilməz ay qadası.

İsmayıl İlməzli:

Dədələri yadda saxla,
Kişiləri adda saxla,
Bir dirəyə min at bağla,
Qırat olmaz ay qadası.

Salman Qazi:

Sevən səni duyar, qanar,
Oduna - alovna yanar,
Özgə səni darda qoyar,
Yaxın gəlməz, ay qadası.

İsmayıl İlməzli:

İsmayılın şair gözü,
Tez seçər ayridən, düzü,
Kim ki, könül yıxsə-özü,
Abad olmaz ay qadası.

Salman Qazi:

Salman, çağır haqqı səslə,
Sevdiyini sev həvəsle,
Sadıq dostu ümid bəslə,
Yalnız qoymaz ay qadası.

12.09.1996

YAD ƏLLƏRDƏ QALAN DAĞLAR

Bu il, 1999-cu ilin 23 oktyabrında məni Borçalıya, Ustad aşığımız aşiq Kamandarın yubileyinə dəvət etmişdilər. Düzü, bu mənim ürəyimcə idi. Ona görə ki, lap çoxdan Borçalıdan ayrılmışdım. Ələlxüsü də dağ Borçalısından. Ürəyim ana vətəndən ötrə göyüm-göyüm göynəyirdi, bu dəvəti mən məmnuniyyətlə qəbul etdim. Məni bu səfərdə aşiq Kamandarın kiçik şayirdi qardaşım aşiq Əsrəf, əmilərim İmdad və Nəriman müşayət edirdi. Düzünə qalsa əmilərim on bir il idi ki, vətəndən, yurddan didərgin olmuşdular. Bu onların lap çoxdankı arzuları idi. Xatırladım ki, bizim dədə-baba yurdu dağ Borçalısının ürəyinin başı olan, Hacı Xəlil baba deyilən ziyarətin ətlərində yerləşən kəndlərdən biri, İlməzli kəndidir. Bu kənd hal-hazırda ermənilərin əlinə keçib, Ermənistan deyilən respublikaya qatılıb. Əmilərimin can atmağının səbəbi bu idi ki, ata-ana qəbirlərini ziyarət etsinlər. Nənəmin və babamın, eləcə də yaxın, uzaq qohumların qəbri həmin bu Hacı Xəlil babanın ocağında idi. Oktyabr ayının 22-də biz öz balaca dəstəməzlə Borçalı mahalının sayılan, seçilən, qonaqpərvər kəndlərindən biri-Kosalı kəndinə, mamam oğlu Əlinin evinə gəldik. Bu kənd Bakı-Tbilisi magistral yolunun üstündədir və Marneuli (Sarvan) rayonuna tabedir. Səməmi görüş-dən sonra, biz əl-üzümüzü yuyana kimi mamam oğlu Əlinin yağlı bir erkəyi kəsib-soymağından xəbərimiz olmadı. Bu cəldiyə mən valeh olmuşdum. Mamam oğlu Əlinin həyat yoldaşı Solmaz xanım samavarı alışdırıb, öz işinin qulpundan yapışmışdı. Oxucuların nəzərinə çatdırım ki, Kosalı, Keşəli, Kürüstü Kəpənəkçi yanaşı olan, bir sovetlikdir. Bu üç kəndin ağsaqqalı isə Vaqif müəllimdir. Mən onu sonralar, aşiq Kamandarın evində tanıdım. Bu yubiley aşiq Kamandara məxsus idisə, bu üç kəndin şənliyi idi. Yubiley çox təntənəli keçdi. Yubileyin aparıcısı mənim yaxın dostum, Borçalının qeyrət qalası sayılan, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü şair Osman Əhmədov idi (Dərviş Osman). Bu təntənəli yığıncaqdan sonra belə mə'lum oldu ki, oktyabr ayının 27-də bu yubileyin davamı Marneuli rayon mərkəzində, dövlət səviyyəsində qeyd ediləcək. Aşiq, şair dostlarımız bizi qonaq dəvət etsələr də biz üzr istəyib dağlara, dağ Borçalısına tərəf üz tutuq. Dağlar bizi gözləyirdi. 23 oktyabr 1999-cu ildə biz gözəl, mənzərəli Başkeçid rayonunun hüdudlarına çatdıq.

Bizim ilk gördüyümüz kəndlər Qızılkilsə, Qaraisə, Qələmşi, Galyan, Gödək, dağ, Şindilər oldu. Şindilər demişkən, buradaca bir şindilər gözəli yadıma düşdü.

Eşitmişəm axtarırsan,
Göz, başına dolandığım.
Tale vurdu, ayrı düşdük,
Biz, başına dolandığım.

Yaman günün ömrü azdı,
Dağlar hələ bahar-yazdı,
Səni görmək bir murazdı,
Döz, başına dolandığım.

Canım bağlıdı canına,
Gəldim dönəm qurbanına,
Səslə çatım soracağına,
Tez, başına dolandığım.

Mən dağ olum, sən də duman,
Ulduza dön, mən asıman.
Sənə qoşsun Qazi Salman,
Söz, başına dolandığım.

Yollar boyu məni ağrıdan birçə şey olmuşdu, o da ki, Azərbaycanlı kəndlərin adlarının dəyişdirilməsi, gürcü mənşəli adlar ilə əvəz edilməsi idi. Qalan hər şey öz yerində idi. Bu ələlxüsus də Marneuli-Başkeçid arasında olan kəndlərə aiddir (Muğanlı, Hasanxocalı, Daşlıqullar, Arıxlı, Kolagir və s.). Başkeçidin iki kəndi-Muğanlı və Saath kəndləri tamam gözəldən ıra, könlükdən qıraqdır. Buranın sakinləri azərbaycanlılar idi. 1988-ci ilin mə'lum erməni-azərbaycan hadisələrindən sonra kəndi tərk ediblər. Bu iki kənd bizim Dəmirçilər kəndi ilə həmsərhəd idi. Bu kəndlər indi yerində olsaydılar oraya, gediş-gəliş bir o qədər çətin olmazdı. Xülasə... Biz ilk günü, bizə doğma və yaxın olan mamam Hilalın evində gecələməli olduq. Ənvər yəznə həmişəki kimi cəld və qürrəli idi. Mamam Hilal əmilərimlə görüşüb mənə tərəf baxdı. O məni heç görməmişdi. Taleyin, qəza-qədərin

hökmü ilə atam və anamın ayrılması nəticəsində anam bizi götürüb evdən çıxandan sonra bir daha bizi heç kəs itirib-axtarmamışdı. Bu hadisədən düz qırx üç il keçirdi. Mamam mənə zəndlə baxdıqdan sonra üstümə yüyürüb məni qucaqladı, dedi: - Ay oğul düz Qəribə oxsayırsan! Böyük oğlu Salman deyilsən ki? Bəli, mənə tanıyanlar, mənə düz atama oxşadırdılar. Dediklərinə görə biz - mən və atam bir almanın iki üzü idik. Mamam xeyli sevincindən ağladı. Düzü əmilərim və mən də göyrəldik. Bu vaxta kimi isə Ənvər yeznə bizi təza kəsilmiş, tez bişmiş qoyun kababına dəvət etdi. Gecə isə ayılı idi, elə bil ki, parlaq ay gecəni nuruna qərş etmişdi. Buradaca kövrək qələmimi işə salıb bir neçə şer yazdım.

Ürəyim yuxalıb, kağıza dönüb,
Gəlmişəm dağlara el soracağında!
Bir suyu qurumuş çaya dönmüşəm,
Yağış soracağında, sel soracağında!

Qalib yad əllərdə cölüm-çəmənəm,
Çəkilmir başımdan dumanım, çənim,
Sarılıb bənövşəm, tər yasəmənəm,
Bülbüləm, ölürəm gül soracağında!

Bu qarlı dağlardan aralı düşdüm,
Nənəmdən-babamdan aralı düşdüm,
Elimdən-obamdan aralı düşdüm,
Məcnunam, qalmışam çöl soracağında.

Salmanam, hicrandam, qəmədən yazıram,
Əlimdən nə gəlir daha ay cıram?
Bu dərdi çəkməyə kömək gəzirəm,
Dəvə soracağında, fil soracağında!

Gecədən xeyli keçmişdi. Hilal mamamla bir xeyli qabırğa söhbəti etdik. Biz söhbət edə-edə mənə yuxu aparmışdı, deyənlə möhkəm yorulmuşdum...

Səhər tezdən yuxudan duranda, artıq Hilal mamam xəngəlini kündələyib qurtarmışdı. Biz yuyunduqdan sonra isə süfrəyə xəngəl gəldi. Çox iştahla bir sini xəngəli öz qabağıma çəkdim.

Dağların saf, təmiz havası sinəmizi o qədər yüngülləşdirmişdi ki, sanki, bir quş idik. Qabaqda bizi Başkeçidin ucqar kəndlərindən biri olan Yırğançay gözləyirdi. Hamımız sağollaşib ayağa durduq. Ənvər yeznə də bizə qoşuldu. Öz qoşalılığını, patrondaşını belinə keçirib dedi: -Silah və at bu yerlərin yaraşığıdır, oğul! Birdən lazım olar! Maşınımız üzə dağlara tərəf şütdü. Bizim dağlar hələ yaşıl donunu dayışmamışdı. Hər yandan kəklik səsi, turac səsi, qar-tal səsi bir-birinə qarışmışdı. Dağlar mənə uşaq kimi kövrəltmişdi. Odur ki, yazdım:

Yenə zirvəsinə səslədi mənə,
Bala tək qoynuna aldı bu dağlar!
Sərin meh dağıtdı dumanı-çəni,
Qolunu boynuma saldı bu dağlar!

Hamamlı, Bəzakli bir də Oruzman,
Bir-birinə yaxın, həm də mehriban.
Qohum-aqrabalı bu gözəl məkan,
Mənə doğma, əziz eldi bu dağlar!

Bir gör hiss olurmu payız havası?
Nə xoşdur görkəmi, zövqü, safası.
Yaxın dostlar ilə vardır vəfası,
Qızıldır, incidir, ləldi bu dağlar!

Gör nələr görübdür, gör nələr bilir,
Bəzən ürək açır, bəzən hönkürür.
Yazda gül-çiçəyi üzünə gülür,
Baxırsan yaşıldı, aldı bu dağlar!

Salman qonağındır, ellər var olsun,
Comərd insanlara Allah yar olsun,
Gül - çiçək bəzəsin, qoy bahar olsun,
Desinlər, dövlətdi-maldı bu dağlar!

Maşınımız Yırğançay kəndinin üst tərəfinə çatır-çatmaz bizim İlməzli kəndimiz görünməyə başladı. Sanki əl uzatsaq, əlimiz çatardı. Əşrəfi özündən asılı olmayaraq yaş boğurdu.

Onun sarı yanaqları kirmiş-kirmiş islanırdı. İmdad əmim və Nəriman əminin üzünə baxmağa cürət etmirdim. Yəqin etmişdim ki, onlar da ağlayır. Bu işlər mənim başıma 1997-ci ilin iyul aylarında gəlmişdi. Bəli, qövr eyləyən yaralar açılmışdı.

Mən gəlmişəm görüşməyə,
Demirəm ki, yandır məni!
Sən böyüdüb, bəsləyibsen,
Dillən, danış, dindir məni!

Yad deyiləm, ünvanımsan,
Ruhum, bədənim, canımsan,
Gecə-gündüz xəyalımsan,
Tut əlimdən qaldır məni!

Bələdəm hər qarışına,
Həm yayına, həm qışına,
Qovruluram atasına,
Qoyma, yandım, söndür məni!

Sən İlməzli, mən Salmanam,
Sindəftər bir Balanam,
Sözə alınmaz qalanam,
Səməndinə mindir məni!

Əmimgili, Əşrəfi sakit etdikdən sonra yolumuzu Yırğançayın qonaqpərvər oğlu, Nəriman əminin dostu, Ənvər yeznənin kirməsi Cahangir qardaşımla saldıq. Bəxtimizdən Cahangir qardaş və onun gözəl xanımı Güllü bacı evdə idilər. Çox ehtiram və hörmətlə qarşılandıq. Burada da bir yağlı erkəyin "ölümünə" səbəb olduq. Bu azlıq edirmiş kimi üç hind toyuğu da kəsildi. Çox gözəl məclisdən sonra dincəldik. Səhərisi biz Hacı Xəlil babaya ziyarətə getməliydik. Ora isə yalnız atlar lazım idi, özü də sürək atları. Ermənilərdən hər şey gözləmək olardı. Ehtiyat yaxşı şeydir. Atalar demişkən: Ehtiyatlı igrinin anası ağlamaz. At məsələsini Cahangir qardaşım öz üzərinə götürdü.

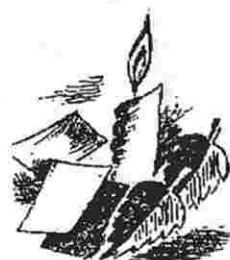
Səhər erkən Güllü bacının sürfəsi artıq açılıb, bizi gözləyirdi. Onlara bir şer deməməmək olardımı? Odur ki, dedim:

Bircə tikən minə dönsün,
Güllü bacı, ay Cahangir!
Haqq çırağı sizdə yansın,
Güllü bacı, ay Cahangir!

Qismət bizi gətirdi sizə,
Eşq olsun bu gülər üzə,
Hörmətiniz boldu bizə,
Güllü bacı, ay Cahangir!

Təmirrər, bir nur ocaqdı,
Bu ev-əşik pir ocaqdı,
Qızıl, inci, dürr ocaqdı,
Güllü bacı, ay Cahangir!

Halal edin duz-çörəyi,
Siznəndi şair ürəyi,
Salmanın könül dirəyi,
Güllü bacı, ay Cahangir!

Nahardan sonra atlanıb Hacı Xəlil babaya tərəf yola düşdük. Çoxdan bəri sahibsiz, baxımsız qalan çöllərdə ot atın boynundan hündür idi. Tamıdığımız yolları, izləri ot-almaq basıb, itirib-batırmışdı. Naşı adamlar bu yolu-izləri seçib, taniyə bilməzdilər. Atlarımız otu yara-yara irəliləyirdi. Bəxtimizdən qabağımıza heç bir ənni-cinni çıxmırdı. Biza rast gələn əsas erməni çobanları idi. Onlar da bizi görəndə qorxularından üzlərini yana çevirir, özlərini görməməzliyə vururdular. Bir vaxtlar öz gürultusu ilə seçilən Ov dəbə, Sarvan çayı artıq qurumuşdu. Görünür təbii bulaqlar baxımsızlıq ucbatından itib-batmışdı. Bu isə çayın axarına öz təsirini göstərməyə bilməzdi. Bəli, erməni vəhşiliyini deyən təbiət də duyub, üsyan edirdi. Bizim balaca dəstə Hacı Xəlil babaya çatanda gözlərimizə inanmadıq. Bu möhtəşəm ziyarətə yerlə-yeksan edilmiş, dağıdılmış, viran edilmişdi. Hacı Xəlil baba türbəsi, qonaq qalan "bina" isə darmadağın

olunmuş, əsər-ələmət belə yox idi. Biz köməkləşib Hacı Xəlil babanın qəbrini bir təhər bərpa etdikdən sonra ziyarət edib babam Teymur oğlu Məhəmmədin və nənəm Ayişə Paşa qızının qəbrini tapıb, ziyarət etdik. Maraqlı idi ki, köhnə qəbrlərin bir çoxu salamat idi. Yəqin onlara hələ növbə çatmamışdı. Qara qranit daşlardan əsər-ələmət yox idi. Hamısını ermənilər çoxdan aparmışdılar. İmdad əmin burada dəfn olunanların ruhuna Quran oxuyandan sonra ayağa durduq. Qohumların qəbirlərini axtaranda, qəbirlərin arasında bir kəfənə bükülü meyid gördük. Daşına baxanda mə'lum oldu ki, 1987-ci ildə dəfn olunub. Ünvanını və adını yazmadığına görə oxucularım məni bağışlasınlar və düzgün başa düşsünlər. Bu meyidin kəfənini külək vurub açmışdı. Cavan bir oğlanın meyidi idi. Meyid hələ çürüməmişdi. Elə bil ki, ölü bir həftə olardı ki, ölüb. Bu çox maraqlı bir hadisə idi. Ayaq dirnaqları yenidən çürüyürdü. Deyəsən qızıl axtaran ermənilər bu meydandan yan keçməyibmiş. Qızıl dişlərini söküb, meyidi beləcə atıb getmişdilər. Biz bu meyidi təzadən kəfənə büküb öz qəbrində dəfn etdik. Qazma-beli isə əllərimiz əvəz etdi. Allah rəhmət eylesin. Qanım çox qaralmışdı. Üzümü Hacı Xəlil babaya tutub dedim:

Bu necə görkəmdi, bu necə haldı?
Sökülüb-töküldün, Hacı Xəlil baba!
Bu necə gərmişdi, nə qeydi qaldı?
Sınağa çəkildin, Hacı Xəlil baba!

Hara baxır Allah, hanı divanı?
Viranə qoyurlar məzarstanı!
Bir durub silkələ, möcüzən hanı?
Sən niyə büküldün, Hacı Xəlil baba?

Ziyarətə gəldik, görkəmin viran,
Dilsiz qəbirləri dağıdıb düşman.
Az qalır damarda dona axar qan,
Dağılıb-söküldün, Hacı Xəlil baba!

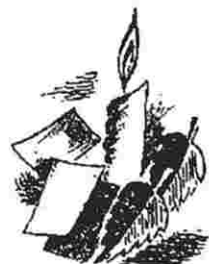
Bir zamanlar sənə qulluq etmişəm,
İndi qaçqın düşüb, uzaq getmişəm.

Mən Salmanam, ətəyindən tutmuşam,
Dur, niyə alçaldın, Hacı Xəlil baba?

Bir az ziyarətgahdan, bir az da baba-nənə torpağından götürüb geriye, Yığıncağa üz tutduq. Hündürdə olduğumuzdan İlməzli sanki, ovucumuzun içində idi. Bir zamanlar bütün Borçalının yaylağı olan bu yerlər sanki, xarabəlixi xatırladırdı. İlməzli kəndində isə üç-dörd erməni ailəsi yaşayırdı. Çox güman ki, onlar da maddi ehtiyacın ucundan kəndi tərk etməmişlər. Evlərin çoxunun pəncərə-qapısı sökülüb-dağılıb (deyilənə görə ermənilər odun əvəzinə yandırırıblar). Qapıları ot-alaq basıb. Tək-tük işıq yanır. İlməzliyə yaxın olan Soyuqbulaq kəndinin görkəmi daha acınacaqlı idi. Bütün bu kəndin sakinlərini bir erməni əvəz edirdi. Soruşanda, mənə onun adını deyəndə tanıdım. Bir vaxtlar o, süd daşıyan maşının şoferi idi. İndi də o, ermənilərin hal-hazırkı siyasətini pisləyir və bu müharibəni törədənləri lənətləyir. Onun işi qonşu kəndlərdən olan azərbaycanlılar aşırmır. Ermənistan dövlətinin qərarına əsasən Gürcüstanda yaşayan hər bir insan milliyyətindən asılı olmayaraq Ermənistana azad gedib-gələ bilər...? Ancaq yerli sakinlərin dediyinə görə az-az adamlar bizim keçmiş rayon mərkəzinə - Kalininoya gedib-gəlir. O da erməni tanışlarının himayəsində...! Bəli, biz belə dağıntının, belə viranxananın şahidi olduq. Ancaq dağlar öz qürurunda idi. Sanki heç nə olmamış kimi yenə də yamyaşıl donda, gül - çiçəkdə idi. Dağlara həsrətlə bir də baxıb dedim:

At hicranı, dəli könlüm,
Sən dediyin vətəndi bu!
Budur mənim oba-elim,
Demə yoldan ötəndi bu!

Səfalıdır hər qarışı,
Həmi yayı, həm də qışı.
Gəl yoxlayaq dost-qardaşı,
Darda dada yetəndi bu!

Salman burda dön qartala,
Salam olsun bu dağlara.
Qürbət məni çəkir dara,
Əllərimdən tutandı bu!

Xatırladım ki, dağ Borçalısının böyük bir sahəsi Ermənistan respublikası təşkil olunanda ona pay verilmişdir. Bu kəndlərdən-Dəmirçilər, Molla Eyub (Evli), İmir (Mixaylovka), Qurdqala, Cücə kənd, Soyuqbulaq, İlməzli, Qaraqala, Qaraisə, Qotur, Qaraməmmədli, Söyüdlü, Heydər bəy, Privolnıy, Səriyal, Qızılkilsə kimi böyük bir ərazi-Borçalı yaylası ermənilərə peşqəş edilib. Bu gün biz bunun ağrı-acısını öz üzərimizdə hiss edirik. Ürəyimizdə vətən nisgili, yurd qəmi ilə geri döndük. İlməzli isə göz önündən getmək bilmirdi ki, bilmirdi! Həsrətlə dedim:

Aç qoynunu, qucağına gəlmişəm,
Balanam, ünvanım - adım, İlməzli!
Ana balasını heç unudarmı?
Ocağım İlməzdi, odum İlməzdi!

Unudulan döysən, unudum, atım,
Səndən başlayıbdı eşqim, həyatım,
Bir gecə qoynunda dincəlmiş, yatım,
Bəlkə arzulara çatmış, İlməzli!

Mənimlə gəlibdir Əsrəf qardaşım,
Nəriman, İmzad oldu mənim sırdaşım,
Doğmasan, əzizsən torpağım, daşım,
Torpağında ölüm, itim, İlməzli!

Səni başdan-başa ziyarət edim,
Qoyma qucağından namuraz gedim,
Salmanam, mən sənsə öz anam dedim,
İzin ver, əlindən tutum İlməzli!

Bir də İlməzlini nə vaxt görəcəm bir Allah bilir...!
Yığıncaqda Cahangir və Güllü bacı ilə xüdəfizləşib, onların gözəl övladı Əli bəyə öz Bakı ünvanımı verib geri - Oruzmana

qayıtdıq. Oradan Hamamlı kəndinə getdik, Kərəm babanı ziyarət etdik. Nənəmin qardaşı oğlu Molla Musa koxa Məhəmməd oğlunun ölümünü bilib, onların evinə baş sağlığı verdik. Vaxtımızın az olduğunu nəzərə alıb, üzrxahlıq edib, geri qayıtdıq. Calal babamgildə məni valeh edən Yəsəməni mamam oldu. O da məni atama oxşadıb, atamın eyni olduğumu dedi. Beləcə məni tanıyanlar çox idi. Yəsəməni mamam isə məndən əl çəkmək bilmirdi. Doğurdan da qan-qanı çəkdiyinə inandım. Sonralar bildim ki, Həley babamın övladları bizim qonşudur - Bakıda yaşayırlar. Yəni Oruzmana qayıtdıq. Orada olan mamalarım artıq yol tədarükü görürdülər. Demək olar ki, hamısı orada idi. Buradaca mamalarım ilə bağlı bir şer dedim:

Yəni üz tutdum dağlara,
Bilib gəldi mamalarım!
Səda düşdü uzaqlara,
Təzəcə bildi mamalarım.

Yəsəməni, Aysə, Hilaldı,
Qana hopdu, yadda qaldı,
Hər birisi şəkər-baldı,
Çiçək-güldü mamalarım!

Xaşıl-xəngəl aşdı-daşdı,
Öpdü, sevdı, qucaqlaşdı,
Şair ilə doğmalaşdı,
Dedi-güldü mamalarım!

Qeyrətlidi qala kimi,
Əzizlədi bala kimi,
Mən Salmanı yola kimi,
Yola saldı mamalarım!

Ənvər yeznə ilə, Hilal mamam ilə, Tanrıverdi ilə çox səmimi görüşüb, yola düşdük. Yəni yollar bizi qoynuna aldı. Geri qayıdanda yolumuzu Dunus kəndinə saldıq. Orada Dursun yeznəyə və Gülabatın mamama baş çəkdik. Dursun yeznənin xəstəliyi heç bizi açmadı. Ayaqları iflic olub, yorğan- döşəyə

düşmüşdü. Gülabatın mamam isə kişinin yanından uzaq getmir, ona qulluq edirdi. Mamaoğlu Bəylər isə kənddə bekar qalmışdı. Dursun yeznənin təkidinə baxmayaraq qala bilmədik. Bəylərdən məktəbin yerini soruşdum. Bəylər dedi ki, gedək, göstərim. Məktəb bir o qədər də köhnə deyildi. Bu kəndin məktəbini, məktəbdə direktor işləyən, Gürcüstanın hər yerində, Borçalı mahalında xüsusi hörməti olan qohumumuz Kazım qağa tikdirmişdi. Bu gün bu kənddə - Dunus kəndində, Dunus məktəbində Kazım qağanın yeri aydınca görünürdü:

Deyirdin, gedərik bizim dağlara,
Dağlar sənsiz qəribsəyib ay qağa.
Dur, yeri arandan bu yaylaqlara,
Yaylaq sənə oğul deyib ay qağa.

Gözünlə, könülünlə açıb təbiət,
Sənsiz nəyə lazım burada cənnət?
Hayana baxırsan hikmətdir, hikmət,
Haqq buraya nur ələyib ay qağa.

Açıb sinəsini lilpar bulaqlar,
Çağır, geri gəlsin o keçən çağlar,
Nəfəsinə həsrət qalib otaqlar,
Göy söyüdlər başın əyib ay qağa.

Bar-bərəkət, bol səxavət ordadı,
Dost-qohuma mərfət, hörmət ordadı,
Salman gördü, vallah cənnət ordadı,
İsmaqlayıb, gəlsin-deyib ay qağa.

Bəli, bu gözəllik, bu axarlı, baxarlı təbiət sanki, Kazım qağanın yolunu gözləyirdi. Geriyə-Marneuliyə qayıdırdıq. Qoçlu kəndindən keçəndə Aşıq Hüseyn Saracını yad edib, ruhuna quran bağışladıq. Qoçlu demişkən, bir qoçlu gözəli yadıma düşdü. Bir dəfə həmin gözəllə biz bir-iki gün bu kənddə qonaq qalmışdıq:

Canımdan can verdim, niyə bilmədin?
Bəyəm gözəllərdə bu adətdimi?
Dedim ki, gəl gedək, niyə gəlmədin?
Həmişəki döyləmmi, əziyyətdimi?

Bir vaxtlar var idi, yarım deyirdin,
Ömrüm, günüm, vəfadarım deyirdin,
Bu dəfə üzünü yana çevirdin,
Görəydim çəkdiyən xəcalətdimi?

Gözəldə kərəkdə namus-ar olsun,
Düz etibar olsun, düz ilqar olsun,
Kimiyə yar desə - ona yar olsun,
Bəyəm çox aşnalıq ədalətdimi!

Ömür bir bağ idi, gül-çiçək idin,
Bütün gözəllərdən sən göycək idin.
Salmandan nə üçün küsdün-incidin,
Yoxsa düz söz demək qəbahətdimi?

27 oktyabrda Marneulidə Gürcüstan hökumətinin təşəbbüsü ilə aşiq Kamandarın çox təntənəli yubileyi keçdi. Qardaşım Əsrəf çox gözəl çıxış etdi. Bu, bizim ürəyimizcə oldu. Mənimlə yanaşı oturan şe'rimizin ustadı, şair Abbas Abdulla, şair Eyvaz Borçalı, şair-publisist Əzim İsmayilov gözəl çıxışlar etdi. Ustad şair Abbas Abdullanın Aşıq Kamandara bağışladığı bir milyon türk lirəsi Borçalıların xatirəsində çox illər yaşayacaq...Yubileydə mənim qazancım Gürcüstan qəzetinin baş redaktoru Süleyman Əfəndi, Məhəmməd müəllim, Məmed müəllim, İmir Məmmədli ilə tanışlığım oldu. Ən başlıcası, mən Borçalı xalqını, Borçalı xalqı da məni tanıdı. Hər yerdə özümə qarşı hörmət və etiram gördüm. Bu aşiq Kamandarın mənə olan məhəbbətinin bəhrəsi idi. Marneulidə verilən ziyafətdən sonra biz yolüstü yenə Kosalı kəndində, Qasım yeznəgildə qalası olduq. Afayət bacımın və Qasım yeznənin alın tərli ilə tikilən bu həyat-baca bizi valeh etdi. Qasım yeznənin oğlu Aftandil bəy bizim gələcəyimizin şərəfinə bir erkəyi qurbanlıq kəsdi. Yaxşı dincəldik, saz çaldıq, şe'r dedik. Qasım yeznə çox güclü

saz və söz sərrafıdır. Hər bir havanı, havacatı gözəl bilir. Həmi də Kosalı kəndinin ağır, sayılan, sanballı kişilərindən biridir. Səhər açılarda yola düşdük. Xüdafizləşəndə Afayət bacım məni qucaqlayıb ağladı. Qəhərli sözlərindən birini başa düşüb, eşitdim: "Qanına qurban olum, ay Salman, bizim qanımız bir qandır, tez-tez bizi yoxlayın."

Nəse...! Afayət haqqında çoxdan eşitmişdim, ancaq nə o məni, nə də mən onu görməmişdim.

Doğmaca dayı oğlu, mamaqızı ilk dəfə bir-birimizi gördük. Doğurdan da, Afayət ilk görüşdə mənə doğma və əziz göründü, xoş bir təsir bağışladı:

Çox şükür Allah-talaya,
Gördüm sizi, ay Afayət.
Həm şən olsun, həm şən olsun,
Evinizi, ay Afayət.

Bəstə boylu, ala gözlü,
İstiqanlı, şirin sözlü,
Gen qəlbli, gülər üzlü,
Mamam qızı, ay Afayət.

Gəlinlərin yaraşığı,
Aftandilin göz işığı,
Kosalının nur-işığı,
Dan ulduzu, ay Afayət.

Qasım yeznənin yarısan,
Sən Salmanın vüqarısan,
Gül-çiçəkli baharısan,
Yaşa yüzü, ay Afayət.

Qasım yeznə ilə, Afayət bacımla, Aftandillə görüşüb, yola düşdük. Qasım yeznədən olsa, bizi bir ay buraxmazdı. Bir gündə çox doğmalaşmışdıq! Yenə yola çıxdıq. Yoluştü Qazax rayonunun Salahlı kəndində məsgunlaşmış Mədəd əmimə baş çəkdik. Onunla Astanbəyli kəndinə gedib, Hacı Mahmud Əfəndinin qəbrini və türbəsinə ziyarət edib, namaz qıldıq.

Allahdan rica etdik ki, xalqımızı düşər olduğu bu bələdan tezliklə xilas etsin. Amin...

22.10.99. - 29.10.99. Borçalı- Bakı.

NİŞAN ƏHVALATI (olmuş əhvalat)

Günlərin birində şair dostlarımdan biri bizə gəldi. Xoş-beşdən sonra, dedi ki, dur gedək bizə. Dedim: xeyirdimi? Dedi ki, oğluma elçi gedirik. Dedim ki, Allah xeyir versin, gözəl iş görürsən. Getdik dostumun evinə. Xeyli camaat yığılmışdı. Hamı məni gözləyirdi. Nişanlanacaq oğlanı öpüb, təbrik etdim. Bir stəkan çay gələnə kimi dostumun sazını köklədim. "Tərsa görəyli" havası evi başına aldı. Dostumun sazi gözəl bir saz idi. Sazi əslən Təmirrərdən olan, dağ ləməzli sazənd, usta Valeh düzəltmişdi. Odur ki, yığılan camaatın könlü şad olsun deyə oxudum:

Bu toy-nişan mübarəkdi,
Ömür onsuz ötməz oğul.
Hər subaya toy görəkdi,
Ye-iç, kef et, get göz oğul.

Dostumun oğlu gülə-gülə dedi ki, Salman əmi sən allah, gedin elçiliyi edin, gələndən sonra oxuyarsınız. Cavan oğlanın xatirinə dəymək olmazdı, özü də bu ərafədə. Gəldik qız evinə. Sağ olsunlar bizi get-gələ salmadılar. Danışdıq, barışdıq.

Söhbət nişan üzüyünə gələndə, yan otaqdan bir qapı açıldı.
Sərçəyə oxşayan bir qız cumdu üstümü:ə:

-Nə nişan? Gedin oğlan üçün ev alın, məşin alın, özü də
"Mercedes" olsun. Sonra nişan gətirərsiniz. Nişan gələndə isə
mənə italyaniski pencək- şalvar gəlməlidir.

Dostum kor-peşiman üzümə baxdı. Möhkəm xəcalət çəkirdi.
Durdurdu ayağa, kor-peşiman, suyumuz süzülə-süzülə geri
gəldik. Dostum heç cürə gələcək gəlinini belə təsəvvür etməzdi.
İçəri daxil olar-olmaz dostumun oğlu özünü yetirdi ki,
bəs nə xeyir xəbər? Kirmişə sazı götürdüm, bayaqkı havada
yanıqlı-yanıqlı oxudum.

Dedim: Elçi getdik, var istədi,
« Mercedes »li yar istədi,
Bahalı şalvar istədi,
Tüküm oldu biz-biz oğul.

Oğlan dilləndi ki, Salman əmi, indi qızların çoxu şalvar geyir.
İstəyir-istəsin, alırıq.

Dedim: - Oğul, bəs "Mercedes"i haradan alağ? Atan sair
adamdır, bir maaşla dolandır. Bir elə şeyi haradan alsın? Bu
yerdə dostumun həyat yoldaşı söhbətə qarışdı.

- Oğlum, odur e, bir tay parça-paltar yığmışam, bəs o kimin
üçündür? Dedim:

Anan yığıb gör nə qədər,
Çətin ki, bir dəvə çəkər.
Nişan üçün üzük gedər,
Şalvar-pencək getməz oğul.

Oğlan dil otu yemişdi. - Bəs nə edək, dedi. Dedim:

Əgər sizdə var gəzirsə,
Bahalı şalvar gəzirsə,
"Mercedes"li yar gəzirsə,
Sizin ilə tutmaz oğul.

- Salman əmi, bəlkə bir də gedəsiniz? Bəlkə yola gəldi?
Dostumun üzünə baxdım. O razı deyildi.

Dedim: Məni salma oda-közə,
Gücüm çatır saza-sözə,
Ondan gəlin olmaz sizə,
Qədrinizi bilməz oğul.

Bu tərəfdən də qonşular dedilər ki, əşi onun anası da bir təhər
adamdır. Bu yaşında dar - darkeş şalvarda gəzir, utanmır.
Dedim:

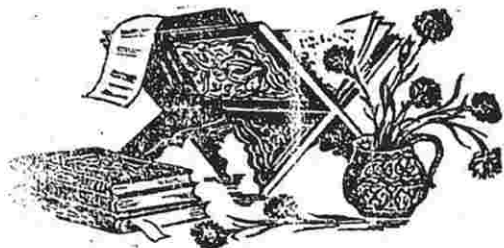
Anasına bax, al qızını,
Eldə ağartsın üzünü,
İncitmə Salman Qazini,
Başqasını get - göz, oğul.

Hamı mənə razılaşdı. Dostumun eyni açıldı. Hamı oğlanı
məzəmmət etdi. Oğlan bizim ilə razılaşdı. Yəqin etdim ki,
oğlan qızı yaxşı tanımayıb. Dedim:

Bedasıl əmək itirər,
Gül toxumu, gül bitirər,
Axtarsan, Allah yetirər,
Halal süd əmmiş qız, oğul.

Hamı mənə razılaşdı. Beləliklə bu elçilik baş tutmadı. İndi
oğlan öz işində, qız isə pullu oğlan axtarır.

Bakı, 15.10.2001.

SON İLLƏRİN DƏFTƏRİNDƏN

Sən niyə qorxursan güllə səşindən

Deyirlər qorxursan güllə səşindən,
Ananı-bacını kim qoruyacaq!?
Əgər kömək umsaq biz özgəşindən,
Vətən utanacaq, el utanacaq!
Sən niyə qorxursan güllə səşindən?

Atanın-ananın əziz balası,
Vətənin dardadır, torpaqlar itib.
Şəhid Xocalının ahı-naləsi,
Fəryadı, harayı dünyanı tutub.
Sən niyə qorxursan güllə səşindən?

Vətənə arxalan, yurda arxalan,
Qoruxma, igidə güllə dəyənməz!
Oğul, aslana dön, döyüşə atlan,
Biz qorxaqlıq etsək torpaq qayıtmaz!
Sən niyə qorxursan güllə səşindən?

Yaxşı tanıyıram mən o yerləri,
Düşmən gülləsinə sinə gərmişəm.
Mənə güllə atan hər bir düşməni,
Mən öz gülləm ilə yerə sərmişəm.
Sən niyə qorxursan güllə səşindən?

Hamı səni kimi qorxaqlıq etsə,
Axrı necə olar Azərbaycanın?
Cəbhə bölgəsinə zor ilə getsə,
Ruhu şad olarmı Babək babanın?
Sən niyə qorxursan güllə səşindən?

İgid bir dəfə ölər, qorxaqlar hər gün,
Vidəni ömürlük ləkəli qalar,
Demirəm qorxaq ol, arxada sürün,
İgid zəhmi ilə qalalar alar!
Sən niyə qorxursan güllə səşindən?

Yerin dar olanda məni də səslə,
Silahı götürüm, köməyə gəlim.
Biz çiyin-çiyinə duraq həvəslə,
İgiddən qaçaqdır bilginən-ölüm!
Sən niyə qorxursan güllə səşindən?

O mənfur düşməni dağıdaq, didək,
Torpaq azad olsun, qələbə çalaq!
Şuşanı, Laçını tez azad edək,
Atalar demişkən: qana qan alağ!
Sən niyə qorxursan güllə səşindən?

Sənin ordu basan babaların var,
Sən kimə oxşadın, mənim əzizim?
İgidə güvənib ağır ordular,
Adımıza ləkə gətirmə bizim!
Qoruxma, a bala güllə səşindən!

Qoy səndən çəkənsin o qarı düşmən,
Güclüsən özünün torpağında sən,
At bu qorxaqlığı, bir dur, silkələn!
Qaçsın Qarabağdan o mənfur düşmən!
Onları oradan qovmalısən sən!
Sən niyə qorxursan güllə səşindən? 2000

Azərbaycan əsgərinə

On ildir Xocalının qurumur göz yaşları,
Ahı göyü yandırır, amanisa daşları,
Dur ayağa vətəninin əsl vətəndaşları,
Çağırıram qovğaya ər kişilər, mən sizi!
Əl-ələ ver qardaşım, qurtaraq yurdumuzu!

Yadlara bel bağlama, onların nə vecinə,
Subut et kimliyini sən erməni bicinə,
Kim nə deyir inanma, mən bələdəm gücünə,
Hünər göstər, zəfər çal, özün sevindir bizi,
Əl-ələ ver qardaşım, qurtaraq yurdumuzu!

Sülh bizə xeyir döy, qalx başla savaşı,
Qovğalarda ucalıb bilin igidin başı,
Çox həddini aşıldı bu erməni oğraşı,
O görüb bilməlidir bizim sət üzümüzü,
Əl-ələ ver qardaşım, qurtaraq yurdumuzu!

Onun gücü yoxdu yox, güvənir dayısına,
Birləşək, zor göstərək şimalın ayısına,
Lənət gəlsin ilanın ağına, qarasına,
Vaxt çatıb, sənli- mənli göstərək gücümüzü,
Əl-ələ ver qardaşım, qurtaraq yurdumuzu!

Kimdi ATƏT, Avropa bizə gün ağalayarmı?
Biz sarımayan yaranı, o bizə sarıyarmı?
Biz ayağa qalırısaq dığa sarsaqalayarmı?
Qarabağdan itməlidir mənfur düşmənin izi,
Əl-ələ ver qardaşım, qurtaraq yurdumuzu!

Azərbaycan əsgəri! Sən hər şeyə qadirsən,
Təbiətdə mülayim, savaşa aslan-şirsən,
Döyüşlərdə pələngsən, caynaqlı bir bəbirsən,
Did, parçala iki cır, bu çaqqalı, quduzu,
Əl-ələ ver qardaşım, qurtaraq yurdumuzu!

Göyçəni "Sevan" etdi, Zəngəzurunu aşırıdı,
Sınəməzə od qoydu, ürəymizi bişirdi,
İt uşağının qəlbi pis, tamam paxırdı, kirdi,
Qonşu deyil düşməndi, gözü götürmür bizi,
Əl-ələ ver qardaşım, qurtaraq yurdumuzu!

Xocalının fəryadı hələ qulağımdadı,
Bu günahlar mənədədi, mənim ayağımdadı,
1905-dən bəri hər şey yadımdadı,
Gəl tutaq yaxasından bir görək nədir sözü?
Əl-ələ ver qardaşım, qurtaraq yurdumuzu!

Başkəsən, qulaq kəsən odur, bizi sayırlar,
Adımıza ləkəni hər bir yerdə yayırlar,

Anlayan "fərsiz" deyib, bizləri qınayırlar,
Qoyma daşını daş üstə, qalmasın izi-tozu,
Əl-ələ ver qardaşım, qurtaraq yurdumuzu!

Pazı pazla çıxart sən, daha yoxdu əlacı,
Erməni ermənidir, yalnız tanıyır gücü,
Yay, hər yana yayılsın vətənimin sevinci!
Fikirləşmək nə lazım, budur hər şeyin düzü,
Əl-ələ ver qardaşım, qurtaraq yurdumuzu!

2001

Baş qoşma sözünə ağzı cırığın

Bir ağı dayaza qanmaz dedilər,
Qulaqardı etdi elin sözünü.
Dedi: - qoy desinlər, özləri bilər,
Yenə qanmazlığa vurdu özünü.

Edib – tutduğundan utanmayıb o,
Tülkü tək hər yerdə lovğalanırdı.
Hələ axmaqlığa inanmayıb o,
Özünü hamıdan üstün sayırdı.

Bir zaman orda da satıb milləti,
Hər kəsin dalınca bir daş atırmış.
Sonra gizləmək üçün bu cinayəti,
Su bulandırıb, ara qatırmış.

İndii yaxa cırır, özündən deyir,
Dədə hesabına diplom alanlar.
Vətənə, Millətə verməzlər, xeyir
Ağıl – təfəkkürə yamaqdır onlar.

Paxıllıq – xainlik tutub gözünü,
Ağıllı adama ağılsız deyir.
Satıb tamahına əqidəsini,
Vidansız, hamıya vicdansız deyir.

Bax budur peşəsi zatı qırıqın,
Hər kəsin gözündə bir qıl axtarar.
Baş qoşma sözünə ağzı cırıqın,
Onda nə qanacaq, nə saf niyyət var!

Bilmədiyi şeyi danışmasınlar,
Gəvəzəlik edib ara qatmasın.
Diplomu pul ilə alan adamlar,
Şair qabağında at oynatmasın.

21.12.2004.

Dostum, gözəl insan, muğamat ustadı Canəli Əkbərova

Bu dünya bir baxcadır, ötür bülbüllər Canəli,
Bülbüllər heç susarmı açanda güllər Canəli.

Həm muğamat ustadısan, həm sevimli sənətkar,
Sevir, alqışlayır səni oba-ellər Canəli.

Füzulinin Məcnunusan, səhnəmizin ulduzu,
Zəngüləndən güc alır dağlarda sellər Canəli.

Sevinirik, Canəlimiz dünyada ad qazanıb,
Əl çalır, alqışlayır neçə min əllər Canəli.

Öpdü dodaqlarından Məkkə, Mədinə, Kəbəmiz,
Duracaq köməyində müqəddəs yerlər Canəli,

Sən xanəndə, mən şairəm, hər ikimiz sənətkar,
Sən oxuynan, mən yazım, gülsün könüllər Canəli.

Salman Qazi sevir səni, əziz qardaşı kimi,
Şair əhdə düz olar, ötsə də illər Canəli.

28.06.2002.

İtirdiyim illər

Xəyal məni məndən alıb uzaqlara aparır,
Keçmişimi varaqlayır, o çağlara aparır,
Yada düşür ağır illər, dəhşət dolu günlərim,
Könlüm fəryad qoparır.
Yaşım yarı, ürək cavan, ağarmayıb tellərim,
Şair oldum, yorulmadım, qələm tutdu əllərim.
Şama döndüm, oda döndüm, közə döndüm,
Bu gün yenə sizə döndüm,
Heyif, heyif, heyif sizə, itirdiyim illərim.
Mən nə gördüm bu dünyada qəm-qayğıdan savayı?
Ürək sıxan, könül yıxan dərd-ağrıdan savayı?
Sıxıntıdan, gərginlikdən, bir də dardan savayı?
Xatirəmdən getmir bir an, daş-kəsəkli yollarım,
Heyif, heyif, heyif sizə, itirdiyim illərim.

Mən nə üçün yaşamışam, itirmişəm ömrümü,
Çərxi-fələk oda salıb, çıxarıbdı kömrümü,
Nahaq yerə xərclədim, ləl-incimi, dürrümü,
Göz önümdə yel apardı, puç oldu arzularım,
Heyif, heyif, heyif sizə, itirdiyim illərim.

Nə bəxtimdən yarımadım, nə də ki, taleyimdən,
Dörd bir yanımla alov tutdu, şikayət-gileyimdən,
Ürəyi daşlar ağladı mənim qəmli neyimdən,
Lakin, məni anlamadı özümün yaxınlarım,
Heyif, heyif, heyif sizə, itirdiyim illərim.

Mən sevgimə həsrət qaldım, sevdiciyim də mənə,
Gəncliyimin ilk anında düşdüm dumanə-çənə,

Yol yodaşım böhtan oldu, bir də ki, təhqir-tənə,
Açılmamış kökdən soldu, baxçadakı güllərim,
Heyif, heyif, heyif sizə, itirdiyim illərim.

Bilirəm ki, yaşayacaq dünyada sözüm mənim,
Sözlə bərabər gəzəcəm, dillərdə özüm mənim,
İnanıram yaşayacaq, qalacaq izim mənim,
Allahımdan təmənnəmdir, birçə bunu dilərim,
Xəyalımda hər gün, hər an sizə doğru gələrim,
Sizsiz mənim keçmişim,
Sizə çatmır əllərim.
Heyif, heyif, heyif sizə, itirdiyim illərim.

30.08.2002

Rus qızı - rus gözəli

Dünya qoşa yaranıb, gözəlliklə bərabər,
Gözəlləri görəndə ömrüm olur təzə-tər,
Harda olsam axtarar, könlüm onu, qan çəkər,
Millətin baş tacıdır, onun xalis gözəli,
Yeddi gözəldən biri, Rus qızı-rus gözəli.

Mənim Nizami babam bir gör necə düz yazıb,
Səni təsvir edəndə, o da alagöz yazıb,
Üzünü aydan gözəl, öznü güləruz yazıb,
Gözəllərin içində gördüm səlis gözəli,
Yeddi gözəldən biri, Rus qızı-rus gözəli.

O vaxtlar Bəhram babam, bu günü mən vuruldum,
Gözəlliyinin önündə mat qaldım, heyran oldum,
Qınamasınlar məni, mən Şeyx-Sənan oldum,

Haqq mənə rast eylədi, bir saf, xalis gözəli,
Yeddi gözəldən biri, Rus qızı-rus gözəli.

Yaxın dursan yandırar, dodaqlar gözəldən betər,
Ləhcəsi baldan şirin, elə bil bülbül ötər,
Ürəyini açanda, gülər-toxunmaz xətər,
Billah sənə tay olmaz hind, rum, fars gözəli,
Yeddi gözəldən biri, Rus qızı-rus gözəli.

Qamətində sözüm yox, gözəllərin gözüsən,
Mənim sinəm ocaqdı, sən ocağın közüsən,
O yazılan gözəlin özüsən ki, özüsən,
Allah gözəl yaradıb, bu xoş, nəfis gözəli,
Yeddi gözəldən biri Rus qızı-rus gözəli.

Dərviş kimi elləri, obaları gəzirəm,
Sən tərsə mən müsəlman, hər nə desən hazıram,
Çini Zəlimxan yazıb, səni özüm yazıram,
Axı necə yazmayım sən tək xalis gözəli?
Yeddi gözəldən biri, Rus qızı-rus gözəli.

Rusiya, Xolm şəhəri, 06. 01. 1998.

Bir könül dostuma

Heç demirsən görüm şair necoldu?
Yanıram atəşin, narın içində.
Nə müddət xəstəyəm, çıxa bilmirəm,
Oturmuşam dörd divarın içində.

Nə təbib tapılır, nə də ki, çara,
Bir de şair hara, bu azar hara,
Taleyim tuş olub bir zülümkarə,
Qocalıram dər-dəzarın içində.

Fələk mindiribdi qəmli səməndə,
Taleyim ovladı, saldı kəməndə,
Əlimə-ayağma vurulub kəndə,
Qalmışam zindəndə, darın içində.

Qartaləm, bağlanıb qanadım, qolum,
Kəsilib qismətim, tutulub yolum,
Borandı, tufandı bil sağım-solum,
Çaşmışam sazağın, qarın içində.

Canım qurban anlayana, qanana,
Canan görək qismət ola canana,
Hicran-kədər yazılıbmış Salmana,
Sarılib-soluram xarın içində.

Gətirmişəm

Bu ilhamı, bu həvəsi,
O dağlardan gətirmişəm.
Bu duyğunu, bu nəfəsi,
O dağlardan gətirmişəm.

Buzlu bulağın buzunu,
Ozan babamın sazını,
Bülbüllərin avazını,
O dağlardan gətirmişəm.

Bu şeiri, bu sənəti,
Belə coşqun təbiəti,
Mən bu eşqi, məhəbbəti,
O dağlardan gətirmişəm.

Babaların hikmətini,
Nənlərin söhbətini,
Salmanam, söz qüdrətini,
O dağlardan gətirmişəm.

20.11.2002.

Bu qar dağlardan gəlib

Aşıb dərəni-düzü,
Aşıb gölü-dənizi,
Burda görməyə bizi,
Bu qar dağlardan gəlib.

Çoxdandı görüşmürdük,
Üşüyüb, bürüşmürdük,
Üstündə sürüşmürdük,
Bu qar dağlardan gəlib.

Durmayıb, qəribsəyib,
İnciməyib, küsməyib,
Könlü bizi istəyib,
Bu qar dağlardan gəlib.

Saxtası can üşüdür,
Bu da qışın işidir,
Bu qarın vərdişidir,
Bu qar dağlardan gəlib.

Dos-doğmadır nəfəsi,
Nə çoxuymuş həvəsi,
Necə xoşdur gəlməsi,
Bu qar dağlardan gəlib.

Bakıya bax, qara bax,
Gəlib çıxıb hara, bax,
Sən bir o dağlara bax,
Bu qar dağlardan gəlib.

Yolları bağlamağa,
Yaddaşı saxlamağa,
Salmanı yoxlamağa,
Bu qar dağlardan gəlib.

11.12.2002.

Dərdi çəkir

Səni dağılasan viranə dünya,
Gözlərim zillənib, yol dərdi çəkir.
Bir zaman coşardı, daşardı çaylar,
İndisə quruyub, sel dərdi çəkir.

Yaman qəribəsən ay çərxi fələk,
İmkan vermirsən ki, bir az dincələk,
Dağlardan azalmır çovğunlu külək,
Aranın istisi yel dərdi çəkir.

Hanı bəy kişilər, ərən kişilər,
Yaxını, uzağı görən kişilər,
Nökərə dönübdü piran kişilər,
Gədalar - güdalar el dərdi çəkir.

Yandırır sinəmi bu dərd, bu azar,
Nə qədər eyliyim gileyi-güzar?
Payız xəzəlində itib laləzər,
Bülbül ah - amanda, gül dərdi çəkir.

Adam var, tablayır dərdə-möhnətə,
Adam var baş qoşub saza - söhbətə,
Salman sığınmışdı haqq - ədalətə,
Deməyin var gəzir, mal dərdi çəkir.

Ay qızım

*Dostum İsmayıl İlməzlinin qızı Fatimə
Xanımın toyunda dedim*

Bu gəlinlik paltarında,
Ucalasan ay qızım.
Ömrün boyu şadlanan,
Şad olasan ay qızım.
Dünyamız üzünə gülə,
Çin ola arzuların,
Yarıyasın öz yarımla,
Qocalasan ay qızım.

Allı-güllü baxçaya dön,
Çoxalsın ətrin, barın.
Sən deyənə fələk desin,
Gülsün bəxtin-yığvalın.
Xəstələrə şəfa versin,
Sənin loğman kamalın.
Dil-ağızda dastan olub,
Ad alasan ay qızım.

Şölə salsın hər bir yana,
Fatimə, ömür çıraqın.
Pərvana olsun bu şöləyə,
Qohum, dostun- uzağın.
Mən bilirəm, saf qızıldır,
Qızım, əlin-ayağın.
Oğul-qızla, nəvələrlə,
Çoxalasan ay qızım.

Bu dünyanın hər ləzzəti,
Məhəbbətə bağlanıb.
Saflıqla, paklıq-halallıq,
Ülvüyyətə bağlanıb.
Məhəmməddən güc alıbdı,
Həqiqətə bağlanıb.
Bu qardaşdan, bu anadan,
Həzz alasan ay qızım.

Salman əmin təbrik edir,
Bu gün bərikdən səni.
Allah-taala ayırmasın,
Arzu-diləkdən səni.
Öz balam tək, öz qızım tək,
Sevdim ürəkdən səni.
Axı, necə də sevməyim?
Tər laləsən ay qızım.

25.12.2002.

Ver mənə

Ay qız, neyliyorsən bu gözəlliyi?
Yarı sənin olsun, yarı ver mənə.
Sənəmin üstünə yığma alovu,
Odu sənin olsun, qoru ver mənə.

Gözlərin gözümə çoxdan yağdı,
Sənsiz bal da yesəm, bil ki, ağdı,
Qoynun Baqi-irəm, cənnət bağdı,
Bağça sənin olsun, bəri ver mənə.

Yandırımı sənə bu nalə, bu ah,
Öldürüb şairi qazanma günah,
Qayıt din-imana, gəl allaha bax,
Demirəm dövləti-varı ver mənə.

Salmanı Məcnuna döndərən gözəl,
Əsli tək Kərəmi yandıran gözəl,
Ay mənə yar deyib, gen duran gözəl,
Eylədiyimiz beh-bazarı ver mənə.

6.09.2002.

Qayıdım

Ayağına gəldim, telli ceyranım,
İzin ver arzuma çatım, qayıdım.
Bu dünya onsuz da fani dünyadı,
Ömrümü ömrünə qatım, qayıdım.

A könlümün şahı, a gözəl pəri,
Çəkilmə kanara, bəri dur, bəri,
Yaxamdan yapışan qəmi-kədəri,
Sənəmdən kənara atım, qayıdım.

Baxışın ox olub, canım nişana,
Könlümü dağıdıb, qoyma virana,
Sən yanar bir çıraq, mənə pərvana,
Odundan od-alov tutum, qayıdım.

Bülbüllər dil açar gül budağında,
Gözlərim qalıbdı bal dodağında,
Qəbul et Salmanı odlu çağında,
Bir gecə qoynunda yatım, qayıdım.

08.12.2002.

Siz allah uşağa şeytan deməyin

Bir baba nəvəyə «ay şeytan» dedi,
Uşaq nə bilsin ki, o şeytan kimdir?
Göz görə uşağı şeytan edirik,
Burada şeytanın günahı nədir?

Şeytan Allah ilə yola getmədi,
Səninlə, mənimlə yola gedərmə?
Allahın dediyini qəbul etmədi,
Bizim dediyinizi qəbul edərmə?

Onun əqidəsi adına uyğun,
Dağıtmaq, yox etmək, alıb – allatmaq!
Bizim şeytanların boyunu yoğun,
Peşəsi qan salmaq, aralıq qatmaq.

Bu boyda bir millət şeytana dönüb,
Nəvəyə «ay şeytan» deyən babalar.
Evlər viran qalıb, ocaqlar sönüb,
Burada şeytanın nə günahı var?

Şürlü - şüursuz yıxıb sökürsə,
Qohumdan - qardaşdan, dostdan çəkirsə,
Bir insan şeytana pəpis tikirsə,
Burada şeytanın nə günahı var?

Babalar, uşağa «alim» deyin ki,
Bəlkə alimliyi anlaya onlar.
Siz allah uşağa şeytan deməyin,
Onsuz da hesabsız şeytanımız var.

24.06.2005

Çıxıb

Hörmətli şairimiz Çoban Rəşidə

Çoban Rəşid, dağdan ağır kişilər,
Bizim el - obadan, mahalından çıxıb.
Onlarda görmüşəm əzəmət, hünər,
Saf kişi çıxıbsa, dağlardan çıxıb.

Sən dağların şair oğlu, pirsən,
Dağdan ağır kişilərin birisən,
Söz sənətin incisisən, dürrüsən,
Sözlərin çəməndən, yaylaqdan çıxıb.

Söz olub silahın, söz olub gücün,
Sözdədi kədərin, qəmin, sevincin,
Xoşbəxt bir şairsən, sözdü qazancın,
Şairlik qismətdi, qabaqdan çıxıb.

Hələ tezdi, deməynən ki, qocasan,
Gözlərimdə dağlar kimi ucasan,
Şairlərə - sən Rəşid qağasan,
Bu kəlmə bal olub, dodaqdan çıxıb.

Şairlər sığınar Allaha ancaq,
Şairi qoruyan Allah olacaq,
Şairdən dünyada sözlər qalacaq,
Söz üçün şairlər var-yoxdan çıxıb.

Salman Qazi gənədi, sən də qocaman,
İlham-həvəsində olmuşam heyran,
Şairi ağladıb-sızladıb zaman,
Arzusu, istəyi varaqdan çıxıb.

4.02.2003

İnciyib küsməyə nə var k, gülüm

İnciyib küsməyə nə var k, gülüm,
Bunun da öz ətri, tərəvəti var.
Borcumdu yüz kərrə ayağna gəlir,
Şairin, şairəyə məhəbbəti var.

Küsəndə fələkdən küs də, inci də,
Ləke tapammazsan dürdə, incidə,
Səndədi könlümün hər sevinci də,
Sənlə əyləşməyin öz ləzzəti var.

Acıqlanıb mənə qocaman dedin,
Hirsin başa vurdu, qana - qan dedin,
Təmiz bir insana şər - böhtan dedin,
Bu sözün xətası, cinayəti var.

Qorxuram odundan, közümdən sənin,
Mən necə gizlənim gözümdən sənini?
İnciyən deyləm sözündən sənini,
Şairin başqa cür təbiəti var.

Salman çox eşidib tənəli sözlər,
Ədəbi - ərkanı, həyanı gözlər,
Bəd söz deyənə də sevər, əzizlər,
İbadət əhlidir, mərifəti var.

7.02.2003.

Aşıq Əhlimana

(Aşıq Əhlimanla xoş bir görüşdən)

Öz yaşımda çox sənətkar görmüşəm,
Aşıqlıqda gur mayaqdı Əhliman.
Həm ağıldı, həm alimdi, həm aşıq,
Haqdan yanan bir çıraqdı Əhliman.

Onun ustadlığı elə bəyandı,
Sazıyla - sözüylə haqqa həyandı,
Görkəmində bəstə boylu oğlandı,
Kamalda zirvədi, dağdı Əhliman.

Ədəb - ərkan, mərfətinə məşallah,
Qazandığı hörmətinə məşallah,
Sənətdəki zəhmətinə məşallah,
El içində üzü ağdı, Əhliman.

Baxdım dağ ürəkli, həm gülər üzdü,
Məşəldi, ataşdı, alovdu - közdü,
Sözü söz dalınca inci tək düzdü,
Elə bil tək gurladı, yağdı Əhliman.

Sazla - sözdü qanadı da, qolu da,
Hətəm kimi saxavətli əlidə,
Haqq nurusan sən Salmanın könündə,
Neçə ki bu şair sağdı, Əhliman.

11.05.2005.

Dönürsən

A kövrəklik, məni rüsvay eləmə,
Gah göz yaşı, gah qəhərə dönürsən.
Qəm - qüssəli necə baxım aləmə,
Gah ağıya, gah zəhərə dönürsən.

Bu yaşımda yapışıbsan yaxamdan,
Harda olsam sallaşırsan çuxamdan,
Yatammıram, etdin məni yuxumdan,
Gah kənd gəzir, gah şəhərə dönürsən.

Başını çən - duman, boran - qar almış,
Sən deməynən kövrək şair olarmış,
Odlu gözü boşalarmış - dolarmış,
Sən üstümə neçə kərə dönürsən?

Ürək kövrəldikcə sinəm göynəyir,
Bu möhnət, bu təlaş qəddimi ayır,
Salmana nəvəsi ağlayan deyir,
Deyən mənə bar - bəhərə dönürsən.

9.02.2003

Kəpənəkçidə

Dostum Mollayev Əkrəmə

Gəl Əkrəm qardaşım, söhbət eyləyək,
Gör nələr görmüşəm Kəpənəkçidə.
Mən bir - bir danışım, sən hesaba çək,
Əzm - hünər görmüşəm Kəpənəkçidə.

Kimi dindirdimsə hamsı din əhli,
Hansı evə getdim, duzlu - çörəkli,
Dili bayatılı, boynu təsbehli,
Nənələr görmüşəm Kəpənəkçidə.

Kimlə görüşdümsə qaynadı qanım,
Bu kəndə hörmətmə mən necə danım?
Bəkirov Rəşiddi pirim, sultanım,
Dədələr görmüşəm Kəpənəkçidə.

Yaşasın Abbasi, həm Zəlimxanı,
Abbas Abdullanın qaynardı qanı,
Şair tək sevirəm mən Ziyatxanı,
Şairlər görmüşəm Kəpənəkçidə.

Aşıq İmamalı, Yaqubov Çingiz,
Bədəlov Abbası ilqarında düz,
Kəndin insanları sadə, gülərüz,
Ərənlər görmüşəm Kəpənəkçidə.

Əyləri gərdəkli, başı dingəli,
Əlləri xınalı, yanı yengəli,
Ləzzətlə bişirən xəşil - xəngəli,
Gəlinlər görmüşəm Kəpənəkçidə.

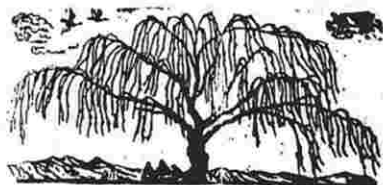
Yedəyi buzovlu, yanı inəkli,
Əlləri vedrəli, çiyni sənəkli,
Çox ceyran baxışlı, nazik biləkli,
Gözəllər görmüşəm Kəpənəkçidə.

Gözlərində vüqar, saçlarında dən,
Alagöz Nigarın yolunna gedən,
Oğul - qız bəsləyən, övlad böyüdən,
Analar görmüşəm Kəpənəkçidə.

Bəcin aylarında söküləndə dan,
Götürür çiyninə kərənti - zindan,
Qorxan döy alovdan, qorxan döy oddan,
Babalar görmüşəm Kəpənəkçidə.

Salmanam ay Əkrəm, sinəm doludu,
Bu kəndin getdiyi haqqın yoludu,
Hər biri Rüstəmdi, qoç Koroğludu,
Oğlanlar görmüşəm Kəpənəkçidə.

12.02.2003

Görüş vaxtı yaxınlaşır,
Daş asılıb əqrəblərdən.
İki sevgi qucaqlaşır,
Hər birisi bir kədərdən.
Hər birisi bir yazıdan,
Hər birisi bir qədərdən.
Biri dumanlı bir dağdı,
Bu birisi güllü bağdı.

Birisinin könlü küskün,
Birisin kefi çağı.
Nə yaxşı ki, bu dünyada,
Sevənlər var, sevilən var.
Nə yaxşı ki, bu dünyada,
Dərd anlıyan, dərd bölən var.
Dərd bilən var.
Nə yaxşı ki, sevgi üçün,
Sevmək üçün, saf insanlar,
Özlərini öldürən var.
Nə yaxşı ki, yıxılanın,
Əllərindən qaldıran var!
Nə yaxşı ki, yaşa baxmır.
Qar, çovğuna-qışa baxmır.
Sevgisini bildiren var.
Bunlar varsa,
Yaşamağa haqqımız var.
Nə yaxşı ki, bu dünyada,
Hələ saz var, hələ söz var.
Nə yaxşı ki, bu dünyada,
Sevən ürək, sevən üz var.
Şükür sənə uca tanrı,
Hələ od var, hələ köz var.
Deməli dünya yaşayır,
Bu dünyada sevən oğlan,
Sevən qız var.

15.02.2003.

Bu dünyada olmayaydın,
Kaş ki, səni-
Nə görəydim, nə sevəydim.
Nə mən səni incidəydim,
Nə də özüm inciçəydim.
Yox! Yox! Bəlkə artıq,
Daha səniz -
İndi tamam qocalmışdım.
Bir haqsız qula dönüb,
Əzilmişdim, yox olmuşdum.
Ya da! Ya da yenə bir puç eşqə,
Bir hiyləyə,
Bir kələyə inanmışdım.
Ya da bəlkə hiddətimdən,
Hirisimdən,
Közə dönüb od almışdım.
Ya da bəlkə bəd nəzərdən,
Yalan sözdən,
Şər - kələkdən, böhtanlardan,
Alçalmışdım.
Nə yaxşı ki, hələ varsan,
Qaçıb qəmim, qaçıb dərdim,
Nə yaxşı ki, bu dünyada,
Sənsə varsan!
Yoxsa səniz nə edərdim?

23.02.2003.

Elə sevgi gəzirəm ki,
Bulaq kimi təmiz ola.
Elə sevgi gəzirəm ki,
Bir kükrəyən dəniz ola.
Elə sevgi axtarıram,
Canımdan da əziz ola.
Ülvi sevgi axtarıram,
Tapammıram otuz ildir.
Kimə dedim baş buladı,
Təəssüf etdi,
Kimə dedim gözü doldu.

Təəssüf etdi, baxdı, güldü....
Çox görmüşəm öz ömrümdə,
Mənəm deyən insanları.
Yalan sevgi vəd eyləyib,
Qapı döyən insanları.
Özü yalan, sözü yalan,
Qəlbə dəyən insanları.
İstəmirəm belə sevgi,
Şirin dillə ala məni.
Məcnun edə, utandır,ə,
Dağa - daşa sala məni.
Qorxuram ki, belə sevgi,
Yeyə, içə, gözü doya,
İlan ola, çala məni.
Təmiz sevgin varsa gülüm,
O sevginə mən nökrəm.
O sevgidə saflıq yoxsa,
Elə sevgi istəmirəm.
18.02.2003.

Tanıdım səni

Niyə məni tanımadın,
Telindən tanıdım səni.
Şəkərdən şirin ləhcəndən,
Dilindən tanıdım səni.

Nazlı - nazlı yerindən,
Oğrun - oğrun baxışından,
Hürkək - hürkək duruşundan,
Belindən tanıdım səni.

Salmanda ürək varıydı,
Çox arzu - dilək varıydı,
Əlində çiçək varıydı,
Gülündən tanıdım səni.
12.11.2004

Gəlinlər

*Dostum Ələddinin gəlinləri: Nətavana, Aygünə,
Sənubərə həsr edirəm.*

Ay Ələddin, ev - eşiğin şən olsun,
Biz gələndə gülür üzə gəlinlər.
Belə üzü gülər, belə şən olsun,
Bu köhnə gəlinlər, təzə gəlinlər.

Üzləri ağ olsun yeddi cahanda,
Halal süd özünü göstərir qanda,
Stol açar, süfrə salar bir anda,
Yad kimi baxmayır bizə gəlinlər.

Raya bacım fəxr eyləsin, sevin sin,
Hər üçüylə, hər bir yerdə öyünsün,
Ailəniz şadlıqlara bürünsün,
Qaynana mehrini düzə gəlinlər.

Nətavan bənzəyir tərən quşuna,
Qüsür yoxdu əməlinə, işinə,
Pərvanə tək dolanırlar başına,
Nə qəşəng yaraşır sizə gəlinlər.

Bir cüt göyərçindir Aygün, Sənubər,
Hər birisi yüz gəlinə bərabər,
Qulluqdan nə bezər, nə də çəkinər,
Gərək çətinliyə dözə gəlinlər.

Hər üçünün gözəllikdə tayı yox,
Haqqın sənə bundan gözəl payı yox,
Vidanı pak, nəfisi saf, gözü tox,
Qane olur çox - aza gəlinlər.

Yaraşıqsız toya, şana, yığnağa,
Maşallah sizdəki ələ - ayağa,
Qulluq eyləyəsiz gələn qonağa,
Salman tərifnizi yaza, gəlinlər.

2.03.2003. Ramana kəndi, Əmrəhin ad günü.

Gedirəm

Deməsinlər nəyi qaldı, nəyi var?
Saz əyliyə, söz əyliyə gedirəm.
Məndən sonra yeri-göyü yandırar,
Od əyliyə, köz əyliyə gedirəm.

Şair oldum, bədahətən söz dedim,
Pislərə pis, düz adama düz dedim,
Öyünmədim, ədəb-ərkan gözlədim,
İmanımı düz əyliyə gedirəm.

Fələk dara çəkdi, heç deyindədim,
Danlandım, əzildim, yalan demədim,
Çox təklif etdilər, haram yemədim,
Halal çörək, duz əyliyə gedirəm.

Unutmaz, yad edər vəfalı dostlar,
Dillərdə dolaşan söhbət-sözüm var,
Atam deyib, mənə gəzər, axtarar,
Oğul - uşaq, qız əyliyə gedirəm.

Dünya beş günlükdü, qalmaz heç kəsə,
Hasar çəkmək olmaz eşqə - həvəsə,
Taleyim əzəldən döndü tərisə,
Sevincimdən az əyliyə gedirəm.

Salmanda cəmləşdi dünya beşcə gün,
Ona etibarım yox oldu bütün,
Olmaq da çətinmiş, ölmək də çətin,
Şair kimi iz əyliyə gedirəm.

Qönçə bir tərəfdə, xar bir tərəfdə
(Nə gözəl günüydü o günlər gülüm)

Dünya vecinə döy dəli könlümün,
Boran bir tərəfdə, qar bir tərəfdə.
Çölün ortasında vüsala bir bax,
Yağış bir tərəfdə, yar bir tərəfdə.

Pozanlar aranı pozmasın bu gün,
Yozanlar pis şeyə yozmasın bu gün,
Yazanlar günahə yazmasın bu gün,
Tanrı bir tərəfdə, yer bir tərəfdə.

Baxıram dodağa, bənəyir közə,
Odmu ələnbdi yanağa, üzə?
Qorxuram baxmağa can alan gözə,
Kəmənd bir tərəfdə, tor bir tərəfdə.

Günahkar bilmişəm çərxi - fələyi,
Məndən uzaq salıb belə mələyi,
Sarılib ömrümün gülü - çiçəyi,
Qönçə bir tərəfdə, xar bir tərəfdə.

Çəkən yox başımdan duman - çənimi,
Qara tikan basıb gül - gülşənimi,
Bülbül tək gəzirəm öz çəmənimi,
Qartal bir tərəfdə, sar bir tərəfdə.

Üstümdə tanrımın xoş nəfəsi var,
Başımda gəncliyimin min həvəsi var,
Bu yolun Salman tək divanəsi var,
Alov bir tərəfdə, qor bir tərəfdə.

15.05.2005.

Dünya və Şair

Dünya:

Deyən qədd əyilir, day qocalırsan,
Nə qədər canını sıxdın, olmadı.
Çəkilir dost- tanış, tənha qalırsan,
Özünü yandırdın - yaxdın, olmadı.

Şair:

Əzəldən fanisən, ay etibarsız,
Sənə dost gözünən baxtım, olmadı.
Gədəni bəy etdin, nədanı ağa,
Mənimsə yatmağa taxtım olmadı.

Dünya:

Məndən şövq istədin, qələm istədin,
Sözü üstün tutdun, vara pis dedin,
Haqqa-ədalətə ümid bəsdədin,
Sonu düşünməyə vaxtın olmadı.

Şair:

Mən öz həyatımı sözdə görmüşəm,
Özümü alovda- közdə görmüşəm,
Haqqı - ədaləti üzde görmüşəm,
Şimşək tək gurladım, çaxdım, olmadı.

Dünya:

Var - dövlət nədir ki, sözün yanında,
Əyirilər əriyər düzün yanında,
Can istilik tapar, közün yanında,
Sel oldun, hər yana axdın, olmadı.

Şair:

Sevgimi, istəymi əlimdən aldın,
Haqqımı tapdadın, ayağa saldın,
Göz görə şairin canını aldın,
Sənin də yanında baxtım olmadı.

Dünya:

Hər kəsə dost desəm, aşib- daşarlar,
Yolunu çaşarlar, azqınlaşarlar,
Ölüm istəmzlər, belə yaşarlar,
Sən də çox özündən çıxdın, olmadı.

Şair:

Salmanın başına ələdin tufan,
Sirdaşım qəm oldu, həmdəmin hicran,
Axşam - səhər mənə qan ağlatdın, qan,
Özümü qurbanlıq yıxdım, olmadı.

08.04.2003.

Dostum, gözəl sənətkar, yaradıcı Aşiq - şair Aydın Rzaya

*Sən zamanlar pərişan, qəm-qayğılı gözən Aydın Rzaya
birdən- birə elə bir gözəllik, elə bir ilham gəlmişdi ki, gəl
görəsən. Sonralar bildim ki, yenidən evlənib.*

Çox məşallah hikmətinə dünyanın,
Aydın Rza cavanlaşır deyəsən.
Bilinməyən işləri var dünyanın,
Aşiq sel tək aşır - daşır deyəsən.

İtibdir kədəri, yox olub qəmi,
Nuru götürübdür dünya- aləmi,
Beynində oynayır cavanlıq dəmi,
Qocalıqdan uzaqlaşır deyəsən.

Şeiri eşiqdən, sözü eşiqdən,
Alovu istəkdən, közü eşiqdən,
Özgə cür dil açır sazı eşiqdən,
Gözəllər görəndə çaşır deyəsən.

Salmana əzizdir adı, hörməti,
Saz olub, söz olub şair sərvəti,
Çox şükür, bilinir qədir-qiyməti,
Kişi artıq bahalaşır deyəsən.

11.01.2003.

*Dostum, yaradıcı aşiq Aydın Rza bizə gəlmişdi.
Bir az mən öz sazımda çalıb - oxudu bir az da Aydın
Rzanın oxumasını xahiş etdim. Ancaq sazım Aydın
Rzanın əlinə yatmadı, çünki, solaxay düzəldilmişdi.*

O mənə öyrəşib, məndə ki, ona,
Onunku özgəynən tutmaz ay Rza.
O sərtlik göstərmir öz vurğununa,
Başqa barmaqlardan çalmaz ay Rza.

Mən solaxay, o solaxay düzəlib,
Mənim biçimə, ölçümə gəlib,
Dincələndə, sinəm üstə dincəlib,
Qeyri sinələrə yatmaz ay Rza.

Şirmayısı, sədəfləri əl-əlvan,
Ona yaxın düşməz nə qəm, nə hicran,
Sinəmə götürsəm qoparar tufan,
Onu heç nə əvəz etməz ay Rza.

Darıxanda mənə verir baş - başa,
Görən heyran qalır, edir tamaşa,

Səni öz sazınla yüzdən çox yaşa,
Sənin əllərinə çalmaz ay Rza.

Şairin gücüdür, ilhamıdır saz,
Ağlı, düşüncəsi, kamalıdır saz,
Salmanın aynası, camalıdır saz,
Bizim dostluğumuz itməz ay Rza.
12.04.2003.

Özün bir yandan, bir yandan

Od canımı oda saldı,
Özün bir yandan, bir yandan.
Yanamı yenə yandırdı,
Közün bir yandan, bir yandan.

Dil sözünü deyənmədi,
Könlü səndən doyanmadı,
Gözlərimdən yayınmadı,
Gözün bir yandan, bir yandan.

Deyənməyəm kama yetdi,
Dəli könlüm sənən getdi,
Can evimi viran etdi,
Nazın bir yandan, bir yandan.

Həvəsin başımda qaldı,
İstəyin canımı aldı,
Salmanı çöllərə saldı,
İzin bir yandan, bir yandan.
18.04.2003.

Götür kitablarını, varaqlarda göz.

Məni axtaranda uzağa getmə,
Götür kitablarını, varaqlarda göz.
Aşığın sazında, elin sözündə,
Zümrüməli dildə, dodaqlarda göz.

Dağda duman görsən bil ki, o mənəm,
Bülbülün sevdiiyi çöləm - çəmənəm,
Qönçəyəm, lələyəm, tər yasəmənəm,
Könlün arzulasa yaylaqlarda göz.

Gecələr yuxunda görünəcəyəm,
İz olub arxanca sürünəcəyəm,
Alov tək canına bürünəcəyəm,
Sənən alışanda bulaqlarda göz.

Mənsiz qərubsən küsmə, incimə,
Dostlar soruşanda - ölübdü, demə,
Çalış nə kədərlən, nə də qəm yemə,
Sevənləri görsən yanaqlarda göz.

Nə sözün varsa de, Salmana dair,
Nəsa... bir təhərəm, allahdan xeyir,
Yadına düşəndə bu çılgın şair,
Bir özgə dünyada, uzaqlarda göz.
19.12.2005

Səbinə balama

Bir xallı ceyranım var,
Adı da Səbinədir.
Babasını çox sevər,
Çünki, bircə dənədir.

İlkinlə gecə-gündüz,
Bir oturur, bir durar.
O da əla oxuyar,
Bu da əla oxuyar.

Nənəsi iş görəndə,
Səbiş ütü götürər.
Qol çırmayıb bəzən də,
Dadlı yemək bişirər.

Səbiş, belə Səbişdi,
Əldən - ayaqdan zirək.
Babasının balası,
Həyatda qoçaq görək!

20.04.2003.

Kitabım*"İtirdiyim yerlər" kitabıma*

Otuz illik həsrət, gəlib qovuşduq,
Ömrümə günəş tək çıxan kitabım!
Biri -birimizə həyan olmuşuq,
Yandıran kitabım, yaxan kitabım!

Mənim silahımsan, mənim gücümşən,
Həm güvənc yerimsən, həm ümidimsən,
Hayım-harayımsan, mənim ünişən,
Şimşək tək dağlardan çaxan kitabım!

Sən mənim güzgülüşən, oxuyan baxsın,
Sözlərim məlhəm tək canlara axsın,
Kim ki, çəpər oldu, haqq yerə soxsun,
Qalalar, hasarlar yıxan kitabım!

Eşqimi, nəşəmi səndə yazmışam,
Qartal tək dağları sənlə gözmüşəm,
Təhqirə, ağrıya sənlə dözmüşəm,
Çox olub bizləri sıxın kitabım!

Dostlara sən çatır sözümü mənim,
Necə varsam göstərt özümü mənim.
Ağart bu dünyada üzümü mənim,
Çoxdu mənə sarı baxan kitabım!

Divanım, tənəsim, qoşmalarımsan,
Sənət dünyasından qalan varımsan,
Mənim məndən qalan yadigarımsan,
Döşü sazlı-sözlü ozan kitabım!

Sinəsi çəmənli dağdan gəlibşən,
Bir meyvəşən, min budaqdan gəlibşən,
Ad mənimdi, özün haqdan gəlibşən,
Göz, haqqın nurundan bəzən kitabım!

Həmi yağış döyüb, həm od yandırır,
Lal dilimi haqqın özü dindirir,
Hər kəlməni özü göydən endirir,
Təkcə mən olmuşam yazan, kitabım!

Quranı bilmirdim öyrətdi özü,
O qoyub sinəmə alovu, közü,
Sənlə əlləmişəm gecə-gündüzü,
Çox oldu hər şeyə yozan kitabım!

Hər cümləni sıgallayıb əllərim,
Sənsən adım-sanım, sənsən hünərim,
Sən olmasan nəydi qiymət, dəyərim,
Qiyamət, qıl körpü, mizan kitabım!

Çox şükürlər olsun gəlib qovuşduq,
Ömür tarixində səhifə açdıq,
Öpüşdük, görüşdük lap doğmalaşdıq,
Təzə gəlin kimi bəzən kitabım!

Salmanın çöhrəsi açıldı, güldü,
Bil ki, mənim sinəm bir daşqın seldi,
Ömrün ahıl vaxtı qarşıma gəldi,
Ömrümə ömürlər yazan kitabım!

24.04.2003.

Tələsmə insan

Ərəsət sirata tələsən insan,
Qabaqda qıl körpü, qaynar qazan var!
Demə iraqdasan haqq nəzərindən,
Əldə dəftər xeyri-şəri yazan var!

Hinkir-Minkir edər sual-cavabı,
Cavab verməyə nə verər əzabı,
Bağlı müəmmadır ömür kitabı,
Pis-yaxşıya, xeyrə-şərə yozan var!

Lüt-üryan gedərsən, qalar var-halın,
Səni qutarammaz döylətin, malın,
Əzrayıl gələndə pisləşər halın,
Fələk kimi əli-əldən üzən var!

Hər kəsə bir qismət verib yaradan,
Canın qutaranmaz oddan-qoradan,
Salman Qazi bir gün gedər dünyadan,
Tarix kimi yaddaşından pozan var!

12.11.1998.

Qınaməsın

Saralıb-soluram bir çiçək kimi,
Çəmən qınaməsın, çöl qınaməsın.
Daha uçammıram kəpənək kimi,
Düşmüşəm taqətdən, gül qınaməsın.

Hec yana çatmayır səsim-sorağım,
Baxmayır sözümlə əlim-ayağım,
Alınıb əlimdən yaşıl yaylağım,
Talanın, çapılan el qınaməsın.

Sərin bulaqlardan uzaq düşmüşəm,
Elimdən-günümdən iraq düşmüşəm,
Qartallı dağlardan qırağ düşmüşəm,
Yollarım bağlanıb, yol qınaməsın.

"Koroğlu"m, "Səngər"im, "Bulaqlı"m hanı?
Şəhərə dözümlü dağlının canı?
Salmanın gəlməyə yoxdu imkanı,
Külək lağa qoyub, yel qınaməsın.

14.11.1998.

Əzizim

Əsli saf olanlar dup-duru olar,
Mərd bildirər baxışından, əzizim!
Axar bulaq bulansa da durular,
O bildirər axışından, əzizim!

Ceyran ola bilməz danaynan kalça,
Xoruza tay olmaz üç aylıq beçə,
Qiymətin bildirər toxunan xalça,
Bəzəyindən, naxışından, əzizim!

Çəməndə yanaşı qanqalla çiçək,
Darını, arpanı xəlbir seçəcək,
Hər üzü göyçəklər olanmaz mələk,
Pis seçilər yerləşindən, əzizim!

Salman nəzər salar yaxşı, yamana,
Bu yolda düşübdü çənə, dumana,
Canım qurban sözlərimi qanana,
Narazıyam bu işindən, əzizim!

23.10.98.

Anam Mehri nənəmdir, Qaynanam Hənfə qarı...

Dünya qəribə imiş,
Təkrar olurmuş demə.
Cavanlar ahıllaşmış,
Yaşa dolurmuş demə.
Anam necə oxşayı,
Mənim Mehri nənəmə.
Baxışları, yerisi,
Nənəmdən deyir mənə.

Qaynanam da düppədüz,
Oxşayır anasına.
Gəlib belə gülürüz,
Dünyanın aynasına.
Vaxt varydı nənələr,
Bizə çox gələrdilər.
Verərdilər baş-başa,
Yaxşı dincələrdilər.
Onları əvəz edib,
Anam ilə qaynanam.
Bizə çox əziz edib,
Onları belə görkəm.
Hər ikisi bir aləm,
Ayla, günəşlə yarı.
Anam Mehri nənəmdir,
Qaynanam Hənfə qarı...

10.12.1998.

Mahmud əmi, Omar dayı, İsabalı*"Ellərimizin yaraştığı- kəndimizin toyçuları"*

Də'vət gəlsə, tələsərdi toy-şana,
Sevinc səpərdilər dağa, arana.
Toy çaldılar neçə-neçə cavana,
Mahmud əmi, Omar dayı, İsabalı.

Bəzi vaxtlar toyu toya qatardı,
Çox həvəsnən şənliklərə çatardı,
Çox bəyləri murazına çatırdı,
Mahmud əmi, Omar dayı, İsabalı.

Qara zurna titrədərdi dağ-daşı,
Bəylə gəlin gələrdilər yanaşı.
Elimizdə tanınardı üç kişi,
Mahmud əmi, Omar dayı, İsabalı.

Hər üçü də zarafatçıl, nayqara,
Söz dalınca getməzdilər bazara,

Ağıl verib neçə-neçə ayqıra,
Mahmud əmi, Omar dayı, İsabalı.

Təmiz ad qazandı, hörmət qazandı,
Halallıq deyilən sərvət qazandı,
Hamudan məhəbbət, ülfət qazandı,
Mahmud əmi, Omar dayı, İsabalı.

Cavanlıqda mənə də toy etdilər,
Yığdıqlarını nəmər verib getdilər,
Çiçək kimi könüllərdə bitdilər,
Mahmud əmi, Omar dayı, İsabalı.
19.01.99.

Qocalıram

Gecə – gündüz boğur məni,
Yavaş-yavaş qocalıram.
Çoxalır saçların dənə,
Ağarır baş qocalıram.

Azalmır qəmim-kədərим,
Lap çoxalır dərdü-sərim,
Beləymiş qismət-qədərим,
Artır tələş, qocalıram.

Sabaha bir ümid qalmır,
Yar dediyim könül almır,
Heç axtarıb yada salmır,
Qohum-qardaş, qocalıram.

Allah mənə söz göndərdi,
Verdi qəmi, verdi dərdi,
Yandırır külə döndərdi,
Bu od-ataş, qocalıram!

Salman keçdi yarı yaşdan,
Nələr gəlib keçdi başdan,
Kömək umma, qəlbi daşdan,
Olmaz sirdaş, qocalıram.

11.08.99.

Dünya

Nə yaman nazlısan, yaman qəmzəli,
Ərköyün, zəhimli, ədalətli dünya.
Nə sonu görünür, nə də əzəli,
Tarixi salğarlı - sədalı dünya.

Pəhlivan yıxıbdı Rüstəm-Zal kimi,
Dadlıdır ne'məti, şəkər, bal kimi,
Sirlə bir aləmdə, bağlı fal kimi,
Cənnət-cəhənnəmdə "səfali" dünya.

Nə qədər yaşatdın, neylədin Nuhu?
Min doqquz yüz il oldu, bir günlük yuxu,
Nə tələş bilirsən, nədə ki, qorxu,
Savaşlı, qırğın, davalı dünya.

Mənəm-mənəm deyib Həzrət Suleyman,
Bütün canlılara olubmuş xəqan,
Səni nə satan var, nədə ki, alan,
Yaman bahalısan, bahalı dünya...

İsgəndər çalışıb, tutmayıb qərar,
Böyük padşahları edib tarımar,
Əlindən diz çöküb, ağlayıb şahlar,
Əlindən alıbsan cəlalı dünya!

Hanı Əmir Teymur, hanı Çingiz xan?
Osmanlı yaradan o Qazi Osman?
Nizami, Füzuli, Vaqif, Nətəvan?
Göstər Məshəti tək maralı dünya.

Hanı Zeynalabdin, hanı o var-hal?
Milyonçu köç etdi dilənçi misal,
Olub keçənləri bir-bir yada sal,
Verək bir-birmizə sualı dünya.

Dərk etsin, anlasın hər gələcək insan,
Sən güzgü misallı, baxanlar mehman,
Hələlik yolçudur yolunda Salman,
Asıman dolandır xəyalı dünya.

Mənəm

Mənə köhnə dost demə sən,
Dostun təzə-təri mənəm.
Çırağının pərvanəsi,
Əşqin səməndəri mənəm.

Damarımda axan qanım,
Əhd-peymanım, etibarım,
Kənar gəzmə, ay nigarım,
Ömrünün dəyəri mənəm.

Mən bir bağam, sənə barım,
İlham pərim, vəfadarım,
Nahaq küsmə, qadan alım,
Hər zərin zərgəri mənəm...

Yar yarını atmaz oda,
Zalım olma, gəl imdada,
Salmanı döndərmə yada,
Yaxınlardan biri mənəm.

13.10.1998.

Məni

Qaranlıq dünyanın quluna döndüm,
Get-gedə qocaldır bu zülmət məni.
Dumana qarışdım, çənə büründüm,
Ögey qarşıladi təbiət məni.

Baş açmıram bu dünyanın işindən,
Çox uludu, hali deyiləm yaşından,
Canım yandı odundan-ataşından,
Tutubdur, buraxmır müsibət məni.

Tale koruslaşdı, bəxt sarımadı,
Naşükür yanında söz yarımadı,
Bir çox arzularım başa varmadı,
Atıb, yoxa çıxdı səadət məni.

Həç nəyə yaramır bu ömür, bu gün,
Hicrandı, kədərdir, qəmli büsbütün,
Ləçər anlamayır nə iman, nə din,
Hər yerdə eyləyir xəcalət məni.

Salmanı bezdirib bu ah, bu aman,
Gözümdən yaş axır, ürəyimdən qan,
Haraya baxırsan böyük yaradan?
Qoyma, ləkəleyir kəmfürsət məni!...

23.03.1999.

Qəribə dönmüşəm öz vətənimdə

Qəribə dönmüşəm öz vətənimdə,
Gedib-gələmmirəm, yolum bağlanıb.
Qartal tək dağlara uçmaq istəyəm,
Qanadım bağlanıb, qolum bağlanıb.

Mən necə dolanım bu daş qəfəsdə?
Əl-ayaq kütləşib, olmuşam xəstə,
Dərd tuğyan eyləyir başımın üstə,
Bu şair könlümə zülüm bağlanıb!

Salıb əl-ayaqdan şəhər havası,
Nə bir zövqü qalıb, nə də səfəsi,
Çatışmır bulaqlar, yaylaq havası,
Kimlərə söyləyim, dilim bağlanıb.

O çöllərdə qaldı nərgiz, yasəmən,
Çəkilmir başımdan nə duman, nə çən,
Bu həsrət qocaldır Salmanı erkən,
Çəmənəm bağlanıb, çölüm bağlanıb.

31.03.99.

Diz tez qatlanarmış

Diz tez qatlanarmış, qədd əyilərmiş,
Tale səni ora-bura çəkəndə.
Bu sözləri əvvəl atalar demiş,
Kəl də, tez yorular zora çəkəndə.

Nə biləydim yolum boran-qarıymış,
İrəldə zülmümlü günüm varıymış,
Bəzən yeni açan gül saralarmış,
Xəzən vaxtsız vurub, xara çəkəndə.

Yol yoldaşı oldum bir zülümkarə,
Qula döndüm e'tibara, ilqara.
Elə dərdlər var ki, bulunmaz çərə,
Qismətin keçələ, kora çəkəndə.

E'tibar yoxuymuş oğula-qıza,
Bir söz deyən kimi dayanır üzə.
Neyləyəsən binamusa, qanmaza,
Şər-böhtanla səni dara çəkəndə.

Sözümü ariflər oxusun, qansın,
Kim məni anlasa halıma yansın.
Salmana bəxt yazan qələmin sinsin,
İnsaf eyləyəydin, qara çəkəndə!

01.02.1999.

Dayım qızı Nüyvər xanıma

Həm el gözəlisən, həm ev gözəli,
Əvəzisən yüz çırağın, a Nüyvər.
Çəkib camalını Allahın özü,
Saf qızıldı əl-ayağın, a Nüyvər.

Məclisdə Məshəti, kamalda Şirin,
Biz sənsiz olanda görükür yerin,
Kor eylə gözünü qəmin-kədərin,
Çiçəklənsin baxça-bağın, a Nüyvər.

Sevsin, əzizləsin həyat yoldaşın,
Nişana, toylara qarışsın başın,
Səninlə fəxr etsin qohum-qardaşın,
Həm yaxının, həm uzağın, a Nüyvər.

Şairin borcudur yaza gerçəyi,
Göllər sonasısın, göylər mələyi,
Cəmi qohumların gözü-göyçəyi,
Kaş çox ola gözəl çağın, a Nüyvər.

Tərifnə söz çoxdu ay dayım qızı,
Salman bir dəryadı, tükənməz sözü,
Süz tut arağından, qoy gülsün üzü,
Nə vaxt olsaq biz qonağın, a Nüyvər.

05.12.1999.

Qarşıladi Qala altı dəftərindən

Bakıdan üz tutdum dağlara sarı,
Boran qarşıladi, yel qarşıladi.
Gövrəldi, ağladı solğun təbiət,
Yağış qarşıladi, sel qarşıladi.

Payız qaş-göz çatdı, naz etdi mənə,
Sarılib yaylaqlar, qərq olub qəmə,
Çöl-çəmən büründü dumanə, çənə,
Sürüşkən, palçıqlı yol qarşıladi.

Kaş ki, mən gələydim bircə ay qabaq,
Çəkilib əl-ayaq görükmür qonaq,
Bükübdü boynunu saralmış zanbaq,
Köksünə xar düşmüş gül qarşıladi.

Baş çəkdim yol üstü Qala altına,
Aşıq Kamandara-söz ustadına,
Hər ikimiz sadıq dostluq andına,
Açıldı, qucadı əl, qarşıladi.

Bəxtim məndən qabaq irəli getdi,
Şairi sarsıtdı, çox məyus etdi,
Salmanam, bir günə səfərim bitdi,
Evə qayıdanda el qarşıladi.

05.09.1999.

Nə dərdim

Aylar aynan tuta, illər xoş gələ,
Mən dəyəni fələk desə, nə dərdim?
Hər kəsin üzünə taleyi gülə,
Dostlarım əlimdən tutsa, nə dərdim?

Pisliyi cəlmək asan olmaya,
İnciyən olmaya, kəsən olmaya,
Öldürən, itirən, kəsən olmaya,
Hər şey qaydasında getsə, nə dərdim?

Gülləri döyməyə nə yel, nə boran,
İnsan tanımaya nə qəm, nə hicran,
Beş günlük dünyadı, şən keçə dövrən,
Gül - gülün yanında bitsə, nə dərdim?

Gecəyə yazılıb parlaq ay - ulduz,
Xoşbəxt olaydılar həm oğul, həm qız,
Yar yarsız qalmaya, gözəllər yalqız,
Sevənlər sevənə yetmə, nə dərdim?

Budur Allahımdan umduğum murad,
Elimi şən görəəm, obamı azad,
Dostları gülürüz, qohumları şad,
Salman murazına çatma, nə dərdim?

10.05.1999.

GƏNCƏ DƏFTƏRİNDƏN

Gəncə gözəldir

Gəncə gözəldimi - söyləyən gözəl,
Ay məni imtahan eyliyə gözəl,
Məni bu yerlərdə əyliyə gözəl,
Allah qarşısında, haqq nəzərində,
Gəncə də gözəldir, Gəncəlilər də!

Qədim bir tarixdir qayası, daşı,
Bahar ətilidir payızı - qışı,
Cənnətə bənzəyir hər bir qarışı,
Nişanəsi durur əsirlərin də,
Gəncə də gözəldir, Gəncəlilər də!

Burda Nizaminin söz dastanı var,
Məshəti xanımın öz dastanı var,
Qeyrət qalasındır - Cavad xanı var!
Bu mərdlik, qeyrətin kökü dərinə,
Gəncə də gözəldir, Gəncəlilər də!

Ürəkdən bağlıdır kamana, saza,
Saflıq öyrədir oğlana, qıza,
Bülbül öyünməsin, çatmaz Şahnaza,
Dinləsən yox olar dərdin - sərin də.
Gəncə də gözəldir, Gəncəlilər də!

Duzlu - çörəklidir, namədlik bilməz,
Qapına gələndə, pisiyə gəlməz,
Aynası Göy göldür, vüqarı Kəpəz,
Çətin məqamlarda dayanmaz gerdə,
Gəncə də gözəldir, Gəncəlilər də!

Sücaət yaşadı, yaşadı Böhmən,
Gözlərində vüqar, saçlarında dən,
Şeyriylə bəzənib al - əlvən çəmən,
Burda tərif var gözəllərin də,
Gəncə də gözəldir, Gəncəlilər də!

Könlümün çırağı, ay sarı gəlin,
Dadlıdır söhbətin, şirindir dilin,
Var olsun mahalın, şən olsun elin,
Bəxti açıq olsun sən dilbərin də,
Gəncə də gözəldir, Gəncəlilər də!

Nə Yelizavetpoldu, nə Kirovabad,
Əvvəlki Gəncədi, fırayan - abad,
Bu yerlər şairə verir qol - qanad,
Dəvətsiz qonaqlar gələr - gedər də,
Gəncə də gözəldir, Gəncəlilər də!

Salmanın könlünün sönməz şamıdır,
Gəncə şairlərin söz ilhamıdır,
Kəbə dediyimiz pir məqamıdır!
Görürəm Mədinə - Məkkə yerində,
Gəncə də gözəldir, Gəncəlilər də!
Gəncə, 28.09.2003.

Köpək qızı

Yenə qaşı - gözü oxa dönübdü,
Qəsd edir canıma bu köpək qızı.
Bir Huri - mələkdə, göydən enibdi,
Susayıb qanıma bu köpək qızı.

Sazını götürdü, istəkdən dedi,
Ərşdən - gürüşdən, fələkdən dedi,
Hər nə dedisə də, ürəkdən dedi,
Girdi imanına bu köpək qızı.

Yenə qaşı - gözü yandırır, yaxır,
Dünyamı dağıdır, öyümü yıxır,
Kanardan kanara oğrunca baxır,
Yanıma gəlməyir bu köpək qızı.

Hərdən cavan dedi, hərdən çal - dedi,
Gəlibdən - Gəncədə bir az qall - dedi,

Dedim mehmanım ol, məni al - dedi,
Baxmır imkanına bu köpək qızı.

Mən sözün sərrafı, bu işvə - nazın,
Qovurur içində alovun - közün,
Salman ovu oldu bu dilbilməzin,
Döndü cananıma bu köpək qızı.

28.09.2003.

Oldu

Bir gözələ tərif dedim bir yerdə,
Çox sağ ol söylədi, çox xoşhal oldu.
Bu tərif yayıldı eldən - ellərə,
Dildə - dodaqlarda bir misal oldu.

Bu gözəl bir sözlə ulduza döndü,
Gah alova döndü, gah közə döndü,
Gah gəlinə döndü, gah qıza döndü,
Ancaq mənən ötrü bir xəyal oldu.

Boranmı qalıxdı, tufanmı əsdi?
Dedilər, tərfi az elə, bəsdil!
Canan üz döndərdi, arvadım küsdü,
Arada qan düşdü, qalmağal oldu.

Könül bağbanıyam, əkdiiyim güldü,
Günlərim sökülür, düz otuz ildi,
Saraldı bağ - bağçam, bülbulüm öldü,
Dərdiyim meyvənin çoxu kal oldu.

Yaşımı çoxaldı, vədəmi keçdi?
Fələk düşməniyə mənimi seçdi?
Təbəssüm Salmandan üzəgə qaçdı,
Görənlər dedi ki, şair lal oldu.

06.05.2004.

A zalım qızı

Dünyamı əlimdən alıb apardın,
Dünyasız qalmışam, a zalım qızı.
Gör məni nə günə salıb hicranın,
Vaxtsız qocalmışam, a zalım qızı.

Qovuşmaq həsrəti əyibdi məni,
Möhnətin didibdi, döyübdü məni,
Sənsizlik içimdən yeyibdi məni,
Saralıb-solmuşam, a zalım qızı.

Xəbərim var, sən də mənsiz dözmürsən,
Necə olub, harda qalıb - demirsən,
Axtarmırsan, aramırsan, gəzmirsən,
Elə bil ölmüşəm, a zalım qızı.

Kimdən bu dərdlərə dərman istəyim?
Mən kimin könlünün budağını əyim?
Dilim gəlmir başqasına yar deyim,
Sənə öyrəşmişəm, a zalım qızı.

Sən dəli könlümün söz-söhbətişən,
Salmanın sevgisi, məhəbbətişən,
Məkkəsi, Mədnəsi, ziyarətişən,
Səcdənə gəlmişəm, a zalım qızı.

06.05.2004.

Ağrın alım

Xoş gəlib, safa gətirdin,
Coşub gələn, ağrın alım.
Dumanlı - çənli dağları,
Aşıb gələn, ağrın alım.

Heç çıxmırdın xəyalımdan,
Necə dönüm sən zalımdan?
Qutarıb məni zulumdan,
Qaçıb gələn, ağrın alım.

Bakı hara, Gəncə hara?
Çox düşmüşdüm intizara,
Özün tapıb dərdə çara,
Uçub gələn, ağrın alım.

Ürəyimdə gülə dönən,
Dağ başında yelə dönən,
Dərələrdə selə dönən,
Daşıb gələn, ağrın alım.

Sənsən Salmanın səhəri,
Həm cananı, həm dilbəri,
Ürəyindən keçənləri,
Qoşub gələn, ağrın alım

20.10.2004.

Gödək dağ

Bakı Başkeçidə qoyladı məni,
Anam tək qoynuna aldı Gödək dağ.
Dağıtdı sinəmdən hicranı - qəmi,
Qolunu boynuma saldı Gödək dağ.

Çoxdan istəyirdim gəzim, dolaşım,
Gəlişmə sevindi İbad qardaşım,
Qohuma- dostlara qarışdı başım,
Mənim pişvazıma gəldi Gödək dağ.

Bu yerlərin havasına vuruldum,
Təbiətin nəfəsinə vuruldum,
Əhli - xalqın həvəsinə vuruldum,
Sinəmdə ilhama döndü Gödək dağ.

Qanım qaynayırdı oğlana - qıza,
Ya Rəbbim, hər kəsi yetir muraza,
Tərif dedim Məhəmmədə, Ulduza,
Pərişan könlümü aldı Gödək dağ.

İbaddı könlümün şahı - sultanı,
Şen olsun ocağı, sağ olsun canı,
Sevdi qardaşı tək şair Salmanı,
Sevgimi tən yarı böldü Gödək dağ.

23.08.2003. Gödək dağ.

Bacardım

Bu dünyada hə bir kəsin yeri var,
Mən ömrümlə yarışmağı bacardım.
Dəqiq bildim beşcə günlük qonağam,
Düz deməyi, danışmağı bacardım.

Bəzən mənə ögey kimi baxdı da,
Bəzi vaxtlar ucaltıdı da, yıxdı da,
Bəzi vaxtlar yandıdı da. yaxdı da,
Oda düşüb, alışmağı bacardım.

Haqsızlıqlar başım üstə od oldu,
Haqq - ədalət zülümkar ad oldu,
Dost - dostundan uzaq düşdü, yad oldu,
Mən qaynayıb - qarışmağı bacardım.

Sevgi oldu sultanım da, şahım da,
Sevgi oldu amanım da, ahım da,
Yerə dəydi, sındı erkən çağım da,
Taleyimlə barışmağı bacardım.

Utanmadım - sözü gözə düz dedim,
Məclislərdə ədəb - ərkan gözlədim,
Gözəllərə tərif qoşdum, söz dedim,
Nə azmağı, nə çaşmağı bacardım.

Deməsinlər şair hanı, söz batıb,
Xoş sözün sədası Allaha çatıb,
Salmanam, bir gözəl könümə yatıb,
Vədəsində görüşməyi bacardım.

24.08.2003.

Dostum zurnaçı Rəşidə

Səni var olasan ay qara zurna,
Yenə cavanlığım yadıma düşdü.
Yenə də gəncliyim coşdu - çağladı,
Bir gözəl cananım yadıma düşdü.

Səni var olasan, ay Rəşid qağa,
Yarışıq, bəzəksən hər bir yıgnağa,
Sən dağlar oğlusan başdan - ayağa,
Sərin yaylaqlarım yadıma düşdü.

Çıxarmı yadımdan şirin nəfəsi?
Balaban. nəğara, zurnanın səsi,
Bir qızın gəlinə dönmək həvəsi,
Bəylik gecələrim yadıma düşdü.

Hikmətli alətdir bu qara zurna,
Çağlayıb - coşanda işləyir qana,
Özgə ləzzət verir şair Salmana,
Ötüşən çağlarım yadıma düşdü.
06.09.2003 "Murad" sadlıq evi.

Firuzə ana

Şair Ziyadxanın - əmim Ziyadxanın həyat yoldaşı
Firuzə anama həsr etmişəm.

Şair Ziyadxanın ömür yoldaşı,
Sənsən ülvyyəti, Firuzə ana.
Həmi sirdaşısən, həmi qardaşı,
Eşqi - məhəbbəti, Firuzə ana.

Sən əmimə bir Allahın payısən,
Çox məşallah, yüz qız- gəlin tayısən,
"Koxaların" günəşisən, ayısən,
Qoru bu hörməti Firuzə ana.

Oğul - qızın, gəlinlərin sağ olsun,
Qeyrətli övladın üzü ağ olsun,
Hər biri çoxalsın, min budaq olsun,
Boldur saxavətin, Firuzə ana.

Sağ olsun Aslanı, qeydimə qaldı,
Gəldik Başkeçidə, könلümü aldı,
Süfrənin neyməti qaymaqdı - baldı,
Halal et zəhməti, Firuzə ana.

Varam Rüstəmə hər zaman, hər an,
Qeyrətli oğulun qurbanıdı can,
Qorusun pis gözədən böyük yaranan,
Doğduğunuz zürrəti Firuzə ana.

Salman Qazi gəlib sən gördü səni,
Qohum - qonşu ilə tən gördü səni,
Allah artıq etsin, gen gördü səni,
Yazdı həqiqəti, Firuzə ana.

26.08.2003. Hamamh kəndi

Çəkdi

Hər səni görəndə bir təhər oldum,
Ya gözün oxladı, ya sinə çəkdi.
Cavanlıq istədi şahlıq eyliyə,
Qocalıq əlindən yasinə çəkdi.

Çoxu vüqarından əyildi, düşdü,
İtdi gözəlliyi, soldu - ötüşdü,
Ətəyi Əzrayıl qarmağna keçdi,
Atdı axirətə, "Yasina" çəkdi.

Demə - üzüm aydı, yanağım lələ,
Niyə öyünürsən hüsnə, camala?
Fələk qan ağladıb qaşı hilala,
Ya "Əlif" eylədi, ya "Sin"-ə çəkdi.

Hanı gözəl Şirin, necoldu Leyli?
Hər iki dünyadan köçdü gileyli.
Yoxdu özgələrdə Salmanın meyli,
Eşqi ya Allaha, ya sənə çəkdi.

28.08.2003.

Dostum Miraslan Bəkirliyə

Bu qaçqınlıq xəcalətdir üzümə,
Xar olmuşam ay gözümün işığı.
Ağlamaqdan tor gəlibdir gözümə,
Kor olmuşam ay gözümün işığı.

Dil gödələr mərd ayrılsa elinnən,
Uzaq düşdüm bülbulümmən, gülümmən,
Bu şəhərdə qargə - quzğun əlinnən,
Sar olmuşam ay gözümün işığı.

Çərxi - fələk şax belləri bükəndi,
Görən deyir bu dərd - kədər çəkəndi,
Yandım - yandım, od alovum tükəndi,
Qor olmuşam ay gözümün işığı.

Talanan mən, bölünən mən, itən mən,
Parçalandım tikə - tikə bütün mən,
Belə getsə sağalaram çətin mən,
Saralmışam ay gözümün işığı.

Dədə - baba yurdum qalıb işğalda,
Necə deyim, necə gülüm bu halda?
Ürəyim qəmədədir, can qeyd - qalda,
Yorulmuşam ay gözümün işığı.

Dərd olarmı bu boyda, bu biçimdə?
Od püskürür, alov yanır içimdə,
Mən Salmanam, dərd dən oldu saçımda,
Qocalmışam ay gözümün işığı.

14.09.2003.

Bu dünyanın bədbəxtləri

Bu dünyada bədbəxt olan,
Biri sənən, biri mən.
Ömrü viran, könlü talan,
Biri sənən, biri mən.

Bizə qarşı fələk nankor,
Dərdli - qəmli yaşamaq zor,
Taleynin gözləri kor,
Biri sənən, biri mən.

İstəyinə çatanmayan,
Səhərə tək yatanmayan,
Uçurduğunu tutanmayan,
Biri sənən, biri mən.

Salman dərdli, sən vərəmli,
Könlü ağlar, gözü qəmli,
Gülərlü, xoş görkəmli,
Biri sənən, biri mən.

26.01.2004.

Ayıl, millətim ayıl

Əldən gedib Qarabağ, ləkəlidir ünvanın,
Dəmirimi, daşımı sənün ürəyin - canın,
Hanı sənün igidin, ərənin, qəhrəmanın?
Sönür sənün ocağın, kül olur közün millət,
Görmürsənmi bunları, görmürmü gözün millət?

Hanı Cəbrayıl, Füzuli, necolub Zəngilanın?
Laçının, Kəlbəcərin, Qubadlıynan Ağdamın?
Şuşa yada düşəndə öti ürpəşir adamın,
ATƏT, BMT deyirsən, keçməyir sözün millət,
Görmürsənmi bunları, görmürmü gözün millət?

Zorlandı gəlin - qızın, Xocalı külə döndü,
Körpələrin harayı, göz yaşı selə döndü,
Bizim "qisas!" sözümüz, düz on dörd ilə döndü,
"Qaytaracağıq" - deyirsən, xoşdur avazın millət,
Görmürsənmi bunları, görmürmü gözün millət?

Ağlayıb yaş tökürük əcnəbi qabağında,
Erməni kef eyliyə Xankənddə, Xan bağında,
Söyürlər zatımıza - bil İsa bulağında,
Niyə dönüb toyuğa oğulun - qızın millət?
Görmürsənmi bunları, görmürmü gözün millət?

Güllələndi Nətəvan, güllələndi Üzeyir,
Şuşa qalasına da, erməni mənim deyir,
Barımı - bərəkətimi o talayır, o yeyir,
Qaçqın qalib içində torpağın - tozun millət,
Görmürsənmi bunları, görmürmü gözün millət?

Cibi pullu adamlar özünü fikirləşir,
Rüşvət yekələyir, varlılar harınlaşır,
Bu fəlakət, bu dəhşət get - gedə dərinləşir,
Atılır ayaqlara çörəyin - duzun millət,
Görmürsənmi bunları, görmürmü gözün millət?

Şah İsmaylı xatırla, Cavad xanı yada sal,
Ya dur atıl savaşa, ya da kələ olub qal,
Vətənin sahibi ol, torpağını geri al,
Taleyinin sahibi olgunan gözün millət,
Millətlərin içində, qoy gülsün üzün millət!

Dostum Elburs Məhəmmədoğluna

Ay Elburs, bu gün yerin göründü,
Sənsiz od - alova atdılar məni.
Dedim dostuq, məhəl qoyan olmadı,
Hamıyla bərabər tutdular məni.

Kimə baxdım, rüşvət yağdı üzünən,
Zəhləm getdi söhbətindən, sözünən,
Güllə dəysin Kamaləddinin gözündən,
A qardaş, xəcalət etdilər məni.

Bir Eldar var, oturubdur yerində,
Zəhəri bol, şirinlik yox dilində,
Əfsus, möhrü, hökümü var əlində,
On - on beş "şirvana" satdılar məni.

Ay dostum, dəyişib bu vaxt, bu vədə,
Gördüm bəy yerində əyləşib gədə,
Dövrən qalib əli əyriyə, namərdə,
Elə bil atəşə çatdılar məni.

Ay Elburs, ay gözümün işığı,
Sayan yoxdu şair ilə aşığı,
İtib kişiliyin yar - yaraşığı,
Qanmaza, nadana qatdılar məni.

Bu günü Salmanı sayan olmadı,
Ay şair, xoş gördük - deyən olmadı,
Şairi anlayan, duyan olmadı,
Billah, dəhşətə gətirdilər məni.

27.12.2003.

Dostum Mədəd Coşqunun 65 illiyinə

65 nədi, 100 - də görüşək,
Çox məşallah, gözəl yaşdı, - desinlər,
Dostum, gəl səninlə əl - ələ verək,
Kişilər dağları aşdı, - desinlər.

Bu dünyada mərd - namərd var, paxıl var,
Söylənməmiş heykəyə var, nağıl var,
Bu dünyada Mədəd kimi oğul var,
İstəmirəm dünya boşdu, - desinlər.

Yaxşı dostu ümidini bağla sən,
Tez - tez görüş ararla sən, dağla sən,
Şair kimi elə kükrə, çağla sən,
Görən - bilən Mədəd coşdu, - desinlər.

Qələminlə alova dön, közə dön,
Sənərdə kamana dön, saza dön,
Sağlığında dil - dodaqda sözə dön,
Köçəndə də şair köçdü - desinlər.

Bir Fərhadlıq bilirəm ki, səndə var,
Sənətində qayana çap, daşı yar,
Salman Mədəd ilə etsin iftixar,
Bir - birinə necə xoşdu - desinlər.

13.03.2003

Bildim

Keçdin boğazıma kal armud kimi,
Nə çıxarda bildim, nə yeyə bildim.
Könlüm sevməyə nə yar - yoldaş oldum,
Nə danışa bildim, nə deyə bildim.

Dərd əlindən canım oyma - oymadı,
Şər - böhtan deməkdən gözü doymadı,

Oğul - qız qabağımı kəsdi, qoymadı,
Nə boşaya bildim, nə döyə bildim.

Mənim ağ dedimə sən dedin qara,
Çəkdin sinəm üstə çal - çarpaz yara,
Bir şahin - şonqarı döndərdin sara,
Nə dalaşa bildim, nə söyə bildim.

Salmanı hər yerdə hörmətdən saldın,
Göz görə - göz görə canımı aldın,
Düz sözü deyəndə şahmar tək çaldın,
Nə düzəldə bildim, nə əyə bildim.

05.08.2003

Gəlibdi

Siz allah, deməyin 50 yaşın var,
Bu gün cavanlığım geri gəlibdi.
Elə bil məclisdə açıldı bahar,
Çiçəklərin təzə - təri gəlibdi.

Dəli könlüm havalandı bir anda,
Eşqi - məhəbbəti sönməyib canda,
Qoymayıb şairi ahda - amanda,
Atıb iş - gücünü bəri gəlibdi.

Gözəlliyi, tərəvəti özündə,
Saf duyğusu, ülvüyyəti sözündə,
Etibarı, məhəbbəti üzündə,
Gözəllərin bir dilbəri gəlibdi.

Necə qaynamayım, necə coşmayım?
Necə kükrəməyim, necə daşmayım?
Mən necə yazmayım, necə qoşmayım,
Salmanın cananı, yarı gəlibdi.

04.12.2003.

Tanrım məni bədnəzərdən gözlədi

Hicran məni yandıranda - yaxanda,
Gərdən baxan alov dedi, köz dedi.
Şux gözəllər oğrun - oğrun baxanda,
Abır - həyam tabla dedi, döz dedi.

Taleyimə kirmiş - kirmiş ağladım,
Yaralarımı özüm pünhan bağladım,
Saz döşümdə dərya kimi çağladım,
Tanrım məni bədnəzərdən gözlədi.

Tərif dedim neçə - neçə gözələ,
Hər birisi huri - mələk, göz ala,
Özüm həsrət qaldım bir ay camala,
Bu gün yenə ürəkdədi, sözdədi.

Sirdaşım dəftərim, qələmim oldu,
Gah sevincim oldu, gah qəmim oldu,
Sazım dünyam oldu, aləmətim oldu,
Təb - ilhamım, şair durma - yaz, dedi.

Daha qocalırsan ay şair Salman,
Fələk çox şairə qan ağlatdı, qan,
Bu dünya mənə də kəsildi zindan,
Qanlı fələk hara getdim, izlədi.

Məni

Bəxti azan bir kişiyyəm,
Qədər atıb sələ məni.
Qismətimdən beygumanam,
Əydi bilə - bilə məni.

Dönük çıxdı qismət - qədər,
Neylədim sə getdi hədə, qədər,
Qəm izləyər, böhtan güdə, qədər,
Əzər bala - bala məni.

Salman Qazi yaşa doldu,
Yol yoldaşım hicran oldu,
Arzularım bir - bir soldu,
Verdi boran - yelə məni.

Aybəniz xanıma

*İnsan üçün ən əziz nemət gözdür. Onu qoruyan
və müalicə edən insanlara eşq olsun.
Belə gözəl isanlardan birincisi, bir incisi
Aybəniz xanımdır. Bu şəri ona həsr edirəm.*

Gördüm, təbim sellər kimi çağladı,
Yollarına qurban olum həkimin.
Kəbə bildim, öpdüm qoydum göz üstə,
Əllərinə qurban olum həkimin.

Xumar baxışları işləyir cana,
" Xoş gəldini " ləzzət verir insana,
Çiçək kimi ətir saçır dörd yana,
Tellərinə qurban olum həkimin.

Bu ya məleykədi, ya huri - qılman,
Yaradan göndərrib, əlində fərman,
Bir yanı Qazaxdı, bir yanı Sarvan,
Ellərinə qurban olum həkimin.

Çox istiqanlıdı, özü şirindi,
Ədəsi, işvəsi, nazı şirindi,
Ləhcəsi doğmadı, sözü şirindi,
Dillərinə qurban olum həkimin.

Özü gözəl - göyçək, əllər şəfakar,
Onda diqqət - qayğı, Salmanda söz var,
İllər gözəlləri cavan saxlayar,
İllərinə qurban olum həkimin.

09.03.2005. Bakı

Eylər

Qışın qaydasıdır şaxta gətirər,
Bağlayar yolları, qar - boran eylər.
Çərxi - fələk bir kəs ilə düşməsin,
Onu gözədən salar, eldə xar eylər.

Yazda yal - yamacı bəziyə çiçək,
Bir - birindən gözəl, ətirli, göyçək,
Ha yana boylansan açılar ürək,
İnsanın könlünü novbahar eylər.

Yayda sinəsini açar yaylaqlar,
Hər yandan axışar, gələr qonaqlar,
Yadıma düşəndə bülür bulaqlar,
Könlüm kədərlənər, göz qubar eylər.

Payızda saralar açılan güllər,
Dəyişər təbiət, susar bülüllər,
Aramsız yağışlar, car olan sellər,
Bu fani dünyanı mənə dar eylər.

Bu dörd fəsil bərabərdir bir ilə,
İnsanın ömründə dönər müşkülə,
Dərd - hicran Salmanı gətirər dilə,
Şair qələm alar, ahu - zar eylər.

26.01.3004.

Eşqin acı oldum

Eşqin acı oldum sormadın əsla,
Vüsəlin həsrəti əydi - bilmədin.
Nələr çəkdiyimi görmədin əsla,
Xəzan gülşənimi döydü - bilmədin.

Yaşatdım hər yanda, özümdə səni,
Göstərdim hər yana sözümdə səni,
"Təcnisə" döndərdim sazımda səni,
Hər qanmaz şairə söydü - bilmədin.

Çıxmadın yuxumdan bir çox gecələr,
Ay zalım, ucundan çəkmişəm nələr,
Nə hesaba sığar, nə dilə gələr,
Etdiyin zülümlər nəydi - bilmədin.

Salmana od vurdun, saldın qururdan,
Başım açılmadı borannan - qardan,
Xəbərin olmadı bu vurhavadan,
Eşidən hər yana yaydı - bilmədin.

28.01.2004

Düşdü

İnsan yaranannan, dünya üzündə,
Gözəllik, zəriflik qadına düşdü.
Qonaq qarşılamaq, gen surfa açmaq,
Xanımlıq - xatınlıq adına düşdü.

Bu hikmət yaşayır hələ, indidə,
Görmüşəm, duymuşam anam, səndə də,
Bir əlində oxlov, birində kunda,
Bu gün gəlinliyin yadına düşdü.

Bir qurudlu xəngəl istəyib dostlar,
Əllərinin dadı, ustalıqın var,
Bişir, qoy yığışsın, yesin uşaqlar,
Xəngəlin onların yadına düşdü.

Xəstə xəngəl yesə tez gələr cana,
Yaymışam tərifni Türbə, İrana,
Qınama Salmanı ay Xanım ana,
Şair boğazının oduna düşdü.

12.04.2004

O tərəfdən, bu tərəfdən

Yazıq başım nələr çəkib,
O tərəfdən, bu tərəfdən.
Qarğış alıb, söyüş alıb,
O tərəfdən bu tərəfdən.

Əqidəmdə təmiz qaldım,
İlqarımda düzgün oldum,
Danlaq gördüm, tənə aldım,
O tərəfdən, bu tərəfdən.

Qaldım od - su arasında,
Ağ günlərin qarasında,
Qohum - qardaş davasında,
O tərəfdən, bu tərəfdən.

Bəxti verdim boran - qışa,
Dedim, düşmənilər başa,
Salmanı tutdular daşa,
O tərəfdən, bu tərəfdən.

31.01.2004.

Şairi

Zalım qızı asıb - kəsmək olarmı?
Sınədəftər, od ürəkli şairi.
Sözünən inciyib - küsmək olarmı?
Haqq yaradıb xoş diləkli şairi.

Sözüdü dövləti, sözüdü varı,
Sözü şairlərin bostanı - barı,
Ələmə başıma boranı - qarı,
Sail etmə düz - çörəkli şairi.

Nə olsun gözəlsən, aydı camalın,
Yandırır - yaxmaqda nədir xəyalın?
Əyib, əridibdi sənin vüsalın,
Dağ gövdəli, şir biləkli şairi.

Yaşın ötər, bir gün qarı olarsan,
Çiçək kimi saralarsan, solarsan,
Kövrələ - kövrələ yada salarsan,
Uzaqgörən, gələcəkli şairi.

Mən odam - alovam, sən niyə buzsan?
Salmanın dilində söhbətsən, sözsən.
Günlərin birində qoca görərsən,
Təmtəraqılı, bu bəzakli şairi.

11.02.2004.

Can dedi

Dostlar, bu fələyin sınısın qələmi,
Bir qarğadım, beş qarğadı, on dedi.
Yapışdı yaxamdan, aldı gözümdən,
Vidənindən, məsləkindən dön, dedi.

Nəyə əl uzatdım, əlimdən aldı,
Məni körpəlikdən çöllərə saldı,
Arzum gözlərimdə qaldı, qocaldı,
Çartla dedi, alış dedi, yan dedi.

Cavanlıq sevgimə baxdım - qocalıb,
Fələk öz heyfini ondan da alıb,
Dedim, gül camalın nədən saralıb?
Hər bir şeydə günahkarsan, sən - dedi.

Bu dünya çəkənməz ah - amanımı,
Birə yoldaş etdi, aldı canımı,
Zalım zəli kimi sorur qanımı,
Haqqa çağıranda, qana - qan dedi.

Ömrü viran, könü talan şairəm,
Bir qanmaza qismət olan şairəm,
Mən Salamanam, dərddən solan şairəm,
Duyan kəslər - can ay şair, can dedi.

20.10.2004.

Məni

Çərxi - fələk erkən aldı gözümdən,
Kövrəltidi, incitdi, ağlatdı məni.
Sınmağa qoymadı, dayaq durdular,
Sağ olsun el - obam, ucaltdı məni.

Taleyim tuş gəldi dərdə - kədərə,
Yediyim - içdiyim döndü zəhərə,
Bir nərd taxtasında döndərdi zərə,
Zamana əlində oynatdı məni.

Ayrı düşdüm gülşənimdən - gülümdən,
Əlim çıxdı vətənimdən, elimdən,
Cavanlığım vaxtsız çıxdı əlimdən,
Nağayrım, qocaldan qocaltdı məni.

Nənəmi, babamı, atamı yedi,
Sındırdı könlümü, qəlbimə dəydi,
Salman inciyəndə döz, tabla dedi,
Etibarsız dünya allatdı məni.

Qocalıram

Nə baxırsan altıdan, altdan,
Ay can alan, qocalıram.
Sən döysənmi bu şairi,
Dərdə salan, qocalıram.

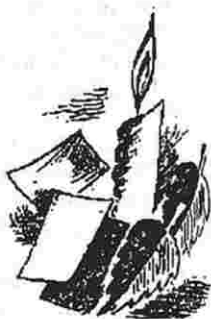
Eşqi talan, qisməti kəm,
Bəxti kədər, gözümdə qəm,
Sənsiz bil ki, nazlı sənəm,
Dünya yalan, qocalıram.

Fani dünya çox nataraz,
Heç bir kəsə məhəl qoymaz,
Deyirdi Salman qocalmaz,
Görən - bilən, qocalıram.

04.03.2004.

Çəkdi

Bir ömür sürmüşəm ahda - amanda,
Fələk mənim ilə tərsinə çəkdi.
Zülümü - zalımı ovanda yazdı,
Mənim qələmimi tərsinə çəkdi.

Ha dedim oyadam, oyanmadı bu,
Şər - böhtan deməkdən doyanmadı bu,
Özünən qeyrini bəyanmadı bu,
Düzünü deyəndə - tərsinə çəkdi.

Salmanın könlünü aldı gözəllər,
Nələr çəkdiyimi bildi gözəllər,
Çətində qeydimə qaldı gözəllər,
Qayğımı al yanaq, tərsinə çəkdi.

05.03.2004.

Məni

Gör nə günə sahib, dostum,
Bu vaxt məni, vədə məni.
Bəyənəməyir, lağa qoyur,
Hər dünənki gədə məni.

Daşa dəydi arzu - dilək,
Gülşənimi döydü külək,
Kor olasan səni fələk,
Nə tez verdin bada məni.

Mənə özgə aləm verdin,
Bu aləmdə ələm verdin,
Dəftər verdin, qələm verdin,
Atdın alov - oda məni.

Salmanı əsir eylədi,
Əllərdə yesir eylədi,
Qismətdən kəsir eylədi,
Ucuz satdı yada məni.

21.08.2003. Gəncə

*Bu gün eşitdim ki, şair dostum,
Sadaxlı Yetim Mahmud dünyasını dəyişib,
Çox pis oldum. Budur dünya etibarsızlığı.*

Dünya səni də yedi,
Heyif Mahmudum, heyif.
Əcəl dediyni - dedi,
Heyif Mahmudum, heyif.

Dünya sənə od oldu,
Üz döndərdi, yad oldu,
İstəyin bərbad oldu,
Heyif Mahmudum, heyif.

Qəm - hicran oldu dostun,
Ərşə qalxdı tüstün,
Dünyadan niyə küsdün?
Heyif Mahmudum, heyif.

Bir an gülmədi üzün,
Bizi yandırdı közün,
Dünyada qaldı sözün,
Heyif Mahmudum, heyif.

Sözün sərrafı idin,
Dediyni üzə dedin.
Haqqın tərəfni tutdun,
Düzləri düzə dedin.
Ürəyni dərd sıxanda,
Danmadın, bizə dedin.
Bəzən də duyulmadın,
Ürəyi buza dedin.
Heyif Mahmudum, heyif.
Salmana dağ çəkildi,
Beli vaxtsız бүkүldü,
Dedilər - Mahmud öldü,
Heyif Mahmudum, heyif.

Sadaxlı kəndini buludlar alıb,
Yetim Mahmud köçüb getdi - dedilər.
Çay axardan düşüb, çəmənlər qocalıb,
Yetim Mahmud köçüb getdi - dedilər.

Təcnisi, qoşması dillərdə qaldı,
Ayağının izləri yollarda qaldı,
Gözünün yaşları sellərdə qaldı,
Yetim Mahmud köçüb getdi - dedilər.

Budur etibarı fani dünyanın,
Üzü qara olsun belə dövrünün,
Bir dostu azaldı şair Salmanın,
Yetim Mahmud köçüb getdi - dedilər.

07.01.2004. Bakı

O da birdi, bu da birdi

Bir cüt gözəl aşiqiyəm,
O da birdi, bu da birdi.
Hər ikisi könülüm şahı,
O da birdi, bu da birdi.

Hər ikisi gözəl - göyçək,
Biri pəri, biri mələk,
Biri güldü, biri çiçək,
O da birdi, bu da birdi.

Biri murğu, biri tərən,
Biri ahu, biri ceyran,
Hər iksinə canım qurban,
O da birdi, bu da birdi.

Hər ikisi əvəzsizdi,
İkisi də candan əzizdi,
Salman üçün qiymətsizdi,
O da birdi, bu da birdi.

05.02.2004.

Sən də şair adı aldın

Məni od - alova saldın,
Özün oda yanmasan da.
Çaşıb sənə yar demişəm,
Mənasını qanmasan da.

Həç yoxuymuş beh - bazarın,
Düz iqarın, etibarın,
Nə çoxuymuş boran, qarın,
Əsməsən də, coşmasan da.

Salmanı çöllərə saldın,
Ağıza - dillərə saldın,
Sən də şair adı aldın,
Bircə xana qoşmasan da.

10.10.2003.

Bacarmaq lazım

Dostluq eyliyəndə, ürəkdən eylə,
Dosta can verməyi bacarmaq lazım.
Fərq qoyma kasıblı ağaya, bəyə.
Bir gözə görməyi bacarmaq lazım.

Ağladanla otur, güldürənnən qaç,
Ona nə söz danış, nə sirrini aç,
Çətin məqamlarda qalma nəalac,
Görüb - götürməyi bacarmaq lazım.

Qonağa xor baxma, Allahu tanı,
Xızır tək qəbul et gələn mehmanı,
Heç kəs tutası döy fani dünyanı,
Xoş ömür sürməyi bacarmaq lazım.

Dili şirin saxla, oxşasın bala,
Acı dil insanı salar zavalı,
Qeybətə danış, düşmə babala,
Söz, üzə deməyi bacarmaq lazım.

Kanar qaç, baş qoşma yetən nadana,
Sənin kimliyini o çətin qana,
Anlayanlar rəhmət söylər Salmana,
Üzü ağ köçməyi bacarmaq lazım.

05.02.2004.

Məndən küsdü

Necə qocaldımsa özüm bilmədim,
Saçlarım ağardı, tel məndən küsdü.
Seyda bülbul kimi şux - şux ötərdim,
Çəmənlər üz döndərdi, çöl məndən küsdü.

Aylar əl tutmadı, il dönük çıxdı,
Bulaqlar qurudu, sel dönük çıxdı,
Qarıxdı xəzənə, gül dönük çıxdı,
Diz təqətdən düşdü, qol məndən küsdü.

Qafil kəşkdirdi bu dövrən məni,
Anlayıb, duymadı bir insan məni,
Əlindən qoymadı qəm - hicran məni,
Zəhəri yedikcə bal məndən küsdü.

Qanlı fələk, qan axıtdı gözümdən,
Gileylənmək kəlmədi də üzümdən,
Salmanam, bezmişəm özüm - özümdən,
Dərdimi yazmaqdan, əl məndən küsdü.

11.06.2003.

Nə gərəkdi

Ay gözün tökülsün, gözün yandırdı,
Alovsuz yanana, köz nə gərəkdi?
Nazını - qəmzəni dünya tutmayır,
Ədən qocaldana, naz nə gərəkdi?

Dünyanı vecinə qoyan deyilsən,
Yandırır - yaxmaqdan doyan deyilsən,
Onsuz da sevirəm deyən deyilsən,
Yalandan vurduğun göz nə gərəkdi?

Sinəm məmər, dodaqlar bal, yanaq gül,
Görəndən vuruldum, duranmıram, bil,
Sən aparın kəsi aparınmaz sel,
Özü gül olana yaz nə gərəkdi?

Sən Salmanı qürurundan endirdin,
Elə baxdın, diri - diri yandırdın,
Bir baxışa çırağımı söndürdün,
Daha yaşamağa yüz nə gərəkdi?

19.02.2004.

Gəl verim canımı

Gəl verim canımı qurbanın eylə,
Demə ki, şairlər səxavətsizdi.
Məni birçə gecə mehmanın eylə,
Sənə mehman olmaq mənə əzizdi.

Sən dünya gözəli, mən sə sərsəri,
Sən sevdinin kəsin nə dərdi - səri?
Qovala sinəmdən bu qəm - kədəri,
Qəm - kədər sinəmdə dərya, dənizdi.

Qoyma günahlarım düşə boynuna,
İpək köynək eylə, geyin əyninə,
Qışın bu çağında girim qoynuna,
Soyuqdu, dörd yanıx şaxtadı, buzdu.

Çaxıbdı sinəmə şimşək gözlərin,
Yoxdumu insafı, söylə - sızlən,
Salman ovu oldu gülərlərlərin,
Mənim sə hədiyyəm qoşmadı, sözdü.

12.02.2004.

Özüdü

Dəli deyir - məni dəli eyləyən,
Bilməyir ki, səbəbkarı özüdü.
Eşqi mən yazığı yıxıb - sürüyüb,
Bu günümün günahkarı özüdü.

Otuz ildir gözlərimin yaşıdı,
Xəbəri yox, ürəyimin başıdı,
Deməyin ki, sevgi bilmir, naşıdı,
Bu sevginin beh - bazarı özüdü.

Görüşəndə yandırır da, yanır da,
Sevə - sevə sevgisin danır da,
Olan olub, keçən keçib, demir də,
Olanların xatakarı özüdü.

Salmanı əritdi göz görə - görə,
Yediyim - içdiyim döndü zəhərə,
Doğma qardaş oldum qəmə - kədərə,
Ürəyimin şah dammarı özüdü.

12.02.2004.

Çox çəkməz

Ay könlüm, səbr eylə, səbir yaxıdı,
Allah köməyinə çatır, çox çəkməz.
Namərd öz işində, pis pisliliyində,
Xain bəlasını tapar, çox çəkməz.

Dünya sahibsizdir demə, söyləmə,
Pislik edənlərə pislik eyləmə,
Biganə yapışma dəftər - qələmə,
Sözün dörd bir yanı tutar, çox çəkməz.

Dilləndir sazını, susmağa qoyma,
Qara köynək geyib, küsməyə qoyma,
Sənə məhəbbəti kəsməyə qoyma,
Yenə bülbül kimi ölər, çox çəkməz.

Onsuz da dərdinə tapılmaz çara,
Başma daşını salım mən günü qara?
Salmanı bir istək saldı azara,
Sevən sevəninə yetər, çox çəkməz.

12.02.2004.

Əgər ağıllı olsaydı, eşşəyi Allah eşşək yaratmazdı.

Eşşəyim

Aclıq tüğyan eliyir, sənə yonca tapammıram,
Tikan yeməkdən ağardı, saçın - saqqalın eşşəyim.

Kimə dedim - dedilər, yem nə gəzir, yoxa çıxıb,
Tutsun yemni yeyənləri ahın - babalın eşşəyim.

Palanın cırıq - cırıq, ayağından düşüb nalın,
Mən cəhənnəm, sən də qaldın ayağı yalın eşşəyim.

Səni minən müftə minir, pul - para da vermir bari,
Onu - bunu daşımaqdan açılıb belin eşşəyim.

Ağlın olsa vaxtında sən də bir müdir olardın,
Olardı villa, saunan, dövlətin - varın eşşəyim.

Səni otaran çoban indi əmr imzalayır,
Odur içində kef edir qaymağın - balın eşşəyim.
Belə getsə nə yaz gələr, nə də ki, yonca bitər,
Bircə fikrim odur ki, nolacaq halın eşşəyim?

Az idimi Salmanın dərdi, sən də bir dərd oldun ona,
Keçmişdə qaldı xoş günlər, cahın - calalın eşşəyim.

10.02.2004.

Son zamanlar qızlarda şər həvəsi çox güclənib.

Əksəyyəti sevgi məktublarına oxşayır.

Sevib - sevilərkə bir paklıq görək,
Sevib - sevilməyin öz ləzzəti var.
Baxdım dəftərinə - sevgin mübarək!
Şairlik asan döy, əziyyəti var!

Özgə bir dünyadır "sevirəm" sözü,
Bu söz ömrün boyu yaşayacaqdır.
Bu sözə bağlıdır sevnin özü,
Onu ürəyində daşıyacaqdır.

Fəqət, sevgi sözü əsərə dönüb,
Dəftərə - kitaba sığışmır hələ.
Qızım, tez alışan tezcə də sönüb,
Yenə tale ilə barışmır hələ.

Ürəkdən keçəni yazıbsan, gözəl,
Heca - qafiyəsi itibdir, bala.
Nə şeir şeirdir, nə qəzəl qəzəl,
Nə də fikrin başa çatubdur, bala.

Vətəndən, atadan, anadan da yaz,
Ürəyi açılısın, gözləri gülsün.
Görənlər deməsin sənə "sevgibaz",
Əksinə qoy hamı ŞAİRƏ desin.

Məhəbbət gözəldir, sevil də, sev də,
Şer yazmağın da öz qaydası var.
Onsuz da "sevirəm" çoxalib dildə,
Dünyanın bam - başqa ab - havası var!

29.05.2003.

Görmədim

Pis xasiyyət, bəd niyyətdən,
Mən ömrümdə kar görmədim.
Qancıxdan qancıx törüyər,
Onda namus - ar görmədim.

Ağıl verdim, pis anladı,
Yaxşıları yamanladı,
Öyrətmək mümkün olmadı,
Xeyrə səbəbkər görmədim.

Qohum - qonşunu saymadı,
Hec kəsə məhəl qoymadı,
Dava - dalaşdan doymadı,
Xəcalət, inkar görmədim.

Salmana verdi azarı,
Ömrümü eylədi yarı,
Davalı yerdə bitməz darı,
Orda döylət - var görmədim.

11.06.2003.

Qardaş

Dostum Ömər Keşəliyə

Hər eşşək anqırır, tayını tapar,
Qəhbələr qəhbəyə xoş gələr qardaş.
Nahaq əsəbləşib kefini pozma,
Kişinin başına iş gələr qardaş.

Zəri nə tanıyar naşı, nadanlar,
Bahalıdır desən, tərsinə anlar,
Mən haqqın quluyam, haqqı dananlar,
Haqqın qəzəbinə tuş gələr qardaş.

Əsəbni korlama, özünə qıyma,
Namərdədən kanar gəz, nakəsə uyma,
Bu dünya belədir, qoyma,
Zirvəyə qar - boran, qış gələr qardaş.

Doğrunun yolunda tələ görmüşəm,
Lələ yedəyində, lələ görmüşəm,
Haqqı - ədaləti belə görmüşəm,
Bir gün göy üzündən daş gələr, qardaş.

Ay Ömər, seçirsən yaxşıdan pisi,
Çoxalib Salmanın xain - xəbisi,
Şairi bəyənmirbirisi,
Atdığı zərləri beş gələr qardaş.

07.11.2003

Xoruz əhvalatı

Tələbəm şair Alxan Yekə Əhmədli yayda çoxlu beçələr alır. İçindən yaxşısını birin seçib, xoruz aylayır. Böyüyəndə bu xoruz onları yığır boğaza. Oğul - uşağın gününü qara edir. Gəlib-gedənin üstünə hücum çəkir, onun - bunun üstünə atılır. İstəyir ki, kəsə. Ancaq, mənsiz kəsmək istəmir. Mənə ismaric göndərdi ki, gəl, bir xoruz var, kəsəcəm. Mən də dedim ki, kəsirdin "Xıdır Əlləz" gecəsi kəsəydin, indi niyə kəsirsən, dəymə, qoy qalsın. Cavabımda dedi ki, ay ustad qulaq as, gör nə deyirəm:

Səhər - axşam vaxtsız ötüb
Yığdı məni cana xoruz!
Şəppildadıb qanadını,
Səs salıb asmana xoruz!
Hindəki toyuq - cücəni,
Dağıdıb hər yana xoruz!

Hay-küy saldım, acıqlandım,
Dedim, bəlkə qana xoruz!

Beş toyuğa sahib olub,
Gəzir şəstlə, dimdik atır.
Döşünü verib irəli,
Fərələrlə çimdik atır.
Tüklərini qabardaraq,
Beçələrə təpik atır.
Tullanır oğul-uşağa,
Çağırır meydana xoruz!

Dən verəndə eşələyir,
Elə bil ki, ləl axtarır.
Arpa, çovdarı bəyənmir,
Arı kimi bal axtarır.
Quzğun görcək haray salır,
Gizlənməyə çul axtarır.
Gah şir olur, gah da pişik,
Girir donnan - dona xoruz!

Oysandıq bağ - baxça saldı,
Xoruz onu zay etdi.
Sındırdı gül-çiçəyini,
Göz yaşını çay etdi.
Vaxtsız yedi göyörtini,
Bitməmişə tay etdi.
Şair Alxan, çək bıçağı,
Qoy boyansın qana xoruz!

Dilə tutub, təkid etdim ki, gəl, bu xoruzu kəsəmə. Kişi də belə pəhlivan xoruzu kəsərmidi? Odur ki, bir gün məni evlərinə çağırdı. Evə girəndə gözlərimə inanmadım. Şair Alxan özü dedi ki, kimi, bıçağı çəkib xoruzu qanına boyamışdı. Dedim - ə, niyə heyif elədin, yazıq döydümü? Dedi ki, bilirdim, sən görsən kəsməyə qomacaqdın. Ancaq bıçaq sümüyə dirənmişdi, nə edim? Dedim - onda qulaq as, bir neçə xana da mənim sözüm var.

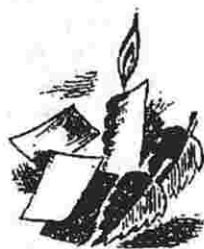
Mən sənə günah görmürdüm,
Vallaha, billaha xoruz!
Sənin peşən banlamaqdı,
Axşamnan sabaha xoruz!
Toyuq -cücənin içində,
Bənzəyirdin şaha xoruz!
Vaxtlı-vaxtsız banlamağın,
Gəldi sənə baha xoruz!

Güclü olanda nə olar,
İncitməzdin cücləri.
Şairi narahat etməzdin,
Qışın uzun gecələri.
Gah toyuğu budayıbsan,
Gah da körpə beçələri.
Özün-özünü salıbsan,
Çox böyük günaha xoruz!

Kim deyirdi sal kotanı,
Oysandığın baxçasına?
Gah göyü ye, gah gülü qır,
Neyləyirdi baxça sənə?
İnsafımı göy tapdana,
Gül qırıl, baxça sına?
Həkimə zülm eyləməmiş,
Nə qalıbdı daha xoruz!

Alxan məni ismarladı,
Gəlib özüm gördüm tamam.
Hara gəldi baş soxubsan,
Bulaıb tualet, hamam.
O da boğazdıyıb səni,
Dünyadan göndərib nakam.
Salman gəlsə kəsilməzdin,
And olsun Allaha xoruz!

24.02.2004

Dostum Nəsimov Məhəmməd Mədədoğluna

Doğma el - obadan uzaq düşmüşük,
Mən necə unudum dərdi, Məhəmməd?
Hani o gözəl el, o ev, o eşik,
İtirdik vətəni, yurdu, Məhəmməd.

Toy toya oxşamır, nişan nişana,
Burda fərq qoyulmur qoca, cavana,
Bir təhər yerləşdik Azərbaycana,
Seçilmir namərdi, mərdi, Məhəmməd.

Pul ilə ölçülür burada hər şey,
Dünyanın qurluşu qardaş, pulda döy,
Rüsvətə bürünüb burada yer - göy,
Çoxalib quzğunu, qurdu, Məhəmməd.

Salman həmi dostdu, həm eloğludu,
Təpədən - dırnağa haqqa bağlıdı,
Fələk tənəsindən sinəm dağlıdı,
Gördüyüm kələkdı, tordı, Məhəmməd.

17.08.2003.

Baba ocağı

İndi yaz gəlibdi, sellər oynasır,
Mən yurduma həsrət, yurd mənə həsrət.
Allah, xəyalımda nələr dolaşır,
Nədir bu ayrılıq, nədir bu dəhşət?

Nə ünüm yetişir, nə əlim çatır,
Oğru tək gedirəm, gedib - gələndə,
Sən olsun bu yerlər, könlümə yatmır,
Xoş, gözəl günlərim qaldı vətəndə.

Orda gözəl idi gül də, çiçək də,
Yaylağa, bulağa sözmü varyıdı?
Nə qədər arzular vardı ürəkdə,
Payızı - qışı da, bir baharıydı.

İntizar qocaldı, həsrət döysə də,
Qəribdi, qonaqdı - deməyin dostlar.
Vətən, yurd sevgisi məni əysə də,
Nə yaxşı ki, Borçalı var, Qazax var!

Orda yurd ətiri, yurd nəfəsi var,
Aranı kəssə də bir neçə bələn.
Oradan görükür sevdiyim dağlar,
Ancaq nə gedən var, nə də ki, gələn.

Mən gedib çatmasam - ruhum orada,
Nənəmin - babamın qucağındadır.
Bakı inciməsin, durub arada,
Xəyalım Təmirrər ocağındadır!
21.03.2004.

Ay xanım

İbadət əhlini sərxoş eylədi,
Sərxoş-sərxoş baxan gözün, ay xanım!
Şərab nəşəsindən lələyə dönüb,
Yanağın ay xanım, üzün ay xanım!

Şərab təsir edib, gözəlləşibsən,
Billah ya hürusən, ya da pərisən,
Bu dünyaya kef çəkməyə gəlibdən,
Yenicə açılıb yazın, ay xanım!

Könül xoş olanda üz gözəlləşər,
Məstənə baxanda göz gözəlləşər,
Şəkər-bala dönsə söz, gözəlləşər,
Gözəllikdə yox əvəzin ay xanım!

Şərab haramlığı yalandır, yalan,
Yeməkdi, içməkdi insana qalan,
Bədnəzər gözlərdən gen, کنار dolan,
Budu məsləhətimiz bizim ay xanım.

Salman görməmişdi səni bu halda,
Belə gözəllikdə, bu gül camalda,
Yanında heç nədi dövlətə də, mal da,
Yandırdı şairi közün, ay xanım!
14.01.2000.

NƏ YAXŞI DÜNYANIN ŞAİRLƏRİ VAR

Şair Alxan Yekə Əhmədliyə

Həmı gileylənir qoca dünyadan,
Bu dünya huç kəsin dünyası döykü!
Nazınla oynayıb, cananın kimi,
Qolunu boynuna salası döykü!

Nuh Nəbiyullahın olmuyan dünya,
Şahları vecinə almayan dünya,
Sultan Suleymana qalmıyan dünya,
Ay şair, heç kəsə qalası döykü!

Dünyanın boynuna qoyulmaz minnət,
Kimə cəhənnəmdir, kiməsə cənnət.
Gələn qayıdacaq, budur həqiqət,
Ay insan, sən deyən olası döykü!

İnsan ələkərmə öz vərdişindən?
Dünya qayıdan döy bu gərdişindən,
Bərqərar olubdu haqqın işindən,
Bu dünya Aallahın bəlası döykü!

Təbətə, havası, suyu qəşəngdi,
İlhamı Salmanı qoynuna çəkdi,
Bu dünya əbədi güldü - çiçəkdi,
Saralası döykü, solası döykü!
28.04.2004.

Dünya

Yenə mən yazıqdan nə istəyirsən?
Çəkibsen üstümə dumanı dünya.
Könlüm açılarda başıma döydün,
Vermədin şairə amanı dünya.

İlqarı, dostluğu, andı unutdun,
Hər yerdə mərdləri namərdə satdın,
Seçib - ayırmadın, bərabər tutdun,
Yarımçıq, qanmazı, qananı dünya.

Aləm yandı alovumdan, közümdən,
Gileylənmək gəlmədi də üzümdən,
Körpə - körpə, erkən aldın gözümdən,
Göstərdin ərəsət - divanı dünya.

Tufanlara verdin əmanətimi,
Çırıpdın daşlara məhəbbətimi,
Məni qocaltdığın bəs etmədimi?
Qocaltdın sevdiyim cananı dünya.

Sevib - sevnələri yandırdın, yaxdın,
Abad könülləri uçurdun, yıxdın,
Bütün günahlardan tər - təmiz çıxdın,
Vermədin əllərə yaxanı dünya.

Həyatı Salmana cəhənnəm etdin,
Yaşamağı mənə dərd - vərəm etdin,
Nə insafa gəldin, nə kərəm etdin,
Susuz əyləyibsen yananı dünya.

22.10.2004.

Şair Alxan Yekə Əhmədliyə

De görüm dünyadan ağlın nə kəsir?
Gah endirir, gah qaldırır, ay Alxan.
Bu hara üz tutub, hara tələsir?
Gah yandırır, gah dondurur, ay Alxan.

Zalımla dostlaşıb, asidir mərdə,
Ədalət axtaran qəmdə - kədərdə,
De, dözmək olarmı bu boyda dərdə?
Gah ağladır, gah güldürür ay Alxan.

Hər şey pula dönüb, pul Allah olub,
Gədələr qəflətən ağa, şah olub,
Söylə, şairlərdə nə günah olub?
Orda - burda utandırır, ay Alxan.

Deyirlər Allahın kəraməti var,
Sadiq bəndələrə məhəbbəti var,
Di gəl ki, görürəm xəyanəti var,
Gah düzəldir, gah sındırır, ay Alxan.

Salmanı kürədə köz eliyibdi,
Dilə - ağızlara söz eliyibdi,
Deyirlər, neylib düz eliyibdi,
Bu söz məni çox yandırır, ay Alxan.

28.04.2004.

Bu gün kəndçiliyim yadıma düşdü

Alxanın gətirdiyi köhnə kərənti,
Allah, haralara qaytardı məni.
Geniş biçənəklər keçdi könlümdən,
Xəyal yaylaqlara apardı məni.

Səhərdən əlimdə kiçik kərənti,
Biçməkdən bezmirəm, cavanlaşmışam!
Kənardan baxanlar bir şey anlamır,
Mən isə şəhərdən uzaqlaşmışam.....

Gözümün önündə doğma kəndimiz,
 Biçin biçilərdi söküləndə dan.
 Kişilər qabaqda, arxasınca biz,
 Çölə səs salardı kərənti-zindan.

Biçilmiş güllərin ətri bizləri,
 Dəyər burnumuza, bihuş edərdi.
 Çaləngə tutardıq ərgən qızları,
 Qızlar da bizlərə göz - qaş edərdi.

Günəş alov kimi yandıran zaman,
 Bir pəri gələrdi çiyni sənəkli.
 Tərləmiş canlara suyu dərman,
 Su paylayardı nazik biləkli.

Cavanlar seyr edib bu mənzərəni,
 Kim bilir fikrindən nələr keçərdi?
 Poezya qabağna qataraq məni,
 Bir anda nə qədər yollar keçərdi....

Bizi əzizləyib köhnə kişilər,
 İşlədib, incidib, yormazdı bizi.
 Bizlərə gəldikdə, göstərib hünər,
 Səhərə qoymazdıq işlərimizi!

Biçin aylarında can bərkiyərdi,
 Tədarük görərdik qış aylarına.
 Cavanlar bir az da kişiləşərdi,
 Hazırlıq görərdi öz toylarına.

Bu gün kəndçiliyim yadıma düşüb,
 Kərəntim əlimdə biçib, doğrayır,
 Çox əfsus, il keçib, yaşım ötüşüb,
 Keçmiş xatirələr mənə qarğayır.

Könlüm Bulaqlıda, bir qız yanında,
 Ömrümün ən şirin çağları vardı.

Gələcək həyatın astanasında,
 Sən demə yollarım borandı - qardı.

Bu gün kəndçiliyim mənə qayıdıb,
 Elə bil şəhərdən uzaqlaşmışam.
 Acımı - ağrımı tamam unudub,
 Keçən günlərimlə qucaqlaşmışam.

05.05.2004

Mənim

Otuz ildir dolanıbdı boynuma,
 Kəsib əlacımı bu şahmar mənim.
 Kor ol fələk, hardan saldın qoynuma?
 Gen dünyam başıma oldu dar mənim.

Nə böyük tanıyır, nə də kiçiyi,
 Söz deyəndə qapır qancıx küçüyü.
 Zəhər tuluğuna döndərüb öyü,
 Hər günüm olubdu ahu - zar mənim.

Şeytanlıq bilməzə, şeytan yazıldı,
 İnsan olmayana, insan yazıldı,
 Çirkinə, yassara canan yazıldı,
 Düşdü qismətimə zülümkar mənim.

Ataların bir sözünü deyiblər,
 Anasna bax, al qızını deyiblər,
 Aman allah, nə düzünü deyiblər,
 Bu seçimdə öz günahım var mənim.

Mən Salmanam, yaşım ötüb yarıdan,
 Gileyliyəm kor taleyim sarıdan,
 Məni xilas eylə, böyük yaradan?
 Incidir canımı bu azar mənim.

09.05.2004

Aşıq Vəkili

Aşıq, səni yaradana çox şükür,
Başdan - başa od alovsa, maşallah!
Tanrı boy - buxunu nə göyçək çəkib,
Lopa bığlı, uzunsovsan, maşallah!

Necə ildir sənətinə bələdəm,
Dosta olan məhəbbətnə bələdəm,
Gen sürfənə, səxavətnə bələdəm,
Bu dünyada gözü toxsan, maşallah!

Hər bir yerdə ad - sanını görmüşəm,
Sən coşanda meydanını görmüşüm,
Qopardığın tufanını görmüşəm,
Kamanından çıxan oxsan, maşallah!

Sən bizim ellərin öz dastanisan,
Sənət meydanının pəhlivanisan,
"Ruhani", "Koroğlu", "Qəhrəmanisan",
Zilxanlıqda tayı yoxsan, maşallah!

Necə fəxr etməyim sənənlə aşiq?
Sən aşiq, mən şair, biz ki, qardaşıq.
Necə ildən bəri doğmalaşmışıq,
Salman üçün vardan çoxsan, maşallah!

10. 05. 2004.

Dura - dura

Dilim gəlmir Bakılıyam deməyə,
Axı necə deyim, el dura - dura?
Mən necə unudum o yolu, izi?
Cığır dura - dura, yol dura - dura.

O yerlər əlindən buraxmır məni,
Səsləyir dağların dumanı - çəni,
Unutmaq olarmı çölü - çəmənini,
Bülbül dura - dura, gül dura - dura.

Bu şəhərdə od - alovdan keçirəm,
Cəhənnəmdən cəhənnəmə köçürəm,
Kürün kirli sularını içirəm,
Bulaq dura - dura, göl dura - dura.

Qarğa - quzğun yuva qurub elimdə,
Vətən sözü dodağımda, dilimdə,
Yurd dərdini daşıyıram belimdə,
Dəvə dura - dura, fil dura - dura.

Dərd satmıram, dərd alıram dünyada,
Öz dərdimlə tək qalıram dünyada,
Mən Salmanam, qocalıram dünyada,
Göz yaşım köksümdə sel dura - dura.

12. 05. 2004.

Zülfıyyə Xanıma

Rəhmətlik Usta Xudunun cüməsindəydik. Gözəl - göyçək, sazlı - sözlü Zülfıyyə xanım Aşıqlıq da burada idi. Yaxşı çalib oxuduq. Zülfıyyə xanım isə daha gözəl, daha cazibədar idi.

Boy - buxunu kosmanavta oxşuyur,
Aman allah, barmaqlarda nələr var.
Elə bil ki, güldən çələng toxuyur,
Gözdə - qaşda, yanaqlarda nələr var.

Əlində saz dönüb alova - közə,
Oğul istəyirəm tablaya, dözə,
Ömrü uzadır, can verir bizə,
Bu günlərdə, bu çağlarda nələr var.

Bu Zülfıyyə, bu telli saz, bu da biz,
Bu ustalıq, bu gözəllik, bu da naz,
Bu ocaqdı, bu alovdu, bu da köz,
Sınadək ocaqlarda nələr var.

Sazı dilləndirən barmaqlar gözəl,
Pərvanə dolanan çiraqlar gözəl,
Salman, bu cümədə qonaqlar gözəl,
Sazlı - sözlü qonaqlarda nələr var.

13. 05. 2004.

Gedirəm

Vəziyyətim çox pisdir a dostlar mənim,
Şam kimi əriyib, yanib gedirəm.
Kəsilir taqətim, halsızlaşıram,
Piltəsiz çıraq tək sönüb gedirəm.

Mən bir şey görmədim dünya bağında,
Olmadım var - döylət, pul marağında,
Saralan günəş tək axşam çağında,
Qarlı zirvələrdən enib gedirəm.

Dolandı boynuma bir şahmar ilan,
Kəsdi əlacımı, vermədi aman,
Daha nə gözləyim belə dünyadan?
Əcəl səməndimi minib gedirəm.

Sağ olun, var olun, yaşayın dostlar,
Budur məndən sizə olan arzulər,
Salmana bəd gəldi belə rüzigar,
O səbəbdən küsüb, dönüb gedirəm.

23. 05. 2004.

*Yaxın qohumumuz Şəfiqə xanım qəflətən dünyasını dəyişdi.
Hamımız sarsıldıq. Dəfn günü cavanlıq illərimin sevgisi ilə
rastlaşdım. Məni görəndə körpə uşaq kimi anasının arxasına
qaçdı. Allah, bu mənzərə necə də gözəl idi, belə yerdə şair
susardı mı?*

Mən deməzdim qocalıbsan,
Qaş həmənkı, göz həmənkı.
Pünhan - pünhan oxlayırsan,
Söz həmənkı, naz həmənkı.

Hərdən qarşıma çıxırsan,
Gəndən, ötəri baxırsan,
Yenə yandırıb - yaxırsan,
Od həmənkı, göz həmənkı.

Sən şairi lal eylədin,
Ürəyni xal - xal eylədin,
Salmanı bihəl eylədin,
Siz həmənkı, biz həmənkı.

25. 05. 2004.

Mənim sinəmdəsən

Tale - qismət səni, məni,
Cavanlıqdan yaraladı.
Yeni - yeni sevişirdik,
Qarşımızdan it uladı.

Əsdi boran, qopdu külək,
Küsdü könül, sındı ürək,
Bu kor olmuş cərxı - fələk,
Bizi kəsdi, araladı.

Ah çəkməkdən közə döndüm,
Dil - ağızda sözə döndüm,
Sənin üçün üzə döndüm,
Bir dilbilməz paraladı.

Təmənnam yox özgəsindən,
Şair oldum həvəsindən,
Demə Salman sinəsindən,
Səni pozdu, qaraladı.

25. 05. 2004.

Soruşma

*Ustad aşığımız Aşıq Məhəmməd Sadaxlı
Bakıya qonaq gəlmişdi. Görüşdük. Hal-əhval
tutandan sonra soruşdu ki, oğul, birtəhər
görükürsən, nə olub?*

Həmi çox bədbinəm, həmi də nasaz,
Başımdan aşıbdi, dərdi soruşma.
Zamana bəm-başqa, vədələr özgə,
Namərdlər boğurlar mərdi, soruşma.

Hamı bir-birinə badalq gəlir,
İşlər yaxşı getmir, baş-ayaq gəlir,
Qartal yuvasına yapalaq gəlir,
Ürəklər paxırdı, kirdi, soruşma.

Kəhərin yerinə bağlanıb ulaq,
Düzgünlük gözəncə dəyir şapalaq,
Arxalı köpəklər qurd basır ancaq,
Bu dərdləri çəkmək zordu, soruşma.

İnsan bir-birinə qurur tor, kələk,
Bəndənin işindən baş açmır fələk,
Dollarla ölçülür namus, ar, məslək,
Allah belimizi qırdı, soruşma.

Vəzifə güc gəldi, satıldı torpaq,
Viran qaldı ellər, söndü od-ocaq,
Söndü könüllərdə neçə min çıraç,
İtirdik Vətəni, yurdu, soruşma.

Bir sürü naxələf milləti yeyir,
Nəfisdən, pambıqdan görmürük xeyir,
Kimə inanırıq, dağıdır, əyir,
Onların gözdiyi vardı, soruşma.

Bunun üçün kefsizdir, biliynən Salman,
Bu zülmə, zillətə dözərmə insan?
Fürsət zalımdadı, tülküdə meydan,
Əzilən, alçalan şirdi, soruşma.

11.10.2000.

Söz verin

Sinəm yanır, verdiyin çay söndürməz,
Söndürməyə bulaq verin, buz verin.
Qəm -möhnətim qatar- qatar düzülüb,
Danışmağa kaman verin, saz verin.

Şair könlüm bulum-bulum bulanır,
Məcnun könlüm doğma yurdu dolanır,

Vüsalınan canım oda qalanır,
Söyləməyə, danışmağa söz verin.

Öz yurdunda mehribanlıq görmüşəm,
İnsanlarda saf insanlıq görmüşəm,
Bir doğmalığ, bir halallıq görmüşəm,
Halal çörək verin, halal duz verin.

Gözəllərdə əhdi-ilqar var idi,
Həm sədaqət, həm etibar var idi,
Sevənlərdə dözümlü, vüqar var idi,
Orda qalan ocaq verin, köz verin.

Yaşım yarı, dünya fani, puç olub,
Gördüklərim yuxu olub, heç olub,
Bu qəriblik boynumuza suç olub,
Qayıtmağa yol göstərin, iz verin!
Siz Salmana danışmağa söz verin!

01.02.2000.

DÜNYANIN KARVANI

Bir karvan yol gəlir Adəmdən bəri,
Nə yolu bilinir, nə də məqsədi.
Dünya yox eyləyir bu gələnləri,
Bu sirri heç kəsə o bildirmədi.

Ölüm dəyirmanı durmayır bir an,
Əzrayıl üyüdür çox insanları.
Hökmən ölməlisə bu yazıq insan,
Bəs niyə yaratdın, ay Uca Tanrı?

Sən bilən yaxşıdır pərvərdigara,
Yaradan da sənsən, yox edəndə sən.
Sirrin bəlli olmaz heç bir insana,
Sahibi-zamansan, qalargi sənsən.

Bəli, sahibi-zamanam, ay insan oğlu,
Yaratdım dünyanı öz əlimlə mən!
İnsanı yaratdım, verdim ağılı,
Verdiyim nə varsa alıram hökmən!
Uzun bir yoldasan Adəmdən bəri,
Dünya həmənkidi, sən bambaşqasan.

Qazancın nə olub, nəzər sal geri,
Nəyin sahibisən, nə məkandasən?
Taleyin ağırlı, güzəran çətin,
Qurbanı olursan quru zəhmətin.
Bunları anlayıb – qanmırsan nədən?
Çalışıb tər tökdün qara qəbrəcən!
Birni yaratmışdım, biri çoxaldı,
Ayrı millət oldu, ayrı din oldu.
Qabili yaradan, niyə yaratdı?
Araya ilk qanın təməlni qoydu.
Elə o gündən də paxıllar artdı,
Nə qarınlar doydu, nə gözlər doydu.
Torpaqdan yaranan torpaq istədi,
Dünyaya hökümran olmaq istədi,

Firon da bir Allah olmaq istədi,
Hər yanı qan ilə suvardı, əkdı,
Dərya qoşunuyla qoynuna çəkdi.
Heç kəs ölümünü yada salmadı,
Dağıtdı, taladı, tikdirdi, qurdu,
Mənəm-mənəm deyən getdi, qalmadı,
Biri getdisə də, o biri durdu.

Eh, ay qara torpaq, ay cansız torpaq,
Üstündə qan gedir, davalar gedir.

Başa düşmərlər ki, qonağıq, qonaq,
Şəhərlər dağılır, obalar gedir.

Dur, qalx ayağa Adəm atamız,
Gör nələr, nə etmir səndən olanlar,

Sən insan doğubsan, Həvva anamız,
Onlardan olubdu əqrəb, ilanlar.

Nə qədər çoxalıb didən, didilən,
Başlar qarışıbdı vara-döylətə.

Dünyanı puç bilən, axarsız bilən,
Yarəb, heç uyarmı şana-şöhrətə?

Bəsdı bu qan, qırğın, dayan ay insan,
Torpaq qalasıdı, sən gedərgisən,

Bu bəd niyyətləri atıb, tərgisən!
Bir nəzər salıynan öz keçmişinə,

Torpaqdan yaranan torpağa dönüb,
Axı sən bələdsən dünya işinə,

Bir çıraq yanıbsa, o biri sönüb.
Tarix, qoca tarix saxlayır yadda,

Yazır hesabına hər bir anı da.
Kiçik bir zərrəsən sən kainatda,

Hər bir şey həll olur öz zamanında.
Necə imperiyalar quruldu yerdə,

Ölüm hesabına, qan hesabına.
Mədəniyyət yaranıb qədim Misirdə,

Hələ də min sirli dünyadı, bina.
Böyük üçbucaqlar necə qurulub?

Kim olub mühəndis? Kim olub bənnə?
Nə qədər sirlisən, ay sirli dünya?

Hiyləli, sehri, məkirli dünya!

Kim açar sındəki bağı sirləri?
Hanı, haradadır, gəlmir xəbəri?

Yatmışdım, yuxumda gördüm bir gecə,
Bir yerdə, yeddi qız bir də, bir qoca,
Bir də şaha bənzər bir kişi durur,
Üzündən, gözündən tökülür qürur.
Gördüm ki, üzündə şahənəlik var,
Onun qulluğunda durubdu qızlar.
Hər biri çox gözəl, dağlar maraqlı,
Alıblar dövrəyə bu ağsaqqalı.
Hərəsi söyləyir başa gələni,
Kişi marağını gizlədə bilmir-
Yenədə işləyir onun qələmi.
Heyrətdən bəzən də sakitcə gülür.
Məni də bürüdü bir anlıq maraqlı,
Ayağını saxladım kənar duraraq.
Nəsə, tanış gəldi mənə bu qoca,
Gah sultana baxdım, gah qızıl taca.
Gizlədə bilmədim soruşdum: - baba,
Çox tanış gəlirsən, harda görmüşəm?
Gülüb, fikrə daldı bu müdrik qoca,
Oğul, oxuyubsansa əgər Xəmsəni,
Ordan tanıyıbsan yəqin ki, məni.
Buraya yığısan Yeddi gözəldi,
Bu şah Bəhram Gurdur, ər oğlu ərdir.
Bu yeddi gözəlin sahibi budur,
Tərk etdiyimiz dünya sirlə doludur.

Dostum bir an buyur əyləş, gəl eşit,
Dünya ki, var, çox bir təhər dünyadı.
Çox görmüşəm gəlib-gedən insanı,
Əvvəl bal, axırı zəhər dünyadı.

Görmədim dünyada mən hamını şad,
Bir könül firavan, bir könül bərbad,
Şirin üçün özünü öldürdü Fərhad,
Qoynu dolu hicran, kədər dünyadı.

Çalış oğul, yaxşıqdan qur, yarat,
Mərd işidir, yaxşı hörmət, yaxşı ad,
Beş günlük dünyadır, ömrü keçir şad,
Onu bil ki, gəldi-gedər dünyadı.

Dünyanın qayğısı çətindir, çətin,
Sür safasını özün çəkən zəhmətin,
Dalınca düşməynən varın-döylətin,
Hər bir şeyin axırı hədə dünyadı.

Qorudum nəfsimi qızıldan, vardan,
Müdam kanar qaçdım böyük şahlardan.
Yolumda əyildi neçə saraylar,
Atlazlar, ipəklər, dəvələr, taylar.
Mənsə sadəliyi üstün bilməşəm,
Bir quru canımla bura gəlmişəm.
Qızıl da, inci də, gümüş də qalır,
Dünya insanları boş yola salır.
Bir vaxtlar varıydı gördüyün Bəhram,
Nə qəm tanıyırdı, nədə ki, hicran.
Başı açılmazdı eşq-işrətdən,
Nə yurddan xəbərdi, nə də millətdən.
Azca qalmışdı ki, itirə tacı,
Mənim məsləhətim oldu əlacı.
Düz yola qayıtdı, tövbə eylədi,
Dağılmış elləri abad eylədi.
Qızıla, gümüşə bağlamadı bel,
İndi yaxşıqla xatırlayır el.
Başındakı tac da adi tac deyil,
Müdrüklük tacıdır, bağışlayıb el.
Bəli! Nizamiyəm, düz tanıyıbsan,
Oğul, sən zənnində yanılmayıbsan.
Səksəkli oyanıb yuxudan dərhal,
Məni məndən aldı dərin bir xəyal.
Əllərimə aldım yenə Xəmsəni,
Fikirim keçmişlərə apardı məni...

Şair:

Mən gedəri bir qonağam,
Bəs sən kimsən fani dünyadı?

Mən torpağa qayıdanam,
Bir göstər qalanı, dünya.

Dünya:

Allahın qul bəndəsisən,
Öz yerini tanı şair.
Sən nə haqla gedənləri,
Soruşursan hanı, şair?

Şair:

Hanı Adəm, hanı Həvva?
Töküdü qan, saldın dava,
Əzabın gəlməz hesaba,
Yedin Suleymanı dünya.

Dünya:

Adəm, Həvva günahkardı,
Ağacda nə işi vardı?
Allah cənətdən ayırdı,
Eşitdi şeytani, şair!

Şair:

Nizami, Firdovsi durmur,
Hanı Çingiz, hanı Teymur?
Gələn səndə bina qurmur,
Neylədin Loğmanı dünya?

Dünya:

Gəlib-gedib çox xəqanlar,
Asıb-kəsib, töküb qanlar,
Teymur, Çingiz bir zamanlar,
Saymırdı insanı, şair!

Şair:

Hanı Osman, hanı Xəyyam?
Hanı Cəmsid, sehirli cam?
Gözəlikdə axtaracam,
Yusif-Kənanı dünya.

Dünya:

Rübai deyə-deyə,
Xəyyam könül saldı meyə.
Məcnun vuruldu Leyliyə,
Seçdi biyabanı şair.

Şair:

Hanı Abbas, hanı Pəri?
İsmayılın yox xəbəri,
Yox eylədin min dilbəri,
Nigar, Nətavanı dünya.

Dünya:

Gəldi-getdi çox pərizad,
Həmsi məndən çəkdi fəryad.
Taxtı-tacı oldu bərbad,
Gəzmə Suleymanı şair.

Şair:

Hanı Alı, yox Ələsgər?
Vurgun oldu gələr-gedər,
Seyiddən qalmaqda əsər,
Yox eylədin Xanı dünya.

Dünya:

Ələsgərlə, Vurgun bəli -
Aşıq idi aşiq Alı.
Vaqif öldü müəmmalı,
Qaldı adı - sanı, şair.

Şair:

Saraşdı Söyün, Xındı Məmməd,
Aşıq Sadıq, telli Məmməd,
Hanı Nəcəf, hanı Əsəd?
Göstər Ağacanı dünya.

Dünya:

Məndə yoxdu qalan insan,
Bir dəfəlik dərk eylə, qan.
Söyün, Nəbi, nə Ağacan?
Göndərdim mehmanı şair.

Şair:

Hanı Əmrah, söz sərrafı,
Sehr idi barmaqları.
O Şəmsirin nə günahı?
Dağıldı məkanı dünya.

Dünya:

Dərd paylaram dərd bilməzə,
Könülləri əzə-əzə.

Yenə mənəm bil tər-təzə,
Bax, tanı dünyanı şair.

Şair:

Yapışanı qoparacan,
Dost olmadın axıracan,
Bir gün sakit aparacan
Mən Qazi Salmanı dünya.

Dünya:

Çox palıdlar qoparmışam,
Köklü-qollu aparmışam,
Öz yaşında çox görmüşəm,
Səni tək Salmanı, şair.

Dünya öz işində öz hayındadır,
Fikirim xəyallar sarayındadır.
Baxdım ki, dünyanın doğrudur sözü,
Yaradan çox çəkir sınağa bizi.
İnsandı dünyanın böyük neməti,
Fəqət, zülumdə nədir qiyməti?
Bir qarın çörəyə çalışır, niyə?
Bəzən haqqı çatmır düzü deməyə.
Zülm edən də odur, zülm ediyən də,
Tələslər çoxalıb yenə sinəmdə.
Qorxuram sabahın təlatümündən,
Didə bir-birini insan yenidən.
Torpağın üstündə, daşın üstündə,
Qarğa tək, quzğun tək leşin üstündə.
İnsan yaranıb azadlıq üçün,
Nə daş qəfəs üçün, nə aclıq üçün.
Möhtəkir qazanır bu bahalıqda,
Kasıblar gəzirlər cındır-cırıqda.
Dünya bölünübü iki tərəfə,
Varlıyla - kasıba yenə bu dəfə.
Torpaq bölünən tək, el bölünən tək,
Çaylar bölünən tək, göl bölünən tək.
Bax belə bölünüb Azərbaycanım,
Düzlərdə bir daşqın sel bölünən tək.
Böldürən kim oldu, bölən kim oldu?
Top, tufəng altında ölən kim oldu?

Beləcə dağılıb, sökülüb Vətən,
O yana, bu yana çəkilib Vətən.
Doğma Təbrizimiz bizə yad oldu,
Böyük Azərbaycan lap bərbad oldu.
Yenə də yağlar didir, dağdır,
Didilən bizlərək, didən yağdır.
Qarabağ, Göyçəmiz qan içindədir,
Borçalı bizim döy, görən kimdədir?
Zəngəzur düşməne bağışlanıbdı,
Bu da bir zamanlar alqışlanıbdı!
Beləcə bölərək Azərbaycanı,
Ruslar yaratdı Ermənistanı!
Biz də alqışladığ, əl çaldıq buna,
Axırda da qaldıq belə pis günə.
Hani sərkərdələr, hani igidlər?
Hani Koroğlular, hani Nəbilər?
Qurtarsın vətəni, qorusun eli,
Savaş meydanında göstərsin hünər.
İran siyasəti, farsın dili,
Döndərib köləyə o boyda eli.
İyirmi üç milyonluq böyük bir xalqın,
Nə bir məktəbi var, nə bir kitabı.
Nə etsin, neyləsin qalıbdı çaşqın,
Alıbdı qoynuna zaman girdəbi.
Dillənən adamlar dilsiz qalırlar,
Ailəsiz, yuvəsiz, elsiz qalırlar.
Orda fars döydü, burda ruslar,
Bu boyda millətə çəkildi dağılar.
Araz qılinc kimi kəsdi aranı,
Tikanlı məftillər aldı hər yanı.
Biz öz yurdumuzda dönmüşük yada,
Bundan betər dərd olarmı dünyada?

Mən aşiq, fani dünya,
Qaldır tufanı dünya.
Yad olub doğma qardaş,
İnsafın hanı dünya?

Aşığam aş, dağlar,
Gözəl, tamaşa dağlar.
Vətən bölünən günü,
Dönəydim daşa dağlar.

Mən aşığam, bir də çək,
Bir də ölç, bir də çək.
Sınəmə min dağ çəkdim,
Neylək dünya, bir də çək!

Bir vaxtlar İrandan qaçıb gələnlər,
İndi qanımızı içən ermənilər,
Torpağa qan səpir dəniz yerinə,
Göz tikib, göz tikir sənə yerinə.
Rus arxasında durur, qoruxmur,
Bu boyda dünyanın sözünə baxmır.
Tutubdu gözüünü ölüm, qırğın, qan,
Yaratmaq istəyir «böyük hayastan»!
Girib Qarabağa, sökür- dağıdır,
Yeni hücumlarla məqamlar güdür.
Dənizdən dənizə tikib gözüünü,
Çaqqal pələng sayır indi özünü.
Bax belə dünyasan, ay fani dünya,
Azdırıb, qudurdun insanı dünya.
Çaqqal şir yanında yedi, qudurdu,
Pələngin, ayının üzünə durdu.
Belə fırlanırsan dəyirman tək,
Həmənkə dünyasan, sən həməşəki.
Nə vaxt düzələcən, kim bilir bunu?
Kimlərə aiddir dünya qanunu?
Deyirlər bir zaman Bəhlul Danəndə,
Gedib qonaq olur böyük bir kəndə.
Bu kənddə əhali geymişdi qara,
Kənddən çıxmıyrdı heç uzaqlara.
Kimi dindirə də almadı cavab,
Qonşu qonşusundan gəzərdi uzaq.
Nə din tanınırdı, nə də təriqət,
Bəhlul Danəndəni bürüdü heyrət.
Sordu bir yolçudan bu əhvalatı,

O cavab verməyib səyirtmədi atı.
Bürüdü qonağı qorxu, həm dəhşət,
Bir sadə insanı tapdı nəhayət.
Soruşdu ondan da bütün bunları,
O insan söylədi bu olanları:
Dedi: - Bu kənddə mərd idi adı bir insan,
Biri-birinə can deyib, çəsidərdi can.
Cavanlar şirdən də biləkli idi,
Pəhlivan cüssəli, kürəkli idi.
Toyda da, vayda da seçilməzdilər,
Küsü bilməzdilər, kin bilməzdilər.
Biri hay deyəndə, hay verərdilər,
Kasıba əl tutar, pay verərdilər.
Xülasə, ad almış bir oba idi.
Günlərin bir günündə bir kənd cavanı,
Yad eldən gətirdi gözəl bir canı.
Bu qıza hər görəni heyran olurdu,
Vurulan könüllər viran olurdu.
Bu gözəl hiss edib bütün bunları,
Vurdu bir-birinə cəm oğlanları.
Araya qan düşdü, ölən çox oldu,
Günlərin birində bu qız yox oldu.
Gətirən də öldü, görəni də öldü,
Beləcə bir kəndi dağıtdı, böldü.
Odur ki, yas tutub biz oğlanlara,
O gündən hamımız geymişik qara.
Gördünmü ay qonaq bir özge qızı,
Gördüyün bu günə salıbdı bizi.
Beləcə dağıldı, beləcə yandı,
Neçə abad oba, neçə abad el.
Ah-nalə, amanlar göyə dayandı,
Arxasız adamı sel aparar, sel.
Yaxşı inək otlayar öz örüşündə,
Qoruxmaz, hürükməz dara düşəndə.
Ellər çiçəklənər bağbanı olsa,
Sürü çoxalacaq çobanı olsa.
Dünya öz işində, öz hayındadı,
Beş gün ömür verib, adam aldadı.
Boş gələn boş gedər, budu adəti,

Onunla oynayan udanmaz qəti!

Dünya! Dünya! Qoca dünya,
Ucalardan, uca dünya.
Mən olanda uşaq idim,
Nədən oldum qoca, dünya?

Dünya! Dünya! Yalan dünya,
Verdiyini alan dünya.
Biz gəlmişik, gedəsiyik,
Təkcə sənən qalan dünya.

Dünya! Dünya! Yaşa dünya,
Döndün torpaq, daşa dünya.
Kədər nəydi, mən nəyidim?
Nələr gəldi başa dünya.

Dünya! Dünya! Şirin dünya,
Ay mənalı dərin dünya.
Dəyirman tək üyüdürsən,
Nə çoxmuş hünərin, dünya! 25.07.2003

Varıymış

Görən kimi oxu deydi sinəmə,
O gözlərin tor - tələsi varıymış.
Elə bildim xoşbəxtidir dünyanın,
Bu qızın da dərd şələsi varıymış.

Çox erkən ovlayıb söhbət - saz məni,
Yandırıldı neçə alagöz məni,
Deyirdim, heç bir kəs ovlamaz məni,
Sən deməyən bir beləsi varıymış.

Harda olsa gözəlləri seçmişəm,
Yollarında od - alovdan keçmişəm,
Həyatıma zəhər qatıb içmişəm,
Şərbət üçün pialəsi varıymış.

Sevgisiz yaşamaq çətindir, çətin,
Cərcisi olmuşam bu həqiqətin,
Təmənnəsiz eşqin, saf məhəbbətin,
Salman kimi bir dəlisi varıymış.

05.06.2004

Mövludnamə

Ay camaat, bu gün vida günüdür,
Dünyamızdan bir gözəl insan köçür.
Qovuşur Allahın irəhmətinə,
Beş arşın ağ ilə, quru can köçür.

Bilin, bu yol axirətin yoludur,
O dünyanın, ərəsətin yoludur,
Həm cəhənnəm, həm cənnətin yoludur,
Bu yol ilə ağa, nökar, xan köçür.

Bu gedənə qismət ola cənnəti,
Çünki bu şəxs Məhəmmədin - Ümməti,
Bunla olsun övlilər ülfəti,
Bu kannan - məkana bir mehman köçür.

Mən Rəhmət, siz də - Amin - söyləyin,
Haqqınızı haqla halal əyləyin,
Dosta - qohumlara səbir diləyin,
Nə fərqi ya qoca, ya cavan köçür.

Tale - yazı alınlarda düz olub,
Can itgisi sinəmizdə köz olub,
Təmirrərin əhsanət söz olub,
Bir günü deyərlər - söz yazan köçür.

11.12.2003.

Öpdüm

Könül bağbanıyam əzəldən bəri,
Yenicə bar verən budaqdan öpdüm.
Əlimlə daradım əsmər telləri,
Bah xatırladan dodaqdan öpdüm.

Sevdasız ürəklər boran – qarıymış,
Aşiqi yaşadan cavan yarıymış,
Allahın nə gözəl işi varıymış,
Bir mərmər sinədən, buxaqdan öpdüm.

Boyu mina, bədən gözəl, üzü xoş,
Gözəli doğana mərhəbə, alqış.
Hələ beləsini ana doğmamış,
Xəlc nura bələmiş yanaqdan öpdüm.

Kaş ki, sadiq ola əhdə – ilqara,
Belə gözəl hara, bədnəzər hara?
Salman, aç əlini pərvədigara,
Onun sayəsində çıraqdan öpdüm.

07.06.2004.

Bal ətri gəlir

Yaradan nə gözəl yaradıb səni,
Göycək əndamından gül ətri gəlir.
Ağ sinəyə, kaman qaşa sözünü var?
Piyalə dodaqdan bal ətri gəlir.

Gözlərin yandırır - yaxır dünyamı,
Baxışın gözümdən oxur dünyamı,
Nazın boran olub, yıxır dünyamı,
Şəlalə saçından sel ətri gəlir.

Qadan alım, məndən getmə yana sən,
Qovsan dərdi qovacaqsan yenə sən,
Turacsanmı, kəklikdənmi, ya nədən?
Xınalı əllərdən çöl ətri gəlir.

Duyan yanır alovuma – oduma,
Şair Salman söyləyirlər adıma,
Səni gördüm, vətən düşdü yadıma,
Oğrun baxışından el ətri gəlir.

15.06.2004

Ceyranım

Ağrın alım, sənə dünyam demişəm,
Can istəmə, calağ olum, ceyranım.
Gir qoynuma, öz odumla isidim,
Eyvan olum, otaq olum, ceyranım.

Bu sevgidə geri durma, utanma,
Hərçayılar nə də desə inanma,
Pünhanca alışma, gizlicə yanma,
Qoy oduna ortağ olum, ceyranım.

Qismətim kəm olub, taleyim zalım,
Hər an sənindir şair xəyalım,
Məni qoru, qoyma vaxtsız qocalım,
Qəm – qüssədən uzaq olum, ceyranım.

Din – imanım, qibləgahım olgunan,
Məkkə, Mədnəm – səcdəgahım olgunan,
Murğu quşum, könlüm şahı olgunan,
Qoyma səndən qırağ olum, ceyranım.

Nə desən, deyərəm – baş üstə, buyur,
Sevən sevənini baxışdan duyur,
Qaranlıq gecədə gözlərinə nur,
Əllərində çıraq olum, ceyranım.

Arzularna yeni arzu gətirim,
Sinən üstən dərdi – səri götürüm,
Ürəyindən keçənləri bitirirəm,
Bir sehirli budaq olum, ceyranım.

Salman Qazi ağasıdır sözünün,
Haqqın nuru bəzəyidir üzünün,
Bir dənəsən ortasında yüzünün,
Mən də sənə dayaq olum, ceyranım.

21.06.2004.

Bax

Yaşına baxıram, 60 gəlir,
Qadının eşqinə, həvəsinə bax!
Şirin, Leyli kimdir bunun yanında?
Gözəl əndamına, sinəsinə bax.

Özüm də bilmədim, necə vuruldum,
Dərya gözlərindən axdım, duruldum,
Mən bunun önündə sindim, qırıldım,
Məni tək məhəbbət dəlisinə bax!

Cavan qız – gəlini bəyənmiş əsla,
Kəkliyə bənzəyir, çıxanda yola,
Nolar ki, mən onun, o mənim ola,
Bələli başımın sevdasına bax!

Dedi sevirənsənmi? Sevirəm dedim,
Sinəsindən öpdüm, dodağını yedim,
Gah ceyranım dedim, gah dünyam dedim,
Bir şair Salmanın dünyasına bax!

20. 06. 2004.

Aramızda olan yaltaqlara

Orda – burda haqqı nahaqqa satıb,
Tülkü kimi quyruq bulama, yaltaq.
Kişilik papağını başınnan atıb,
Qabaqlardan artıq yalama, yaltaq.

Şir yanında gözən çaqqal kimisən,
Saqqalsız adama saqqal kimisən,
Boğaza çalışan hambal kimisən,
Öznü özgülərə calama, yaltaq.

Gədəlara «ağa» deyən yaramaz,
Bilmirsənmi gədəlardan ağa olmaz,
Dəyişər vaxt – vədə, gədəya qalmaz,
Gədəlar dalını iləmə, yaltaq.

Hər «sağola» şalvarını soyunma,
Fərəhlənib, mənəm deyib öyünmə,
Mərd dalınca ağız burub, deyinmə,
Arada təlxəklik eləmə, yaltaq.

Üzə gülüb, dalımca daş atma sən,
Arabalar kölgəsində yatma sən,
Salman deyər aralığı qatma sən,
Yalandan – gerçəkdən ulama, yaltaq.

16. 06. 2004.

*Qəbirstanlıqda da varlı - kasıb qəbirləri seçilir. İnsular hələ
də dünyanın işlərinə inanırm.*

İnsan oğlu, bax, fikirləş,
Son məqamın burdadı.
Varın - halın, cəh - cəlalın,
Xanımının burdadı.
Baban - nənən, atan - anan,
Qarışıbdı torpağa,
Beşcə arşın ağla gəlib,
Çox əcdadın burdadı.

Nə qədər yığmaq olar,
Nə bezib, nə doyubsan.
Ondan - bundan oğurlayıb,
Burda heykəl qoubasan.
Abidələr qoymaq üçün,
Soydurubsan, soyubsan.
Abidəli, abidəsiz,
Kişi - qadın burdadı.

Hec olmasa buraya bax,
Pisliklərdən uzaqlaş.
Ölü üçün bəs etmirmi,
Ad - ünvanlı birə daş.
Qiyətli daş əvəzində,
Yetim doyduraydın kaş.
Allah - taala qabağında,
Hər isbatın burdadı.

Salman, ağlın yığ başına,
Qarışmayan hər işə.
Çərxi - fəlak çox "Bəylri",
Çəkib salıb gərdisə.
Sultan, xanlar Əzrayilla,
Duranmadı döş - döşə.
Çox baş daşında görmüşəm,
Sənin adın burdadı.

18.06.2005.

Xocalı Şəhidlərinə

Xocalı – dərdin böyük, daşımaq, çəkmək olmaz,
Uçub, yanan evləri söz ilə tikmək olmaz,
Bu dərd öz dərdimizdi, özgəyə demək olmaz,
Qisasını almasaq, bizdən sonra kim alı?
Qisasın yerdə qalmaz, Xocalı, ay Xocalı!

Bir gecənin içində od aldın, külə döndün,
Bir bədəndən kəsilsən, biləksiz ələ döndün,
Gəlin – qızın gözündən çağlayan selə döndün,
Yer – göy tumur bu ahı, bu nalə, bu mələli!
Qisasın yerdə qalmaz, Xocalı, ay Xocalı!

O gecə qanlı düşmən səni boyadı qana,
Erməni – rus əlində can verdin, yana – yana,
Sağ qalanlar çöllərdə düşdü güllə - borana,
Ana – bacılar öldü orda yanı balalı!
Qisasın yerdə qalmaz, Xocalı, ay Xocalı!

Sən bizdən kömək umdun, sənə kömək etmədik,
İnlədin, hay saldın harayına getmədik,
Qan içində can verdin, son nəfəsə yetmədik,
Gün gələr oğulların bir qana min qan alı!
Qisasın yerdə qalmaz, Xocalı, ay Xocalı!

Qanıma qəltan olum, mən qanının almasam,
Səni yandıranları yandırmasam, yaxmasam,
Qəbirdə yatanmaram, əvəzini çıxmasam,
Mən qanla yumalıyam bu ləkəni, bu qanı!
Qisasın yerdə qalmaz, Xocalı, ay Xocalı!

26.02.2004.

Ay qadan alım

Mən nə daşam, nə dəmirəm, nə salam,
Dedin döz, dözüürəm ay qadan alım.
Bəxtindən gileyli dərviş kimiyəm,
Dərdimi yazıram, ay qadan alım.

Çərxi - fəlak belə yazıb, neyliyim,
Kimlərə danışım, kimə söylüyüm?
Heç kimin yanında keçmir eyliyim,
Gileyli gəzirəm, ay qadan alım.

Nə yaxşı ki, dərd bölməyə sən varsan,
Məni kim qanmasa, sənə qanırsan,
Bilirəm ki pünhan - pünhan yanırsan,
Mən odda üzürəm, ay qadan alım.

Salmanın ömrünü yarı eylədi,
Saçıma dağların qarı eylədi,
Tərləni çöllərin sarı eylədi,
Uçanda azıram, ay qadan alım.

17.07.2004.

İçində

Dəli könlüm hərdən azır yolunu,
Bir xəyal yox, min xəyalın içində.
Bəzən Simruğ kimi alışı, yanır,
Bəzən sönür boran - qarın içində.

Bəzən saza dönür, bəzən kamana,
Bəzən aha dönür, bəzən amana,

Bəzən də ox atır çöldə ceyrana,
Bəzən sınır qalmağalın içində.

Bəzən bu dünyanı vecinə almır,
Olub - keçənləri yadına salmır,
Bəzən özünün də qeydinə qalmır,
Onçu qalır dərd - azarın içində.

Neçə tülək tərlən uçurdu könlüm,
Çox dəli ceyranı qaçırdı könlüm,
Dünyanı dünyama köçürdü könlüm,
Cavan, qoca, ixtiyarın içində.

Salmanı odlara yandıran könlüm,
Qürur səməndindən endirən körlüm,
Şair ürəyimi sındıran könlüm,
Qocalıram intizarın içində.

17.07.2004.

Alovu sən apar, köz mənə qalsın

Gedirsən qütbətə könlümün şahı,
Alovu sən apar, köz mənə qalsın.
Şirin xatirələr məndən pay olsun,
Söhbəti sən apar, söz mənə qalsın.

Eşqim səmasında Səməndər oldun,
Mənə həmi sevinc, həm kədər oldun,
Cavan qız - gəlindən təzə - tər oldun,
Tərif sən apar, saz mənə qalsın.

Sənsizlik sındırır, çürüdər məni,
Şam kimi yandırır, əridər məni,
Qəmli dəryalara yeridər məni,
Yolları sən apar, göz mənə qalsın.

Həsərin şairi bir az da əyər,
Yoxluğun ömrümün budağını döyər,
Sənsiz Bakı mənə bomboş görünər,
Küləyi sən apar, toz mənə qalsın.

Bu qəmli gözlərim boşalar, dolar,
Kim qeydimə qalar, kim könül alar?
Salmanı xar boğar, saralar - solar,
Bülbülü sən apar, yaz mənə qalsın.

18.07.2004

Səni

Mamam qızı Pakizər xanıma
Bu qəddar taleyin, bu qanlı fələk,
Çiçək tək qopartdı, sındırdı səni.
Gündüzü gecəyə qatıb işləmək,
Sahibsiz çıraq tək söndürdü səni.

Allah da xor baxdı sən tək mələyə,
Gah tarlaya qovdu, gah da tövləyə,
Gah tora rast gəldin, gah da tələyə,
Zaman qürurundan endirdi səni.

Kimə könül açıb, ilqar bağladın,
Sonra peşman oldun, doldun - ağladın,
Xanım - xatın vaxtı önlük bağladın,
Mətbəxdə qaz peçi yandırdı səni.

Eşqini, həvəsni dünya tutmadı,
Səni qəm atmadı, dərd unutmadı,
Kimi gözün tutdu, əlin çatmadı,
Baxışlar buz oldu, dondurdu səni.

Mahnı da oxudun, nəğmə də qoşdun,
Bulaq tək çağladın, sel kimi coşdun,
Neçə kədər dağı, qəm gölü aşdın,
Yaxşılar tərkinə mindirdi səni.

Səni tək mələyə qıymayan şair,
Özgə mələklərə uymayan şair,
Sevgini sönməyə qoymayan şair,
Salman Qazi oldu, qandırdı səni.

30.07.2004. Bakı

Mürsəl Həkimovun 75 illik yubileyinə

Kişilər çox yaşayar, dağ oğlusan - Dədə Mürsəl!
Vətənə iftixar, Övliya, Pirsən - Dədə Mürsəl!

Sizlər pəhlivanlıqda ad çıxarıb, ad qazanıb,
Bu çox çətin peşədən nə çəkib, nə usanıb,
Haqqı sevnərsiniz - sizlər, haqqa inanıb,
Maşallah görkəminə hələ şirsən - Dədə Mürsəl!
Bizlərə iftixar, Övliya, Pirsən - Dədə Mürsəl!

Rüstəm baban Zal oldu cırdı əngini pələngin,
Dizinə ayna bağladılar Mehdi kimi nəhəngin,
Qaçaq Kərəm özü şahidi olub belə cəngin,
Şehirli çıraq, müəmmalı sirsən - Dədə Mürsəl!
Bizlərə iftixar, Övliya, Pirsən - Dədə Mürsəl!

Xas Məmməd çox adlı - sanlı pəhlivanları yendi,
İgidliyi bəzədi mahalı, obanı, kəndi,
Pəhlivan tək haqqa qovuşdu, ölməzliyə döndü,
Davamı İsmayıldı, Müsəllimdi - Dədə Mürsəl!
Pəhlivan kimi hər yanda bəllidi - Dədə Mürsəl!

Ədəbiyyatımızda zəhmətinlə cəngavər oldun,
Şairi, aşığı qorudun - saz sevər oldun,
Sənətdə Ələsgərlə, Şəmsirlə bərabər oldun,
Özün Abbassan, Qəribən, Alısan - Dədə Mürsəl!
Bizlərə iftixar, Övliya, Pirsən - Dədə Mürsəl!

Çox bulaqların gözüni açdın, yorulmadın əsla,
Öyrətdin - öyrəndilər səndən maraqla, həvəslə,
Kim sənə üz tutdu, qaynadın - qarışdın o kəslə,
Üzündən görürəm, cəhrəsi nursan - Dədə Mürsəl!
Bizlərə iftixar, Övliya, Pirsən - Dədə Mürsəl!

Hər bir elmi əsərin millətimin aynasıdır,
Hər biri ayrılıqda bir alim dünyasıdır,
Gələcəyəyin çırağı - Dədə Mürsəl müjdəsidir,
Düzünə qalsa, özün canlı əsərsən - Dədə Mürsəl!
Bizlərə iftixar, Övliya, Pirsən - Dədə Mürsəl!

Sənətə inandırdın, sən qol - qanad verdin mənə,
Özün bir övliyasən, övliya ad verdin mənə,
Ruhlandırdın, ucaltdın, yeni həyat verdin mənə,
Salmana fərəhsən, həm də vüqarsan - Dədə Mürsəl!
Bizlərə iftixar, Övliya, Pirsən - Dədə Mürsəl!

2. 08.2004.

Qadasın alım

Yenə gəldim, dəli könlüm çağladı,
Bu yamacın, döşün qadasın alım.
Hər hansı fəsilə baxsan gözəldir,
Belə keçməkeşin qadasın alım.

Yazı gül - çiçəkli, hər yan lələzar,
Yayda yaylaqlara axışar dostlar,
Payızın öz rəngi, ög hikməti var,
Qar - boranlı qışın qadasın alım.

Çayın qüdrətini sellərdə gördüm,
Dağların vüqarnı yellərdə gördüm,
Özümə hörməti ellərdə gördüm,
Bax belə vərdeşin qadasın alım.

Dözümünə vurğunam lap körpə yaşdan,
Yanar, parçalanmaz oddan - ataşdan,
Nə güllədən qorxar, nə qarlı qışdan,
Bu mamurlı daşın qadasın alım.

Hop - hopu, bülbülü yoldaşım bildim,
Qartal, şahini qardaşım bildim,
Xınalı kəkliyi sirdaşım bildim,
Mən belə sirdaşın qadasın alım.

Hər görəndə ömrə ömür bağışlar,
Hər uğrumu dönə - dönə alqışlar,
Hər gedəndə gül - çiçəklə qarşılar,
Qohumun - qardaşın qadasın alım.

Sən nə axtarırsan, az əlləş - dedi,
Gəzib yorulanda gəl əyləş - dedi,
Salman, al qələmi, fikirləş - dedi,
Belə qələm qaşın qadasın alım.

02.09.2004.

Cümşüd qarmon çaldı toy məclisində

Cümşüd qarmonunu dindirdi yenə,
O doğma yerlərə apardı məni.
Qarmonun ovsunlu, sehirli səsi,
Hicrandan - kədərdən qopardı məni.

"Sarıtel" çağlayan sellərə döndü,
Barmaqlar çiçəyə, güllərə döndü,
Könlüm doğma oba, ellərə döndü,
Bir dəli səmənddə çapırdı məni.

Barmaq həmin barmaq, eşq həminki eşq,
İlahi, sehrinə, özünə qurban!
Qaldır üstümüzdən bu dərdi - qəmi,
"Amin" de, hikmətnə, sözünə qurban!

Barmaqlar qarmonu gözəlləşdirdi,
Ürəyin dünyada naxışına bax!
Bütün bir məclisi özəlləşdirdi,
Məclisin ümidli baxışına bax!

Bəy - gəlin xoşbəxtin xoşbəxti olub,
Kimin ki, toyunu çalıbsa Cümşüd.
O toylar çağlayıb, coşub sel təki,
Hər hansı bir toya gəlibse Cümşüd!

Kaş bütün toyları bu Cümşüd çala,
Qarmonun, zurnanın səsi qarışa.
Cümşüd əvvəlki tək könüllər ala,
Bütün küsülülər toyda barişə!
07.09.2004. "Xəmsə" sadlıq sarayı saat 23 -15.

Sənin

Ay evi tikilmiş, ol çəkmək olmur,
Alovunna sənin, közünnən sənin.
Nə qədər qocasan deyirsən də, de,
Şair inciyən döy sözünən sənin.

Eşqin atasını sahib canıma,
Sahib kəsilibsən din - imanıma,
Hərdən - hərdən susayanda qanıma,
Canıma ox yağır gözünnən sənin.

Saxlama oxunu kaman içində,
Yaxşılar axtarma yaman içində,
Gedərim dünyadan bir an içində,
Deyərlər ki, öldü üzünən sənin.

Qaşın gəriləndə yaya oxşuyur,
Gözlərin dolanda çaya oxşuyur,
Üzün bədirlənmiş aya oxşuyur,
Xəbərin yoxdumu özünən sənin?

Sinəm bir körükdür, dəymə, alışar,
İlhamım sel təki çağlayar, coşar,
Salman bu yollarda çox çətin çəşar,
Ayaq götürməmmi izindən sənin?

Məhəmməd Sadaxlıya

Düz dediniz, baltam daşa dəyibdi,
O baltanı mən vurmuşam , ay ustad.
İnsafdimı tərən sara tuş gələ,
Öz qismətəmə qul olmuşam, ay ustad.

Bu mənim taleyim, mənim qədərim,
Silinməz sinəmdən qədim - kədərim,
Evlənənnən belə keçib illərim,
Dərd satmışam, dərd almışam, ay ustad.

Ədalətdən - həqiqətdən uzaqdı,
Qonaq sevmir, səxavətdən uzaqdı,
İbadətdən, mərhəmətdən uzaqdı,
Evli - evli dul olmuşam, ay ustad.

Vaxtında istədim tapam əlacı,
Gah qohum danladı, gah ana - bacı,
Dolanıb boynuma, kəsib əlacı,
Xırman kimi sovrulmuşam, ay ustad.

Salmanam, qar - dolu döyübdü məni,
Dərd - hicran içimdən yeyibdi məni,
Xəcalət şələsi əyibdi məni,
Gəzdirməkdən yorulmuşam, ay ustad.

09.06.2005.

Şairəm, aşığam, saz adamıyam

*Son zamanlar tez - tez televizorda göstərilər və radio
dalğalarında efirə çıxarırlar. Bir tanışım mənə sual verdi ki,
kimin adamsan?*

Verdiyin sualı başa düşmədim,
Mən qələm əhliyəm, söz adamıyam.
Nəmərdədən, paxılda qaçağam, qaçaq,
Düz olan kəslərin düz adamıyam.

İbadət əhliyəm başdan ayağa,
Bənzərəm dumanlı, uca bir dağa,
Coşanda dönürəm qaynar bulağa,
Adi bir məclisin yüz adamıyam.

Etibarda - ilqarımda səlisəm,
Amalımda, əqidəmdə xəlisəm,
Qıfılbandəm, divaniyəm, tənisiyəm,
Şairəm, aşığam, saz adamıyam.

Alovum dünyanı yandırır, yaxar,
Şimşək tək guruldar, hər yanda çaxar,
İlhamım sel olar, qaynayar, axar,
Yaylaq ətirliyəm, yaz adamıyam.

Vətən, xalqım olub müqəddəs andım,
Xalqa arxalandım, xalqa inandım,
Xalqımdan güc aldım, parladım - yandım,
Alovam, atəşəm - köz adamıyam.

Mən haqq adamıyam, haqqa bağliyam,
Haqqa sığınmışam, haqqın oğluyam,
Salmanam ay qağa, haqqın quluyam,
O haqq deyilənin öz adamıyam.

28.07.2004.

Fələk

Nə qədər yalvardım - yapışdım sənə,
Gəlmədin insafa, imana fələk.
Kömək əvəzinə zülüm verirsən,
Sahırsan qar - boran, tufana fələk.

Mərd sənə əl açsa, olmaz - deyirsən,
Ürək sındırırsan, qəlbə dəyirsən,
Yaxşının gözündən alıb, döyürsən,
Qol - qanad verirsən yamana fələk.

Mömin bir bəndəyəm, neylədim sənə?
Verdiyin əzabdan doymursan yenə,
Dərdi dərd üstündən caladın mənə,
Tamarızı eylədin dərmana, fələk.

Nə qəsdin tükəndi, nə də qərəzin,
Şair şad olanda, götürmür gözün,
Canımı yandırır alovun - közün,
Baxmırsan möminə, qurana fələk.

Körpə vaxtlarımdan çöllərə saldın,
Qismət piyaləmi daşlara çaldın,
Sevib - seviləndə əlimdən aldın,
Məni həsrət qoydun canana, fələk.

Allah, Allah - deyə ibadət etdim,
Tək Allaha səndən şikayət etdim,
Nə günah işlədib, cinayət etdim?
Sən düşman kəsildin Salmana, fələk.
28.11.2004.

TƏBİƏT və ZAMANIN
DASTANI

Ustadnama

Etibarsız dostun sayı çox olar,
Etibarlı günə - aya bənzəyir.
Bəzi dost var ilqarı xoş, özü xoş,
Bəziləri axar çaya bənzəyir.

Dostunu seçəndə yaxşı seç, tamı,
Dosta əsirgəməz əsl dost canı,
Deməsinlər etibarlı dost hamı?
Etibarlı bir dəryaya bənzəyir.

Beş günlük dünyadır, yaxşılıq eylə,
Dosta yalan demə, düzünü söylə,
Salman, keçən keçdi, ta innən belə,
Olub keçən bir xəyalə bənzəyir.

Ustadlarımız ustadnaməni bir deməyiblər, biz də deyək
iki olsun.

Axmaqdan dost olmaz, nadannan qardaş,
Canını versən də yüz olmaz - olmaz.
Dizi üstə olar namərd çörəyi,
Xainin ürəyi düz olmaz - olmaz.

Ürəyim odlanır hicran odunna,
Mən haraya qaçım fələk, əlinnən,
Yolnu azan qızdan, pozğun qadınna,
Etibar gözləmək düz olmaz - olmaz.

Dolanır göylərdə şair xəyalım,
Dağlar tək ağırdır hər qeydi - qalım.
Yaxşıqdır mənim dövlətim, malım,
Arxadan söylənən söz olmaz - olmaz.

Əllərim bağlıdır haqqın yolunda,
Bülbül güldə gözəl, sona gölündə,

Salman, Məcnun olma eşqin çölündə,
Bil ki, bir çiçəklə yaz olmaz - olmaz.

Ustadlarımız ustadnaməni üç deyiblər, biz deyək üç olsun.
Yolunu azanların, namərdlərin, ilqarı-na düz olmayanların
ömür - günü puç olsun.

Hər yetən gədəyə kişi deməzlər,
Kişilik kişinin bil, qamındadır.
Mərdlə dostluq edən yanılmayacaq,
Namərdlik namərdin öz zatındadır.

Hər eşqin quluna Məcnun deməzlər,
Leyli ola bilməz indiki qızlar,
Çox oğlanı sevər, məhəbbət gizlər,
Hamısı var - dövlət xəyalındadır.

Namərdə etibar eyləmək olmaz,
Boş quyuya suyu tökməklə dolmaz,
Bey ilqar yalandan söz verər, gəlməz,
Aldatmaq işində, əməлиндədir.

Məhəbbət incidir, göstər sərrafa,
Sevənlər sevənlə sürərlər səfa,
Salman, nahaq yerə çəkməynən cəfa,
Sevdiyin özgələ ocağındadır.

Sizə hardan xəbər verim, uca dağlar qoynunda yerləşən
İlməzli kəndindən. İlməzli kəndində kimdən - Qonaqsevər Mir-
zə kişidən. Mirzə kişi sənətkar bir adam idi. O, gün - gūza-
ranını öz əllərinin əməyi ilə qazanır, üç körpəsini dolandırır.
Mirzə kişinin iki oğlu, bir qızı var idi. Mirzə kişi bu üç körpə-
sini dünyası qədər sevmiş, bir an onlarsız qalanda elə bilər-
miş ki, dünyası uçub. Öz həyat yoldaşı ilə çox mehriban yaşa-
yan bu insan, halal əməyi ilə işləyir, ailəsinin güzəranını ödə-
yirdi. Peşəsi qəbirlər üçün baş daşı yonmaq olduğundan, hər bir
tərəfdə işləyirdi. Günlərin birində Mirzə kişi Borçalı mahalına,
Bolus rayonunun Kəpənəkçi kəndinə işləməyə gedir. Mirzənin
ailəsində olan mehribanlıqı gözləri götürməyənlər çoxdan idi

ki, bu ailəni dağıtmaq istəyirdi. Odu ki, bu kənddə işləyərək Gözəl adlı bir qıza rast gəlirlər, onu Mirzəyə calaşdırırlar. Mirzə razı olmasa da, qızın gözəlliyi, çox cavanlığı kişinin gözünü tutur. Arvad - uşağı unudaraq Gözəli almalı olur. Mirzənin yolunu gözləyən həyat yoldaşı Güləndam eşidir ki, ərini evlənib. Mirzənin əmisi Mahmud kişiye bunları deyir, Mahmud kişi gəlinin sözünə məhəl qoymur, daha da sevinir. Bəli, sözlənlər həqiqətə çevrilir. Bir müddətdən sonra Mirzə kişi aldığı cavan qızla kəndə gəlir. Kəndin içində tutduğu işdən peşiman olan Mirzə bir təhər arvad - uşağının içinə gəlir, arvadı Güləndam xanımın xahiş edir ki, onu bağışlasın, işdir olub. Bir təhər başına bir çarə qılar. Güləndam xanım razılıq vermir ki, gətiribsən saxla. Cavan qızın taleyi ilə oynamaq olmaz. Mən uşaqlarımı götürüb gedərəm, sənə onunla qal. Təzə gəlin, Gözəl isə elə bil yenidən doğulmuşdu. Biləndə ki, Mirzə evlidir, üç uşağı var, vecinə də almadı. Güləndam xanım üç uşağı götürüb heç nəyisiz öz isti yuvasını tərk etdi. Mirzə isə üç körpənin göz yaşları üstündə yeni həyat qurmağa başladı. Eşit Güləndam xanımdan. Üç körpəsi ilə evdən çıxandan sonra qonşu kəndə gedib, bir ev kirələdi. Orada işləməyə başladı. Çox çətinliklə uşaqları dolandırır. Uşaqlar isə yavaş - yavaş böyüyürdü. Ananın bu çətinliyi uşaqların böyüyü olan Zamanın gözlərindən yayınmır, ürəyini yandırır. Ancaq kiçik olduğundan əlindən heç nə gəlmirdi. Güləndam xanım bu çətinliklərə sinə gərə - gərə uşaqları böyütdü. Köməyi, arxası olmadığını görüb uşaqlarını da başına yığıb öz atası evinə, Canbaxça kəndinə, qardaşlarının himayəsinə gəldi. Burada da çətinliklə işləyə - işləyə qohumların göməyi ilə uşaqları böyütməyə başladı. Uşaqların içində Zaman seçilirdi. Çalışqan, əməksevər bir oğlan idi. Onun şərə, sözsə, saza marağı və meyli həddən artıq çox idi. Yay tətillərində anası ilə bərabər işləyirdi. Aldığı cüzi, az məaşi məktəb tələbatını zorla ödəyirdi. Ananın ürəyi ağrısa da, bir tərəfdən sevinirdi ki, Zaman həm zəhmətə alışır, həm də ona kömək edirdi. Ustadlar dili yüyərək olar. Zamanın əsgərlik vaxtı çatdı. İstəyən qohum - qardaş, dost - tanış Zamanı əsgərliyə yola saldılar. Zaman gedib Almaniya düşdü. Hərbi qulluq illəri bu ölkədə başladı. Günlərin birində Zaman fikirləşdi ki, gəl atana bir məktub yaz. Gör bir zamanlar sən

üçün ömrünü yarı verməyə hazır olan ata indi necədir? Odu ki, atasına belə bir məktub yazdı:

Mən böyüdüm, çatdım həddi - buluğa,
Bir dəfə yanıma gəlmədin ata.
Ataların ürəkləri daş olmaz,
Soruşub halımı bilmədin ata.

Ev quranı öz evindən qaçırdın,
Üç övladı yuvasından uçurtdun,
Öz gününü cavan qızla keçirdin,
Sən bizlərə fikir vermədin ata.

Yazıq anam gecə - gündüz çalışdı,
Saçını ağartdı, yandı - alışdı,
Demədi atanız yolunu çəşdi,
Ağır günlərimizi görmədin ata.

Atanın borcudur övlad böyütsün,
Sünnətni çaldırsın, toyunu etsin,
Hər çətin anlarda köməyə yetsin,
Adıca köməyimiz olmadın ata.

Zaman məktubu yazıb, yola saldı. Mart ayının əvvəlləri idi. Zamanın bəli bəli növbəti qulluğa gedirdi. Axşam növbəni qəbul edib, dəstənin əsgərləri qulluğa başladı. Gecənin bir vaxtında, Zamanın cavabdeh olduğu yerdə bir qaraltı peyda oldu. Zaman ona dayanmaq əmri verdi. Elə bu an bədənin sağ tərəfində kəskin ağrı hiss etdi. Özünü itirmədi. Əlindəki silahdan havaya atəş açdı və yavaş - yavaş huşunu itirdi. Aylarda isə bildi ki, artıq iki aydan çoxdur ki, hərbi qospitaldadır. Yanında isə qarayanız bir oğlan var. Oğlanın adı Mehdi idi. O, Ermənistanın Sisyan rayonundan hərbi xidmətə çağırılmışdı. Hərbi qospitalın şəxsi heyəti tərkibində qulluq edirdi. Zaman yaralanıb qospitala gətiriləndə, vəziyyətinin ağır olduğunu görüb Zamana qardaşlıq qayğısı göstərmişdi. Zaman ayılan kimi ilk gördüyü də Mehdi oldu. Zaman Mehdiyə dəstər - qələm istədi. Mehdi dəstər - qələm gətirdi. Zaman xahiş etdi ki, Mehdi, əllərim

tutmayı, nə desəm yaz, yola sal. Anam indi nigarandır. Mehdi Zamanın dediklərini yazdı. Məktub qurtarandan sonra yenidən Zaman Mehdiyə sarı çevrilib nə dedi, Mehdi nə yazdı:

Mehdi bu taledən arzularım var,
Heç bir kəsi ahu - zara düşməsin.
Bütün bədənimı sıxır ağrılar,
Qızıl gülü boran - qara düşməsin.

Yaşamaq arzudur hər bir insana,
Bu qürbət elləri qalsın virana,
Cavanlar qalması qoy yana - yana,
Mənim kimi bir azara düşməsin.

Mehdi tab gətirməyib ağladı. Zaman sözün gerisini dedi, Mehdi isə yazdı:

Qalmayıb qolumda, dizimdə taqət,
Çalışın ölmümü görməsin qürbət,
Vətənin hər yeri cənnətdir, cənnət,
Vətənə göndərin, bura düşməsin.

Mehdi dedi ki, aya qorxma, səndə nə var ki, belə deyirsən. İnşallah, bu gün - sabah ayağa qalxacaqsan. Ancaq Zamanın buna ümidi yox idi. Dedi:

Xata məni tapdı bahar çağında,
Doğmalar uzaqdı, sənsən yanımda.
Zamana qardaşsan çətin anımda,
Qərbi qürbətdə dara düşməsin.

Mehdi oxuduqca Zaman baxdı ki, necə deyilibsə, elə də yazılıb. Eşit Zamanın anasından. Güləndam xanım üç aydan çox idi ki, Zamandan məktub almırdı. Yaman təşviş keçirir, yuxusunu qarışdırırdı. Zamandan isə məktublar yoxa çıxmışdı. Zaman anasının məktub gözlədiyini yaxşı bilirdi. Yəni də dostu Mehdiyə xahiş etdi ki, mənim dilimlə anama bir məktub yaz. Mehdi Zamanın dili ilə bir təskinli məktub yazdı. Məktubu alan ana baxdı ki, bu Zamanın xətti deyil. Təlaş və qorxusu

daha da çoxaldı. Yazdı ki, oğlum, məktubu niyə özün yazmayıbsan? Sənə nə olub?
Zaman məktubu oxuyub çox məyus oldu. Bir də ki, bu xəstəlikdən necə qurtaracaqdı, bir Allah bilirdi. Bir təhər yastığa dirsəklənib görək anasına nə yazdı:

İşdir, bəlkə mən gəlmədim,
O doğma vətənə, ana.
Onda məni yada salın,
Hər vaxt dönə - dönə ana.

Bəxtim dönüb, qanım qara,
Qəm - hicrandan sinəm yara,
Fələk saldı bu diyara,
Qəsd etdilər mənə ana.

Həkim - loğman dərd bilməyir,
Xəstə canım dirilməyir,
Allah niyə öldürməyir,
Salır belə günə ana.

Elə bu an həkim içəri girdi. Zamana dedi ki, sənə hələ yazıb - oxumaq olmaz. Bir az yaxşılaş, sonra yazıb - oxuyarsan. Zaman həkimə sarı çevrilib görək nə deyir:

Bura qürbət, vətən uzaq,
Eylə mənə çarə, həkim.
Çarpayıda qaldım dustaq,
Günlərim qara, ay həkim.

Ağrılar alır canımı,
İtirəmə imkanımı,
Fikirləş, tap dərmanımı,
Qurtarsın yara, ay həkim.

Yol gözləyir indi anam,
Mən tələsən bir insanam,
İnsafımı odsuz yanam,
Düşəm intizara, həkim.

Həkim rus idi. Yaxşı bir insan idi. Əlindən gələni edirdi ki, xəstələr tez sağalsın. Zamanı baxışından anladı, ancaq nə dedi, yini başa düşmədi. Dedi ki, yat, dincəl. Beləliklə günlər bir-birini əvəz edir, Zaman yavaş - yavaş sağalırdı. Gün o gün oldu ki, Zaman tamam sağaldı, gözə - gözə bərkidi. Hərbi komissiya Zamanı yoxladı, yarasına baxdı, onu 60 günlük məzuniyyətə buraxdı. Zaman üç - dörd gündən sonra evlərinə gəldi. Anası Zamanın gəlişinə qurban kəsdi, böyük şadlanaraq etdi. Öz doğma kəndində Zamanın yarası daha tez sağalırdı, özü isə cana - qana gəlirdi.

Sizə hardan xəbər verim, İskəndər kişidən. İskəndər kişinin böyük bir ailəsi var idi. Bu kişinin beş qızı var idi, bir-birindən gözəl, göyçək. Böyük qızı Təbiətin çıxışının cartlayan vaxtı idi. Özü də çox gözəl idi. Zaman xalası qızıgilə gedəndə görmüşdü və qızı onun gözü tutmuşdu. Ancaq bu barədə kimə - sənə bir söz demirdi. Səhər Güləndam xanım Zamana dedi ki, oğul hazırlaş, Hacı Xəlil babaya ziyarətə gedəcəyik. Hacı Xəlil baba çox sınaqlı bir ziyarət idi. Kimin nə dehini, nə nəziri olsa, qəbul olunadı. Məhz bu səbəbdən Zaman yarananda anası Hacı Xəlil babaya nəzir demişdi. Bu nəziri də Zamanın özündən göndərmək istəyirdi. Düzü bu Zamanın ürəyincə oldu. Elə Zaman da belə istəyirdi. Hacı Xəlil babaya çatanda artıq günəş doğurdu. Ziyarətə gələnlər isə çoxalırdı. Qaraçöpün, Qarayazının, Faxralı, Saracılı... bir sözlə aran Borçalı artıq ziyarətə gəlirdi. Türbənin yanındakı qonaq evindən şirin, həzin tərəkmə meyxanasının səsi gəlirdi. Səs Zamana çox tanış, həm də, doğma idi. Zaman meyxana oxunan yerə yaxınlaşdı. O yanılmamışdı. Meyxanayı oxuyan Zamanın atası Mirzə kişi idi. O, Zamanı görür - görməz özündən asılı olmayaraq dik atıldı. Qəzəli yarımçıq qoyub oğluna yaxınlaşmaq isəyərəkən sağ tərəfində oturan arvadı Gözəl ərinin belindəki kəmərdən tutdu. Mirzə kişi istər - istəməz, könülsüz yerində oturub meyxanayı davam etdi. Zaman onun yazıq görkəminə baxa - baxa ondan uzaqlaşdı.

Kəndə qayıdanda axşam düşürdü. Zaman xalası qızının evinə getdi. Nə görsə yaxşıdır. Gördü ki, Təbiət də buradadır. Özü də çıraq kimi şölə saçı. Zaman fikirləşdi ki, belə bir gözəle necə tərif deməsin. Aldı qələm - dəftəri:

Ay Təbiət təriflərə layiqsən,
Belə gözəllikdə min yaşa səni.
Haqqın özü çəkib bu gözəlliyi,
Elə bil yaradıb tamaşa səni.

Gözəllikdir qızın şanı - şöhrəti,
Şeirdir şairin varı - dövləti,
Sənə ürəyimi açam xəlvəti,
Döndərəm özümə sirdəşə səni.

Təbiət bu sözlərdən həmi açılmış, həm də utanan kimi olmuşdu. Zamana sarı çevrilib - yavaş - yavaş, eşidən olar, - dedi. Zaman isə özündən çıxmışdı. Bəndi bəndə necə calaq edirdisə, heç özü də bilmirdi:

Bahar müjdəsidir nərgiz, yasəmən,
Bülbülləri çəkir lələlər, çəmənlər,
Kaş ayrı düşməyək nə sən, nə də mən,
Qorxuram düşsən dolaşa səni.

Zaman belə deyəndə, Təbiət söz verdi ki, ölsəm yerin payıyam, qalsam sənin!
Bu sözlər Zamana daha da qol - qanad verdi. Götürüb gerisini görək necə dedi:

Deyiblər sevnələr sevnə düşməz,
Sevən ürəklərdə məhəbbət sönməz,
Zaman ay Təbiət, bil səndən dönməz,
Dünya yaşadığıca qız, yaşa səni.

Söz tamama yetdi. Zamanla Təbiət xeyli söhbət etdilər. Elə bil ki, gül üstünə bülbül qonmuşdu. Zaman Təbiətdən əl çəkmək istəmirdi. Bu vaxt xəbər gətirdilər ki, Təbiəti anası çağırır. Zamanla Təbiət belə qərara gəldilər ki, səhər məktəbdən çıxanda görüşsünlər. Bəli, səhər açıldı. Üzünü də xeyirli səbahlar açılısın. Təbiət qızlarla birlikdə məktəbə gətdi. Zaman bir az sonra Təbiətin dalınca yola çıxdı. Məktəbə çatanda artıq çoxdan dərslər başlamışdı. Zaman Təbiətin oxuduğu

sinfin qapısını döydü. Qapını Murad müəllim açdı. Zamanı görəndə çox sevindi, səmimi görüşdü. Bir zamanlar Murad müəllim Zamana da dərs demişdi. Zaman onun yaxşı şagirdlərindən biri olmuşdu. Zamanın gəlişinin səbəbini soruşanda Zaman dedi ki, müəllim, Təbiətin anası xahiş etdi ki, ona icazə verəsiniz. Kartof yığını başlayıb, köməyi yoxdur. Murad müəllim Təbiətdən soruşanda, qız Zamanın dediyini təsdiqlədi. Murad müəllim Təbiəti buraxdı. Beləliklə Zamanla Təbiət məktəbdən çıxıb "Cala" deyilən yolla, söhbət edə-eda kəndə sarı üz tutdular. "Bulaqlı" deyilən yerə çatanda Zaman oturmağı təklif etdi. Bu yerlər doğrudan da gözəl idi. Təbiət dedi: - Zaman görəsən bizim kimi neçə cavanlar burada əhdi-peyman ediblər? Həmi də buraya niyə "Bulaqlı" deyiblər?

Zaman Təbiətin əlindən tutub dedi:

Gülüm, buralara yaxşı fikir ver,
Hamı bura deyir, qoşa Bulaqlı.
Neçə əsirlərdən yadigar qalıb,
Oxşuyur gözlərdə yaşa Bulaqlı.

Gəlir "Göl yeri"ndən, axır dolayı,
Sirlərlə doludur hər günü, ayı,
Bizim yaylaqlarda tapılmır tayı,
Bəzəkdir "Səngərə", "Döşə" Bulaqlı.

Şırıl - şırıl axır çaylara sarı,
Bizim dağlar ilə düzdür ilqarı,
Bilməz kin - küdurət, dərdi - azarı,
Baxmaz şaxta, boran, qışa Bulaqlı.

Bu sözləri deyəndə Təbiət fikrə daldı. Zaman onun fikrini dağıtmaq üçün:

Dünya məhəl qoymur cavana - pırə,
Salıb Təbiəti dərin fikirə,
Gözəllik layiqdir sözə - şeirə,
Arzular dəyməsin daşa, Bulaqlı.

Təbiət dedi: Zaman su başında, bulaq üstündəki arzu - niyyətlər başa varar. Gəl arzulayaq ki, Allah bizi bir - birimizdən ayırmasın. Zaman dedi:

Mən amin deyirəm, eşitsin Allah,
Bəxtimizə doğsun nurlu bir sabah,
Zaman Təbiətdən düşməsin uzaq,
Gəzsün bir - biri ilə qoşa, Bulaqlı.

Təbiət dedi: Zaman birdən anamı Murad müəllim görse nə olar?

Qorxma, heç nə deməz.

Gələcək arzuların qoynuna atılan bu iki gənc bilmədilər ki, vaxt necə keçdi. Zaman Təbiəti evlərinə ötürüb, özü də evə gəldi. Zaman fikirləşdi ki, gəl Murad müəllimə bir məktub yaz, oğy hər şeyi bilsin. Bu görüş barədə özgələr bilməsin:

Cavanlığın çiçək çağı,
Bəzəyər bağcanı - bağı,
Gəzməzsə bir sırr qırağı,
Dolanar xəlvət, - deyiblər.

Bu cavanlıq bir gülüstan,
Ordan keçir hər bir insan,
Bəzən keçmək olmur asan,
Çoxdur əziyyət, - deyiblər.

Sevib - sevmək çətin peşə,
Arif olan başa düşə,
İzin aldım bir görüşə,
Ölməz məhəbbət, - deyiblər.

Bülbül gülsüz ölür, dözməz,
Yar - yarından əlin üzməz,
Bu dünyada ayrı gəzməz,
Zaman - Təbiət, - deyiblər.

Zaman bu şəri yazıb, məktub şəkilində Murad müəllimə göndərdi. Murad müəllim oxuyub, ılgaltı gülümsədi. Ona hər

şey aydın oldu. Canbaxça kəndində çox məşhur bir bulaq var idi. Bu bulağa el arasında "Almalı bulağı" deyilirdi. Bulaq düz Zaman və Təbiətgilin evlərinin arasında idi. Kənd camaatı, yoldan ötüb - keçənlər bu bulağın suyundan istifadə edərdi. Bir gün Zaman bulaqda yuyunurdu. Bunu görən Təbiət səhəngini götürüb bulağa endi. Zaman dedi ki, gəl suyunu doldur, get. Təbiət dedi ki, tələsmirəm, sən yuyun. Zaman yuyunub qurtarandan sonra bir xeyli söhbət etdilər. Sözarası Zaman dedi: - Təbiət, vaxtım qurtarır, bir - iki gündən sonra yola düşürəm. Harada görüşək?
- Həminki yerdə. Axşamçağı Təbiət görüş yerinə Zamandan tez gəlmişdi. Zaman gəldi, görüşdülər. Zaman bir az kefsiz idi. Təbiət bunun səbəbini soruşanda, Zaman dedi:

Bir kəsim yoxdur ki, səni tapşırım,
Amanət verirəm Allaha səni.
Ora qərıblıkdı, bir təhər yerdı,
Bəlkə görəmmədim bir daha səni.

Səninlə bağladığ əhdi - ilqarı,
Sən özünsən mənə dünyanın varı,
Çalış gülşəninə buraxma sarı,
Sonra batırırlar günaha səni.

Təbiət dedi ki, Zaman sən nə danışsən? Məni səndən yalnız qara torpaq qopara bilər. Zaman dedi:

Hanı Leyli - Məcnun, Əsliyənin Kərəm,
Şirin Fərhad üçün bağladım vərəm,
Mən sənin eşqinə qulam, nökrəm,
Eşit, xatırladım bir daha səni.

Ürəymi yanında qoyub gedirəm,
Demə ki, mən səndən doyuub gedirəm,
Könlümdən keçəni deyib gedirəm,
Tapşırıb göydəki Allaha səni.

Bəli, səhər Zaman yola çıxdı. Onu yola salanların arasında Təbiət yox idi. Zaman onlar tərəfə baxanda, gördü ki, Təbiət

eyvanda, qapının qabağında Zamanın yoluna baxır. Burada olanların arasında Təbiətin kiçik bacısı da var idi. Zaman xəlvət bir yerə çəkilib nəşə yazdı, Təbiətin bacısına verdi. Avtobus gəldi, saxladılar. Zamanı hamı mehribanlıqla yola saldı. Zaman isə Təbiətin əlinin yellənməsini gördü. Zamanın yazdığı kağızı Təbiətin bacısı Təbiətə çatdırdı. Təbiət oxudu, gözləri doldu. Zaman yazırdı:

Salamat qal, mən gedirəm,
Ay qız, sənin həvəsində.
Eşq - məhəbbət əyləirəm,
Odlu, isti nəfəsində.

İki gün öncə Təbiət xatirə olaraq Zamana bir foto - şəkil vermişdi.

Əksin sinəm üstündədi,
Baxşı canım qəsdindədi,
Bir gör şair nə gündədi,
Bu gethaget vədəsində.

Gözlə gülüm, gedib - gəlləm,
Yenə sənə deyib - gülləm,
Mən eşqindən Məcnun ollam,
Səni görsəm özgəsində.

Təbiətin gözlər yaşardı. İmkani olsaydı o da Zamanla gedərdi. Ancaq nə edə bilərdi...

Deyilənə görə İsa kişinin qonşuluğunda bir ailə yaşayırdı. Bu ailənin böyük oğlu Səfərin də Təbiətdə gözü var imiş. Zamanın Təbiətlə olan əlaqəsini eşidib dəli kimi olmuşdu. Zaman gedəndən sonra o, ata-anasının üstünü kəsib, İsa kişinin evinə elçi göndərdi. Elçilər rədd cavabı alaraq kor - peşiman geri qayıtdılar. Təbiət ağlayıb göz yaşları tökürdü ki, ana, yazığam, məni heç kəsə verməyin. İsa kişi bildirdi ki, qızı Təbiət Zamanı sevir. Ona görə də Təbiətin tərəfini saxlayırdı. İnsafa qalsa Zaman İsa kişinin xoşuna gəlirdi. Ümumiyyətlə, Zaman kənddə hamının hörmətini qazanmış bir oğlan idi. Səfər gördü ki, bu elçilikdən bir şey çıxmıyacaq, İsa kişinin qonşu kənddə yaşayan dayısı Əli kişini aralığa minnətçi saldı. Əli kişi də zorla, qızın ürəyi olmaya - olmaya, Təbiəti Səfərə nişanladı. Zama-

nin dostları bu işdən məyus olsalar da Zamana heç nə yazmadılar. Eşit Zamandan. Zaman sağ - salamat gəlib öz hissələrinə çatdı. Dostu, əslən Yevlaxlı olan Mustafa Zamanın qayıtdığını bilib özünü ona yetirdi. Görüşdülər, söhbətdən sonra Mustafa gördü ki, Zaman özündə deyil.

- Zaman, sənə nə olub? Gözümə bir təhər dəyirsən?

- Ay Mustafa, aya mənə nə olasıdı ki? Şükür Allahatop kimiyyə. Ancaq bir iş var, sənə deməşəm olmaz.

- De, görüm nədir?

- Onda qulaq as.

Zaman nə dedi, Mustafa nə eşitdi:

İnsafımı sevib - sevilmək çağı,
Mən gələm, yar orda qala Mustafa?
Könlüm arzulayır dolana bağı,
Oxuya, oynaya, çala Mustafa.

Uşaqlar gülüşdü. Mustafa da, uşaqlara qoşuldu.

- Ə, bunun dərdi varıymış.

Zaman:

Sevib - sevilməyin öz ləzzəti var,
Düzü çətin şeydir, əziyyəti var,
Bir qəşəng ceyrana vermişəm ilqar,
Təki qismətimdə ola, Mustafa.

- Ayə, niyə qismət olmur, o nə sözdü?

Zaman dedi, qulaq as:

Dedi: - səndən başqa sevmədim heç kəsi,
Qorxuram özgəyə verə anası,
Sına gözlərimdə eşqin aynası,
Arzum ürəyimdə qala, Mustafa.

Baxış bənəyir huri - mələyə,
Nigaranam, düşər tora - kələyə,
İstəyi Zamanı Məcnun eyliyə,
Şairi çöllərə sala Mustafa.

- Ə, qoruxma. Qız səni sevirsə, kim nə eyliyə bilər?

Xülasə... Günlər bir - birini əvəz edirdi. Təbiətdən isə məktub gəlmirdi ki, gəlmirdi. Bu səbəbdən də Zaman çox narahat olurdur. Bir gün Mustafa Zamana rast gəldi. Gördü ki, dostunun kefi yerində deyil.

- Zaman niyə bikişsən, nə olub?

Soruşmayan kefi - halımı,
Səbəbini bilmək olmur.
Ürək qalib o yerlərdə,
Getmək olmur, gəlmək olmur.

Yar tərəfdən yoxdur namə,
Salib məni dərde - qəmə,
Sığışmıram bu aləmə,
Demək olur, gəlmək olmur.

Bülbül ötməz, gülü solsa,
Mərd əyilməz, eli olsa,
İşdə namərd əli olsa,
İşi ələ almaq olmur.

Mustafa Zamana xeyli təsəlli verdi. Dedi:

- Özün bir məktub yaz, gör nə var, nə yox?

Zaman Mustafanın sözündə həqiqətin olduğunu görüb, Təbiətə bir məktub yazdı və yola saldı. Eşit Təbiətdən. Nişan gələndən sonra yazıq qızın gecə - gündüzü yox idi. Oturub ağlayırdı. Taleyinin daşa dəydiyini bilən bu qız öz ata - anasını bənatlayırdı. Zamandan da gələn məktubu oxuyandan sonra lap dəli kimi olmuşdu. Bir az öz - özünə təsəlli verəndən sonra Zamana bir məktub yazdı:

Kor olsun pis bəxti, yazılıb mənə,
Məni özgəsinin etdilər, neylim?
Mən necə danışım, söylüyəm sənə,
Məni od - atəşə atdılar, neylim?

Elçilər elçinin dalınca gəldi,
"Yox" - dedikcə anam gözümü dəldi,
Sənin qabağında dilim gödəldi,
Getmək istəmirdim, verdilər, neylim?

Canım Zaman, dözəmmirəm bu hala,
İnsafımı muraz gözümde qala,
Əli kişi düşsün aha - babala,
Ədalətsiz işlər tutdular, neylim?

Təbiətəm, günüm qaradır - qara,
Anam bilə - bilə saldı odlara,
Sevən ürək hara, sevməyən hara?
Ağı, qara ilə qatdılar, neylim?

Təbiət məktubu yazıb gizləncə yola saldı, cavabını göz-ləməyə başladı. Zaman Təbiətdən gələn məktubu oxuyandan sonra ona hər şey aydın oldu, dünya-ələm başına hərləndi. Təbiətin göndərdiyi məktubdan sonra onun ruhi-rəngi açılmışdı. Fikirləşdi ki, Təbiətə nə yazsın. Zaman Təbiətə yazdı ki, bir yox, yüz nişanlın olsa da, gəlib səni aparacam. Üstəlik belə bir söz də yazdı:

İnsan satardımı əhdi - ilqarı,
Əhd - ilqar bağlayan bəfədar olar.
Sevgi saf olanda çiçəyə bənzər,
Sevən - sevninə havadar olar.

Deyirsən, taxdılar zorla nişanı,
Bəs sənin qeyrətin, mənləyin hanı?
Ata - ana mətək satsa insanı,
İnsan ömrü boyu günahkar olar.

El bildi ki, səni sevdim - sevildim,
Gözəllər içində bir dənə bildim,
Dedin nişanlandım, öldüm - dirildim,
Sevən ürəklərdə düz ilqar olar.

Meylim qonmaz yetən qaşı kamana,
Sevgin məni saldı aha - amana,
Xəbərin dağ çəkdi burda Zamana,
Bəd xəbər göndərən xatakar olar.

Zaman məktubu yola saldı. Düz bir ay olardı ki, nə məktub gəlirdi, nə də məktub gedirdi. Son vaxtlar Zamanın qaş - qabağı açılmaz, elə bil dünyası uçmuşdu. Bunu dostları da hiss edirdi. Bir gün cəmi dostlar Zamanın başına toplaşdı, sözü-sözə calayıb söhbət edirdilər. Mustafa hardansa bilmişdi ki, Zamanın sevgilisini başqa bir oğlana nişanlayıblar.

- Ə, nə olub? Qızını qəhətdir? Bu gün - sabah vaxtımız qurtarır. İnşallah, gör necəsi ortaya çıxacaq.

- Mustafa, gözəl gözəl döy, könül sevən gözəldir!

- Zaman, son vaxtlar şərini - sözünü eşitmirik, niyə bir şey yazmırsan?

- Mustafa, gətir qələm - dəftəri, nə desəm yaz.

- Baş üstünə!

Zaman dedi, Mustafa yazdı:

Nəyi yazım, nədən yazım a dostlar?

Əldən uçub, bir tərlanım itibdi.

Bundan bəzər kədərmi var, dərdmi var?

Dünyam viran, xanımanım itibdi.

Bənzətdim Leyliyə, Şirinə onu,
Sən demə sevincin varıymış sonu,
Onunçün qaralıb şairin qanı,
Gül camallı bir ceyranım itibdi.

- Mustafa, yazıb çatdırı bilirsənmi? Dalını deyimmimi?
- De, bir az yavaş de!

O mənə yar deyib, mən də ona yar,
Onunla bağladım əhd ilə ilqar,
İnsafımı şikarımı ala sar?
Qəza vurub, o cananım itibdi.

Ömrümü - günümü aparıb, gedib,
Toymu - düynümü aparıb, gedib,
Dünyamı, dünyadan qoparıb, gedib,
İbadətim, din - imanım itibdi.

Mən necə oynayım, mən necə gülüm?
Qırılıb qanadım, sınıbdı belim.

Dostlar, yanımda gödəlib dilim,
Məniyim, şöhrətim - şanıam itibdi.

Zamanın dostları da bu sözlərdən çox məyus oldular. Ancaq nə etmək olardı? Bəli, vaxt - vədə tamam oldu. Zaman əsgərlik müddətini başa vurub, evlərinə qayıtdı. Maşından düşən kimi anası, qohum - əqraba, kənd əhli onu çox mehribanlığla qarşıladı. Zaman Təbiətgilə tərəf baxdı. Heç kəs görünmürdü. Gələnər Gülləndam xanımın gözəyənliyi verib, onu təbrik edirdilər. Sevinclər sevinclə qarışmışdı. Bircə Zaman sevinmirdi. Payız ayı idi. Suyun üstünü nazik buz örtüyü bağlasa da, hələ ciddi şaxtalar yox idi. Qışın isə gəlhagəl vaxtı idi. Səhər tezdən Zaman bulaq üstünə yuyunmağa qaçdı. Evlərindən bunu gören Təbiət səhəngini götürüb bulağa gəldi. Bulağa çatır - çatmaz, özündən aslı olmayaraq bulağın kanarında dayandı. Zaman Təbiəti görsə də, özünü görməməzliyə vurub, yuyunurdu. Təbiət isə səhər havasının soyuğunda titrəyirdi. Zaman onu bulağa dəvət etdi. Odlu baxışlar bir-birinə sataşdı. Təbiətin yanaqlarından yavaş - yavaş axan göz yaşları bulağın suyuna qarışırdı. Dilin demədiyi göz yaşları deyirdi. Sakit - sakit görüş yeri təyin elədilər. Hər kəs öz evlərinə getdi. Payız aylarında qaranlığın tez qarışması Zaman ilə Təbiətin ürəyincə idi. Dedikləri vaxtda, vədə yerində görüşdülər. Təbiət Zamanın boynuna sarılaraq hönkür - hönkür ağlayır, olub - keçəni danışdı. Zaman qəmli - qəmli sazını köklədi. "Qaraçı" havası kəndi başına götürmüşdü. Zaman nə dedi, Təbiət necə cavab verdi:

Zaman: Yazanın qələmi görək sınaydı,
Məni qəm - hicrana salıbdı, neylim?
Zorla səni özgəsinə veriblər,
Həsrətin canımı alıbdı, neylim?

Təbiət: Namərd döyləm, məni namərd ediblər,
Murazım gözümə qalıbdı, neylim?
Bu müddətdə saralmışam - solmuşam,
Üstümü buludlar alıbdı, neylim?

Zaman: Mən səni bənzətdim ulduza - aya,
Salıbsan odlara, yetişmir saya,

Gənim batdı, özüm düşdüm dəryaya,
Əllərim qoynumda qalıbdı, neylim?

Təbiət: Ölsün oğlu - qızı Əli kişinin,
Korladı bəxtimi mənim büsbütün,
Zaman, ağlamaqdı peşəm bütün gün,
Göz yaşım canımı alıbdı, neylim?

Zaman: Mən sənə demirəm beybafa çıxdın,
Dünyamı dağıtdın, evimi yıxdın,
Ürəymi ağrıtdın, könلümü sıxdın,
İlhamım - həvəsim ölübdü, neylim?

Təbiət: Daha dönənməyəm ay Zaman səndən,
Bülbül əl çəkərmə güldən - çəməndən,
Sənin məhəbbətin getməz sinəmdən,
Canımda izləri qalıbdı, neylim?

Sözlər tamama yetişdi. Zamanla Təbiət belə qərara gəldilər ki, bir - birinə qoşulub qaçsınlar. Zaman istədi ki, elə buradan, indi Təbiəti qaçırsın. Sonra nəse fikirləşib, bu işdən çəkindi. Zaman susmaq bilmirdi:

Kərəm kimi dərdəndən dəli olmuşam,
Əsli kimi alış səni, yan səni.
Gülşənimi xəzan vurub, solmuşam,
Arzulayırdı könül səni, can səni.

Ovladın qəlbimi əzəldən mənim,
Sənsiz qara geyər çölüm - çəmənim.
Başına mən dönüm, nazlı dilbərim,
Əvəz etməz şöhrət səni, şan səni.

Gəl gedək mənimlə, aparım səni,
Hicrandan - kədərdən qoparım səni,
İtirəmə, çox çətin taparam səni,
Unuda bilməmmi daha mən səni?

Hələ sənə deyilməmiş sözüm var,
Ürəyimdə od -alovun, közüm var,
Unudulmaz bu etibar, bu ilqar,
Zaman axtaracaq hər bir an səni.

Təbiət dedi ki, Zaman səninlə hara olsa da getməyə hazıram.
Təki mənə buradan apar. Zaman öz fikrinin qəti olduğunu
anasına açıb söylədi. Anası qəti razılıq vermədi. Üstəlik bir az
Zamanı danladı da. Axşam çağrı isə Zamanın anası bütün bu
işləri öz qardaşına danışdı. Bunlardan xəbər tutan Zamanın
dayısı Zamangilin evinə gəldi.

- Oğul, bir qıza görə kəndə düşmənçilik toxumu səpmə, qızını
yoxdu, ağıllı qız başqasına nişanlanmazdı. Aqlını başına topla.
Sən nə edirsən? Zaman fikirləşdi ki, dayısı da vaxtı ilə cavan
olub, gəl bir - iki bənd de, bəlkə səni anlaya:

Dayı, bülbül müştəğ olsa bir bağa,
Bağban qovalasa, gör ələkərmə?
Öyrənibse tər şamama tağına,
Yorulub durarmı əl, ələkərmə?

Sənən döylü ürəyimin atəşi,
Məhəbbət bilərmə qorxu - talaşı,
Nələr çəkdi Məcnun, Fərhadın başı,
Çayların qoynundan sel ələkərmə?

- Oğul, o nişanlı bir qızdı, axı artıq sənə ola bilməz. O qədər
qızlar var. Hamısı da bir - birindən gözəl, göyçək.

- Dayı qulaq as:

Ürək sevən kəsin olmuyur tayı,
Məcnun Leyli dedi, gözdi səhrayı,
Mən necə ələkim axı, ay dayı,
Gülşənin qoynundan gül ələkərmə?

Biçərə Zamanın çoxdu hicranı,
Dərdimi duyan kəs tapılmır, hanı?
Kərəm Əslə üçün yandırdı canı,
Ələksəm qınayar, el ələkərmə?

Daysı baxdı ki, Zaman ələkəsi döy. Fikirləşib başqa fəndə əl
atmalı oldu. Axşam çağrı idi. Təbiət Zamana xəbər göndərdi
ki, səhər qızlar ilə Dəllək arxacı deyilən yərə gedirəm. gəlsin ora.
qoşulaq qaçaq. Zaman Dəllək arxasına gedib Təbiəti orada
gözlədi. Bəli, bir azdan Təbiət başında bir - neçə qızla Dəri ye-
rindən keçib Dəllək arxasına tərəf gəldi. Zaman baxıb gördü
ki, Təbiətin yanında gələnlərin bir - ikisi Təbiəti qorumaq üçün
gəlib. Götürüb qaçmaq mümkün deyil. Bir azdan Zamanın
dostları da bura gəldi. Ara qarışdı. Söz - söhbət başlandı. Daha
sonralar Təbiəti çölə buraxmadılar. Bilirdilər ki, Zamana
qoşulub qaçmaq istəyir. Zamanın dayısı bu işlərin nəticəsini
əvvəlcədən bilirdi. Təbiətin yaşının az olmasından narahat idi.
Qorxurdu ki, ata - anası şikayət edə. Beləncə günlər bir - birini
əvəz etdi. Zamanla Təbiət daha görüşə bilmədilər. Təbiəti zorla
verən kimi, Zamanı da zorla evləndirdilər. Hər iki gəncin sevgi -
məhəbbəti belə faciə ilə qurtardı. Sonralar Zamanla ara - sıra
görüşən Təbiət bu olub keçənləri özünə bağışlaya bilmirdi.

Ustad şairimiz Salman Qazi isə bu dastanı belə tamamladı:

Bu yerlərdə çoxdu gözəl,
Yoxdu tayın ay maralım!
Nurusan, şölsisən,
Beş bacının ay maralım!
Həm kamallı, həm göyçək,
Hər görən heyran kəsilir.
Hər yetəni şövqə salır,
Şirin dilin ay maralım!

Yasəmən...
Lələsən, ya səməni,
Verdilər özgəsinə,
Saldılar yasa mənə.

Ürəyimdən qanlar axır,
Sınıq görsəm gözəlləri.
Bəzən nadan tora salır,
Canlar alan bir dilbəri.
Yaxşılar yamana düşür,

Budur fələyin qədəri,
Görüm tutsun dilbilməzi,
Ah-bavalın ay maralım!

Ağlağana....
Qar yağdı Ağlağana,
Bilməzdim ağlamağı,
Döndərdin ağlağana.

Arzum budur bar verəsən,
Öz baxçanda barın ola.
Qədir bilən, can söyləyən,
Vəfahi dostların ola.
Bənzərin var ayparıya,
Açıq rüzgarın ola.
Salmanı valeh eylədi,
Məhcəmalın ay maralım!

Yar canımı...
Parala, yar canımı,
Bir yandan fələk alır,
Bir yandan yar canımı.

10.06.2003.

TƏBİƏT VƏ ZAMAN

2 - ci hissə və yaxud 35 ildən sonra

Ustadnama

Nə qədər yalvardım - yapışdım sənə,
Gəlmədin insafa- imana, fələk.
Kömək əvəzinə zülüm verirsən,
Salırsan qar - boran, dumana fələk.

Mərd sənə əl açsa, olmaz - deyirsən,
Ürək sındırırsan, qəlbə dəyirsən,
Yaxşını gözündən alıb, döyürsən,
Qol - qanad verirsən yamana, fələk.

Mömin bir bəndəyəm, neylədim sənə?
Verdiyin əzabdan doymursan yenə.
Dərdi dərd üstündən caladın mənə,
Tamarzı eylədin dərmana, fələk.

Nə qəsdin tükəndi, nə də qərəzin,
Şair şad olanda, götürmür gözün,
Canımı yandırır alovun - közün,
Baxmırsan möminə, qurana, fələk.

Körpə vaxtlarımdan çöllərə saldın,
Qismət piyaləmi daşlara çaldın,
Sevib - seviləndə əlimdən aldın,
Məni həsrət qoydun canana, fələk.

Allah, Allah - deyə ibadət etdim,
Tək Allaha səndən şikayət etdim,
Nə günah işlədib, cinayət etdim?
Sən düşmən kəsildin Salmana, fələk.

Ustadlar ustadnaməni bir deməyiblər, iki deyiblər. Biz də deyək
iki olsun. Gələcək nəsillərə yadigar olsun.

Aylar aynan tuta, illər xoş gələ,
Mən deyən fəlak desə, nə dərdim?
Hər kəsin üzünə taleyi gülə,
Dostların əlimdən tutsa, nə dərdim?

Pisliyi eyləmək asan olmaya,
İncklik olmaya, küsən olmaya,
Öldürən, itirən, kəsən olmaya,
Hər şey qaydasında getsə, nə dərdim?

Gülləri döyməyə nə yel, nə boran,
İnsan tanımaya nə qəm, nə hicran,
Beş günlük dünyadı, şən keçə dövrən,
Gül - gülün yanında bitsə, nə dərdim?

Gecəyə yazılıb parlaq ay - ulduz,
Xoşbəxt olaydılar həm oğul, həm qız,
Yar yarsız qalmaya, gözəllər yalqız,
Sevənlər sevənə yetsə, nə dərdim?

Budur Allahımdan umduğum murad,
Elimi şən görəm, obamı azad,
Dostları güləruz, qohumları sad,
Salman murazına çatsa, nə dərdim?

Ustadlar ustadnaməni iki deməyiblər, üç deyiblər. Biz də
deyərk üç olsun. Qoy gələcək nəsillər oxusun.

Sevəndə gözəlin göyçəyini sev,
Çalış sevmə qəlbi çirkin, yasarı.
Allah sənə kamal verib, huş verib,
Seçməlisən ya tərmanı, ya sarı.

Deyiblər ki, yazı açmaz birçə gül,
Bir bülbülə bəs edərmi birçə gül?
Sən də apar sevdinə birçə gül,
Ya ağ olsun, ya qırmızı, ya sarı.

Salmanı qul etdin ilqara könlüm,
Ay dolaşıq gəldi, il qara könlüm,
Bələ ilqar olmaz ilqar, a könlüm,
Bir dəfəlik ya kəs tulla, ya sarı!

1988 - ci ildə Ermənistanda, millətçi ermənilərin apardığı siyasət nəticəsində yerli azərbaycanlılar öz dədə - baba yurdlarından silah gücünə qovulmuş, hərə bir tərəfə getməyə məcbur olmuşdu. Bir sözlə, hamı doğma Azərbaycana pənah gətirmişdi. Zaman isə Azərbaycana - Bakıya bu hadisələrdən üç il qabaq -1985- ci ildə gəlmişdi. Sovet ordusunun zabiti olduğundan onu bura, Bakıya qulluğunu davam etməyə göndərmişdilər. Sanki sovet generalları hər şeyi qabaqcadan bilirdi. Sonralar taleyi Təbiəti də Bakıya gətirdi. O da, ailəsi ilə Bakıya köçdü. Vətənin yağılar caynağına keçməyi Zamanın qəlbini parçalayırdı. Ancaq nə etmək olardı? Qaçqınlar arasında gələnlərin çoxu uşaqlar və qocalar idi. Qocalar isə qaynar Bakı havasına tablamır, dünyalarını dəyişirdi. Zamanla Təbiət məhz ya toyda, ya da hüsr yerlərində bir - birini görərdi. Lakin, gözəgörünməz bir qüvvə onları danışmağa qoymurdu. Onlar bir - birinə aralıdan, oğrun- oğrun, baxa - baxa qalırdı. Əvvəlki məhəbbət hələ öz şahlıq taxtında idi. Ancaq Zaman yaşa dolmuşdu. Artıq o püxtələşmiş bir şair idi. Sorağı ellər dolaşır, sözləri aşığıların, xanəndələrin dillərində gəzirdi. Respublikamızın tanınmış söz ustadlarından biri idi. Bunları Təbiət də görüb, eşidirdi. Yeri gələndə sevinib deyirdi:

- O mənim şairimdir, mənim istəyim onu şair eyləyib. Bu sözlər Zamanın qulağına çatırdı. Hardasa Zamanın bu sözlərlə razılaşdığı məqamlar olurdu. Ancaq hərsinin öz ailə qayğıları, nəvə - nəticəsi var idi. Günlərin birində həm Təbiətə, həm də Zamana yaxın bir insan dünyasını dəyişmişdi. Hüsr məclisi qurtaranda camaat bir- bir dağılmağa başladı. Təbiət anası ilə gedirdi. Təbiətin anası Zamanı görəndə ona yaxınlaşıb doğması kimi görüşdü. Zamanla hal - əhval tutdu. Təbiət bu zaman körpə uşaq kimi anasının arxasından çıxırmırdı, utanırdı. Zaman dedi ki, sən niyə utanırsan. Artıq keçən keçib qurtarıb. Mən səni yaşadıram. Sənin adına beş kitab bağlamışam. Hər

vaxtı mənim qəlbimdən. Təbiətin anasının gözləri doldu, ancaq biruzə vermədi. Təbiət isə bir uşaq şıltaqlığı ilə başını o yana, bu yana yellədi. İllərin ötməsinə baxmayaraq hər iki-sində bir- birinə olan o eşq – istək yaşayırdı. Bir gün Zamanla Təbiət qəflətən bir yerdə rastlaşdılar. Təbiətin sifəti əvvəllər olduğu kimi yenə laləyə döndü. Bircə bunu dedi: - Zaman, biz niyə belə olduq? Zaman yenə də gücü sözə verdi:

Gülüm, təcüblənmə fəlak işinə,
Bəxtimizə özü biləni yazdı.
Yaxşını yamana yoldaş eylədi,
Doğrunun yanına yalanı yazdı!

Bu kor olmuş fəlak ayırdı bizi,
Sənəmdə sönəyib eşqinin közü,
Sənin taleyinə bir dilbilməzi,
Mənim qismətimə ilanı yazdı.

Qovğadan açılmır bəlalı başım,
Mən kimə söyləyim, kimə danışım?
Tüstüm ərşə çıxdı, bəd gətirdi işim,
Viranə könlümə talanı yazdı.

Zamana zülməti, sənə zilləti,
Mənə dərdi- səri, sənə möhnəti,
Sənə tənələri, mənə töhməti,
Gündə şahmar təkə çalanı yazdı.

Təbiət göz yaşlarını saxlaya bilmirdi. Onun göz yaşları Zamanın sinəsini yandırır. Doğrudan da Zamanla Təbiətin bu qəfil görüşü Allahın bir möcüzəsi idi. Zaman dedi:

Mən Kərəm olmuşam, sən də ki, Əsli,
Yandır məni, yandırmağa nə var ki?
Sazlı- sözlü könlü sınıq şairəm,
Sındır məni, sındırmağa nə var ki?

Qaşın bizi, gözün bizi, yandırır,
Od-alovun, közün bizi yandırır,

Nazı-qəmzən, sözün bizi yandırır,
Yandır məni, yandırmağa nə var ki?

Bilirəm ki, məndən bətar sevirən,
Bu sevgini gizləyirsən, demirsən,
A beyinsaf, ürəyimi azırsən,
Öldür məni, öldürməyə nə var ki?

Gülüm, yoxlamırsan nədən Zamanı,
Görükürsən, itirmişəm izini,
Sığallayıb çox çəkmişəm nazını,
Sındır məni, sındırmağa nə var ki?

Təbiətin bəxtindən gileyi dünyanı başına almışdı. Zaman isə ona təsəlli verirdi ki, bu yazı – qədərdir, yazı – qədərdən hələ heç kəs qaça bilməyib. Ağlamaqdan bir şey çıxmaz. Artıq yaş o yaş deyil. Təzədən də düzəlsə deyil. Hər şeyin günahkarı özünən!

Zaman əllərini Təbiətin tellərinə çəkdi. Bir zamanlar yasəmən atırı verən tellərə artıq dən düşmüşdü. Elə düzünə qalsa Zamanın da saçları ağarmış, alını qırıqlaşmışdı. Təbiətin gözlərindən bunlar yayınmadı:

- Zaman, dünya yaman etibarsızdı. Kaş keçən günlər olaydı, Bulaqlıda təzədən oturub dincələydik. Hər şey yenidən başlanaydı. Görəsən onda da belə şair ola bilər-dinmi? Hamı mənə deyir ki, onu sən şair eylədin. Mən də həmişə sevinirəm. Həm də kədərlənirəm. Yazı yazanın qələmi sinaydı. İnan ki, hər sani görəndə az qalırəm qanadlanıb uçam. Yaxın gəlməyə də hamı utanıram, həmi də ...

Təbiətin qəfil sözünün dahısını deməməsi Zamana bəlli idi.

Nə bəxtim yaradı, nə də taleyim,
Nə sən xoşbəxt oldun, nə də mən, gülüm.
Səndə saç ağarıb, mən qocalmışam,
Haqqın var şairə nə desən, gülüm.

Düşdüm bu yollara, dönmək olmadı,
Dərdim başdan aşdı, demək olmadı,
Yalvardım, yapışdım kömək olmadı,
Nə Ömər, nə Əli, nə Həsən, gülüm.

Bu da bir taledi, bu da bir qədər,
Mənə həmdəm oldu qəm ilə kədər,
Sirdaşım bir sazdı, bir qələm - dəstər,
Təndirə düşərmüş tələsən, gülüm.

O vaxtlar vuruldum özüm bilmədən,
Mən necə unudum o sən, bu da mən,
Sinəmdə od- alov, başım üstə çən,
Bunları bilmirsən hələ sən, gülüm.

Ayırmay olarmı candan cananı?
Gəzmirsən Zamanı, demirsən hanı?
Beləmi yoxluyar insan insanı?
Mən sənə neyliyim, beləsen, gülüm.

Nəso, Təbiətlə Zaman keçən günlərin ağırlı - acılı xatirələrin xatırlaya - xatırlaya xeyli söhbət edib, ayrıldılar. Təbiət ağlaya - ağlaya Zamanı ayrıldı. Son illər Təbiətin işi öz ailəsində sarıyırdı. Yəni onun həyat yoldaşı tam sarıxoşduğa qurşanmışdı. Şərab onu öz ağuşuna almışdı. Təbiəti bərk incidir, söyür, təhqir edirdi. Bir sözlə, Təbiətin günü qara gəlmişdi. Təbiət heç cürə özünü bağışlaya bilmirdi. Bütün bu xəbərlər Zamana çatırdı. Onun da qanı qaralır, əhvalı xarab olurdu. Təbiətin halına acıya - acıya qalmışdı. Bilmirdi ki, nə etsin. Təbiət isə boşanmağa qərar vermişdi. Zaman Təbiətə belə bir məzmunlu namə göndərdi:

Eşitmişəm qalmağalın kəsmiyir,
Sevilməyən insan bəxtiyar olmaz.
Yaş çatdı yarıya, təzə ayıldın,
Hər insan oğlunda etibar olmaz.

Sağ olsun oğul - qız, can öz canındı,
Nələr etdin, anla indi, qan indi!
Keçən keçib, az alovlan, yan indi,
Gözəllər bir belə inadkar olmaz.

O vaxtlar ovladın, saldın kəməndə,
Özün özgəsində, ürəyin məndə.

İndi mən neyliyim sənə bu gündə,
Vaxt keçib, şairdən şafakar olmaz.

On gün ömrüm varsa gəl bölüm yarı,
İtməyib şairin behi - bazarı.
Baxmadın tərənəyə, bəyindən sarı,
Demədimmi sardan sənə yar olmaz!

Heykəl oldun xəyalında Zamanın,
Yaşayırsan amalda Zamanın.
Bir dünyasın, dünyasında Zamanın,
Səndən gözəl sərvət olmaz, var olmaz!

Təbiət Zamanın göndərdiyi naməni oxuyanda dəli kimi oldu. Təbiətin gözünü bu son illərin çətinliyi ilə tutmuşdu ki, onun gözlərinə heç nə görünmürdü. Oğul - uşaq, nəvələri ondan ötürü heç nəyə dönmüşdü. Təbiət yaşının əlliye keçməsinə baxmayaraq təzədən Zamanla birləşməyə qərar vermişdi. Təbiət Zamana ismarladı ki, Azərbaycan böyükdür, gəl götür mənə, gedək özge bir rayona, təzədən yaşayaq. Yoxsa ürəyim partlayacaq. Bu da Zamanı bərk narahat edirdi. El - oba, dost - tanış nə deyirdi? Axı, Təbiət o vaxtlar sözünün üstündə dursaydı, bu günlərdə bu lükrə düşməzdi. Zaman qəmli - qəmli dəstər - qələmini götürdü:

Yenə mən yazıqdan nə istəyirsən?
Çəkibsen üstümə dumanı, dünya.
Könlüm açılarda başıma döydün,
Vermədin şairə amanı, dünya.

İlqarı, dostluğu, andı unutdun,
Hər yerdə mərdləri namərdə satdın,
Seçib - ayırmadın, bərabər tutdun,
Yarımçıq, qanmazı, qanarı, dünya.

Aləm yandı alovumdan, közümdən,
Gileylənmək gəlmədi də üzümdən,
Körpə - körpə, erkən aldın gözümdən,
Göstərdin ərsəst - divanı, dünya.

Tufanlara verdin əmanətimi,
Çırıpdın daşlara məhəbbətimi,
Məni qocaltdığın bəs etmədimi?
Qocaltdın sevdiyim cananı, dünya.

Sevib - sevonları yandırdın, yaxdın,
Abad könülləri uçurdun, yıxdın,
Bütün günahlardan tə - təmiz çıxdın,
Vermədin əllərə yaxanı, dünya.

Həyatı Zamana cəhənnəm etdin,
Yaşamağı mənə dərd - vərəm etdin,
Nə insafa gəldin, nə kərəm etdin,
Susuz əylədin yananı, dünya.

Təbiətdən həyacanlı xəbərlər gəlməkdə davam edirdi. Bəzən Zamanı qınayanlar da tapılırdı ki; - Ənolub? Bir sənin başında ha döy, qoy boşansın, apar, yazıqdı!
Bu sözü deyənləri Zaman necə başa salaydı ki, belə şey olmaz!
Bu tərəfdən də Təbiətə yazığı gəlirdi. Odur ki, Zaman vicdanının ələhinə gedərək Təbiətə belə bir məzmunlu namə göndərirdi:

Daldan atılan daş topuğa dəyər,
Keçən keçib, olan olub, qurtarıb.
Cavan vaxtı baş sınımda olardı,
Day o günlər yalan olub, qurtarıb.

Hələ eşqin sınımdadı, təzə - təzə,
Sevirəm Məcnundan, Kərəmdən betər,
Sevgin nə tükənər, nə də ki, itər,
Deməynən ki, talan olub, qurtarıb.

Ən çətin anlarda unutmamışam,
Sənə düz demişəm, allatmamışam,
Məni sən atmışdın, mən atmamışam,
Demə ki, istəyin solub, qurtarıb.

Beş kitab bağladım adına sənə,
Yanıb kül olmuşam oduna sənə,
Təzədənmi düşmüşəm yadına sənə?
Demirdinmi şair ölüb, qurtarıb.

Vaxtsız əydin qamətini Zamanın,
Yerə vurdun zəhmətini Zamanın,
Gec anladın qiymətini Zamanın,
Saçımı ağ dənər alıb, qurtarıb.

Təbiət bu sözləri oxuyub bərk incidi. Onun gözlərində Zaman etibarsız bir görkəm aldı. Təbiət fikirləşdi ki, bəlkə Zaman qorxur. O Zamana telefon edib, görüş təyin etdi. Bakının gözəl bir yerində görüşdülər. Təbiət ağlaya - ağlaya dedi: - A dağlar, ümidim sən idin, sənə də qar yağdı. O yazdığın nədir? Necə yəni hər şey keçib qurtarıb. Mən isbat etməliyəm ki, səhvi düzəltməyin gec - tezi olmur. Biz bir-birimizi sevirik. Özgə nə lazımdır? Zaman gördü ki, Təbiət qan - qan deyir. Dünya vecinə döy. Zaman istəmirdi ki, Təbiətin adı ləkələnə. Odur ki, dedi:

Aman Allah, şər - xatadan, bəladan,
Özün məni, aralı tut, kanar yaz.
Əzizinəm, kənar yaz,
Qış yaxındı, kənar yaz.
Demədim ki, dərd yolla,
Dedim mənə kənar yaz.
Mən onsuz da qar - borana yoldaşam,
Yanımdadı şaxta - çovğun, kanar yaz.

Qoyma ləkə düşə can aynasına,
Seyraqub daş ata, can, ayna sına?
Əzizim, aynasına,
Bax ömrün aynasına.
İnsafımı daş dəyər,
Kül ola, ayna sına.
Gülüm yaraşıqsan can aynasına,
Bu aynadan dərdi - qəmi kənar yaz.

Köz eylədin, sirdaş oldum od ilə,
Sən isindin od canımın oduyla.
Mən aşiqəm o dilə,
O dodağa, o dilə.
Mən yazığa od vurub,
Oynayırsan od ilə!
Zaman həsrət o dodağa, o dilə,
Sən də dedin: - o fikiri کنار yaz.

Təbiət dedi: - Zaman, bəs mən nə edim? Artıq bu dörd - azarı
çəka bilmirəm. Ürəyimi ağrıyır.
- Təbiət bu sənin, mənim taleyimdir. Gərək yaşayaq. Oğulun,
uşağın, nəvələrin xatirinə yaşamalıyıq. Ürəyin haçan istərsə, nə
kömək lazım olsa, mən yanında olacağam. Təbiət ağlaya - ağlaya
dedi: - Mənə sən lazımsan, başqa heç nə istəmirəm.
- Ay Təbiət, nə dediyini anlayırsanmı? Bir ayıl, şeytana nəhlət
de, bizim yaşımız o yaş döy axıl!
- Bəs mən nə edim?
- Heç nə, olan olub, keçən keçib! Gərək dözsən.

Bir zamanlar qartal idin,
Enəcəksən - demədimmi?
Bənəyirdin gül - çiçəyə,
Solacaqsan - demədimmi?

Gözəliyi döy - döy,
Sığışmırdın yerə - göyə,
Baş - gözünə döy - döy,
Qalacaqsan demədimmi?

Ömür - günü verdin bada,
Qəm - hicranı dada - dada,
Özünü atanda oda,
Yanacaqsan - demədimmi?

Seçimində oldun naşı,
Özün seçdin qəlbi daşı,
Qəmin - kədərin yoldaşı,
Olacaqsan - demədimmi?

İstəyimi qova - qova,
Sinəmdə salıbsan yuva,
Sən Zamanı od - alova,
Salacaqsan - demədimmi?

- Zaman, olan olub qurtarıb, kömək et, mənə bu bələdan qur-
tar.

- Təbiət, daha iş - işdən keçib. Gərək iradəni bir yerə toplay-
ıb, dözsən. Mehrini nəvələrinə sal. Onların, uşaqlarının
namına bu fikirdən əl çək! Məni qorxudan isə bizim tərtemiz
ad-sanımızdır. Qoyma əkləne! Mənə elimizin, obamızın hörməti
böyükdür. Bəs mənə fikirləşmişsənmi?

Onsuz da sənə sözdən elə bir heykəl qoymuşam ki, gələcək
nəsillərə yadigar olacaq. Bizim buraxdığımız, daha doğrusu sən-
nin buraxdığın səhvləri onlar buraxmazlar. Birdə ki:

Dörd haqdan gələndə olac tapılmaz,
Əridər canını ay üzə-üzə.
Şair deyər ay üzə,
Gül yanağa, ay üzə.
Mən fələyə neylədim?
Həsrət qoydun ay üzə.
Yaxam keçib bir qanmazın əlinə.
Qalmışam canımı ay üzə, üzə.

Sona göldən küsməz, qartal qayadan,
Sən ki, yaranmadın daşdan, qayadan.
Əzizim daş - qayadan,
İnsan olmaz qayadan.
Mən ah çəkdim, dözmədi,
Qaya qopdu, qayadan.
Əhd peymanı tullayada qayadan,
Deyəndə dururdun, ay üzə, üzə!

Bil, Zamanı yandıran sən, yaxan sən.
Ağasanmı, sultansanmı, ya xan, sən?
Əzizinəm, yaxan sən,
Yandıran sən, yaxan sən.
Mən köüllər tikirəm,

Uçuran sən, yıxan sən.
Bəd əməldən yaxa qurtar, yaxan sən,
Paklar dəryasında ay üzə-üzə!

Təbiət gördü ki, Zamanı fikrindən döndərmək olmayacaq. İstə-təstəməz taleyi ilə barışmalı olacaq. Ağlaya – ağlaya dedi:

Əl çəkmir sinəmdən yenə qəm-kədər,
Bu sınıq könlümü al ağrın alım.
Çoxdandı həsrətəm saza- söhbətə,
Oxu ağrın alım, çal ağrın alım.

Məndən nə istəyir bu çərxi- fələk,
Düşdüyüm ya tordu, ya da şər – kələk,
Məni tez -tez yoxla, axtarma tək-tək
Dünya puç dünyadır bil ağrın alım.

Gəl qov kədərimi, dağıt hicranı,
Bilirəm səndədir dərdim dərmanı,
Təbiət unutmaz şair Zamanı,
Qolların boynuma sal ağrın alım.

Zaman dedi:

Təbiət, dərdimi kimə danışım,
Günahkar olmuşam bilən yanında.
Vallah qanadlanmış quşa dönürəm,
Oynayan yanında, gülən yanında.

Mən sazın ölüsü, söz dəlisiyəm,
Alovam, atəşəm, köz dəlisiyəm,
Bir şeydə bül-büləm, yaz dəlisiyəm,
Sarılib-soluram, solan yanında.

Zamanam, qələmə müştəq olmuşam,
Hicrana-kədəre ortağ olmuşam,
Əl - ayağı bağlı, dustaq olmuşam,
Şahmar qabağında, ilan yanında!

Təbiət dedi: - Ə, nə daş ürəyin var imiş? Sən bu gün elə bil ki, mənim ölümümə fərman verdin. Axı mənə sənsiz yaşamaq çətin olacaq. Zaman dedi:

Sən mənə deyəndə ürəyin daşdı,
Salırsan sinəmə göz, canım üçün.
Sənsiz ömrüm kasıb, dünyamsa boşdu,
Nəyə istəyirsən yoz, canım üçün.

Bəyəm bilmirsənmi şair yarısan,
Sevda könlümün havadarısan,
Şirinin, Leylinin yadigarısan,
Sənindir qoşduğum söz, canım üçün.

Mənimsən, mənimsən, mənimsən ancaq.
Bu istək, bu sevgi qocalmayacaq,
Biz bir - birimizdən dolansaq uzaq,
Yaşaya bilmərik biz, canım üçün.

Zaman pərvanəndir, sən şöləli şam,
Eşqimi, istəymi sənə salmışam,
Bu yolda nə bezib, nə usanmışam,
Sən də deyirsən ki, "döz", canım üçün.

- Təbiət, mən səni hər bir zaman axtaib- arayacağam. Nara-hat olma, qoymaram daıxasan. Daıxanda zəngləşib, görüşürük. Zaman Təbiəti evlərinə ötürüb, özü də evlərinə gəldi. Divardan asdığı şirmayılı sazını götürdü. « Muxəmməs » havası evi başına götürdü:

Gəl oturaq, söhbət açaq,
Hər ikimizdən ay fələk.
Səbr eliyək, incimiyək,
Düz söhbət-sözdən ay fələk.
Uşaqlıqdan gün vermirsən,
Çaldın daşdan daşa məni,
Əyirilərə həmdəm olub,
Qaçırsan düzdən ay fələk.

Sən ömrümə naxış vurdun,
Fikir – dərdi, hicran - qəmi.
Şair oldum-sən eylədin,
Dərdin ərbabı, həmdəmi.

Səndən bəxt-yığval istədim,
Mənə pay verdin qələmi.
Əynimə köynək geydirdin,
Alovdan-közdən, ay fələk.

Bağ becərdim, xəzan vurdu,
Sarılbıdı gül-çiçəyim.
Gözlərimdə viran olub,
Sındıbdı arzu-diləyim.
Cavanikən ağrı tapıb,
Mənim, alovlu ürəyim.
Sən pəl vurdun, yarımadım,
Oğuldan- qızdan, ay fələk.

Salmanı yoldaş cəladın,
Sən bir əliyə, şahmara.
Nə günahın sahibiydim?
Mənsur tək çəkdi dara.
Hər dalandan bir ox atıb,
Sinəmə vurubsan yara.
Mən sənə necə barışım?
Dost olum təzdən, ay fələk.

Sənin ruhun, mənim ruhum

Ruhuna minnatdaram, yanımdadı hər bir an,
O məni tənha qoymur, qoruyur od – alovdan.
Ruhun sənin yerinə, ruhma qulluq edir.
Sən mənim olmasan da, bu mənə bolluq edir.

Gözəgörünməz bir əl gecələr alır səni,
Harda olursa olum, yanıma salır səni.
Sənin nə xəbərin var, olub keçən gecədən?
Bəlkə də hiss edirsən bunları özün hərdən.

İstəyirsən fikirləş, bircə anlıq sən məni,
Onda özün görərsən Allahdakı qüvvəni.
Bu iş, sən bilmədiyən məhəbbətin işidir,
Göydə Allah deyilən bir qüdrətin işidir.

Ruhuna minnatdaram, ruhumun dayacağıdır,
Gündüzlər yol yoldaşı, gecələr çırağıdır!
Ruhun ruhumundur, özündə yoxdur işim,
Sənin ruhunla gəzmək olub mənim vərdisim!

Yaranıbsan torpaqdan – torpağa dönəcəksən,
Nə qədər parlasan da, bir günü sönəcəksən.
Fəqət, ruhun ruhumla yaşayacaq əbədi,
Səndən fərqli olaraq o yolundan dönmədi.

08. 10. 2005

Dostlar

Məni görən deyir, nə tez qocaldın?
Mən öz taleyimi yaşadım, dostlar.
Nadana, qanmaza sevinc pay oldu,
Mən isə qəm - hicran daşdım, dostlar.

Başım açılmadı boran - küləkdən,
Bir faydam olmadı arzu - diləkdən,
Soyuq baxışlardan, bumbuz ürəkdən,
Yazda da, yayda da üşüdüm, dostlar.

Ürək ağrılarımla qələmə dedim,
Kitablarda yazdım, aləmə dedim,
Gecə səhərə tək qəm - kədər yedim,
Acı qismətimlə bərişdim, dostlar.

Qırıldı qanadım, sındı qollarım,
Əzablı yollardan keçdi yollarım,
Bağlı qaldı ayaqlarım, əllərim,
Öz ağlım ucundan ilişdim, dostlar.

Salınanam, baxçamda xəzanlar əsdi,
Yığval daşa dəydi, taleyim küsdü,
Bir küçüklü qancıx əlacımı kəsdi,
Bir sözlə, həyatda dolaşdım, dostlar.

12.11.2004.

Gəlib

*Dostum şair Məhəmməd Meydanogluğun
qızının toyunda dedim:*

A Məhəmməd, bu toy mübarək olsun,
Hər yandan axışb camaat gəlib.
Eşqin sultanına min bərəkallah,
Yenə ortalığa məhəbbət gəlib.

Bəy - gəlin bənzəyir sultana, şaha,
Sevib - sevilənlər xoşdur Allaha,

Böxtləri oxşasın nurlu sabaha,
Desinlər Allahdan kəramət gəlib.

Nə xoşdur dostların əhdi - ilqarı,
Mübariz üz tutub Bərdədən sarı,
Sənsən Məhəmmədin dövləti - varı,
Dilində alqışlar, ülvyyətlər gəlib.

Sağ olsun Zakiri, ağa - bəynişan,
Bayram müəllim etdi məni pərişan,
Qardaş, sənə olsun bu şöhrət, bu şan,
Sənə şair adlı var - dövlət gəlib.

Çox - çox razı qaldı qohum - qonşular,
Mərd ilə hər bir kəs doğru - düz olar.
Şairin özünün söz bazarı var,
Sözün özü ilə həqiqət gəlib.

Sağ olsun məclisə gələn qonaqlar,
Kişinin süfrəsi bax, belə olar,
Hər kəsin sözündə səmimilik var,
Salmanla bərabər şəriyyətlər gəlib.

2.10.2004 Şamaxı rayonu, Çarkənc kəndi
saat 21-10

Aşıq Ələsgərə

"İnsanda insanlıq, saxavət olsun,
Neylərəm ki, cah - calah varıymış."
Aşıq Ələsgər

Var - dövlət olmasa, saxavət olmaz,
Boş süfrə adamı xar edər, ustad.
Könül sevməyəndə məhəbbət olmaz,
Dünyanı başına dar edər, ustad.

Fələk gözdən salsa ər oğlu əri,
İçizdirər ona ağı - zəhəri,
Ya dəli eyliyə, ya da sərsəri,
Tərsləri alçaldıb sar edər, ustad.

Beş arşın payı var nökrin, şahın,
Hesabı çökülər savab - günahın,
Hər şey əlindədi böyük Allahın.
İstəsə yox yerdən var edər, ustad.

İndi nə düz söz var, nə də düz qiymət,
İtib haqq - ədalət, nə gəzir mərfət,
Taleyi Salmanı edib xəcalət,
Həyatı şairə gor edər, ustad.

25.09.2004.

Ellər mənə şair dedi

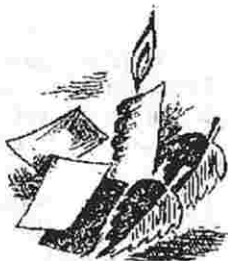
Vətən üçün ağlayanda,
Sınaləri dağlayanda,
Səllər tək çağlayanda,
Səllər mənə şair dedi.

Aran gəzdim, dağ dolandım,
Mərd dostlara arxalandım,
Hara getdim, alqışlandım,
Yollar mənə şair dedim.

Məcnun oldum, Kərəm oldum,
Gözəllikdən ilham aldım,
Çiçək gördüm, bülbül oldum,
Güllər mənə şair dedi.

Oxudular baxışımı,
Bəyəndilər yerişimi,
Sözə görə baxışımı,
Çöllər mənə şair dedi.

Fələk xəlbirdə ələdi,
Belimə qəm şələləndi,
Saçlarıma dən bələndi,
İllər mənə şair dedi.

Döydü hicran, boğdu kədər,
Üz döndərdi qismət - qədər,
Salman yaşamadı hədə, r
Ellər mənə şair dedi.

15.10.2004.

Gülüm

Sən olmasan, qəm yapışar yaxamdan,
Dünyası başına dar ollam gülüm.
Deməyənin həvəsin sönübdür sənin,
Səninlə hər yerdə var ollam gülüm.

Hələ bu dünyada şəhər var, böhtan var,
Ürəyi natəmiz iblis - şeytan var,
Qəflətən şəhər deyər, üzünə durar,
Səninlə bərabər xar ollam gülüm.

Verdiyim ilqardan geri durmaram,
Vəfasız olannan olmayıb aram,
Sənət zirvəsində şahin - şonqaram,
Şəhər sözlər alçalır, sar ollam gülüm.

Şən olsun Gəncəni, sazlı - sözlüdü,
O da çox cavandı, gülər üzlüdü.
Nə olsun pəridi, ala gözlüdü,
Çox çətin mənə ona yar ollam, gülüm.

Salmanı qışqırma, vaxt o vaxt deyil,
Taxtım tarac olub, baxt o baxt deyil,
Mən səni tapmağım çox bəvaxt deyil,
İlqarımdan dönsəm, kor ollam gülüm.

21.10.2004.

Atalar sözləri

Ay arıflar, doğru deyib atalar,
Dünyada ayrılır düz ilə tutmaz.
Qışın şaxtəsi var, qar - boranı var,
Qışın baharla, yaz ilə tutmaz.

Bülbüllər ötərmə dumanda - çəndə?
Allahın işinə neyliyər bəndə?
Gözəlliyi ötüb, yaşı keçəndə,
Qarının sözləri qız ilə tutmaz.

Yenə atalardan bir məsələ var,
Yəqin yaxşı bilər bunu aşqlar.
Anlamaz, ədəbsiz, qaraqabaxlar,
Söhbət ilə tutmaz, saz ilə tutmaz.

Boran əssə toz dumana qarışar,
Qəlbi kinli olan düz yolu çəşar,
Pambığı yaxına qoysan, alışar,
Pambiq ocaq ilə, köz ilə tutmaz.

Salmanın ömrünün çoxu keçibdi,
Gördüklərim olub yuxu, keçibdi,
Sinəmə fələyin oxu keçibdi,
Fələk də şairlə, söz ilə tutmaz.
23.11.2004

Allaha xitab

Bissimillah, ya rəhmanu - ya rəhim,
Al bu kəsi cənnətinə, ya Tanrı.
Can verən də, can alanda özünsən,
Rəhim eylə ümmətinə, ya Tanrı.

Günahını bağışlayan bu kəsin,
Sirat körpüsündə qorxu bilməsin,
O dünyanın əzabını görməsin,
Qoy sığınsın ülfətinə, ya Tanrı.

Allahu - əkbər, dilimizin əzbəri,
Sən dağıtdın, viran qoydun Xeybəri,
Sən gətirdin Müsəlmana zəfəri,
Biz hələdik qüdrətinə, ya Tanrı.

Səndən qeyri yox pənahım ey xuda,
Olsun sənə, sən verdiyin can fəda,
Dar günümdə özün yetiş imdada,
Əl açmışam şöhrətinə, ya Tanrı.

Hər gələn dünyada beşcə gün qonaq,
Salmanın da yeri torpqdı, torpaq,
O torpq evinə salgınən çıraq,
Şükür deyim hörmətinə, ya Tanrım
24.11.2004

Ağsaqqal qonşumuz, dəyərli insan Murad müəllimə

Yaranandan dərddli gördüm dünyanı,
Dərdi Araz, Kürdü Murad müəllimin.
Tamahı yox bu dünyanın varında,
Qaytarılsın yurdu Murad müəllimin.

Kişi öz ömründə görüb - götürüb,
Vətən, yurd yolunda oğul itirib,
Qarabağ dərddini Bakya gətirib,
Gözü nələr gördü Murad müəllimin.

Taleyinə bir bax, ixtiyar çağı,
İtirib torpağı, baxçanı, bağı,
Sönməyib ömrünün ümid çıraqı,
Arzuları birdi Murad müəllimin.

Baxdım saçlarına, dümmağ, qar kimi,
Baxdım vüqarına, o dağlar kimi,
Baxdım baxışına, bir qartal kimi,
Nə çoxuymuş dərdi Murad müəllimin.

Bu qan qiyamata saxlanmaz dedi,
Torpaqdan yağıya pay olmaz dedi.
Sözün hər yerində Qoruxmaz dedi,
Sinəsində qordu Murad müəllimin.

Əsl ziyalılığı - peşəsindədir,
Amalı, vicdanı, haqq səsinədir,
Özünə Allahın gölgəsindədir,
Üzlərində nurdu Murad müəllimin.

Doyamıdım söhbətindən - sözündən,
Bu dünyada heç nə qaçmır gözündən,
Od götürdüm alovundan - közündən,
Özü hikmət, sirrdi Murad müəllimin.

12.01.2005.

Gərək

Mərifət axtaran kəsə,
Ədəb - ərkan yol gərək.
Bülbüllər şövgə gəlində,
Boz sərcələr lal gərək.
Dana kal ilə çəkənməz,
Kal yanında kal gərək.
Saf nəfisin sahibləri,
Taleyinə qul gərək.

Şer yazan haqdan yaza,
Nahaqdan kənar gözə.
Nə xainlik, pislik bilə,
Nə də dövlət - var gözə.
Əsli saflara yaraşmaz,
Əyri baxa, xor gözə.
Haqqın adından danışan,
İnsanlıqdan bol gərək.

Şair olan ustad tanına,
Dərya tək dərin ola.
Ocaq kimi alovlanı,
Bulaq tək sərin ola.
Qazancı el alqışı,
Əhsən, Afərin ola.
Kükürəyində, coşanda da,
Sinasında sel gərək.

Sərçənin də qanadı var,
Ondan tərən olanmaz.
Ulaqdan qatır törəyər,
Tülkü aslan olanmaz.
Elin gözü tərəzidir,
Eldə yalan olanmaz.
Şahin olmaq istəyənsə,
Qanad gərək, qol gərək.

Söz dediyin bir ümmandır,
Hər girən üzə bilməz.
Çoxları şairə dönüb,
Bir şeri yaza bilməz.
Keçər pələng pəncəsinə,
Zərəbəyə dözə bilməz,
Salmandan nəsihət budur,
Şair qaya, sal gərək!

30.01.2005.

Dünya

Yenə mən yazıqdan nə istəyirsən?
Çəkibsen üstümə dumanı dünya.
Könlüm açılanda başıma döydün,
Vermədin şairə amanı dünya.

İlqarı, dostluğu, andı unuttun,
Hər yerdə mərdləri namərdə satdın,
Seçib - ayırmadın, bərabər tutdun,
Yarımçıq, qanmazı, qananı dünya.

Aləm yandı alovumdan, közümdən,
Gileylənmək gəlmədi də üzümdən,
Körpə - körpə, erkən aldın gözümdən,
Göstərdin ərəsət - divanı dünya.

Tufanlara verdin əmanətimi,
Çırıpdın daşlara məhəbbətimi,

Məni qocaltdığın bəs etmədimi?
Qocaltdın sevdiyim cananı dünya.

Sevib - sevnələri yandırdın, yaxdın,
Abad könülləri uçurdun, yıxdın,
Bütün günahlardan tər - təmiz çıxdın,
Vermədin əllərə yaxanı dünya.

Həyatı Salmana cəhənnəm etdin,
Yaşamağı mənə dərd - vərəm etdin,
Nə insafa gəldin, nə kərəm etdin,
Susuz əyləyibsen yananı dünya.
22.10.2004.

**Əzizim, qələm dostum, AzTv - nin "AĞRI"
verlişinin aparıcısı Miraslan Bəkirlinin 50
illik yubileyinə.**

50 yaşın gəldi, gözümün nuru,
Mübarəkdir! Hələ öndə 100 durur.
Bu 100 -ün yolunda özünü qoru,
Beləcə gülürüz, gözlərimdə nur.

Bir "AĞRI" çəkirsən illərdən bəri,
Orda Göyçə dərdi, Borçalı dərdi.
Xalqa həsr edibsen bir çox əsəri,
Hər biri incidi, hər biri dürrüdü.

Bir "AĞRI" çəkirsən, çəkilsə döy,
Əzabı, əziyyəti əyibdi səni.
Bu bölünmüş vətən bölünəsi döy,
Həsəti didibdi, döyübdü səni.

Sadə adamlarla dağda - aranda,
Qaynayıb - qarışmaq adətin olub.
Vətən "AĞRISINI" çəkib - ekranda,
Dünyaya göstərmək sənətin olub.

Sahibsiz məzarlar, kəndlər çəkibsen,
Dodağında qəhər, gözlərində yaş.
Bir çox könüllərdə çiçək əkibsen,
Sacların ağara - ağara, qardaş!

İlməzli, Cüce kənd yaddaşımdadı,
Miraslan, o yerlər unudularmı?
Həsəti odumda - atəşimdədi,
O yeri unudan insan olarmı?

Biz qələm əhliyə, biz söz əhliyə,
Hələ yazılmamış çox dastanım var.
Biz Vətən dərdini çəkən fəhləyə,
Tək döyləm, qabaqda Miraslanım var!
04.03.2005

Torpaq dedi: - mənimkidi

Soruşdum: - bülbul kiminsən?
Budaq dedi: - mənimkidi!
Bəs tər qönçə, tər bənövşə?
Yaylaq dedi: - mənimkidi!

Gənclik mindirdi səməndə,
Bir gözəl saldı kəməndə,
Qələmdən söz töküləndə,
Varaq dedi: - mənimkidi!

Kürə oldum köz görəndə,
Oda döndüm saz görəndə,
Öpülsə üz görəndə,
Dodaq dedi: - mənimkidi!

Dərd sinəmi dağlayanda,
Kövrək könlüm ağlayanda,
Eşqim coşub - çağlayanda,
Bulaq dedi: - mənimkidi!

Çorxi - fələk zaman - zaman,
Yedirdi qəm, ağlatdı qan,
Dünya dedi: - kimdi Salman?
Torpaq dedi: - məninkidi!

22.06.2005

MƏKKƏYƏ APARAN YOLLAR (Hacı Xəlil dastanı)

Ustadnamə

Pis söz deyənlərin özü utanar,
Qürurluq varsa da, xəcalət də var.
Dünya Süleymanı zəlil eyləyib,
Zülm olan yerdə, mərhəmət də var.

Ağlı olan mənəm - mənəm söyləməz,
Yaxşı insan yamanlıqlar eyləməz,
Pisə yaxşı, yaxşıyasa pis deməz,
Haqsızlıq varsa da, ədalət də var.

Paxıllıqdan qaçar gözü tox olan,
Nə desən törədər zət yox olan,
Ən xoşbəxt insandır dostu çox olan,
Demə, hər nə varsa var - dövlətdə var.

Salman, haqqa sığın, ondadır kərəm,
Halala sadıq ol, pis şeydir haram,
Əsil dostlar ilə hər yerdə varam,
Mərfətsiz varsa da, mərifət də var.

1957 - ci il idi. Uşaqlıq illərimizin ağırılı - acılı günlərini yaşayırdıq. Atam özünə təzə arvad alıb, ayrı ailə qurmuşdu. Anam isə ondan ayrılıb min bir əziyyətlə bizi dolandırırdı. Ailənin böyük uşağı mən idim. Payız vaxtları idi. Anam mənə və kiçik qardaşım Alxana şeir öyrədirdi:

« Kırvəm sağ olsun,

Usta, əllərin var olsun ».

Ancaq biz bilmirdik ki, bu nə şeiridir. Günlərin bir günü anam bizi yanına çağırırdı ki, uşaqlar hazırlaşın, sizə sünnət toyu edəcəyəm. Bir az qorxduq. Mən dedim ki, ay ana bəs kırvəmiz kim olacaq?

- Oğlum, sizin əsliniz İlməzli kəndindəndir, kirkəniz də İlməzlidən olacaq. Sünnet günü atamın ata - anası, rəhmətlik Məhəmməd babam, Aysə nənəm, bir də kiçik əmim Ferman gəldi. Bir azdan bizə bir cavan oğlan və onun anası da gəldi. Anam dedi ki, gedin görüşün. Bu oğlan sizin kirkəniz Xəlildir, o birisi isə anası Bağdad kirkədir. Babam ağlaya - ağlaya bizi (Alxanı və mənə) çimizzirdi. Xəlil kirkənin qucağında bizə sünnet etdilər. Xəlil kirkə də, gətirdiyi şirniyyatdan yanımdakı qabları doldurub, bizi qılıqlayırdı ki, ağlamayaq. Yadımdadır, dələk babam İsmayıl öz işini qurtarandan sonra əllərini yuyub bizi öpəndə gözləri dolmuşdu. O anamın əmisi oğlu idi. Təbii ki, anamın belə halına acıyırdı. Beləliklə Xəlil kirkəmizin və bizim ailəmiz arasında çox ülvü bir qohumluq başladı. Sonralar çətinliklə də olsa, bir təhər böyüdük. Rayonumuzda yeganə orta məktəb İlməzli kəndində olduğundan orta təhsil almaq üçün 9 - 10 - cu sinifi orada oxumalı idik. 1967 - 1969 illərdə öz doğulduğum kənddə oxumalı oldum. Atamın evi ola - ola mən internatda qalmaq üstün saydım. Düzünə qalsa atamın yeni arvadından uşaqları çox idi, onların arasında dərs oxumağım çətininə gəlirdi. Birdə ki, atam mənimlə maraqlanmırdı. Bilmirdi ki, mən necə dolanıram. Bir sözlə ata viedanı susmuşdu. Xəlil kirkəm gələ ayaqlarım açılmışdı. Aclığım olanda, başqa işlərim olanda da, kirkəmə arxalanardım. Sağ olsun kirkənin böyük oğlu Əhlimanı. Elə qaynayıb qarışmışdı ki, daha demə! Bir şey lazım olan kimi Əhliman yanımda idi. Xəlil kirkəm vaxt tapanda görüşər, mənimlə maraqlanardı. İnsafən mən də pis oxumurdum. Orta məktəb illərində artıq püxtələşmiş bir şair idim. Ədəbiyyat dərsi keçən Rüstəm müəllim mənə çox böyük ümidlə baxırdı. Oxuduğum iki il ərzində Xəlil kirkəmin sayəsində elə bir çətinlik görmədim. Xəlil kirkəm isə o vaxtlar kənddə kolxozun sayılan, seçilən rəhbər işçilərindən biri idi. Həmi rəhbərlik, həmi də sadə camaat ondan razılıq edirdi. Mən də kirkəmin bu uğuruna, bu mövqeyinə çox sevinirdim. Mən orada bildim ki, Xəlil kirkəm ilahiyyat elimləri ilə maraqlanırdı və ara - sıra şeirlər də yazırdı. Ona bu işdə dayısı Mustafa kişi yaxından köməklik edirdi. Daha sonralar mən orta məktəbi bitirdim, birdəfəlik öz həyatımı Sovet ordusu ilə bağladım. Bütün bu illər ərzində Xəlil kirkəm ilə əlaqəni

kəsmədim. Mütəmadi olaraq onunla görüşürdüm, o da mənə bəzi məsləhətləri verirdi. 1986 - cı ildə mənə hərbi qulluğumu davam etdirmək üçün Bakı şəhərinə göndərdilər. Az sonra Ermənistanda məlum hadisələr baş verdi və Kalinino rayonundan el - obamız öz yerindən - yurdundan didərgin düşdü. Xəlil kirkəm də bütün qaçqınlar kimi Bakı şəhərinə pənah gətirdi. Var - halını, ev - eşiyini, vətəninə itirəndə vətən sevgisini özü ilə gətirib gəldi. Qürurunu pozmayıb: - Allahın işidir, dedi. Oğlanları Əhlimanı, Mülkədər, Məhəmmədi, Rövşəni yerbəyer eyləyəndən sonra rahat nəfəs almağa başladı. Molla kimi ad alıb, sürfə saldı. El - obamızın xeyir - şərində yuxarı başda əyləşən kişilərdən biri oldu. Bir sözlə, əsl ağsaqqal oldu. Vəfalı ömür - gün yoldaşı, Bahar kirkə də dünyasını Bakıda dəyişəndə Xəlil kirkə yenə də: - bu mənim taleyimdir, dedi. Sanki başına gələnləri, görüb - görəcəyini qabaqcadan bilirmiş! Bir gün mənimlə görüşəndə mənə bir belə şeir oxudu. Çox ürəkdan gələn bir şeir idi. O şəri necə varsa, eləcə də oxuculara çatdırıram.

Arzum budur ləbbeyk deyəm,
Kəbənin önündə mən.
Namaz qılam, secdə gedəm,
Kəbənin önündə mən.
Rica edəm yaradandan,
Millətə firavanlıq,
Sülh istəyəm el - obama,
Kəbənin önündə mən.

Dürüst bilirəm əzəldən,
Həqiqət Allahdadı!
Hər möminə, hər bəndəyə,
Kəramət Allahdadı.
Sur verən, şah eylən,
Hər qüdrət Allahdadı!
Qohum - dostu sur diləyəm,
Kəbənin önündə mən!

Bir əlimdə Quramımdı,
Bir əlimdə qələmim.

Allah adınan bağlıdı,
Mənim eşqim - aləmin.
Arzularam kaş çin ola,
İtə kədər - qəmim.
Şükür deyəm yaradana,
Kəbənin önündə mən.

Mola Xəlil Hacı ola,
Hacı Xəlil eşqinə.
Cən - dildən bağliyam mən,
Bu imana, bu dinə,
Yarab mənə kömək eylə,
Mən qovuşum o günə.
Fərəhlə çəkdim adını,
Kəbənin önündə mən.

Çox gözəl bir şeir idi. Daha doğrusu şerin divanı forması idi. Xəlil kirvə gündən - günə Məkkəyə qovuşmaq arzularında yaşayırdı. Allah taalanın özü onu bu yola çəkirdi.

Bir haşiyə: Bir günlərin birində yaxın ostlarının biri mənə dedi ki, hazırlaş, səni Məkkəyə - həccə göndərəcəm, yol pulunu, qalan haqq - hesabı da məndən olacaq. Mən razılıq vermədim.

Birinci: Ona görə ki, həccə gedənlər öz halal əməyinin hesabına getməlidirlər.

İkinci: Mən nə biləydim ki, onun mənə təklif etdiyi yardım halal idi yoxsa yox! Bir sözlə razılıq vermədim. Həmin ili zəvvarların Məkkəyə çatdığı bir zaman dostum mənimlə görüşdü və dedi ki, nahaq getmədin, indi səndə onların arasında idin. Mən ona minnatdarlığımı bildirib dedim: - Allahın qisməti beləymiş, o bilən məsləhətdir. Həmin gecə yuxu məni tez tutdu. Bir az yatmışdım ki, namələm bir kimsə məni yuxumdan oyadıb dedi:

- Dur ayağa, mənimlə gedirsən! Dərhal paltarımı geyindim. Hiss etdim ki, gedirəm - apararı isə görə bilmədim. Mən gedə - gedə fikirləşdim ki, axı mən Bakıda olmalıyam, yatmalıydım. Gördüm yox, doğrudanda məni aparırlar. Ancaq nə ilə gedirəm, kimin ilə gedirəm görmürdüm. Daha heç nə bilmədim. Bir azdan gördüm ki, Kəbənin önündəyəm. Arxamdan: - Ziyarət eylə ,

dedilər. Mən saf gümüş halqanın içində olan qara mərmərdən ziyarət etlədim. Sonra Zəmrəyə endik, su içdim. Daha sonra Mina dağına qalxdıq. Mina dağında ürəyimdən bir çox arzular keçdi. Yan - yörəmə baxanda özümü tək - tənha gördüm. İbrahim peyğəmbərin qurbangahına baxıb, ziyarət etlədim. Mənə Ərafat dağını göstərüb dedi: - Ora Ərafat dağıdır. Sənin arxalandığın mənə əmr etdiklərini yerinə yetirdim. Həmişə kən - lün - gözün tox olsun! Qayıda bilərik! Qayıdanda hiss etdim ki, soyuqdur, üşüyürdüm. Gözümü açanda gördüm ki, yatağım - dayam , yerim isə bumbuzdur. Ancaq geyindiym paltarında toz var idi. Paltarım isə yatanda soyunduğum yerdə yox, çarpayımın ayağında idi. Eşq olsun aləmlərin Rəbbinə. Səhər - səhər sinəm qaynayırdı. Qələm - dəftərimi götürdüm:

İki əlli yapışmışam atəyindən, a Tanrım,
Qul bəndənəm, qoyma məni nəzərindən, a Tanrım.
Yeri-göyün sahibisən, övliylər sultanı,
Yaranannan mən ağaham hünərindən, a Tanrım.

Yeri-göyü, arşi-gürşü altı günə yaratdım,
Adəmi Sərəndibə, Həvvanı Ciddiyə atdım,
Habili dəfn eyləməyi, Qabilə sən öyrətdin,
Heçcə bir şey qaçmamadı nəzərindən, a Tanrım.

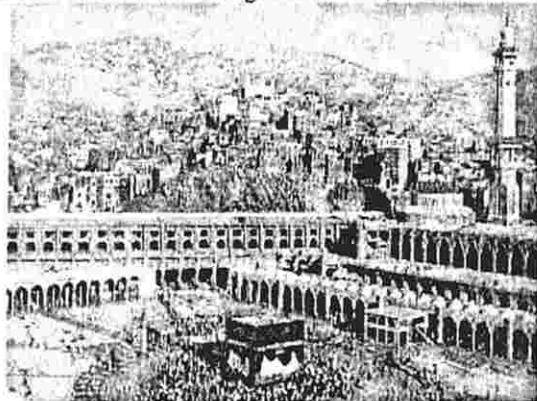
Sənsən verən qismətini ağanın da, qulun da,
İsmayıl tək mən hazıram, qurban gedəm yolunda,
Bilirəm ki, əməllərim yazılır sağ-solumda,
Günahımla qaçan döyləm qabağından, a Tanrım.

Nə edirəm, nə tuturam, arxalanıram Sənə,
Bağışla günahlarımı, rəhm eylə qul bəndənə,
Bissmillah irrəhman irrəhim, dilimdə dönə-dönə,
Dərk edirəm, anlayıram, mən dərinədən, a Tanrım.

Harda olsam ya Rəbbim, öyünürəm səninlə,
Fəxr edirəm mən adınla, işinlə, hünərinlə,
Çağır, tapşır, çərxi-fələk oynamasın mənimlə,
İraq qoyma sən Salmanı gözlərindən, a Tanrım.

Xəlil kirmənin hörmət - izzəti çoxaldıqca Allah - Taala ələ bil - onu Məkkəyə tərəf çəkirdi. Çünki Hacılıq şərəfinə o çoxdan öz əməli və əqidəsiylə layiq idi. Çünki İlməzli kəndinin və bütün dağlı - aralı Borçalının, hətta Azərbaycanın bir çox yerlərindən axışb gələn camaatın inanc yeri olan möhtəşəm Hacı Xəlil əfəndinin ziyarətگاهی ermənilərin əlində əsir - yesir qalmışdı. Allah o Hacı Xəlilin yerinə burada, Bakıda bu Hacı Xəlili yetirmişdi. Bu da yaradının möcüzələrindən biri idi. Beləliklə Molla Xəlil möhtəşəm bir yola - Məkkə yoluna çıxdı. Bu yolda camaat, el - oba ona uğur dilədi və arzularımız çin oldu. Molla Xəlil Hacı Xəlil oldu! Hacılığın mübarək, Hacı Xəlil əfəndimiz!

Ziyarətin qəbul olsun
Hacı Xəlil, molla Xəlil.
Hacılığın halal olsun,
Hacı Xəlil, molla Xəlil.

Öpdü səni Məkkə, Mədinə,
Alqış, alqış belə günə,
Ordan nur gəlib üzünə,
Hacı Xəlil, molla Xəlil.

İlməzlinin əzizisən,
Bir təriqət dənizisən,

Qaynar çeşmələr gözüsen,
Hacı Xəlil, molla Xəlil.

Sən millətin günəşisən,
Batan döysən, əbədisən,
Hacı Xəlilin özüsen,
Hacı Xəlil, molla Xəlil.

Salman Qazinin kirməsi,
Kəbə, Məkkə, Mədinəsi,
Bu zamanın övliyası,
Hacı Xəlil, molla Xəlil.

Məkkə, Mədinə yolundan Hacı kimi qayıdandan sonra mənə minlərcə adamlardan biri kimi təbrikə getdim, görüş əsnasında yerləri Hacı Xəlildən soruşanda maraqla mənə baxıb soruşdu:
- Sən nə vaxt getmişdin?

Bir gecə ağamdan bir elçi gəldi,
Apardılar məni Minaya, gözdim.
Əzizim, Minaya gözdim,
Dildə min ayə gözdim.
Məcnun Leyli gəzəndə,
Mən də Minaya gözdim.
Kəbəni ziyarət etlədim bu gün,
Ərəftərdən baxdım Minaya, gözəl!

Həm Məkkə gözəldir, həm Minayəsi,
Zəhmətdən nuş etdim, gövsər mayası.
Əzizim, min ayəsi,
Quranın min ayəsi.
"Mim", "Nun", "Şin" mənim olsun,
Lazım döy min ayəsi.
Allahın sinəmdə min ayəsi var,
Daim əzbərimdi Minaya gözəl!
Ağam məni dolandırdı Minaya,
Mənə qalsa gedəmməzdim min aya.
Salman qurban Minaya,
Qurban görək Minaya.
İbrahim də İsmayıl,

Aparmışdı Minaya.
Həcərin göz yaşı leysan olanda,
Qurbanlıq göndərdi Minaya gözəl!

Beləliklə Hacı Xəlilin Məkkəyə gedib - qayıdıb, Hacı olması bütün bir elin arzusuna döndü. Möhtəşəm Hacı Xəlil babanı orada itirsək də, burada - Bakıda əsl Hacı Xəlili tapdıq. Şükürlər olsun aləmlərin Rəbbinə!

Haşiyyə: Son zamanlar həccə gedənlərin sayı çoxalır. Bu çox yaxşı işdir. Həmi də savabdır. Ancaq gedənlər qoy anlasınlar ki, onların bu yolda sərf etdikləri qazancın mənbəyi halaldır, yoxsa haram? Son məqamda isə qonum - qonşu, el - oba onlara xeyir - dua verir, yoxsa yox. Onun - bunun cibindən, boğazından kəsib, xalqın nifrətini qazananlar isə həccə getməsələr yaxşıdır. Həccə gedənlərin hər hansı birinin kiminləsə arasında inciklik varsa, öncə barışmalı, ondan hallallıq almalı, sonra yola çıxmalıdır.

Peyğəmbər əfəndinizdən bir hədis:

Qədim zamanlarda, Peyğəmbər əfəndimizin vaxtında həccə gedənlərin bir qurupu Peyğəmbər əfəndimizlə görüş-mək arzusunda olduqlarını bildirirlər. Peyğəmbər əfən-dimiz onlarla görüşə razılıq verir. Axşam namazından sonra görüş baş tutur. İlk sualı Peyğəmbər əfəndimiz verir və haradan gəl-diklərini soruşur. Kimi deyir Şamdanam, kimi deyir İrandanam, kimi deyir Azərbaycandanam və sair və ilaxır. Peyğəmbər əfəndimiz ikinci sualı verir:

- Siz bura gələndə məhəllinizdə, vilayətinizdə, yaşadığınız yerdə ac olan, çıpaq olan, evsiz olan varmı?

Zənnvarlar bir ağızdan deyirlər: - Ey Allahın Rəsulu, elə vilayət, şəhər, kənd olarmı ki, orada dedikləriniz olmasın?

Peyğəmbər əfəndimiz: - Onda onları geydirib yemləsə-ydiniz, qayğılarını çəksəydinin daha yaxşı olardı. Bura gəlməyinizə ehtiyac olmazdı. Nahaq zəhmət çəkib gəlmişsiniz!

Çox təəssüflər olsun ki, indi həccə gedənlərin çox əksəriyyəti vəzifəli şəxslər və onların ailə üzvü-əridir. Allah onlara insaf, imkansızlara isə imkan versin. AMİN!

Uca dağların başında,
Boran-tufan görmüşəm.
Əzəl başdan dünyamızı,
Fəni, viran görmüşəm.
Hanı Rüstəm, qoç Koroğlu?
Hanı sultan Süleyman?
Pul oynadan milyonunu,
Pulsuz gedən görmüşəm.

Qara torpaq yox eyliyə,
Çox mənəm deyənləri.
Əzrail kəməndə salıb,
Özünü öyənləri.
Qızıl taxıb, inci düzüb.
Zər-zibə geyənləri.
Beş arşın ağır içində,
Lütü-üryan görmüşəm.

Salman Qazi, sərrafa dön,
Söhbətində-sözündə.
Yerində ver qiymətini,
Əyrinin də, düzün də.
Hinkir - Minkir qarşısında,
Əl qalmasın üzündə.
Axtarı yaddan çıxardan,
Bir çox insan görmüşəm.

Bakı - 2003

Qonşumuz Şəhla xanıma

Müəllimlər gördüm, dırnağı laklı,
Nə qab yuya bilir, nə də paltarı.
Nə xörək bişirir, nə də çay qoyur,
Nə etibar var, nə də ilqarı.

Bir aydan çoxdur ki, sən nə çəkirsən?
Gündüzü gecəyə qatıbsan, bacı.
Elə bil yenidən bir ev tikirsən,
Peşəni kanara atıbsan bacı.

Səndə cəmləşibdi ismətlə qeyrət,
Aslanın dişisi – erkəyi olmur.
Sənin əllərinə öyrəşib həyat,
Tənbəllər evlərin dirəyi olmur.

Bu da bir sınaqdı ömür yolunda,
Sən Murad müəllimin dayağı oldun.
Neçə pəhləvanın gücü qolunda,
İki ixtiyarın çırağı oldun.

Nə rahatlıq tapıb, nə dincəlirsən,
Tərpəyə büründün, toza büründün.
Sən tək müəlliməyə min alqış, əhsən!
Əlləri külünglü Fərhada döndün.

Budur pədaqoqun əsl siması,
Hər işdə irəldə getməlidir o!
Təmiz, ləkəsizdir onun dünyası,
Əlindən gələni etməlidir o!

Sağlığına qismət, a Şəhla xanım,
Təzədən yaratmaq payına düşdü.
Sənin qoçaqlığını mən necə dənəm?
Şər qoşmağımın vaxtı yetişdi.

16.08.02005.

Tərən bacıma bir təsəlli

Mən səni duyuram, a Tərən bacı,
Sultan Süleymanı yeyən dünyadı.
Qırx oğlu əlindən alıb bir anda,
Davudun başına döyən dünyadı.

Bir soruş İskəndər, Əflatun hanı?
Zor ilə ayırıb candan cananı,
Nakam aparıbdı neçə cavanı,
Könül budağını əyən dünyadı.

Bu bir tufanıydı, əsdi qəflətən,
Onu gözləməzdik nə sən, nə də mən,
Qədər yazılıbsa, hökmü var – hökmən,
Məgər ona – buna deyən dünyadı?

Sinəmdə gözü var, canımda odu,
Zəhərə döndərüb ağzımda dadı,
Namərdə sur verdi, mərdi budadı,
Köyrək könüllərə dəyən dünyadı.

Allahın işidi nə danış, nə din,
Birini alıbsa - əvəz verər min,
Sağ olsun Rəcəb, sağ olsun Ramin,
Salmana sirr deyil, əyan dünyadı!

19.09.2005

Ay insan oğlu

Gəl söylə dərdini, şərikin olum,
Axı mən insanam, ay insan oğlu.
Şəriət, təriqət, ibadət bilən,
Bir əhli quranam, ay insan oğlu.

Sığındım Allaha, odur pənahım,
Mən onun nökrü, o mənim şahım,
Yəqin bağışlayar, varsa günahım,
Mən əhli imanam, ay insan oğlu.

Dünyaya sığışmır söz dünyam mənim,
Könlümdə yerləşib yüz dünyam mənim,
Burda döy, ordadı öz dünyam mənim,
Mən burda mehmanam, ay insan oğlu.

Sənə görünməyən var – dövlətim var,
Əl çatmaz, ün yetməz təbiətim var,
Mənim eşq – istəyim, məhəbbətim var,
Mən şair Salmanam, ay insan oğlu.
29.09.2005.

Şairə Zöhrə Xəliliyə

Səndə yaradanın bir nişanı var,
Gördüm ürəyində o xalı, Zöhrə.
Şair deyilənin səbri gen olar,
Gəzdirsə də dərdi – mələli, Zöhrə.

Vurğunam şerinə, sözünə sənin,
Bələdəm oduna – közünə sənin,
Allah nur çiləyib üzünə sənin,
Verib gözəllikdən cəlalı, Zöhrə.

Şairlər əlləşmir şan – şöhrət üçün,
Şairlər yaranıb əziyyət üçün,

Şair qula dönər məhəbbət üçün,
Dünyanı dolaşar xəyalı, Zöhrə.

Mənim də qismətim olub qəm – kədər,
Gecə səhərə tək canımı didər,
Yanıb qovruluram Kərəmdən betər.
Fəqət, heç kim bilmir bu halı, Zöhrə.

Salmanı yandırdı – yaxdı bu fəlak,
Eşqin səməndindən yıxdı bu fəlak,
Mənə birçə gözlə baxdı bu fəlak,
Budur onun işi, amalı, Zöhrə!
06.10.2005.

Yarı sənin, yarı mənim
(Məmməd Qızı Pakizər xanıma)

Gətir bölüm dərd – sərini,
Yarı sənin, yarı mənim.
Dünyadakı qəm – kədərini,
Yarı sənin, yarı mənim.

Allah bizə belə yazdı,
Sirdaşımız qələm – sazı,
Onsuz sevincimiz azdı,
Yarı sənin, yarı mənim.

Mən bir dərviş, sən divanə,
Mən bir şamam, sən pərvanə,
Eşq camına süz peymanə,
Yarı sənin, yarı mənim.

Sənsiz dünya Salmana dar,
Təbibimsən, dərman axtar,
Allah verən bir canım var,
Yarı sənin, yarı mənim.

08.10.2005

Demədimmi

Bir zamanlar qartal idin,
Enəcəksən – demədimmi?
Bənzəyirdin gül – çiçəyə,
Solacaqsan – demədimmi?

Gözəliyni öyə – öyə,
Sığışmırdın yerə – göyə,
Baş – gözünə döyə – döyə,
Qalacaqsan demədimmi?

Ömür – günü verdin bada,
Qəm – hicranı dada – dada,
Özünü atanda oda,
Yanacaqsan – demədimmi?

Seçimində oldun naşı,
Özün seçdin qəlbi daşı,
Qəmin – kədərini yoldaşı,
Olacaqsan – demədimmi?

İstəyimi qova – qova,
Sınəmdə salıbsan yuva,
Sən Zamanı od – alova,
Salacaqsan – demədimmi?

04.10.2005

*Şair Alxan Yekə Əhmədlinin evində oturub
şirin – şirin saz çalib oxudum. Onun baldızı
Roza xanım məni möhkəm sorğu – suala tutmuşdu.*

Niyə suala tutdun ay Roza məni,
Kim doyar eşqinnən, məhəbbətindən?
Başım nələr çəkib, bilirənmə heç?
Kor olmuş fələyin xəyanətindən.

Sən məni söylətdin, əzələ döndüm,
Budaqdan tökülən xəzələ döndüm,
Qabaqlar sevdiyim gözələ döndüm –
Vallah yorulmaram söz – söhbətindən.

On gün ömrüm olsa bölərəm yarı,
İtərmə şairin behi – bazarı?
O olub könlümün dövləti – varı,
Beş kitab yazmışam hekayətindən.

Mən əzəldən dəli – divanəsiyəm,
Ruhum çırağıdır, pərvanəsiyəm,
Mən onun eşqinnən can verəsiyəm,
Şövq əhli dönərmə öz adətindən?

Dolandım Məkkəni, Minayə gözdüm,
Məkkədə, Mədnədə Minayə gözdüm,
Sınəmdə ah – nalə, min ayə gözdüm,
Bir an « Of » demədim əziyyətindən.

Salmanı yandırıb, közə döndərib,
Dildə – dodaqlarda sözə döndərib,
Məni şair edib, saza döndərib,
Üzümə baxamırsız xəcalətindən.

23.10.2005

İtirdiyim gözəlsənmi, bilmirəm

Özgə tərəvət var sənə gözəlim,
Çamənsənmi, çiçəksənmi bilmirəm.
Yaşa baxma, gözəl elə gözəldir,
Hürüsənmi, mələksənmi bilmirəm.

Qaysaqlamış yaralarımı qopardın,
Harda olsam axtarardın, tapardam,
Bu yaşımda məni məndən aparдың,
Tufansənmi, küləksənmi bilmirəm.

Günəş saydım qəşşərimdən çıxanda,
Dərin qalib dədəgimda, dahanda,
Şirinlikdə tayı tayı olmaz cahanda,
Sən şəkər - bal, pətəksənmi bilmirəm.

Hara baxdım, orda səni axtardım,
Dər ayaqda, dərda səni axtardım,
Göydə səni, yerdə səni axtardım,
Könülsənmi, ürəksənmi bilmirəm.

Sənsiz keşim olmur, pozulur halım,
Sən verən ləzzəti mən kimdən alım?
Gör könlümdən nələr keçir, ay zalım,
Arzusənmi, diləksənmi bilmirəm.

Harda qaldın, səni mənə yetir sən,
Gəl sinəmdən dərdi – qəmi götür sən,
Can evimdə qəmli – qəmli ötürsən,
Kamansənmi, tütəksənmi bilmirəm.

Sevib – sevilməyi mənə qandırдың,
Oda salıb diri – diri yandırдың,
Sən Salmanı qürurundan endirdin,
İtirdiyim gözəlsənmi, bilmirəm.

28.10.2005

« Yox » demək gəlmiyir dilinnən Allah

Sən məni divanə, dəli eylədin,
Bu eşqin – istəyin əlinnən Allah!
Axı mən ibadət əhliyəm daha,
Bu çıxanlar kimdir yolunna Allah!

Qoyma gözlərindən uzağa məni,
Şeytan batıranmaz günahə məni,
Gözəllər and verir Allaha məni,
« Yox » demək gəlmiyir dilinnən, Allah!

Axı onlarda da can var, cəsəd var,
Hər insan yolunda birçə məqsəd var,
Şövq əhli olanda özgə adət var,
Üz – üzə durmuşam könlümnən Allah!

Sən nə veribsənsə qail olmuşam,
Yolunda dilənçi, sail olmuşam,
Bir gözəl canana mail olmuşam,
Çıxart qandalları qolumnən Allah!

Mən Salmanın, məhəbbətə bağliyam,
İbadətə, təriqətə bağliyam,
Əzəl – axır ərsəstə bağliyam,
Alma verdiyini əlimnən Allah!

02.11.2005.

O könlüdən bu könlümə

Bir təp – təzə yol tapıbsan,
O könlüdə bu könlümə.
Eşqin səməndin çapıbsan,
O könlüdə bu könlümə.

Kəmişi əlimdən aldın,
Eşqimlə baş – başa qaldın
Nur ələdin, işıq saldın
O könlüdə bu könlümə.

Sönmüş odumu qaladın,
Sən məni haqqa culaçın,
Bir təzə istək yolladın,
O könlüdə bu könlümə.

Ürəyimdə şaha döndün,
Dünyamda günahə döndün,
Bir sönməyən atəş saldın *****
O könlüdə bu könlümə.

08.11.2005

*«Almas müəllim» dəftərindən***O dərd səni, bu dərd məni. *****

Canım Almas, öldən salıb,
O dərd səni, bu dərd məni.
Vaxtsız – vədəsiz qocaldıb,
O dərd səni, bu dərd məni.

Fələk bizi atdı – tutdu,
Könül quşu uçdu getdi,
Dəvəsi ölmüş ərəb etdi,
O dərd səni, bu dərd məni.

Can həsrət qalıb canana,
Ahım çıxıb asimana,
Bivaxt qoyudu yana – yana,
O dərd səni, bu dərd məni.

Salman Qazi goldi – gedər,
Belə gəlir yazı – qədər,
Belə getsə dərviş edər,
O dərd səni, bu dərd məni.

08.12.2005

Nə yaman çətindir itgi itirmək. *****Dostum Almas müəllimə*

Gedib, sındırıbsan qolu – qanadı,
Doğma ev – çiyə Baxa bilmirəm.
Sənsiz zəhər olub ağzımın dadı,
Nədən xəbərin var, çox şey demirəm.

Yarı yolda qaldı ömür karvanı,
Ha tərəfə çəkim, hayana gedim?
Bilmirəm bu dərdin əlacı hanı,
Axı tək başına sənsiz nə edim?

Ölümün yadımdan çıxır bir anlıq,
Səni axtarıram hərdən həyətdə.
Bu nə zülmətiydi, bu nə qaranlıq,
Mən necə yaşayım bnlə dəhşətdə?

Dörd tərəf doludur qızla, gəlinlə,
Sənin ətirini verməyir fəqət.
Başbaşa qalmışam nakam eşqimlə,
Bax budu fəlakət, bax budu dəhşət!

Mən kimi gətirim, uşaqlar ona,
Ana – sözlərini deyəcəklərimi?
İnsafmı gözümdə arzular dona,
Mənim nə çəkdiyimi biləcəklərimi?

Yoxsa daşmı olum, dəmirmi olum,
İnsanlığ adından uzaqlaşımı?
Yoxsa vaxt vədəsiz saralım, solum,
Hicranla – kədərlə qucaqlaşımı?

Sənə üz tutmuşam ey ruhu - dillən,
Onun əvəzində sənə dərdləşək!
Sənin məsləhətnə möhtac oldum mən,
Bu dərddən çıxmağa yol fikirləşək.

Amandı ey ruh, getmə yanımdan,
Onun əvəzində mənə dayaql ol!
Düşdüyüm bəladan ovundur məni,
Dərdimə – sərimə sənə o ortaql ol!

Gəl dön sarvanına azmış karvanın,
Götür cilovunu, bir tərəfə çək.
Məni zülmətlərə atan dünyanın,
Açıqna gündüzə çıxmağım görək!

09.12.2005

Dostum Almas müəllimə***

Tək sənə gəlməyib belə bir dəhşət,
Çox can həsrət qalib, canana Almas.
Abad könülləri yixıb fəlakət.
Yağı kəsilibdi insana, Almas!

Bilirəm çatındı - itibdi yarın,
Toxunub daşlara əhdin - ilqarın,
Kəsib kəndiri çox yaxşılının,
Suru veribdilər yamana Almas!

Bu da bir yazıdı, bu da bir qədər,
Dünya puç dünyadı, gələnlər gedər.
Fələk qaydasıdı, bildiyini edər.
Baxan döy ah ilə Amana, Almas!

Olan oldu keçdi, qayıtmaz daha,
Yenə də sidqini bağla Allaha,
İnşallah çıxarar aydın sabaha,
Qayıdar insafə, imana, Almas!

Sultan Suleymana qalmayan dünya,
Şahları vecinə almayan dünya,
Ağalar - bəylərin olmayan dünya,
İndidə kəc baxır Salmana, Almas!

08.12.2005.

Səxavət əhlini alçaldıb dünya

Dəli könüm, bir gör nədən küsürsən?
Əvvəldən insanı alladıb dünya.
Gədəni qaldırıb şahliq taxtına,
Səxavət əhlini alçaldıb dünya.

Necolub Əflatun, hardadı Loğman?
İskəndər, ya Xosrov, ya da Suleyman.
Zal oğlu Rüstəmə verməyib aman,
Ağır pəhlivanlar qocaldıb dünya.

Kül olan var alovundan - odunнан,
Neçə gözəlləri silib yadınнан,
Leylinin, Əslinin eşqi ucunнан,
Məcnunu, Kərəmi ucaldıb dünya.

Nə qardaşdan inci, nə bacıdan küs.
Onsuzda əlçəkməz pislüyindən pis.
Hamı sərvət yığan, dövlətə həris,
Gələni əliboş qaytarıb dünya.

Saf insanı od - alovdan keçirər,
Kimə şərbət, kimə zəhər içirər.
Bir gün olar Salmanı da köçürər.
Deyəllər şairi aparıb dünya.

25.12.2005

Oğlum İftixarın toyunda dedim

Xoş gəlib, dəvətimə gələn dostlarım,
Etibar - dostluğa düz, özümündü.
Mehriban əyləşin qadınız alım,
Çörək özümündü, duz özümündü.

Arzular arzuyla əlləşir bu gün,
Könümdə gör nələr yerləşir bu gün.
İftixar, Elvira birləşir bu gün,
Oğlan özümündü, qız özümündü.

Yenə də qaynayıb, coşubdu könlüm,
Dəli çaylar kimi daşıbdı könlüm,
Çıxıb məhvərindən aşıbdı könlüm,
Söhbət özümündü, söz özümündü.

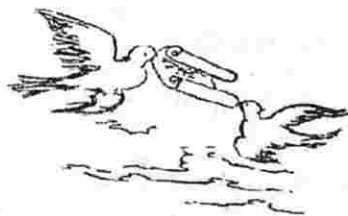
Nə yaxşı Allahın məhəbbəti var,
Dünyanın eşq adlı bir hikməti var,
Bu eşqin Zamanla Təbiəti var,
Odu Təbiətin, göz özümündü!

Təki xoşbəxt ola cəmi cavanlar,
Gözə nur, dizlərə təkərdi onlar,
Pis gözə iynədi, çəpərdi onlar,
Çoxla nə işim var, az özümündü.

Şairəm, axundam, ibadət mənim,
Yolumda yolaşdır təriqət mənim,
İncim – qızılımdı şeyriyyət mənim,
Qələm özümündü, saz özümündü.

Salman, dur silkələn, tullaynan dərdi,
Artıq sevinməyin məqamı gəldi,
Övlilər şahı tək qoymaz mərdi,
Daha qocalmaram, yüz özümündü.

25.12.2006

Bu dünyanın özü bizi çağırır

Deyirlər ki, beş günlükdü – nə olsun,
Dağı bizi, düzü bizi çağırır.
Görən görüb, biz də görsək nə olar,
Üolu bizi, izi bizi çağırır.

Məhəbbətdən, eşq istəkdən yaranıb,
Düz arzudan, xoş diləkdən yaranıb,
Bir köntüldən, bir ürəkdən yaranıb,
Sazı bizi, sözü bizi çağırır.

Bu dünyanın dünyasına bələdəm,
Təməlinə, binasına bələdəm,
Sinəmdədi, sevdasına bələdəm,
Odu bizi, közü bizi çağırır.

Yaz əyyamı çaylar daşar, selloşar,
Yay əyyamı güllə bülbul birləşər,
Payız vaxtı çıpaqlanar, lüləşər,
Qar – boranı, buzu bizi çağırır.

Mən özümü yandırmazdım – yaxmazdım,
Şimşək kimi gurulamazdım, çaxmazdım,
Mənə qalsa heç üzünə baxmazdım,
Bu dünyanın özü bizi çağırır.

Aqıllər sirrindən açanmadı baş,
Nuha nə dost oldu, nə də ki, sirdaş,
Şair Salman, yığ köçünü, hazırlaş,
O dünyanın üzü bizi çağırır.

12.01.2006

SALMAN BƏY VƏ REYHAN XANIM

Mehracnama

İki əlli yapışmışam ətəyindən, a Tanrım,
Qul bəndənəm, qoyma məni nəzərindən, a Tanrım.
Yerin-göyün sahibisən, övliylər sultanı.
Yaranannan mən agaham hünərindən, a Tanrım.

Yeri-göyü, ərşi-gürşü altı günə yaratdın,
Adəmi Sərəndibə, Həvvanı Ciddiyə atdın.
Habibi dəfin eyləməyi, Qabilə sən öyrətdin.
Heçcə bir şey qaçamıadı nəzərindən, a Tanrım.

Sənsən verən qismətini ağanın da, qulun da.
İsmayıl tək mən hazıram, qurban gedəm yolunda.
Bilirəm ki, əməllərim yazılır sağ-solumda.
Günahımla qaçan döyləm qabağından, a Tanrım.

Nə edirəm, nə tuturam, arxalanıram Sənə.
Bağışla günahlarımı, rəhm eylə qul bəndənə.
Bissmillah ırrəhman ırrəhim, dilimdə dönsə-dönsə.
Dərk edirəm, anlayıram, mən dərinədən, a Tanrım.

Harda olsam ya Rəbbim, öyünürəm səninlə,
Fəxr edirəm mən adınla, işinlə, hünərinlə.
Çağır, tapşır, çərxi-fələk oynamasın mənimlə.
İraq qoyma sən Salmanı gözlərindən, a Tanrım.

Ustadlar ustadnaməni bir deməyiblər iki deyiblər. Biz də
deyərk iki olsun, gələcək nəsillərə yadigar qalsın.

Dünyaya gəlibsən, getməyin də var,
Fikir veribsənmi bu yola insan?
Dünyada yığdığım, dünyada qalar,
Qurşan zəhmətinlə halala insan.

Qabildən qalıbdı paxıllıq, kinlik,
O vaxtdan yol gəlir neçə min illik.
Hər vaxt söylənəcək mərdlik, kişilik.
Pisliyi qəlbindən qovala insan.

Hörmət görməlidir insan insandan,
Gen dolan, aralaş şərdən-böhtandan,
Sənə nə gələcək qırğından-qandan?
Batmayan günaha-babala insan.

Göstər necə varsa səxavətini,
Ataya-anaya et hörmətini,
Bir Allaha olan məhəbbətini,
Dəyişmə dövlətə, var-hala insan.

Ölən kimi, qara torpaq gizləyir,
Xeyri-şəri yazanların izləyir,
Nakür-Makür əldə dəftər gözləyir,
Cavab hazırdımı, suala insan?

Mənəm-mənəm demə, deyənlər hanı?
Fələk viran qoydu çox xanımını,
Özünü dərk elə, özünü tanı,
Qayıt əyri yoldan düz yola insan.

Adəmi cənnətdən qovdurdu bir dən,
Günahkardı günahlara sövq edən,
Milyonçu görmüşəm, əli boş gedən,
Ürəyim ağrıyıb bu hala insan.

Dünyanın neməti yuxuya bənzər,
Bu yolda məhv oldu çox sərkərdələr,
Əzrayıl götürmür nə qızıl, nə zər,
Qəflətən keçirir çəngələ insan.

Salman Qazi sizin kimi qonaqdır,
Hələ görəcəyim qabaqda haqdır.
Necoldu Suleyman, hardadır taxtı?
Dayan, bir az qayıt əzələ insan.

Ustadlar ustadnaməni iki deməyiblər, üç deyiblər.
Biz də deyək üç olsun, gələcək nəsillərə əmanət qalsın.

İnsan oğlu bir məclisə buyursa,
Hörməti, izzəti, arı atmasın.
Dedişi sözlərdən gül ətri gəlsin,
Saxlasın böhtanı - şəri, atmasın.

Mənəm-mənəm deyib çox öyünməsin,
Faraş alıxmasın, faraş sönməsin,
Küfür sözlər, həcvi - hədyan deməsin,
Tərtəmiz adama kiri atmasın.

Ləli tanıyarlar misin içində,
Yaxşılar seçilər pisin içində.
İşə pəl vurmasın işin içində,
Aralığa boran - qarı atmasın.

Zümrüd yüksək uçar şahin - şonqardan,
Canavar çəkinməz borandan - qardan,
Tülkü qaydasıdır, dolanar daldan,
Özünü irəli - geri atmasın.

Lovğalar ömründə oturmaz sakit,
Qapacaq adamı itin oğlu, it,
Düşünə döyməsin hər ağıldan küt,
Vura bilməz Səməndəri, atmasın.

Salmanı çox çətin aldadar gözü,
Dərhal seçəsidir əyridən düzü,
Tanıyıram qudurğanı, quduzu,
Dolaşıq sözləri bəri atmasın.

Bəli, sizə hardan xəbər verim – Qazax mahalından. Qazax mahalında sayılan, seçilən Şahmar adlı bir bəy var idi. Mahalın hörmətli bəylərindən sayılırdı Şahmar bəy. Sözüünün ağası idi. Bütün bayramlarda, elin xeyrində – şərində yaxasını kənara çəkmişdi. Özü hər kəsə təmənnəsiz əl tutar, kömək edərdi. Şahmar bəyin yaşının qırx beşi keçməsinə baxmayaraq hələ övladı yox idi. Bu da bəyi çox təşvişə salmışdı. Şahmar bəy umudunu haqqa bağlamışdı və ondan əllərini üz mürdü. Novruz bayramı idi. Şahmar bəy nöqərlərini çağıraraq tapşırırdı ki, lazımı qədər erkək

danalardan kəsin, aparın camaata paylayın. Nökərlər baş üstə deyib getdilər. Axşam çağı idi. Nökərin biri gəldi ki, bəy, qonaq gəlib, ancaq tanımıram. Biz tərəfin adamlarına oxşamır. Şahmar bəyin özü gələn qonağın qabağına çıxdı, evə dəvət etdi. Şahmar bəy baxdı ki, nökar düz deyir, qonaq bu tərəflərin adamlarına oxşamır. Ancaq üz - gözündən nur yağır. Aralığa al suyu gəldi. Şahmar bəyin qonağı əvvəlcə, özü isə sonra əllərini yuyub, süfrəyə oturub, yeməyə əl uzatdı. Qonaq bir az yedikdən sonra « Ələhmədülillah » deyib kənara çəkildi. Bir az söhbətdən sonra qonağın yeri rahatlandı, onu dincəlməyə dəvət etdilər. Gecənin gənortası idi. Şahmar bəy nədəndisə yata bilmirdi. Gələn qonaq atsız olduğundan o nökarə tapşırırdı ki, yəhərli - yüyənli, yəhəri xalçalı bir at hazırlasınlar. Şəhər qonağa pay veriləcək. Odur ki, ata baxmağı qərara aldı. At doğrudan da Şahmar bəyin adına layiq bir at idi. Onu gəlin kimi bəzəmişdilər. Bəy yatağına qayıdanda qonağın otağında çırağ keçməmişdi. Maraqlı Şahmar bəyi götürdü. Yaxınlaşanda qonağın bu gecə vaxtında namaz qılmağını görüb, sakitcə geri çəkildi. Şəhər hamı yuxudan duranda şəhər yeməyi artıq hazır idi. Qonağın atı evin qabağındakı tut ağacına bağlanmışdı, sahibini gözləyirdi. Qonaq isə əl - üzünü yuyub, yaddığı otağa keçdi. Şahmar bəyi yanına dəvət etdi. Gördüyü hörməti görə ona təşəkkür edib, cibindən bir ağac parçası çıxarıb ona uzatdı:

- Bəy, bunu əkərsən, bu bir ilə kimi bar versə, bir övladın olacaq. Oğlan uşağı olar inşallah. Adını Salman qoyarsan. Allaha xoş gedər. Şahmar bəy ağac parçasını götürüb bayıra çıxdı. Qonağı gözlədi ki, gedib şəhər çörəyinə otursunlar. Qonaq isə evdən çıxmırdı. Şahmar bəy geri, qonaq otağına daxil oldu. Qonaq yox olmuşdu. Şahmar bəyin tükələri biz - biz oldu. Dərhal nöqərləri çağırub qonaq otağında şam yandırdı, qurban kəsdirdi. Qonağa ayırdığı yəhərli - yüyənli atı isə kənddə atı olmayan Murad adlı bir kişiyə hədiyyə verdi. Tapşırkı ki, bundan sonra o otaq ziyarətəxana olacaq. Heç kəsə orada yer salmasınlar. O gündən Şahmar bəyin evinə ziyarət üçün gələnlərin sayı çoxaldı.

Yaz yenice girirdi. Şahmar bəy gözünün bəbəyi kimi qoruduğu kiçik ağac parçasını torpağa basdırmağa yollandı. Şahmar bəy ağacı qoyduğu yerdən götürəndə gözlərinə inanmadı. Ağac parçası püçürlemişdi. Şahmar bəy sevinə -

sevinə arvadı Salbinaz xanımınla birgə ağacı torpağa basdırdılar. Bir aydan sonra isə ağac əməlli - başlı yarpaqlamışdı.

Yazın gözəl vaxtı idi. Salbinaz xanım inoklərin südünü sağan nöqərlərin yanına çatır - çatmaz başı hərlənib, huşunu itirir. Şahmar bəy tez həkim çağırırdı. Həkim baxdı, yoxladı. Salbinaz xanım hamilə idi. Şahmar bəy sədaqə payladı, qurban kəsdi, nəzir - niyaz verdi. Bəli, nağıl dili yüyrək olar deyiblər. Vaxt - vaxt çatdı, Salbinaz xanım gözəl - göyçək bir oğlan doğdu. Şahmar bəyin sevincinin həddi - hədudu yox idi. Qurbanlıq qurbanlıqların arxasına kəsildi. Uşağın adını Salman qoydular. Salman bir yaşa çatır - çatmaz Şahmar bəyi yayaqla ildırım vurdu. Hər tərəfdən axışın gələnlər Şahmar bəyi son mənzilə yola saldılar. Bəy öz ömrünü oğlu Salmana bağışladı. El - oba yas tutub əhsan verdi. Bu hörmətli Şahmar bəy sağlığında qazanmışdı. Bəli, ustad dili yüyrək olar deyiblər. Salman bəy böyüdü, həddi - buluğa çatdı. Atası Şahmar bəyə layiq bir oğlan oldu. Bütün cəmlərə yiyələnədi. Ərəb - fars dillərini çox mükəmməl öyrənib, atasından qalan varı - halı, təsərrüfatı idarə etməklə yanaşı həm də mirzəlik etməyə başladı. Gününlər bir günündə, yayın istisində, kəndin cavanları Salman bəyin başına toplaşdı, ona yaxındakı meşədə olan Güllüm bulığı deyilən buludaqda yeyib - içmək təklif etdilər. Salman bəy məmnunluqla razı oldu. Cavanlar yedilər, içdilər, hərə bir tərəfə uzanıb dincəlməyə qərar verdilər.

Salman bəyi yuxu apardı. Yuxuda gördü ki, bir ağsaqqal kişi əlində bir bədə on tərəf gəldi. Kişi dedi:

- Oğlum, iç bu hədədə olan şərbəti, sənə sözlərim var.

Salman bəy bədəni başına çəkdi:

- Baba, sənəm yandı, bir ələc eylə!

- Oğul, bir bəri barmaqlarımın arasına bax, nə görürsən?

- Baba, mənim tanımadığım bir şəhər, orada da bir gözəl imarət, imarətin qabağında bir gözəl qız.

- Oğul, o şəhər Yəmənin şəhəridir, qız isə Yəmənin sultanı, sultan Məhəmmədin qızı Reyhan xanımdır. Onu sənə buta verdim, sənə də ona. Dur get dalınca.

Salman bəy sərsəm yuxudan ayıldı, gördü ki, uşaqların bir nəçəsi artıq ayılıb. Qalanlarını da ayıltmağı tapşırırdı və huşunu

itirib, yıxıldı. Dostları Salman bəyi dərhal kəndə çatırdılar. Evin nöqərləri həkim dalınca qaçdılar. Həkim Salman bəyi yoxladı, bir şey tapmadı. Səlbinaz xanım nöqərlərdən birini cindarlıqda ad qazanmış molla İsmayılın dalınca yolladı. Bir azdan molla İsmayıl da gəldi, kitab açdı. Səlbinaz xanımı yanına çağıraraq dedi:

- Xanım, oğlunuz Salman bəyə vergi verilib, dəyməyin, qoy yatıb, dincəlsin. Oyananda hər şeyi özü danışar. Səlbinaz xanım sevinə – sevinə molla İsmayılın ənam verib, yola saldı. Eşit Salman bəydən. Bir – iki gün yatdıqdan sonra yuxudan durub ev – çiyə göz gəzdirdi, həyat – bacanı yoxladı. Atasının otağına keçdi, sonra ziyarət otağına keçdi. Nə görsə yaxşıdır? Gördü ki, bu otaqda heç kəsə görmədiyi gözəl bir saz asılıb. Sazı götürdü, simlərlə təzyanəni çəkəndə, saz elə bil dil açdı. Sazın səsinə Səlbinaz xanım da gəldi. Onu da heyranət bürüdü. Bu sazı evə kim qoymuşdu? Salman bəy anasının əllərindən öpüb, onu gözlərinin üstünə qoydu, sevindirdi. Nöqərlərin birini çağıraraq tapşırırdı ki, səhərə atını, bir də bir – iki aylıq yol azuqəsi hazırlasınlar. Səfərə çıxacaq. Səlbinaz xanım dedi:

- Oğul, qurbanın olum, bu nə səfərdir ki, bir-iki ay çəkəcək? Aldı Salman bəy, görək nə dedi:

Ağam mənə buta verib ay ana,
Gedib öz butama çatmağım görək.
Pərvanə yaranıb odlara yana,
Özümlə odlara atmağım görək.

Bir gözəl göstərib o şahı – mardan,
Üzü güldən gözəl, sinəsi qardan,
Mən necə ol çəkim o gözəl yardan?
Ömrümü ömrünə qatmağım görək!

Adı Reyhan xanım, vətəni Yəmən,
Bilirəm yollarım həm duman, həm çən,
Bu yolda olsam da ələkməmə mən,
Ana, arxasınca getməyim görək!

Mən getməsəm dözməməm bu dərdə,
Qismət olar dilbilməzə, namərdə,

Ağam mənə qək qulu qoyarmı darda?
Salmanam, şikarmı tutmağım görək!

- Oğul, qurbanın olum, budu ey dörd bir tərəfin gözəl – göy çək qızlarla doludur, Yəmən hara, sən hara?

-Ana, qurbanın olum, mənə yoldan saxlama, getməliyəm. Qohum – qonşu Səlbinaz xanuma məsləhət verdi ki, dəymə, qoy getsin. Ona sazı göndərən kişi köməyində durar!

Eşit Yəmən şəhərindən. Salman bəyə buta verən həmin gün Reyhan xanıma da buta vermişdi. Odu ki, gözü yolda qalmışdı. Bilirdi ki, Salman bəy gələcək! Ona görə də rəfiqələrinə əlaltın-dan tapşırırdı ki, gözde - qulaqda olun, qərrib adam görsəniz mənə xəbər verin. Özü isə bu görüşə çox həyəcanla hazırlaşmağa başladı.

Bəli, Salman bəy ata süvar olub yola düşdü. Dağlar aş – aş, dərələr keç – keçə gəlib Ərəbistanı çatdı. Tanımadığı bir deryanın qırağı ilə atını sürdü.

Şər qarışar – qarışmaz bir çadırın qabağında atını saxladı.

Bayıra qoca bir ərəb çıxdı. Salman bəy ona salam verib, qonaq qalmaq üçün təmənna etdi. Ərəb Salman bəyi hörmət və ehtiramla qonaq aldı. Alahın verdiyi ruzidən nə varıdysa yedilər, doydular. Səhər tezdən Salman bəy yerindən durdu, əl – üzünü yuyub yoluna davam etmək istədi. Qoca ərəb Salman bəyi buraxmadı ki, uzaqdan gəlirsən, məramını – məqsədini bilmədən səni heç yerə buraxan deyiləm. Bir – iki gün qal, dincəl. Sən demə bu qoca ərəb qəbilənin şeyxi imiş. Onun bir sözünü iki etmək olmazdı. Salman bəyin atını ilxiyə qatdılar, özlünə isə gözəl, rahat bir çadır ayıraraq, qulluqçular təyin etdilər. Bu qoca ərəbin gözüünün ağı – qarası Zeynəb adlı bir qızı var idi. Heç kəsi bəyənəmirdi. Bu tayfanın qızları özləri özlərinə oğlan seçərdilər.

Onları öz ürəkləri olmadan heç kəsə verməzdilər. Bəli, Zeynəb xanım eşitdi ki, bir qərrib oğlan atasının qonağıdır, fikirləşdi ki, gedib baxsın. Zeynəb xanım qonağın çadırına saymazyana girəndə Salman bəy şirin – şirin yatırdı. Zeynəb xanım Salman bəyi görəndə kimi bir könüldən min könülə ona vuruldu. Çadırdan çıxıb öz çadırına gəldi. Könizlərinə tapşırırdı ki, qonaq yuxudan duranda atamdan izin alıb onu bura, çadırıma gətirin. Bəli, Salman bəy yuxudan durub yuyundu,

kiçik bir qalyanalrı etdikdən sonra Zeynəb xanımın kənizi onun arxasınca gəldi. Qoca ərəb qızının qonaq ilə görüşməsinə icazə vermişdi. Zeynəb xanım Salman bəyi ədəb - ərkanla salamladı, çadırda ona layiq bir yer göstərdi.

- Qonaq haradan gəlib, haraya gedirsən?

Aldı Salman bəy:

Bir qərrib yolçuyam, səfərim uzaq,
Məni göndəriblər Yəmənə xanım.
Öz butam dalınca varib gedirəm,
Yolumu gözləyir Yəmən, a xanım.

- Oğlan, Yəmənə nə işin var? Sən hara Yəmən hara? Düzünü qalsa vurulmuşam sənə, gəl məni al.

Mənim adım Zeynəb xanım, özüm də bu qəbilənin başçısı şeyx Əbdülqüddasın qızıyam. Sözlən nədir?

Aldı Salman bəy:

Bir gözəl oxlayıb gözümədən məni,
Sevgisi alıbdı özümədən məni,
Saxlamaq yolumdan - izimdən məni,
Ya sənə yaraşmaz, ya mənə xanım.

-Aya, zalım oğlu, mənim nəyim əksikdir sənəin sevdiyindən? Burdasan, istəsəm tutdurub saldıraram zindana, onda nə edərsən? Qocaldır çürüdərəm sənəi qalalarda.

Aldı Salman bəy:

Yolçunu yolundan döndərmək günah,
Qalaya, zindana göndərmək günah,
Qolu bağlı qula döndərmək günah,
Onda ya o ölür, ya mən, a xanım.

- Oğlan, yoxsa gözəlliyimmi xoşuna gəlmir?
Mən bilən bizim qəbilədə oğlanlar mənədən ötəri dəli - divanədirlər. Ancaq seçim bizimdir.

Aldı Salman bəy:

Çox gözəlsən, haqq çatırsın murada,
Qal deyirsən, necə qalım burada?
Necə sevdim, Reyhan varsa arada?
Salman getməli Yəmənə, xanım!

Zeynəb xanım baxdı ki, doğrudan da Salman bəyi yolundan saxlamaq günahdır. Dedi:

- Oğlan get, yaxşı yollar olsun, sənə bacı oldum.

Geri qayıdanda, yolun burdan düşsə, bizi unutma.

Bəli, Salman bəy qoca şeyx Əbdülqüddasla halallaşmış, Yəmənə üz tutdu. Üstəlik Zeynəb xanım Salman bəyə bir nəfər igid, cəsur, o yerlərə yaxşı bələd olan bir cavan, Səid adlı bir ərəbi bələdçi vermişdi. Odur ki, Salman bəy artıq tək deyildi. Yol boyu karvanların sayı çoxalırdı. Salman bəy maraqlandı ki, Səid bu nə karvanlarıdır?

- Bəy, bu karvanlar zəvvar karvanlarıdır. Məkkəyə Həcc ziyarətinə gedirlər.

- Allah qəbul cəyləsin. Səid, Məkkə çoxmu uzaqdır?

- Xeyr bəy. Lap yaxınındayıq. Bir gündən də az yoldur.

-Səid, gedirik Məkkəyə. Gedək biz də ziyarət edək!

- Baş üstə bəy!

Salman bəy Səidlə birlikdə Məkkə şəhərinə gəldilər. Zəvvarlara qoşulub bütün mərasimdə iştirak etdilər, Kəbəni ziyarət edəndə Salman bəy əllərini qoşalaşdırıb dedi:

Bu yollar çox sıxıb, təntidib məni,

Ey şahların şahı, yetir ha, yetir.

Arala başımdan dumanı - çəni,

Mərdlərin pənəhi yetir ha, yetir.

Yol yoldaşım oldu qasırga, tufan.

Dünya mən yazığa olubdu zindan,

Bu dərdi, möhnəti necə çəksin can?

İmamlar sultanı yetir ha, yetir.

Yolun qayğıları aşib-daşmışdı,

Fikirdən kütləşib ağlım, çəşmədi.

Qəriblik mənimlə qucaqlaşmışdı,

Qismətin sabahı yetir ha, yetir!

Salmanı saxlama bu qeyd - qalda,

Yaradan bəndəni qoyarmı darda?

Bülbüləm, qalmışam boranda-qarda,

Qaribin Allahı yetir ha, yetir!

Bəli, Məkkə ziyarəti başa çatdı. Salman bəy artıq hacı olmuşdu. Çox sevinirdi. Bu sevincin səbəbkarı isə Səid idi. Səidə görə Salman bəy öz - özündə Zeynəb xanıma alqış edirdi. Yoluştı Salman bəy Səidin təşəbbüsü ilə Mədinə şəhərinə gəldi. Məhəmməd peyğəmbərin məqbərəsini ziyarət etdi. Yəmənin şəhərinə yol az qalmışdı. Yolçular bir həftədən sonra Yəmənin şəhərinə çatdılar. Qabaqlarına çıxan ilk karvansarayla düşdülər. Yol gəlib yorulmuşdular. Salman bəy Səidə təklif etdi ki, getsinlər hamama, yuyunub təmizlənsinlər, üz - başlarını qırıxdırsınlar. Şəhərə çıxdılar. Nədən idisə hamı bikiş görünürdü. Hamı üz - başı tüküli gəzirdi. Salman bəy Səidlə birlikdə dəlləkxanaya gəldilər. Dəllək onların üzlerini - başlarını qırmağa qatılmağa etdi və dedi ki, yasin qurtarmasına hələ on bir gün var. Salman bəy soruşdu ki, tutduğunuz kimin yasıdır? Dəllək dedi: - Baxıram qərrib adamlarsınız, çox şeyi bilmirsiniz. Şəhərin sultanı Məhəmməd bəyin böyük qardaşı dünyasını dəyişib. Hamı ona yas tutub. Ona görə də, əmr sultanındır. Əməl etmək bizim borcumuzdur. Salman bəy Səidlə birlikdə hamama gətdilər. Yuyunub qurtardıqdan sonra dükanlardan şahzadələrə layiq libaslar alıb geydilər və karvansarayla qayıtdılar. Şam yeməyindən sonra Salman bəy Reyhan xanımla görüşmək üçün götür - qoy etməyə başladı. Şəhər açılan təki Səidi karvansarayda əyləyib, özü sazını çiyinə asıb sultangahın həndəvərinə gəldi. Şəhər yas içində olduğundan gediş - gəliş bir elə yox idi. Elə Yəmənin şəhəri də bir o qədər böyük şəhər deyildi. Ancaq gözəl şəhər idi. Hər yerdə səliqə - səhman var idi. Bir təhər sultangahın içərisinə keçdi. Qaravaşlar dərhal Reyhan xanıma xəbər verdilər ki, bir yad adam bizim sultangaha gəlib. Reyhan xanım dərhal rəfiqələri və keşikçiləri ilə birlikdə sultangahın ərazisinə çıxdı, gələn adamla maraqlandı. Uzaqdan baxanda gördü ki, şahzadə geyimli bir adamdır. Ancaq sir - sifətindən cin ölkə. O qədər eybəcərdir ki, ta demə. Salman bəyi Reyhan xanımın hüzuruna gətirdilər. Salman bəy Reyhan xanımı görün kimi sevindi, eşqi çuşa gəldi. Reyhan xanım isə Salman bəyi tanımadı. Çünki, Salman bəy, bəydən çox qoca bir dərvişə oxşayırdı. Reyhan xanım dedi:

- Qərrib, kimsən? Haradan gəlib haraya gedirsən? Düz demə - sən səni döydürüb, sonra da oda atdıracağam.

Salman bəy baxdı ki, ehey, Reyhan xanım onu tanımadı.

Dedi: - Xanım, bilirəm şəhər yasadır. Şənlik, çal - çağır olmaz. Ancaq icazə ver, sazımı qara köynəyindən çıxarım, sizə cavab verim.

- Buyur, bir az tez ol!

Aldı Salman bəy:

Xanım dinlə, sizə əzi - halım var,

Döyə - döyə dindirməyə nə varkı!

Sizin elə pənəh gətirib gələni,

Oda atıb, yandırmağa nə varkı!

Reyhan xanım qula əmr etdi ki, bu qanmaza bir - iki şallaq vurun, deyən məni başa düşmədi. Salman bəy dedi: - Xanım əl saxlayın, sözüm tamam olmayıb:

Mömin olan darda Haqqı çağırı,

Şər söyləyən yaxa cırrar, bağırı,

Qərrib eldə kimsəsi, sağırı,

Söydürməyə, döydürməyə nə varkı!

Əşi, səndən söz soruşuram, sən isə mənə moizə oxuyursan. Kimliyini deməsən cəlladı çağıracağam.

- Xanım mən belə bilməzdim ki, sizin yollarınızda başım bəlalər çəkəcək. Ancaq bu da mənə xoşdur. Qulaq as:

Hər nə desən fərmanına qailəm,

İnsaf elə, gözəlliyinə mailəm,

Sən şah qızı, mən bir yolçu - sailəm,

Dara verib, öldürməyə nə varkı!

Səsləyəndə harayına hay verib.

İstəyəndə birçə öpüş pay verib.

Təntiyəndə bir istəkan çay verib,

Bir qərribi doyurmağa nə varkı!

- Ə, zalım oğlu, mən səni öldürməyə hazırlaşırəm, sənin fikrindən hələ gör nələr keçir?

- Xanım, qulaq as:

İstəsən peşqashdı, gəl götür canı,

Səni tək gözəlin olum qurbanı,

Butası dalınca gələn Salmanı,
Çıra kimi söndürməyə nə varkı!

Reyhan xanım sözün arxasına fikir vermədi. Qullara əmr etdi ki, aparın zindana. Şəhər yasdən çıxan kimi cəzasını verərik. İndi qan tökmək günahdır. Qullar Salman bəyi dustaqxanaya apardılar. Eşit Səiddən. Səid gördü ki, şəhər qarışır, amma Salman bəydən bir xəbər yoxdu. Gəlib çıxmadı. Səid təzələsik geyindi – gecindi, yola çıxdı. Sultangaha tərəf gəldi, ancaq Salman bəyi gördüm deyən olmadı. Səidi həyəcan bürüdü, bilmədi nə etsin. Eşit Reyhan xanımdan. Salman bəyi zindana göndərəndən sonra xeyli fikirləşdi, götür – qoy etdi ki, bu qərrib kim olar? Bu tərəfdən də Sultan Məhəmmədin qardaşı Əhməd bəy adam göndərdi ki, qardaşımızın qırxı çıxan kimi Reyhan xanıma elçi göndərəcək, hazırlaşsınlar. Məhəmməd bəy Reyhan xanımı çağırırdı. Əhvalatı ona danışdı. Reyhan xanım yox dedi – durdu. Məhəmməd bəy isə təkid etdi ki, mən deyən olmalıdı, vəssalam!

Bu yandan da yas mərasimi qurtarırdı. Salman bəy isə zindanda öz taleyinin nəticəsini gözləyirdi. Orada olan dustaqlar onunla maraqlandılar ki, qərrib haralısan, haradan və niyə buralara gəlib-sən?

Aldı Salman bəy:

Ürəyim yuxalıb, kağıza dönüb,
Qalmışam qütbətdə, el sorağında!
Bir suyu qurumuş çaya dönmüşəm,
Yağış sorağında, sel sorağında!

Məndən çox uzaqdır cölüm, çəmənəm,
Hamı tər bənövşəm, al yasəmənəm?
Çəkilmir başımdan dumanım, çənim,
Bülbüləm, ölürəm gül sorağında!

Elimdən-obamdan aralı düşdüm,
Nənəmdən, babamdan aralı düşdüm,
O qarlı dağlardan aralı düşdüm,
Məcnunam, qalmışam cöl sorağında!

Salmanam, hicram-qəmi yazıram,
Əlimdən nə gəlir daha ay çıram?

Bu dərdi çəkməyə kömək gəzirəm,
Dəvə sorağında, fil sorağında!

Dilcavabı da başına gələnləri dustaqlara danışdı. Hamı bir ağızdan dedi ki, qərrib qardaş səbr et, düzələr inşallah. Eşit Reyhan xanımdan. Gecə vaxtında gördü ki, bir bülbül uça – uça gəlib onun çiyinə qondu. Haradansa bir ley cumub bülbülü caynaqlamaq istəyir. Bülbülü xilas etmək üçün Reyhan xanım onu qəfəsə saldı və qəfəsi bağladı. Bülbül isə qəfəsə çırpına – çırpına qaldı. Qəfətdən bir qoca kişi içəri girib Reyhan xanımı danladı ki, qızım, sən çiyinə qonan bir bülbülü qəfəsə niyə salırsan? Sən onu tanımadın, o bülbül sən öz bülbülündür! Get burax!

Reyhan xanım yuxudan sərsəm qalxdı. Qərrib bir adamın kimliyini bilmədən onu zindana atdırmasından peşiman olmuşdu. Bəli, yas mərasimi başa çatdı. Məhəmməd bəy fərman verdi ki, şəhər yasdən çıxsın! Zindana da dəllək göndərildi ki, dustaqların üz – başını qırıxsınlar. Reyhan xanım bunu eşidəndə dəlləyi yanına çağırtdı, tapşırtdı ki, son günlər həbs elədiyimiz adamların üz – başını qırıxandan sonra, onların arasında əli sazlı birisi var, onu yanıma gətirin! Dəllək baş üstə deyib getdi. Bir az keçmişdi ki, Əhməd bəydən qasid gəldi ki, Əhməd bəy öz oğlu Zeyd ilə bərabər elçi gəlir. Bunu eşidən Reyhan xanımın əhvalı pozuldu. Məhəmməd bilirdi ki, qızı razılıq verməyəcək. Odur ki, Reyhan xanıma sakitləşdirici dərman əvəzinə, yuxu dərmanı verirdi. Reyhan xanım yatmaqda olsun, elçilər gəlməkdə.

Eşit Salman bəydən. Dəllək zindanda dustaqların üz – başını qırıxdı. Növbə qərrib qonağa gəldi. Dəllək Salman bəyin üz – başını qırıxı qurtardı, gördü ki, ilahi bir gözəl oğlandı, ta demə.

-Ay qərrib niyə bu zindandasən?

Əzizim Reyhandandı,
Bu bəla Reyşandandı,
Mən ilqarmı danmadım,
Bəs niyə Reyhan dandı?

Dəllək tez Salman bəyi götürüb sultangaha gəldi. Artıq elçilər elçiliyində idilər. Məhəmməd bəylə qardaşı Əhməd bəy yanaşı

oturmuşdular. Bu ara dəllək və Salman bəy içəri daxil oldular. Məhəmməd bəy dəlləkdən soruşdu ki, bu kimdir?

- Bəy, Reyhan xanımın qonağıdır. Qan Məhəmməd bəyin beyninə vurdu. Əmr etdi ki, Reyhan xanımı gətirsinlər. Reyhan xanım içəri girəndə Salman bəy gördü ki, Reyhan xanım özündə döy, elə bil ki, bihuşdur. Reyhan xanım diqqətini toplayıb Salman bəy tərəfə baxdı. Deyəsən yuxuda ona göstərilən oğlan bu idi. Məhəmməd bəy soruşdu ki, oğlan kimsən, nəçisən? Bizim ölkədə nə işin var?

Aldı Salman bəy:

Dörd ay yol keçmişəm Azərbaycandan,
Öz butama, bu diyara gəlmişəm.
Reyhan xanım üçün cəfalar çəkib,
Ağam verən bir ilqara gəlmişəm.

-Oğlan, biz hara, Azərbaycan hara? Orda qızlarını azdır?

- Bəy qulaq as:

Buna səbəbkardı o şahı – mərdan,
Gör məni gətirib haraya, hardan,
Bəyim, aralama sən yarı yardan,
Mən də Reyhan kimi yara gəlmişəm.

-Oğlan, Reyhan xanımı nə tanıyırsan? Sən kim, o kim?

-Bəy qulaq as:

Bizi bir – birmizə tanıdan haqdır,
Onun əmirindən çıxmaq günahdır,
Bu günkü elçilik əbə, nahaqdır,
Fikirləş, eyləynən çarə, gəlmişəm.

Salman bəy fikirləşdi ki, gəl özünü nişan ver, bəlkə Məhəmməd bəy anlayıb, qandı.

Mən Salmanam, yerim – yurdum var mənim,
Var – dövlətim, nökr, ordum var mənim,
Reyhan adlı qənim – dərdim var mənim,
Əlac sizdə, mən dərmana gəlmişəm.

Məhəmməd bəy tələşlə qardaşı Əhməd bəyə baxdı.

- Qardaş bir tədbir.

Əhməd bəy dedi: Qardaş nə tədbir? Reyhan xanım kimi istərsə qoy ona getsin. Bu ürək beh – bazarıdır. Buna qarışmaq, əmr eyləmək olmaz!

Bu ara Reyhan xanımı irəli gətirdilər. O hələ də, özündə deyildi. Yuxu dərmanı özünü göstərirdi. Reyhan xanım çətin də olsa huşunu toplamağı bacardı. Salman bəy Reyhan xanıma üzünü tutdu:

Maddım – maddım nə döyürsən gözünü,
Ya ona sarı gəl, ya mənə sarı.
Dörd aylıq yol keçib Azərbaycandan,
Sənin üçün gəlmişəm Yəmənə sarı.

İlqarını – imanını unutma,
Könül sevməyəni ikiəlli tutma,
Bihuşu at, tulla – dur oyan, yatma,
Qovala, qoymaynan Yəmənə sarı!

Salman nə gündədi, sən nə gündəsən?
Görməsən çartlardin məni gündə sən,
Gəl qoşulaq gedək, sən nə gün desən,
Çevirək arxanı Yəmənə sarı!

Salman bəy sözünü qurtaran anda Səid də içəri girdi. Salman bəyi sağ – salamat görüb sevindi. Reyhan xanım birdən atıldı Salman bəyin boynuna. Hönkür – hönkür ağladı Məhəmməd bəy bir söz deməyib məclisi tərk etdi. Əhməd bəy işi belə görüb oğlu Zeyd ilə birgə geri döndü. Bir – iki gündən sonra Məhəmməd bəy Salman bəylə Reyhan xanıma yeddi gün, yeddi gecə toy etdi. Hər ikisini murazına çatırdı. Salman bəy Reyhan xanımın otağına gələndə, qılıncını sıyrıb ortaya qoydu. Reyhan xanım səbəbini soruşanda:

- Gözəl, bizim toyumuz hələ irəlidedir. Bizim ellərin öz qayda – qanunları var, mən onu poza bilmərəm. İnşallah görərsən! Reyhan xanım dedi:- Bəy, mən razıyam. Ancaq bu gecə necə gedədir? Xoşun gəlirmi?

Məcnun könlüm dağı-daşı dolandı,
Yenə də Leylini gəzdi bu gecə.

Əslini, Kərəmi alovda gördü,
Sinədən gələn yazdı bu gecə.

Bir ceyran baxışlı, bir ala gözlü,
Bir mina gərdanlı, bir şirin sözlü,
Bir dünya gözəli, bir gülər üzlü,
Mənə eşq şərbəti süzdü bu gecə.

Nə gözəl olurmuş aylı gecələr,
Ovçulu gecələr, ovlu gecələr,
Kaş çox ola belə sayılı gecələr.
Sevdiyim hər şeyə yozdu bu gecə.

Ey könlüm ulduzu, gəl hərdən-hərdən,
Sən mənə əzizsən qızıldan - zərdən.
Ürəyim silindi qəmdən, kədərdən,
Çünkü qəm-qaygımız azdı bu gecə.

Nura boyanıbdı külli-asıman,
Bir yanda piyalə, bir yanda canan,
Döz qərrib gecəyə, ay qərrib Salman,
Desinlər ki, qonaq dözdü bu gecə.

Bəli, mənim əzizlərim, bu minvalla Salman bəy bir aya yaxın qayınatası Məhəmməd bəyin qonağı oldu. Artıq geri dönmək vaxtı idi. Bu tərəfdən də, gecə yuxusunda gördü ki, anası Səlbina xanım əlləri üzündə bir çöl biyabanda tək - tənha dolaşır, kimisə axtarır. Fikrini Reyhan xanıma dedi. Reyhan xanım isə xahiş etdi ki, bir az da qalaq, sonra yola çıxarıq. Salman bəy dedi ki, xanım, artıq yarım ildən çoxdur ki, mən evdən çıxmışam. Allah bilir oranın axırı nə oldu. Bu yerdə sazımı götürüb görək Reyhan xanıma nə dedi:

Çoxdandı çıxmışam, anam gözləyir,
Gəl gedək mənimlə Yəməndən gülüm.
Ananın qəlbinə sındırmaq olmaz,
Ya səndən inciyər, ya məndən gülüm.

Söz vermişəm, görək gedəm, yetirəm,
Üzərindən dərdi - qəmi götürəm,
O mahala sevinc - şadlıq gətirəm,
Bülbül ayrılarmı çəməndən gülüm?

Reyhan xanım dedi ki, bir az gec getsək nə olar? Axı mənim də burda atam, qohum - əqrabam var. Mən də onlarsız darıxaram.

Aldı Salman bəy:

Bəy oğluyam, söz vermişəm mərdana,
İnsafdımı yol gözləyə mərd ana,
Gəlib sənə çatdım mərdi - mərdana,
Ya Yəməndən əl çək, ya məndən gülüm!

Reyhan xanım susdu. Salman bəyin sözlərinə baş üstə deyib, ayağa durdu. **Aldı Salman bəy:**

Salman bəyəm, mənim əslim - zatım var,
Nökərim, mal - qaram, ilxım, atım var,
Bəylər arasında hörmət, adım var,
Hökmən çıxmalıyıq Yəməndən gülüm!

Salman bəy fikrini qayınatası Məhəmməd bəyə dedi. Məhəmməd bəy yol tədarükü gördü. Bir - iki gündən sonra Salman bəyə və Reyhan xanıma yaxşı yol arzulayıb yola saldı. Səhər günəşi yenidən çərtəndə Səid, Salman bəy, Reyhan xanım şəhərdən çıxdılar. Bir az yol getmişdilər ki, qabaqlarına bir nurani atlı çıxdı:

- Oğul, yolunuz harayadı?

Salman bəy dedi: - Babam, yolumuz çox uzaqdı, Azərbaycana gedəcəyik.

- Oğlum, Allah çox müşkül işləri düzəldir, uzaq yolları yaxın edir. Yumun gözlərinizi. Aç deməyincə açmayın.

- Baş üstə, babam.

Bir xeyli vaxtdan sonra, oğul gözlərinizi açın. Salman bəyin kiçik dəstəsi gözlərini açanda gördülər ki, şeyx Əbdülqəddasın qəbiləsinə yaxın bir yerdir. Atlı isə yox olmuşdu. Qoca şeyx Əbdülqəddas Salman bəyi çox hörmət və ehtiramla qarşıladı. Sağ və salamat gəlməyinə çox sevindi. Zeynəb xanıma xəbər çatdı ki, Salman bəy Reyhan xanımla birlikdə gəlib. Zeynəb

xanım sevincək Salman bəyin görüşünə gəldi. Reyhan xanımı öpüb, bağrına basdı. Salman bəy Zeynəb xanıma Səidə görə minnatdarlığını bildirib, razılıq etdi. Beləliklə Salman bəy burda üç gün qonaq qaldıqdan sonra qoca şeyx Əbdülqüddasla halallaşıb, Zeynəb xanıma söz verdi ki, uzağı bir - iki aya onun dalınca adam göndərəcəkdir. Səidə görüşdü - öpüşdü, halallıq alıb yola çıxdı. Yəni bu dəfə də səhərin erkən çağında yola çıxmağı üstün tutdular. Bir az at sürmüşdülər ki, səhrada bir tufan qalxdı ki, gəl görəsən. Salman bəy atın cilovunu çəkib atı saxladı. Reyhan xanıma kömək edib onu da atdan endirdi. Tufan isə səngimirdi ki, səngimirdi. Yaxınlıqda olan bir daş təpəsinin arxasına çəkilib tufanın dayanmasını gözlədilər. Tufan isə daha da bərkiyirdi. Reyhan xanım qorxurdu. Belə tufandan az - az adamlar salamat çıxırdı. Salman bəy Reyhan xanımı sakitləşdirib, ona təsəlli verdi. Bir azdan baş - başa verib yuxuya getdilər. Nə qədər yatdırlarsa heç kim bilə bilməz, bir Allahdan savayı. Gözlərini açanda gördülər ki, bura yatdıqları səhra deyil, tamam bir özgə yerdir. Salman bəy belə baxanda gördü ki, öz həyatlarına yaxın bir yerdir. Başa düşdü ki, bu iş gözəgörünməz bir qüvvənin işidir. Allaha dualar edib, görək Reyhan xanımı yuxudan necə oyatdı:

Xoş gəlib, səfa gətirdin,
Coşub gələn, ağrın alım.
Dumanlı - çənli dağları,
Aşıb gələn, ağrın alım.

Qazax hara, Yəmən hara?
Çox düşmüşdüm intizara,
Özün tapıb dərdə çara,
Uçub gələn, ağrın alım.

Ürəyimdə gülə dönən,
Dağ başında yelə dönən,
Dərələrdə selə dönən,
Daşib gələn, ağrın alım.

Sənsən Salmanın səhəri,
Həm cananı, həm dilbəri,

Ürəyindən keçənləri,
Qoşub gələn, ağrın alım.

Reyhan xanım gözlərini açdı ki, Salman bəy həzin - həzin oxuyur. Belə baxanda gördü ki, gözəl bir imarətin yanındadırlar. Salman bəydən soruşdu ki, bura haradır?

- Mənim vətənimdir, evim - eşiyimdir. Bizi bir anda bura gətirənə eşq olsun!

Salman bəyin səsinə nökrələri bayıra çıxdı. Səlbina xanıma xəbər çatdı. Mustuluqlar paylandı, qurbanlar kəsildi. El yığıldı. Səlbina xanıma gözyaşındılığı verdilər. Salman bəy başına gələnləri anası Səlbina xanıma danışdı. Sonra ziyarət otağına keçdi. Birdən heyrətlənib yerində dondu. Onlara kömək duran, borandan, tufandan, ölümdən qurtaran ağ atlı qoca burada namaz qılırdı. Salman bəy dərhal qocanın əl - ayağını ziyarət etdi. Onunla bərabər namaza durdu. İkinci secdədən başını qaldıranda yanındakı qoca artıq yox idi. Salman bəy namazını başa vurub, el - obanın ölənlərinə quran oxudu. Bayıra çıxanda artıq camaat hər yerdən axışmağa başlamışdı. Reyhan xanım qızların içərisində oturub, gəlib - gedənlərə tamaşa edirdi. Səlbina xanım Salman bəylə Reyhan xanıma çox təmtəraqlı bir toy etdi ki, səs - sorəti bütün Azərbaycana yayıldı. Salman bəy öz toyunu belə tamamladı:

Bərəkəllah camalına,
Ay dodağı püstə gəlin.
İnan ki, boyunu görən
Gedib olar xəstə, gəlin!
Bənzəyirsən qızılgülə,
Əndamın bir dəstə gəlin.
Könlün tutana hazıram,
Nə istəsən, istə, gəlin!

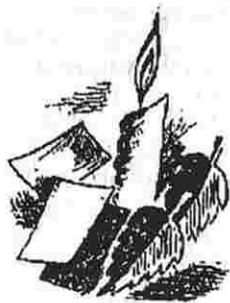
Qüdrətim çəkib qashını,
Sifətin aya oxşuyur.
Gözlərin canlar alandı,
Mavi dəryaya oxşuyur.
Danışığın, bu qəhqəhən,
Bir daşqın çaya oxşuyur.

İncitməynən ayaqlarını,
Gəl göz sinəm üstə, gəlin!

Yenə zülfünü dağıdıb,
Gəl mənə divan eləmə.
Bəsti burax qəmzə - nazi,
Ürəymi al qan eləmə.
Alma canım ay qadasi,
Məni beyiman eləmə.
Öldürmə, şövq əhliyəm,
Özgə bir şey istə gəlin.

Bəy oğluyam, gücüm çatır,
Bilginən tərifə, sözə,
Arzum budur yaradandan,
Gəlməyəsən yaman gözə.
Yəməndən gələn gözəlim,
Burda nəzər yetir bizə.
Salmanam, möhtac idim,
Sənin kimi dostə, gəlin!

Varmı səndən doyan dağlar

Yenə gəldim qucağına,
Oyan dağlar, oyan dağlar.
Nədir bu yağış, bu lehsan?
Dayan dağlar, dayan dağlar.

Mənim qaynar ilhamımsan,
Gül - çiçəkli yaylağımsan,
Çayım, çeşməm, bulağımsan,
Mənəm sənə həyan dağlar.

Qoynunda sevib - sevidim,
Sənlə dedim, sənlə güldüm,
Nə eşitdim, hər nə bildim,
Etdim sənə bəyan dağlar.

Sən Salmanın cananısan,
Eşqimin ruhu, canısan,
Suleymanlar meydanısan,
Varmı səndən doyan dağlar?

6.05.2006

Ay Həkim
(Dostum Ah həkimə)

Xeyli vaxtdır dolanıram başda duman, ay həkim!
Bir bəlanın sirdaşıyam, vermir aman, ay həkim!
Yuxum ərsə çəkilib, boğur bir tələşməni,
Əl çəkməyir sinəmi üstən bu bəd guman, ay həkim!

Aləm yanır bir şairin alovundan - közümdən,
Görən - bilən doya bilmir söhbətindən - sözündən,
Bu yaşımda necə düşüm gözəllərin gözündən?
O səbəbdən mən umuram səndən dərman ay həkim!

Sazın - sözün vurgunuyam, sellər tək çəşməyə,
Umman kimi movca gəlib, dərya kimi daşaram,
Belə getsə bundan sonra - vallah, çətin yaşaram,
Kimə lazım düşgün ruh, xəstə bir can, ay həkim?

Tanrı heç kəsi etməsin dava – dərman möhtacı,
Xəstəyə şəfa taparsa, parlar həkimin tacı,
Göydə Allah, yerdə sənən xəstələrin əlacı,
Xəstələnin, əl açıbdı sənə **SALMAN**, ay həkim!

7.04.2006

Namərdə mərd desək, düz demək olmaz

Aqıl insan hər bir yerdə seçilər,
Get yaxşını axtar, göz – demək olmaz!
Müxənnətin bazarı yox, behi yox,
Onların üzünə üz demək olmaz!

Bil, səni yaşadan öz zəhmətindi,
Qeyrətin, hünərin, əzəmətindi,
Allah nə veribse o qismətindi,
Naşüklük edib az demək olmaz!

Elə qış görmüşəm, yaz əvəzidi,
İnsan var, mənləkdə yüz əvəzidi,
Qarılar görmüşəm, qız əvəzidi,
Qızlar var, onlara qız demək olmaz!

Kamillik, aqillik, kişilik eylə,
Bəzək ol millətə, arxa ol elə,
Keçən keçib gedir, gələn döy ələ,
Bunu səhv etmişəm, poz – demək olmaz!

Kim çəkirsə el – obanın dərдини,
Yaşadırsa vətəni – yurdunu,
Salman Qazi, el yaşadar mərdini,
Namərdə mərd desək, düz demək olmaz!

5.03.2006

Lazım döy (ustadnamə)

İnsan oğlu ağır öyləş, batman gəl,
Zəhlə töküb, ara qatmaq lazım döy.
Müsəlmana gəvəzəlik yaraşmaz,
Yerli – yersiz baş aparmaq lazım döy.

Barlı ağac başını aşağı tutar,
Riyakar hərəyə bir tənə atar,
Tamahkar tamaha vicdanni satar,
Möminə vicdanni satmaq lazım döy.

Həqiqəti düz dərk eylə, düzgün qan,
Qovala, qəlbinə girməsin şeytan,
Çox adillər görüb bu fani dövrən,
Hər kəsdə bir nöqsan tutmaq lazım döy.

Bilmədən yapışma dindən, imandan,
Özündən razı danışar nadan,
Hamı bomboş gedib bilin dünyadan,
Dünyadan pis adla getmək lazım döy.

Salman Qazi, sözünü de qanana,
Naxırda tanınar kəl ilə dana,
Nəsihət fayda verməz qanmaz insana,
Sözü boş – boşuna atmaq lazım döy.

22.02.2006.

Ötürdüyü illər.

Ay illər, dönübsüz dəli küləyə,
Siz necə ötdünüz, necə keçdiniz?
Hərdən qarğayıram çərxi – fələyə,
Fələk günahkar döy, günahkarsız siz.
Axı, daha məndən nə istəyirsiniz?

Nə bir istəyimə yetirdiz məni,
Nə bir cə arzuma çatırdız məni
Hicranda – kədərdə batırdız məni,
Saçımı ağardıb, qəddimi əydiz,
Axı, daha məndən nə istəyirsiniz?

Qollar gücdən düşüb, titrəyir dizim,
Eynək geyinməsəm tor görür gözüüm,
Yox olub var – dövlət, keçməyir sözüüm,
Hərdən danladınız, hərdən döydünüz,
Axı daha məndən nə istəyirsiniz.

Mən belə baxdım ki, əlli beş keçib,
Ömrümdən bir belə qarlı qış keçib,
Yarıdan adlayıb ötüb, yaş keçib,
Siz necə getdiniz, necə gəldiniz?

Məni qürurumdan endirən illər,
Məni diri – diri yandıran illər,
Odlu ürəyimi söndürən illər,
Bir şair canını köz etdiniz, köz!
Axı, daha məndən nə istəyirsiniz?

Dəymə mənim ürəyimə

Həsəratından nələr çəkib,
Qıyma mənim ürəyimə.
Bu kədəri, bu hicranı,
Qoyma mənim ürəyimə.

Könül qapısını açıb,
Harda olsan sənə qaçıb,
O bəyanıb, o da seçib,
Söymə mənim ürəyimə.

Bir məşəldi, çətin sənər,
Salman dönsə, oda dönər,
Əl vurarsan çiliklələr,
Dəymə mənim ürəyimə.

2.01.2006

Bir könüldən min könülə.*****

Gözəlliynə qul olmuşam,
Qabağında lal olmuşam,
Gülüm sənə vurulmuşam,
Bir könüldən min könülə.

Ürəyimdə közə döndün,
Sənəm üstə saza döndün,
Dil – ağızda sözə döndün,
Bir könüldən in könülə.

Sən Salmandan uzaqlaşdın,
Qəmlə, dərdlə qucaqlaşdın,
Sözlərimlə ayaq açdın,
Bir könüldən min könülə. 8.12.2005

Lətif oğlu İsfəndiyar bəyə

Təmirrərə bir misaldı,
Amalı İsfəndiyarın.
Bilənləri valeh edir,
Kamalı İsfəndiyarın.
Uca boylu, qohumcanlı,
Qanacaxlı bir oğlandır,
Halal maya, halal süddür,
Təməli İsfəndiyarın!

Həmi fəxrdir, həmi qeyrət,
Qohuma – qardaşa bilin.
Ürəkdən keçəni üzə,
Deyəcək bir başa bilin.
Lağ edib, hədyan deyəni,
Tutub çırpır daşa bilin,
Mərdlik mərdanəlikdi,
Əməli İsfəndiyarın!

Boy - buxunda Rüstəmi - Zal,
Gücdə pəhlivan kimidi.
Sözünün ağasıdı,
Əldə dəyirman kimidi.
Mərifətində, kamalında,
Əflatun, Loğman kimidi.
Dolanır haqqın yanında,
Xəyalı İsfəndiyarın!

Salman Qazi yazmaz əbəs,
Gördüyünü gördü şair.
Belə igid oğlanlara,
Sözdən çələng hördü şair.
Gələcək nəsillər üçün,
Kitablara verdi şair.
Təmircərdə çox bahadır,
Dəyəri İsfəndiyarın! 3.12.2005

*Atalar ata vəfalı heyvan deyirdilər.
Mən isə əksini gördüm.*

Atım

Lap körpə vaxtından özüm saxladım,
Allahın verdiyi pay oldu atım.
Suyunu verdim, yemni yoxladım,
Cidıra çıxanda ley oldu atım.

Ürəkdən bağlandım mən bu kəhərə,
Min bir bəzək vurdum yüyən - yəhərə,
Yayıldı sorağı kəndə - şəhərə,
Dürata, Qırata tay oldu atım.

Bəyənəmədi arpa, yemədi darı,
Özümlə gəzdirdim göy yaylaqları,
Öturdüm otlağa, qoruğa sarı,
Qoşuldu eşşəyə zay oldu atım.

Çölə öyrəşənnən əli - ayağı,
Daha yaxın qoymur oğul - uşağı,
Salmana bu aygır kəsildi yağı,
Cin - şeytan toxundu, bay oldu atım.

Əziz oxucularım!

Kitabların belə bolluq vaxtında mən bu kitabı buraxmaq fikrində deyildim. Lakin oxucularımın çoxunun xahişini nəzərə alaraq mən bu kitabı sizin öhdənizə buraxıram. Onsuz da əsl şairi oxucuların özü seçir. Əsl şairi isə el - oba sevir və qəlbində yaşadır. Allah sizə yar olsun! Amin!

Bu da bir ömürdür söhbətli - sözlü,
Hərdən də şair oldum, hərdən də aşiq.
Ömür keçirmişəm alovlu - közlü,
Həyatım mürəkkəb, qatmaqarışıq.

Sazım sinəmdədi, sözüm sinəmdə,
Mən söz böyüklükdə sərvət görmədim.
Mən saza söykəndim hicran döyəndə,
Mən sazdan savayı hikmət görmədim.

Bu da bir ömürdür görüb gedəcəm,
Dünyada söz qalar yaxşı şairdən.
Bilirəm, nə vaxtsa sözə dönəcəm,
Heykəl qoyacaqlar mənə şairdən!

15.06.2006

Dövlətdə dəvə, evləddə nəvə.

(Atalar sözü)

KÖRPƏ NƏVƏLƏRİMİZ

ÜÇÜN

Bahar gələndə

Təbiət təzələşir,
Bahar gələndə.
Hər tərəf gözəlləşir,
Bahar gələndə.

Yuxudan aylır meşə,
Bitir nərgiz, bənövşə,
Yaylır yamaca - döşə,
Bahar gələndə.

Əriyir çaylarda buz,
Bəzənir çöl, çəmən, düz,
Tən olur gecə - gündüz,
Bahar gələndə.

Qaranquş

Yaz gələndə qayıdır,
Öz tikdiyi yuvaya.
Qaranquşlar yaraşır,
Həm yerə, həm havaya.

Qaranquşlar sevrələr,
Yamyaşıl təbiəti.
Yeyərlər, yox edərlər,
Zərərli həşəratı.

Qaranquş qayıdanda,
Sevinirlər uşaqlar.
Qaranquşlar gəlibsə,
Deməli gəlib bahar.

Çəpiş və çoban

Sürüdəki bir çəpiş,
Göyçək və dəcəliydi.
Çox atılıb düşərdi,
Sürüyə əngəliydi.

Baxmazdı çən - dumanə,
Hara gəlsə, qaçardı.
Qoşulub bir dovşana,
Min bir oyun açardı.

Çoban güdüb çəpişi,
Dovşanla birgə tutdu.
Dovşan öz yuvasını,
Çəpiş çölü unuttu.

Tülkü və Xoruz

Bir tülkü çox cumurdu,
Hininə toyuqların.
Bəylikdən dəm vururdu,
Qabağında onların.

Xülasə, toyuqları-
Yığmış idi boğaza.
Toyuqlar nə edəydi,
Bu boyda dələduza?

Xoruz cəsarətlənib,
Tülkünü dimdiklədi.
Quyuğundan yapışıb,
Bayıra sürüklədi.

Çoban və yaylaq
Çiyində dağarcığı,
Sürünü yayıb dağa.
Bu gözəl bahar çağı,
Çoban çıxır yaylağa.

Dağa - daşa səs salır,
Çobanın tütək səsi.
Sürünü qoynuna alır,
Yazın isti nəfəsi.

Çölü başına alıb,
Quzunun mələşməsi.
Dağı həvəyə salıb,
Yenə, yazın gəlməsi.

Bulağın nəğməsi

Oxuyur nəğməsini,
Durmadan şır - şır bulaq.
Duyub yaz gəlməsini,
Sanki danışır bulaq.

Əriyib, suya dönüb,
Paltan buz bulağın.
Kamana, neyə dönüb,
Bu gün özü bulağın.

Durna gözlü bulağım,
Oxu, oxu susma sən.
Qış gedib, bahar gəlib,
Təbiətdən küsmə sən.

Səsim səsə qarışır.....
Bulaq mənə danışır,
Şır, şır, şır.....

Kosmonavt

Kainatda dolaşır,
İlkinin arzuları.
Deyir,- kosmonavt olub,
Gəzəcəm ulduzları.

Üç rəngli bayrağım,
Planetlər gəzəcək.
Mən kosmonavt olacam,
Azərbaycan görəcək!

Böyük bir planetə,
"Heydər" adı verəcəm.
Milli kosmonavtların,
Önündə mən gedəcəm!

Novruz nəğmələri.

Gəlib Novruz bayramı,
Tonqal yandırıb hamı.
Kosa keçəllə birgə,
Pay yığır bu axşamı.

Novruz gəlib, xoş gəlib,
Onla qaranquş gəlib.
Kosa gedib bir evə,
Ordan əli boş gəlib.

Uşaqlar atılır, düşür,
Hamı deyir, gülüşür.
Bu gülüşdən, sevincdən,
Keçələ də pay düşür.

Keçəl, keçəl daz keçəl,
Dərdi - qəmi az keçəl,
Qoşul bizə, oynasaq,
Gəlib bahar, yaz keçəl.

Səbinənin gülləri.

Özü əkib - becərib,
Həyatın baxçasında.
Artıq bitib, cücərib,
Tumurcuq var hamsında.

Lələdir, qızılgüldür,
Reyhan, bənövşədir.
Çiçək əkib - becərmək,
Səbinəyə peşədir.

Artıq hamsı gül açıb,
Saçaq - saçaq telləri.
Baxcamızı bəzəyir,
Səbinənin gülləri.

İlkinin oyuncaqları

Ev dolu topdu - tankdı,
Silah, sursat bir yana.
Təyyarədi, raketdi,
Tuşlanıbdı "düşməne".

Deyir: - Lazımdır baba,
Mən zabit olacağam.
Qırılan körpələrin,
Qisasını alacağam.

Hələlik oyuncaqlar,
İlkinin "qüdrətidir".
Gələcəyə bu uşaq,
Öz fikrində qətidir!

Göyərçinlər

Hər səhər eyvanımıza,
Qonarlar dəstə - dəstə.
Hürkək baxaraq bizə,
Cumarlar yemək üstə.

Mən də verərəm dəni,
Yeyib doyunca onlar.
Onlar da görcək mənə,
Düz çiyinə qonarlar.

Bax beləcə dostlaşıb,
Göyərçinlər mənimlə.
Özümlə öyrətmişəm,
Çörəyimlə, dənimlə.

Babamın nağılları

Biri vardı, biri yox,
Biri azdı, biri çox,
Biri kaman, biri ox,
Babamın nağılları.

Dünyanın düz vaxtında,
Bulaqların buz vaxtında,
Nənələrin qız vaxtında,
Babamın nağılları.

"Ovçu Pirim", "Cırdandı",
"Tıq - tıq" xanım, "Aslandı",
"Bir ağ atlı oğlan" - dı,
Babamın nağılları.

Hər bir axşam təzə - tər,
Nə qurtarar, nə bitər,
Bizi yuxuya çəkər,
Babamın nağılları.

Səbinə balama

Bir xallı ceyranım var,
Adı da Səbinədir.
Babasını çox sevər,
Çünki bircə dənədir.

İlkinlə gecə-gündüz,
Bir oturur, bir durur.
O da əla oxuyar,
Bu da əla oxuyar.

Nənəsi iş görəndə,
Səbiş ütü götürər.
Qol çırmayıb bəzən də,
Dadlı yemək bişirər.

Səbiş, belə Səbişdi,
Əldən - ayaqdan zirək.
Babasının balası,
Həyatda qoçaq gərək!

İlkin

Telefon qulağında,
Ona - buna zəng edir.
Üzü yola oğlandır,
Hara buyursam, gedir.

Yaxşı oxuyur, yazır,
Qiyməti dördüdü, beşdir.
Fikri kosmosda gəzir,
Arzuları genişdir.

Çox sevir babasını,
Onla birgə çalışır.
İncitmir nənəsini,
Hər bir şeyə alışır.

Mənim bu İlkin balam,
Həm qoçaq, həm zirəkdir.
Qoymayırkı qocalam,
Nəvə belə gərəkdir!

Dörd fəsil.

Yazda gülər ruzigar,
Çünki açılar bahar.
Qayıdıb yuvasına,
Gələr köçəri quşlar.

Yayda yaylaqlar gözəl,
Sərin bulaqlar gözəl,
Baxsan, könül açılar,
Qartallı dağlar gözəl.

Payız məhsul yığılar,
Tarlardan, baxçalardan.
Qışa hazırlaşarlar,
Böyük - kiçik durmadan.

Qışda ağ don geyinər,
Meşələr, uca dağlar.
Şaxta baba pay verər,
Çox sevinər uşaqlar.

Cırtan və div.

Cırtan ilə div çoxdan,
Düşmana dönmüşdülər.
Bir meşədə hər ikisi,
Qəflətən görüşdülər.

Div dedi: - Aha, əlimdəsən,
Parçalayıb didəcəm.
Tikə - tikə eyləyib,
Asta - asta yeyəcəm.

Cırtan dedi: - güclüsən,
Bunu çoxdan bilmişəm.
Sənə yem-olmaq üçün,
Mən meşəyə gəlmişəm.

Ancaq birçə şərtim var,
Ey böyük div, sən ilə.

Məni yeməkdən ötrü,
Gəl yarışaq mənimlə.

Qaçdı - tutdu oynayaq,
Tutsan ətim halaldır.
Yüzə kimi sanayaq,
Sanaya bilsən öldür.

Div dedi: - razıyam,
Bax bu meşə, bu da sən.
Haraya qaçacaqsan?
Onsuzda əlimdəsən!

Cırtan birdən atıldı,
Qalın meşəyə sarı.
Div də yerdən atıldı,
Belindən sancdı ağrı!

Düşmüş idi dibinə,
Qaranlıq bir quyunun.
Bildi Cırtan aldadıb,
Axrı bitdi oynunun.

MÜNDƏRİCAT

Salman Qazi.....	3
ÖN SÖZ ƏVƏZİ.....	5
Dostum, eloğlum, sinəsi dərya.....	7
Salman Qazi qardaşıma.....	7
Var.....	8
Tanıyandan duydum, bildim, anladım.....	9
Sazın və sözün şahı.....	9
Şair Salman Qaziyə.....	13
Şair qardaşım Salman Qaziyə.....	14
50 illiyin mübarək!.....	14
Şair dostum Salman Qaziyə.....	15
SALMANI.....	16
Təmirrər tayfası.....	17
YURD HƏSRƏTLİ MİSRALAR.....	20
SALAM, XXI ƏSR.....	21
MƏNİ BÖLDÜRƏN ARAZ.....	22
Dünya.....	27
Bu dağlara.....	29
Bizim dağlara, dağlara.....	30
Gəlim.....	31
Dağlar.....	31
Nağayırım.....	33
Qurban olum.....	33
Sorağında.....	34
Yurdumuza səforim silsiləsindən.....	35
İlməzli.....	35
Gətirdim.....	37
Şair dostum Ziyatxan Budaqa.....	38
Dostum Tahir Talıblıya.....	39
Qələm dostum, şair Barat Vüsala.....	41
Uşaqlar.....	42
Babamın vəsiyyəti.....	43
Əlvida demirəm.....	43
Şairlər.....	44
QOŞMALAR ÇƏLƏNGİ.....	46
Mən yazıq.....	47
Yazdı.....	49
Nə fayda.....	50
Ağrın alım.....	50
Öz həyat yoldaşıma.....	51
Beş dəqiqənin içində.....	52
Bəs döymü sənə?.....	52
Öpüş var.....	53

Açmaz - açmaz	54
Dərdin de, qanana divanə könlüm,	54
Cənün üçün	54
Güllüm	55
Bu gözəl	56
Bir gözəla, bir gözəl	56
Gülə - gülə ***	57
Məni	57
Ömrümün bir günü	58
Yandır, a dünya	59
Bu yaşda	60
Sən məni sevirsanmı, mən səni sevən qədər	60
Oxu bülbülüm, oxu	61
"Qardaşımdan qalan dünya"	62
Zeynəbin	63
Bədnəzərdən qorxuram	63
Dünyanın	64
Əyildim ***	65
Gözəl	65
Gəl oturaq yan-yanaşı,	65
Bu ari	66
Könlüm	67
Fərqi var	67
Gözəldir	68
Gözümde	68
Kaş sən mənim olaydın	69
Görmüşəm	71
Şirin dili, xoş avazı Solmazın	72
Naz eyləməkdən	73
Bu qızın	73
Oynayarmı	74
A ceyranım	75
Dünya məndən nə istəyir?	75
Bilə - bilə	77
Gözəl	77
Mövlud Süleymanlıya	78
Sözə bağhiyam	79
Kastıblıq	79
Gödəldər	80
Bir könlü dostuma	80
A ceyranım	81
Bu gecə	82
Yetir, ha yetir	82
Demişəm	83
Nə gözəl zəng idi, o gecəki zəng	84
Yandır məni, yandırmağa,	84

na var ki	84
Ay qoca dünya	85
Sən verdin	86
Keçmişəm	87
Dəyirsən	87
Qurban olum	88
Nədi	89
Qış ayları	89
Gözəlliyin tərənnümü	90
Kaş ki	91
Dünyanın	91
Bu canım	92
Dərdimi	93
Könlümün harayı	93
Oldun	94
Sənsiz	95
Məhəbbət	96
Mənam	97
Düşdü	98
Əzizim	99
Səni	100
Görəm	100
Dərdimi	102
Göstərin	103
TƏCNİSLƏR ÇƏLƏNGİ	104
Dodaqdaymaz cığalı təcnis	105
Dodaqdaymaz cığalı təcnis	106
Dodaqdaymaz cığalı təcnis	107
Törəmə təcnis	108
Cığalı təcnis	109
Cığalı təcnis	110
Cığalı təcnis	111
Cığalı təcnis	112
Cığalı təcnis	112
Sən nəyə lazımsan, ay qara baxtım,	113
Cığalı təcnis	114
Cığalı təcnis	115
Cığalı təcnis	116
Daha nə	117
Gözəl	117
Ay üzə məni	118
Ay beləsinə	118
Ya sarı	119
Ay sarı, sarı	119
Gəraylı - təcnis	120
Yada sal məni	120

Məni.....	120
Gözlə - gözlə.....	121
Fələk.....	122
MÜXƏMMƏSLƏR ÇƏLƏNGİ	123
Dodaqdaymaz müxəmməs.....	124
Dodaqdaymaz müxəmməs.....	125
Müxəmməs.....	126
Gəlin.....	127
Münəvvər xanım.....	127
Zərxanım.....	128
Ay maralım.....	129
Dünya.....	130
DİVANİLƏR ÇƏLƏNGİ	131
A Tanrım.....	132
Çətindi.....	133
Bir və bir.....	133
Divani.....	134
Kimdi ki.....	137
Elə.....	137
Aşıq qardaş, gir məclisə.....	137
Görmüşəm.....	138
Fələk.....	139
Bəhri - divani.....	140
Əl açmışam səmə sarı.....	140
Divani.....	141
Divani.....	141
Məndədi.....	142
Gəlib (Divan).....	144
Xəyalə balama.....	149
QİFİLƏNDLƏR ÇƏLƏNGİ	150
Düşmüşəm.....	150
Bağlanıb.....	150
Bağhyam.....	151
Düşmək olmur izinə.....	151
Yoxdu.....	152
USTADNƏMƏLƏR ÇƏLƏNGİ	153
İnsan.....	154
Ustadnamə.....	155
Atmasın.....	156
Var.....	158
Bu dünya.....	158
Dünyadan kim nə aparıb.....	160
Dünyadı.....	161
Gəlmişəm.....	162
Keçir.....	163
Məni.....	164

Mənim kimliyimi soruşan dostum.....	165
Məhracnamə.....	166
Tələsmə insan.....	167
Tanrısına sığınmışam dünyanın.....	167
Oğluma.....	168
RUBAILƏR ÇƏLƏNGİ	170
*****.....	170
BAYATILAR ÇƏLƏNGİ	173
Əzizim, yurda sarı.....	173
BƏŞKƏCİD DƏFTƏRİNDƏN	176
Dağların.....	176
Bəşkəcİd.....	177
Qarabulaq dağlarında.....	177
Dostum aşiq Haqverdiyə.....	178
Bu dağlara.....	179
Qarabulaqda.....	179
Şair dostum Vəli Qaraçaylıya.....	181
Bəşkəcİd.....	181
Burdadı.....	183
Mənimkindən beşdi - betər.....	184
Bəşkəcİd səfəri.....	184
İbad müəllimə.....	188
Saz, səhrinə qurban olum.....	190
"Qaraçı".....	190
İbadəti irad tutma.....	191
Nailə Mustafayevaya.....	192
Ay sazım.....	193
Dönərdi.....	193
Neyləsin.....	194
"Sənətkar" poeması.....	196
Aşıq Kamandarla Salman Qazinin görüşü.....	201
aşıq Kamandara.....	215
Hacı Mahmud Əfəndi.....	216
DEYİŞMƏLƏR ÇƏLƏNGİ	217
Aşıq Məhəmməd Sadəxli ilə deyişmə.....	218
Mürvət Qədim oğlu.....	220
Salman Qazi ilə şair Yetim Mahmudun görüşü.....	222
Salman Qazinin Səadət Buta ilə görüşü.....	224
Görürsənmi.....	226
Şair dostum İsmayıl İlməzli ilə deyişmə.....	227
YAD ƏLLƏRDƏ QALAN DAĞLAR	229
SON İLLƏRİN DƏFTƏRİNDƏN	246
Sən niyə qorxursan güllə səsidən.....	246
Azərbaycan əsgərinə.....	247
Baş qoşma sözüünə ağzı cırıqın.....	249
Cənəli Əkbərova.....	250

İtirdiyim illər	251
Rus qızı - rus gözəli	252
Gətirmişəm	254
Bu qar dağlardan gəlib	255
Dərdi çəkir	256
Ay qızım	256
Qayıdım	258
Ayağına gəldim, telli ceyranım	258
Siz allah uşağa şeytan deməyin	259
İnciyib küsməyə nə var ki, gülüm	261
Aşiq Əhlimana	262
Dönürsən	262
Kəpənəkçidə	263
*****	265
*****	266
*****	266
Tandım səni	267
Gəlinlər	268
Gedirəm	269
Qönçə bir tərəfdə, xar bir tərəfdə	270
Dünya və Şair	271
Aşiq - şair Aydın Rzaya	272
Özün bir yandan, bir yandan	274
Səbinə balama	275
Bir xallı ceyranım var,	275
Kitabım	276
Qınamasın	278
Əzizim	279
Anam Mehri nənəmdir, Qaynanam Hənəfə qarı	279
Mahmud əmi, Omar dayı, İsabalı	280
Qocalıram	281
Dünya	282
Mənəm	283
Məni	283
Qərībā dönmüşəm öz vətənimdə	284
Dayım qızı Nüvyər xanıma	285
Qarşıladı	286
Nə dərdim	287
Gəncə gözəldir	288
Oldu	290
A zalım qızı	291
Ağrın alım	291
Gödək dağ	292
Bacardım	293
Dostum zurnaçı Rəşidə	294
Firuzə ana	295

Çəkdi	295
Dostum Miraslan Bakirliyə	296
Bu dünyanın bədbəxtləri	297
Ayıl, millətim ayıl	298
Əldən gedib Qarabağ, ləkəlidir ünvanım	298
Dostum Elburs Məhəmmədoğluna	299
Dostum Mədəd Coşqunun 65 illiyinə	300
Bildim	300
Gəlibdi	301
Tanrım məni bədnəzərdən gözəladi	302
Məni	302
Aybəniz xanıma	303
Eylər	304
Eşqin acı oldum	304
Düşdü	305
O tərəfdən, bu tərəfdən	305
Şairi	306
Can dedi	307
Məni	307
Qocalıram	308
Çəkdi	308
Gör nə günə salıb, dostum	309
Heyif Mahmudum, heyif	309
O da birdi, bu da birdi	311
Məndən küsdü	312
Nə gərəkdi	313
Gəl verim canımı	314
Çox çəkməz	315
Eşşəyim	315
Görmədim	317
Xoruz əhvalatı	318
Babın ocağı	321
Ay xanım	322
NƏ YAXŞI DÜNYANIN ŞAİRLƏRİ VAR	323
Şair Alxan Yekə Əhmədliyə	323
Dünya	324
Şair Alxan Yekə Əhmədliyə	325
Bu gün kəndçiyim yadıma düşdü	325
Mənim	327
Aşiq Vəkilə	328
Dura - dura	328
Zülfüyyə Xanıma	329
Gedirəm	330
Siz həmonki, biz həmonki	331
Mənim sinəmdədən	331
Soruşma	331

Söz verin.....	332
DÜNYANIN KARVANI	334
Variymış.....	344
Öpdüm.....	345
Bal atri gəlir.....	346
Ceyranım.....	347
Bax.....	348
Aramızda olan yaltaqlara.....	348
Kişi - qadın burdadı.....	349
Ay qadan alım.....	351
İçində.....	351
Alovu sən apar, göz mənə qalsın.....	352
Səni.....	353
Mürşad Həkimovun 75 illik yubileyinə.....	354
Qadasın alım.....	355
Cümşüd qarmon çaldı toy məclisində.....	356
Sənin.....	357
Məhəmməd Sadaxlıya.....	357
Şairəm, nışığım, saz adamıyam.....	358
Fələk.....	359
TƏBİƏT VƏ ZAMANIN DASTANI	361
Sənin ruhun, mənim ruhum.....	397
Dostlar.....	398
Gəlib.....	398
Aşıq Ələsgərə.....	399
Ellər mənə şair dedi.....	400
Güllüm.....	401
Atalar sözləri.....	401
Allaha xitab.....	402
Ağsaqqal qonşumuz, dəyərli insan Murad müəllimə.....	403
Gərək.....	404
Dünya.....	405
Miraslan Bəkirli 50.....	406
Ustadnamə.....	409
Qonşumuz Şahla xanıma.....	418
Tarlan bacıma bir təsəlli.....	419
Ay insan oğlu.....	420
Şairə Zəhrə Xəliliyə.....	420
Yarı sənin, yarı mənim.....	421
Demədimmi.....	422
Roza xanım məni möhkəm sorğu - suala tutmuşdu.....	422
İtirdiyim gözəlsənmi, bilmirəm.....	423
«Yox» demək gəlməyir dilimdən Allah.....	424
O könlükdən bu könlümə.....	425
«Dərd səni, bu dərd məni. ***».....	426
Nə yaman çətindir itgi itirmək. ****.....	426

Dostum Almas müəllimə***.....	428
Səxavət əhlini alcağıdı dünya.....	429
Oğlum İftixarın toyunda dedim.....	429
Bu dünyanın özü bizi çağırır.....	431
SALMAN BƏY VƏ REYHAN XANIM	432
Varmı səndən doyan dağlar.....	453
Ay Həkim.....	453
Namərdə mərd desək, düz demək olmaz.....	454
Lazım döy (ustadnamə).....	455
Ötürdüyüm illər.....	455
Dəymə mənim ürəyimə.....	456
Bir könlükdən min könlü. ****.....	457
Lətif oğlu İsfəndiyar bəyə.....	457
Atım.....	458
Əziz oxucularıml!.....	459
Bu da bir ömürdür söhbətli - sözlü,.....	459
KÖRPƏ NƏVƏLƏRİMİZ ÜÇÜN	460
Bahar gələndə.....	461
Qaranquş.....	461
Çapış və çoban.....	462
Tülkü və Xoruz.....	462
Çoban və yaylaq.....	463
Bulağın nəğməsi.....	463
Kosmonavt.....	464
Novruz nəğmələri.....	464
Səbinənin gülləri.....	465
İlkinin oyuncaqları.....	465
Göyərçinlər.....	466
Babamın nağılları.....	466
Səbinə balama.....	467
İlkin.....	468
Dörd fəsil.....	468
Cırdan və div.....	469

Kompüter dizaynı: İftixar Salmanoğlu
Yığılmağa verilmiş 01.05.2006.
Çapa imzalanmış 20.06.2006
Şərti çap vərəqi 30. Sifariş № 270.
Kağız formatı 60x84 1/16. Tiraj 500.

Kitab «Nurlan» nəşriyyat-poliqrafiya müəssisəsində
hazır diapozitivlərdən çap olunmuşdur.
Direktor: prof. N.B.Məmmədli
E-mail: nurlan1959@rambler.ru
Tel: 497-16-32; 850-311-41-89
Ünvan: Bakı, İçərişəhər, 3-cü Maqomayev döngəsi 8/4.

Sənsən verən qismətini ağanın da, qulun da,
İsmayıl tək mən hazıram, qurban gedəm yolunda.
Bilirəm ki, əməllərim yazılır sağ - solumda,
Günahımla qaçan döyləm qabağından, a Tanrım.

